

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ
JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

www.tim4pin.hr

BROJ 7/8.

srpanj/kolovoz 2022.

*Polugodišnji financijski
izvještaji*

HRVATSKA JE SPREMNA ZA EURO

*Izvršavanje državnoga
proračuna*

*Financiranje udruga iz javnih
izvora*

Prigovor na porezno rješenje

Energetske zajednice

NAKLADNIK - tim4pin
Krišnjavoga 1/II, 10 000 Zagreb | center@tim4pin.hr
TISKANICA - poštarna plaćena u HP-u d.d. u sortirnici 10 200 Zagreb

7/8

ISSN 1848-7610

9 4771848 761002

tim4pin PRIRUČNICI

- **Prikaz novog Zakona o javnoj nabavi - 210,00 kn**
- **CBA - Analiza troškova i koristi - 210,00 kn**
- **Vodič za dobro upravljanje u javnom i neprofitnom sektoru - 84,00 kn**
- **Moj EU projekt - priručnik za pripremu i provedbu EU projekata - 150,00 kn**
- **Komunikacija A do Uprava - priručnik za komuniciranje u javnom i neprofitnom sektoru - 84,00 kn**
- **Računski plan proračuna 2021. - 105,00 kn**
- **Primjena Računskog plana proračuna - obrazloženja i primjeri knjiženja za 2022. godinu - 350,00 kn**

20 % popusta za 3 ili više naručenih primjeraka

Za narudžbe i više informacija posjetite nas na:

www.tim4pin.hr

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

Upravo čitate jubilarni, deseti ljetni dvobroj našega časopisa. Da, prolazi već deseta godina otkako je pokrenut ambiciozni projekt izdavanja ovoga stručno-znanstvenog časopisa, orijentiranog isključivo na javni i neprofitni sektor. Već sama uska orijentiranost na ograničena tematska područja odrazila je njegov neprofitni karakter. Od početka izlaženja, opseg i opremanje časopisa bili su neminovno determinirani i ekonomskim parametrima postizanja tzv. točke pokrića. Unatoč tome, vjerujemo da je časopis svojim sadržajem kroz sve ove godine ispunjavao svoju primarnu svrhu aktualnog, ažurnog i pouzdanog informativnog „pomoćnika“ u vašem radu. Zasluga je to prije svega brojnih autora i predanih suradnika koji su svoja znanja i iskustva spremni podijeliti sa stručnom javnošću. Nadamo se da će i ubuduće, s vaše strane, rad na ovakvom konceptu biti prihvaćen i podržan.

Uobičajeni osvrt na aktualnosti u našem okruženju, na žalost, ne možemo započeti nekim dobrim informacijama. Pandemija i rat, teme su koje nas različitim intenzitetom prate već predugo. Sada im se pridružuje i nekontrolirana inflacija koja obezvrjeđuje naše plaće i uštedevine, snižava životni standard i unosi nemir i nesigurnost u sve neizvjesnijem uspostavljanju nekog novog svjetskog ekonomskog i geopolitičkog poretka. Povijest nam poručuje da takvi procesi ne mogu uvijek proći samo uz razumne dogovore i sporazume. Vjerujemo da će te poruke ipak ostati samo povijesne činjenice i lekcije iz kojih smo svi skupa nešto naučili, kako ne bismo ponavljali iste greške.

Svakodnevicom ovih posljednjih dana lipnja dominiraju neuobičajeno visoke temperature zraka. Brojne su mjerne postaje zabilježile višedesetljetne temperaturne rekorde. Mnogi od nas su ove dane proveli koristeći ostatke godišnjih odmora iz prethodne godine. Pun pogodak. No, prognoze hidrometeoroloških službi najavljuju da toplinski val ne posustaje i u narednim danima. Za turističku sezonu odlične vijesti, a za sve pred kojima su brojne radne obveze, ipak otežavajuće.

Pred nama su polugodišnji financijski izvještaji i intenzivne pripreme za uvođenje eura. Naravno i svi kontinuirani tekući poslovi koje je nužno obaviti prije ljetne stanke. Pripremimo se stoga, da ljetna stanka bude vrijeme sadržajnog i opuštajućeg odmora kojim ćemo se „napuniti“ dobrom energijom za novi radni ciklus i izazove pred nama.

Nadamo se da će sadržaj i ovoga broja pridonijeti lakšem ispunjavanju vaših radnih obveza te vas srdačno i s poštovanjem pozdravljamo uz želje za mirnim, ugodnim i opuštajućim ljetom.

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN Časopis Centra za razvoj javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Zagreb, Šumetlička 41
tel: 01/5531 755

E-pošta: centar@tim4pin.hr

OIB 83718300522; MBS 2929236;

www.tim4pin.hr

Adresa uredništva:

Kršnjavoga 1 (The Westin hotel), Zagreb

Za nakladnika:

Tomislav Čakanić, struč.spec.ormo.

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:

Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:

Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;
doc.dr.sc. Ivan Čevizović; dr.sc. Josip Čičak;
prof.dr.sc. Saša Drezgic; dr.sc. Damir Juričić;
Mladenka Karačić, dipl.oec.; mr.sc. Mirjana
Mahović-Komljenović; mr.sc. Ivana Maletić;
Ante Loboja, mag.iur.; doc.dr.sc. Brankica
Remenarić; mr.sc. Nediljka Rogošić; mr.sc.
Gorana Roje; dr.sc. Desanka Sarvan; doc.dr.sc.
Ana Marija Sikirić; Danijela Stepić, mag.oec.;
Ivana Vargašević Čonka, dipl. oec.; prof.dr.sc.
Vesna Vašiček; Hana Zoričić, dipl. oec.

Lektura i korektura:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: Turistička zajednica Općine Šolta, autor
fotografija Matija Prajo – Beep pictures

Grafička priprema i oblikovanje naslovnice:

Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,

Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

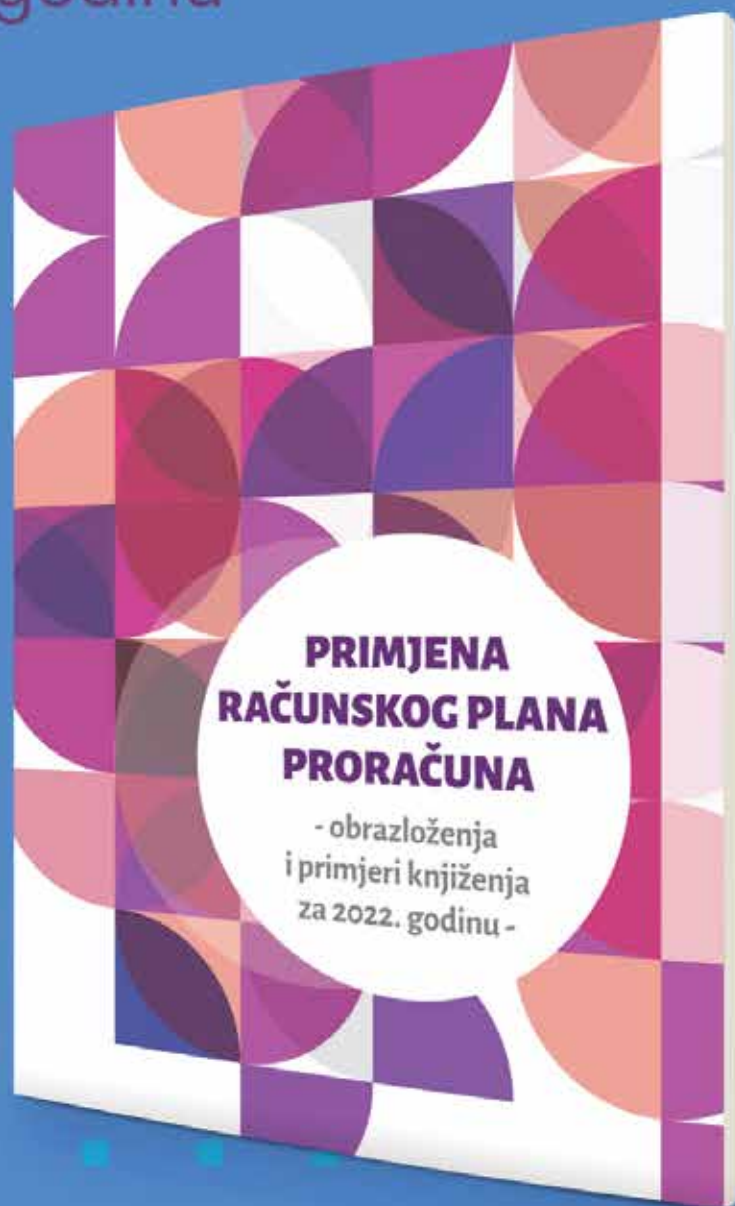
PRIMJENA RAČUNSKOG PLANA PRORAČUNA

- obrazloženja i primjeri knjiženja
za 2022. godinu -

350,00 kn
(PDV
uključen)

Elektroničko
izdanje gratis!

NOVO
IZDANJE
U PRODAJI!

Sadržaj

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

5 Hrvatska je spremna za uvođenje eura
Davor Galinec

Osnovni standardi financiranja programa i projekata udruga iz javnih izvora

9 Vesna Lendić Kasalo

Novi zakon o izvršavanju državnog proračuna za 2022. godinu

Danka Mihaljević

18 Mirela Kovač Jagar

RAČUNOVODSTVO

Polugodišnji financijski izvještaji u sustavu proračuna

28 Katarina Nesterović

POREZI

Podnošenje prigovora na privremeno porezno rješenje za 2021. godinu

32

PRAVO

Radni staž – pojam i izvor prava

38 Gordana Muraja

Godišnji odmori državnih službenika i namještenika

40 Vesna Šiklić Odak

Novosti u priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija

45 Alan Vajda

Autorska djela stvorena u radnom odnosu

51 Dragan Zlatović

JAVNA NABAVA

Zajednica gospodarskih subjekata kao ponuditelj u postupku javne nabave

57 Ante Loboja

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

62

PAMETNI GRADOVI

Smart economy: Osnivanje energetskih zajednica u Republici Hrvatskoj

Damir Juričić

64 Damir Medved

JAVNI MENADŽMENT

Obveza i potreba nefinancijskog izvještavanja prema EU standardima

72 Mario Švigir

EUROPSKA UNIJA I FONDOVI

Obveza ostvarenja pokazatelja rezultata projekta

78 Davorka Žagar

Pregled otvorenih natječaja za sufinanciranje iz EU fondova

82

TIM4PIN INFO

Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

83

85 Naknade korisnika državnog proračuna

87 Plaće

Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

90

91 Drugi dohodak

92 Primici izuzeti od ovrhe

93 Financijske obavijesti

94 Ostale informacije

I U 2022. GODINI
OSTAJEMO VAM
NA USLUZI!

centar@tim4pin.hr
pitajcentar@tim4pin.hr

01/5531-755
099/3037-677

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

SAVJETOVANJE, PRIPREMA I PROVEDBA EU PROJEKATA

U NAŠOJ PONUDI

Pružamo usluge savjetovanja, pripreme i provedbe projekata financiranih iz fondova Europske unije.

U financijskom razdoblju 2014. - 2020. osigurali smo za svoje klijente više od 40 milijuna kuna bespovratnih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Nudimo besplatno savjetovanje o prihvatljivosti Vaše ideje u odnosu na raspisani natječaj.

Obratite nam se s povjerenjem.

U TIJEKU JE PRETPLATA NA

tim4pinmagazin

ZA 2022. GODINU

	TISKANO IZDANJE	ON-LINE IZDANJE	TISKANO I ON-LINE IZDANJE
GODIŠNJA PRETPLATA	1.300,00 kn	1.000,00 kn	1.500,00 kn
POLUGODIŠNJA PRETPLATA	750,00 kn	600,00 kn	850,00 kn

Hrvatska je spremna za uvođenje eura

Davor Galinec*

Europska središnja banka (ESB) objavila je 10. srpnja 2020. godine ulazak Republike Hrvatske u tečajni mehanizam ERM II i ulazak HNB-a u blisku suradnju s ESB-om (odnosno, pristupanje Bankovnoj uniji), a tom prilikom utvrđen je i središnji paritet hrvatske kune na razini 1 euro = 7,53450 kuna. Tijekom posljednje dvije godine Hrvatska je pokazala da osim mastrichtških kriterija cijena, dugoročnih kamatnih stopa i fiskalnih kriterija, zadovoljava i četvrti kriterij stabilnosti tečaja, a ESB i Komisija redovito su pratili i provođenje reformi s ciljem konvergencije hrvatskog gospodarstva. ESB i Komisija su 1. lipnja ove godine objavile svoja redovita izvješća o konvergenciji za 2022. godinu (u kojima se analizira stupanj održive konvergencije i procjenjuje usklađenost sa statutarnim zahtjevima koje nacionalne središnje banke trebaju ispuniti kako bi postale sastavni dio Eurosustava), u kojima je i navedeno da je Hrvatska spremna za uvođenje eura 1. siječnja 2023., čime će se broj država članica europodručja povećati s devetnaest na dvadeset. Vijeće EU će konačne odluke o uvođenju eura u Hrvatskoj donijeti u prvoj polovini srpnja nakon rasprava u Euroskupini i Europskom vijeću te nakon što Europski parlament i ESB iznesu svoja mišljenja. U nastavku teksta slijedi prikaz glavnih nalaza dvaju izvješća o konvergenciji za 2022. (ESB-ovog i Komisijinog) koji su povezani s ispunjavanjem konvergencijskih kriterija Hrvatske i ostalih šest država članica koje još nisu uvele euro.

1. Uvod

Europska komisija je u svom Priopćenju za tisak¹ od 1. lipnja ove godine iznijela zaključak zaključila da je Hrvatska spremna za uvođenje eura 1. siječnja 2023., čime će se broj država članica europodručja povećati na dvadeset. Taj je zaključak naveden u Komisijinom Izvješću o konvergenciji za 2022. godinu², u kojem se ocjenjuje napredak koji su Bugarska, Češka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Švedska (sedam država članica izvan europodručja koje su se pravno obvezale uvesti euro) ostvarile na putu prema pridruživanju europodručju. U izvješću se zaključuje da samo Hrvatska i Švedska ispunjavaju kriterij stabilnosti cijena, da sve države članice (osim Rumunjske) ispunjavaju kriterij javnih financija, da Bugarska i Hrvatska ispunjavaju kriterij deviznog tečaja te da Bugarska, Hrvatska, Češka i Švedska ispunjavaju kriterij dugoročnih kamatnih stopa. U izvješću je utvrđeno da Hrvatska ispunjava četiri nominalna konvergencijska kriterija i da je njezino zakonodavstvo u potpunosti usklađeno sa zahtjevima Ugovora i Statuta Europskog sustava središnjih banaka/ESB-a. Takva ocjena Komisije dopunjena je izvješćem o konvergenciji Europske središnje banke (dalje u tekstu: ESB)³, koje je objavljeno isti dan kada i Komisijino.

* doc. dr. sc. Davor Galinec, direktor Direkcije, Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave, Sektor statistike, Hrvatska narodna banka. Stavovi autora izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen niti drugih institucija koje se spominju u radu, niti ih na bilo koji način obvezuju.

¹ dostupno na hrvatskom jeziku na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_3312

² dostupno na engleskom jeziku na: https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2022_en

³ dostupno na engleskom jeziku na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202206~e0fe4e1874.en.html>

U nastavku svog Priopćenja za tisak od 1. lipnja, Komisija navodi da, s obzirom na ocjenu Komisije i uzimajući u obzir dodatne čimbenike relevantne za gospodarsku integraciju i konvergenciju, uključujući razvoj platnih bilanci i integraciju tržišta proizvoda i rada te financijskih tržišta, smatra da Hrvatska ispunjava uvjete za uvođenje eura te je stoga donijela prijedlog odluke i prijedlog uredbe Vijeća o uvođenju eura u Hrvatskoj. Vijeće će konačne odluke o uvođenju eura u Hrvatskoj donijeti u prvoj polovini srpnja nakon rasprava u Euroskupini i Europskom vijeću te nakon što Europski parlament i ESB iznesu svoja mišljenja. Izvješće stoga predstavlja ključan i povijesni korak Hrvatske prema uvođenju eura. Prilikom predstavljanja Komisijinog izvješća o konvergenciji za 2022., Predsjednica Europske komisije **Ursula von der Leyen** izjavila je da je Hrvatska napravila važan korak prema uvođenju eura te da je manje od desetljeća nakon pristupanja EU-u Hrvatska spremna pridružiti se europodručju 1. siječnja 2023. godine. Smatra da će to će osnažiti hrvatsko gospodarstvo i donijeti koristi građanima, poduzećima i cijelome društvu, a time će i euro postati jači. Konstatirala je da je dvadeset godina nakon uvođenja prvih novčanica euro postao jedna od najmoćnijih valuta na svijetu, koja poboljšava uvjete života milijuna građana Unije i simbol je europske snage i jedinstva te je čestitala Hrvatskoj na tom postignuću. Izvršni potpredsjednik Komisije zadužen za gospodarstvo u interesu građana **Valdis Dombrovskis** izjavio je da je Hrvatska pokazala veliku predanost, trud i ustrajnost u svojim nastojanjima da ispuni uvjete za uvođenje eura 1. siječnja 2023. godine te da prihvaćanjem zajedničke europske valute Hrvatska dovršava svoju integraciju u Europsku uniju manje od desetljeća nakon njezina pristupanja EU-u. Smatra da se radi o velikom postignuću koje će hrvatskim građanima i poduzećima donijeti stvarne koristi, a hrvatsko gospodarstvo učiniti otpornijim, što pokazuje i trajnu

privlačnost i uspješnost eura kao svjetske valute te da je euro valuta simbol snage, jedinstva i solidarnosti Europe u trenutku kad su te odlike stavljene na kušnju ratom koji bjesni na našem pragu. Na to se je nadovezao Povjerenik za gospodarstvo **Paolo Gentiloni**, koji je rekao da je današnji dan povijesna prekretnica na europskom putu Hrvatske i svjedoči o velikim naporima koje su hrvatska tijela uložila u ispunjavanje kriterija za ulazak u europodručje, da će se Hrvati i Hrvatice pridružiti zajednici više od 340 milijuna građana koji euro već upotrebljavaju kao svoju valutu, a koja je čimbenik stabilnosti u ovim turbulentnim vremenima. Gentiloni je na kraju naglasio i da će u godini u kojoj se slavi dvadeseta obljetnica rođenja eura kao fizičke valute, cijelo europodručje pripremiti dobrodošlicu svojoj dvadesetoj članici.

2. Opća ocjena postignute konvergencije za promatrane države članice

U uvodnom dijelu Priopćenja za tisak povodom objave ESB-ovog Izvješća o konvergenciji 2022.⁴ zaključuje se da su države EU-a izvan europodručja od 2020. godine ostvarile ograničen napredak u ekonomskoj konvergenciji u odnosu na europodručje, a razlog tomu uglavnom su teški ekonomski uvjeti. Kriza prouzročena koronavirusom dovela je do znatnog pada gospodarske aktivnosti u 2020., no sve promatrane države zabilježile su nakon toga snažan oporavak. Na rast nepovoljno utječe ruska invazija na Ukrajinu, koja je započela u veljači 2022. godine te se u svim državama obuhvaćenima procjenom, povećala inflacija. Međutim, još je prerano za donošenje ikakvih čvrstih zaključaka o tome kako će se promijeniti konvergencijska kretanja. Procjenu konvergencije u budućnosti obilježava visoka neizvjesnost, a potpun učinak spomenutih čimbenika bit će moguće ocijeniti tek *ex post*.

U pogledu **kriterija kretanja cijena (inflacija)**, ESB u svom Izvješću o konvergenciji⁵ navodi da su samo su u Hrvatskoj i Švedskoj zabilježene stope inflacije ispod ili znatno ispod referentne vrijednosti od 4,9 % tijekom prethodnih 12 mjeseci. Referentna stopa temelji se na prosječnim stopama inflacije zabilježenima u trima državama koje su ostvarile najbolje rezultate u posljednjih 12 mjesec. To su Finska, Francuska i Grčka (nakon isključenja država s netipičnim vrijednostima: Malte i Portugala). U ostalih pet država obuhvaćenih procjenom (Bugarskoj, Češkoj, Mađarskoj, Poljskoj i Rumunjskoj) stope inflacije u proteklih 12 mjeseci bile su znatno više od referentne vrijednosti, a tako je bilo i u prethodnom Izvješću o konvergenciji iz 2020. godine. Od početka pandemije COVID-19 inflacija se značajno usporila u eurozoni tijekom 2020., prije nego što je naglo porasla 2021. godine, uglavnom potaknuta baznim učincima, snažnim povećanjem cijena energije, osobito krajem 2021., uskim grlima u opskrbi izazvanim

pandemijom i snažnim povećanjem globalne potražnje za robom. Od prethodnog Izvješća o konvergenciji 2020., u većini zemalja u pregledu inflacija je slijedila sličan obrazac, ali između svibnja 2021. i travnja 2022. godine inflacija je bila viša od referentne vrijednosti u Bugarskoj (5,9%), Češkoj (6,2%), Mađarskoj (6,8%), Poljskoj (7%) i Rumunjskoj (6,4%), što odražava povećane cijene hrane i energije te zategnutost tržišta rada. S time u vezi, ovih pet zemalja zabilježilo je stope inflacije znatno iznad referentne vrijednosti, dok su stope inflacije bile ispod referentne vrijednosti u Hrvatskoj (4,7%) i znatno ispod nje u Švedskoj (3,7%). Od početka 2022. godine sukob između Rusije i Ukrajine povećao je inflatorne pritiske kroz veći rast cijena energenata i roba te dodatnu napetost u već poremećenim lancima opskrbe. Posljedično, inflacija je dodatno porasla u svim promatranim zemljama početkom 2022., ali s različitim intenzitetom. Očekuje se da će inflacija ostati na povišenoj razini u nadolazećim tromjesečjima, prije nego što će se postupno početi smanjivati tijekom razdoblja predviđanja u svim promatranim državama. Međutim, prognoze su podložne znatnoj neizvjesnosti s obzirom na trenutne okolnosti. Dugoročno gledano, postoji zabrinutost oko održivosti inflacijske konvergencije u većini promatranih država. Prema Prolječnoj Ekonomskoj prognozi Europske komisije 2022., očekuje se da će inflacija značajno porasti u svim promatranim državama tijekom 2022., a smanjenje se očekuje 2023. godine jer se predviđa smanjenje cijena energije i roba i ublažavanje uskih grla u opskrbnim lancima. Međutim, očekuje se da će inflacija ostati visoka u Bugarskoj, Češkoj, Mađarskoj, Poljskoj i Rumunjskoj tijekom 2022. i 2023. te znatno iznad 2,0% u Hrvatskoj i Švedskoj. Rizici za inflacijske izgled pogoršavaju se jer bi inflatorni pritisci koji proizlaze iz sukoba Rusije i Ukrajine mogli potrajati dulje nego što se očekivalo, a također bi mogli potaknuti uzlazni pomak rasta plaća i inflacijskih očekivanja.

Za područje **fiskalnih kriterija** navodi se da se u vrijeme objave izvješća samo na Rumunjsku primjenjuje postupak u slučaju prekomjernog deficita (pokrenut u travnju 2020., sa zadanim rokom za ispravljanje prekomjerne razine do 2024.). Iako je u još tri promatrane države (Bugarskoj, Češkoj i Mađarskoj) vrijednost fiskalnog deficita u 2021. premašila referentnu vrijednost od 3% BDP-a, nisu otvoreni novi postupci u slučaju prekomjernog deficita. Omjeri deficita i BDP-a su bili iznad referentne vrijednosti tijekom 2021. u Bugarskoj (-4,1%) i Češkoj (-5,9%) te znatno iznad referentne vrijednosti u Mađarskoj (-6,8%) i Rumunjskoj (-7,1%), u Hrvatskoj je bio tek nešto niže u odnosu na referentnu vrijednost (-2,9%), u Poljskoj je iznosio -1,9% BDP-a, a u Švedskoj neznatnih -0,2%.

Omjer državnog duga i BDP-a tijekom 2022. u Bugarskoj i Švedskoj kretat će se unutar raspona između 20% i 40%, u Češkoj, Poljskoj i Rumunjskoj unutar raspona između 40% i 60%, dok će se u Hrvatskoj i Mađarskoj omjeri duga i BDP-a smanjivati, ali će ostati iznad referentne vrijednosti od 60%. Iako se očekuje da će omjer duga i BDP-a biti smanjen u četiri države, predviđa se da će umjereno porasti u Bugarskoj i Češkoj, a naročito u Rumunjskoj.

⁴ dostupno na hrvatskom jeziku na: https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ecb.pr220601_1~207feb131d.hr.html

⁵ cjelovit tekst Izvješća dostupan je na engleskom jeziku na: <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202206~e0fe4e1874.en.html#toc34>

Kada je riječ o **kriteriju stabilnosti tečaja**, čije zadovoljavanje se prati kroz sudjelovanje države u europskom tečajnom mehanizmu ERM II, bugarski lev i hrvatska kuna sudjelovali su u ERM-u II tijekom najvećeg dijela dvogodišnjeg referentnog razdoblja od 26. svibnja 2020. do 25. svibnja 2022. godine po središnjem paritetu od 1,95583 leva odnosno 7,53450 kuna za euro. Tečaj hrvatske kune pokazivao je nizak stupanj kolebljivosti te se kunom trgovalo po tečaju bliskom njezinu središnjem paritetu. Bugarski lev nije odstupao od svojeg središnjeg pariteta. Tečajevi valuta koje ne sudjeluju u ERM-u II pokazivali su relativno visok stupanj kolebljivosti jer se uglavnom radi o fleksibilnim tečajnim režimima, osim rumunjskog leva, koji je pokazao vrlo nizak stupanj volatilnosti tečaja.

Promatramo li **kriterij dugoročnih kamatnih stopa**, najniže razine dvanaestomjesečne prosječne dugoročne kamatne stope zabilježene su u Bugarskoj (0,5%), Hrvatskoj (0,8%) i Švedskoj (0,4%). U Češkoj je ta kamatna stopa bila neznatno ispod referentne vrijednosti od 2,6% i iznosila je 2,5%. U dvjema promatranim državama (Mađarskoj i Poljskoj) zabilježene su dvanaestomjesečne prosječne kamatne stope iznad referentne vrijednosti (4,1%, odnosno 3%), dok je u Rumunjskoj dvanaestomjesečna prosječna kamatna stopa znatno premašila referentnu vrijednost i iznosila je 4,7%. Počevši od posljednjeg tromjesečja 2021. godine, došlo je do značajnog povećanja 12-mjesečnog prosjeka dugoročnih kamatnih stopa u gotovo svim zemljama zbog povećanih inflatornih pritisaka i utjecaja rusko-ukrajinskog sukoba. Buduću dinamiku dugoročnih kamatnih stopa prilično je teško procijeniti, s obzirom na visoku razinu neizvjesnosti o trajanju uzročnog šoka i njegovom utjecaju na kretanje cijena i gospodarsku aktivnost.

3. Ocjena postignute konvergencije u Hrvatskoj

U dijelu Izvješća u kojem se ocjenjuje napredak u zadovoljavanju kriterija nominalne konvergencije u Hrvatskoj, ESB je iznio zaključak da se Hrvatska nalazi unutar referentnih vrijednosti kriterija konvergencije, kako slijedi:

- 1.) **Stabilnost cijena** – u travnju 2022. godine dvanaestomjesečna prosječna stopa inflacije mjerena HIPC-om u Hrvatskoj iznosila je 4,7%, odnosno bila je ispod referentne vrijednosti od 4,9%. Očekuje se da će se ta stopa postupno povećavati sljedećih mjeseci, potaknuta uglavnom višim cijenama primarnih sirovina, sve širim cjenovnim pritiscima i daljnjim pogoršanjem problema uskih grla u opskrbnim lancima kao posljedicom rusko-ukrajinskoga rata. Kad je riječ o nadolazećem razdoblju, postoji zabrinutost u pogledu dugoročne održivosti konvergencije inflacije u Hrvatskoj. Da bi se spriječio rast prekomjernih cjenovnih pritisaka i makroekonomskih neravnoteža, proces konvergencije mora se poduprijeti odgovarajućim politikama.
- 2.) **Fiskalna disciplina** – proračunski saldo konsolidirane opće države u Hrvatskoj 2021. iznosio je -2,9% BDP-a (tj. bio je neznatno niži od referentne vrijednosti od 3% BDP-a), čime je kriterij deficita ispunjen. Omjer duga i BDP-a premašuje referentnu vrijednost od 60% BDP-a, ali smanjio se u odnosu na prethodnu godinu (s po-

vijesno najviše razine od 87,3% BDP-a u 2020. na 79,8% BDP-a u 2021.), čime je osigurano ispunjenje kriterija duga. Proljetna ekonomska prognoza Europske komisije 2022. upućuje na to da bi Hrvatska i dalje mogla ispunjavati zahtjeve Pakta o stabilnosti i rastu. Nadalje, Europska komisija utvrdila je u svojem Proljetnom paketu europskog semestra 2022. da je Hrvatska u srednjoročnom razdoblju izložena srednjem riziku održivosti duga. S ciljem očuvanja učinkovitih javnih financija i uspostave dugoročnog silaznog trenda omjera duga, ključno je da Hrvatska u sklopu svojeg plana oporavka i otpornosti provede predviđene fiskalne reforme.

- 3.) **Stabilnost tečaja:** – Hrvatska je kuna u ERM II uključena 10. srpnja 2020. godine po središnjem paritetu od 7,53450 kuna za euro i standardnim rasponom fluktuacije od $\pm 15\%$. Tijekom dvogodišnjeg referentnog razdoblja od 26. svibnja 2020. do 25. svibnja 2022. godine tečaj je pokazivao nizak stupanj volatilnosti te se kunom trgovalo po tečaju bliskom njezinu središnjem paritetu.
- 4.) **Dugoročne kamatne stope** – tijekom referentnog razdoblja od svibnja 2021. do travnja 2022. godine dugoročne kamatne stope u Hrvatskoj iznosile su prosječno 0,8%, što je ispod referentne vrijednosti od 2,6% za kriterij konvergencije kamatnih stopa. Dugoročne kamatne stope u Hrvatskoj smanjuju se od 2012., a dvanaestomjesečne prosječne kamatne stope spustile su se s razine malo niže od 7% na ispod 1%.

U domeni pravne konvergencije, hrvatsko pravo usklađeno je s Ugovorima i Statutom ESSB-a prema zahtjevima članka 131. Ugovora. Osim toga, Komisija zaključno napominje da bi Hrvatskoj koristile ekonomske politike usmjerene na stabilnost i sveobuhvatne strukturne reforme. Europska komisija zaključila je da su se makroekonomske neravnoteže u Hrvatskoj povezane s visokim razinama vanjskog, privatnog i državnog duga u kontekstu niskoga potencijalnog rasta u 2021. i dalje smanjivale, odnosno da su im kretanja ponovno na razini zabilježenoj prije pandemije. Strukturne reforme pridonijele bi poboljšanju institucionalnog i poslovnog okružja u Hrvatskoj, jačanju konkurentnosti te povećanju učinkovitosti njezine javne uprave i pravosudnog sustava. Stupanjem na snagu okvira bliske suradnje između ESB-a i Hrvatske narodne banke 1. listopada 2020. godine, ESB je postao nadležan za izravni nadzor osam značajnih institucija i nadgledanje 15 manje značajnih institucija u Hrvatskoj.

4. Umjesto zaključka – intenzivne pripreme za uvođenje eura su u tijeku

Proces uvođenja zajedničke valute euro u mnogo je kompleksniji od puke zamjene hrvatske kune eurom. Republika Hrvatska priprema se za zamjenu kune eurom koja obuhvaća 3 ključna razdoblja: pripremno razdoblje, razdoblje dvojnog optjecaja te razdoblje nakon završetka dvojnog optjecaja.

- **Pripremno razdoblje** započinje otprilike 6 mjeseci prije uvođenja eura, točnije od dana kada Vijeće Europske unije (dalje u tekstu: Vijeće EU) donese odluku da Hr-

vatska uvodi euro i utvrdi fiksni tečaj konverzije i traje do datuma uvođenja eura. Nakon objave odluke Vijeća EU o usvajanju eura, Vlada Republike Hrvatske odlukom objavljuje datum uvođenja eura i fiksni tečaj konverzije, datum početka i završetak dvojnog optjecaja te datum početka i završetka dvojnog iskazivanja. U pripremnom razdoblju počinje obveza dvojnog iskazivanja te započinje predopskrba, posredna predopskrba i pojednostavljena predopskrba gotovim novcem eura.

- **Razdoblje obveznog dvojnog iskazivanja** započinje prvi ponedjeljak u rujnu 2022. i završava protekom 12 mjeseci od datuma uvođenja eura (započinje 5. rujna 2022. te traje zaključno do 31. prosinca 2023. godine).
- **Razdoblje dvojnog optjecaja** započinje datumom uvođenja eura i traje 2 tjedna (14 dana od datuma uvođenja eura). Dvojni optjecaj je optjecaj u kojem se prilikom transakcija gotovim novcem istodobno koriste euro i kuna kao zakonsko sredstvo plaćanja, odnosno tijekom tog razdoblja u optjecaju će se istodobno nalaziti i euri i kune.

Krovni zakon koji definira proces uvođenja eura u RH naziva se " Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj"⁶, objavljen je u NN, br. 57/2022 od 20.05.2022., a stupa na snagu prvog dana od dana objave odluke Vijeća EU-a o usvajanju eura u skladu s člankom 140. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u Službenom listu Europske unije, osim članaka 13., 16. i 17., članaka 25. do 31., članaka 39. do 41., članaka 54. do 59., članaka 64. do 68., članka 88. i članka 92. ovoga Zakona koji stupaju na snagu na dan uvođenja eura.

Sredinom siječnja ove godine Koordinacijski odbor za prilagodbu gospodarstva i zaštitu potrošača izradio je dokument pod nazivom Smjernice za prilagodbu gospodarstva u procesu zamjene hrvatske kune eurom⁷ s ciljem pravovremenog informiranja gospodarstvenika o pripremama koje je potrebno provesti u postupku uvođenja eura kao nacionalne valute. Dokument na 26 stranica sadrži detaljne informacije o prilagodbama koje očekuju gospodarstvenike, o vremenskom okviru uvođenja eura te upućuje na izazove koji se mogu pojaviti u provedbi planiranih mjera. Smjernice su pripremljene kroz opsežne konzultacije s udruženjima poslovnih subjekata i pojedinačnim trgovačkim društvima. Teme se odnose na prilagodbe računovodstvenog i financijskog upravljanja, prilagodbe informacijskih sustava, upravljanje gotovim novcem, odnos prema potrošačima (informiranje potrošača, dvojno iskazivanje, preračunavanje, dvojno iskazivanje cijena roba i usluga, dvojno iskazivanje na računu, dvojno iskazivanje na obračunskim platnim listama), prilagodbe ugovora i slično.

⁶ dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_05_57_803.html

⁷ dostupno na hrvatskom jeziku na: https://euro.hnb.hr/documents/2070751/2104255/h-smjernice-zamjena-hrvatske-kune-eurom_sije-canj-2022.pdf/41a06aed-f094-7d7e-d5e4-fbdf5c8f4584?t=1642409233015

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

tim4pinmagazin

1. **OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - **1.500,00 kn**
str. III - **1.000,00 kn**
str. IV - **2.500,00 kn**
2. **KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - **1.000,00 kn**
3. **DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
- **750,00 kn** (cijela stranica
205 x 285 mm)
- **500,00 kn** (pola stranice
177 x 126 mm vodoravno ili
86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

Osnovni standardi financiranja programa i projekata udruga iz javnih izvora

Vesna Lendić Kasalo*

O raznim aspektima primjene Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge¹ pisali smo u prethodnim brojevima časopisa. S obzirom na kontinuiranu aktualnost, u ovom broju donosimo ažurirani pregled osnovnih standarda koje davatelji financijskih sredstava moraju poštivati kada dodjeljuju sredstva programima i projektima udruga.

Osnovni standardi koje primjenjuje davatelj financijskih sredstava iz javnih izvora pri financiranju programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge odnose se na standarde planiranja i provedbe financiranja, odnosno praćenja i vrednovanja financiranja. U nastavku se sustavno prezentiraju i obrazlažu:

Osnovni standardi financiranja

1. Prioritetna područja za financiranje programa i projekata utvrđuju se za proračunsku godinu na temelju procjene potreba u određenom području i mjera za ostvarivanje ciljeva iz strateških dokumenata za čiju provedbu je odgovoran davatelj financijskih sredstava

Uredba polazi od toga da svaka **dodjela financijskih sredstava treba biti utemeljena na procjeni postojećeg stanja u pojedinom području društvenog djelovanja** te osmišljena tako da odgovara na razvojne potrebe područja ili zajednice kojoj su sredstva usmjerena. Temeljem provedene procjene potreba, a na temelju ciljeva i prioriteta definiranih u razvojnim strategijama i nacionalnim programima te drugim odgovarajućim strateškim dokumentima na nacionalnoj (npr. Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, Nacionalni plan razvoja zdravstva, Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti i sl.) odnosno lokalnoj razini (Razvojna strategija Grada Zagreba, Istarska kulturna strategija, Strategija razvoja grada Zadra i sl.), davatelj financijskih sredstava određuje prioritete za dodjelu financijskih sredstava programima i/ili projektima udruga i za to planira sredstva u proračunu odnosno financijskom planu za narednu kalendarsku godinu. Procjenom potreba utvrđuju se potrebe lokalne ili šire zajednice i sustavno se pristupa problemu koji se želi riješiti, tako da se usmjerava na krajnje rezultate koji se žele postići – određuju se prioritete i kriteriji za rješenje problema kako bi se u skladu s njima mogle donijeti odluke o aktivnostima (programima, uslugama, organizacijskim strukturama), odnosno o načinima na koji će se usmjeriti financijska sredstva, ljudski resursi, prostorni i drugi resursi za rješavanje problema u društvu.

2. Financiranje se provodi putem javnog natječaja ili javnog poziva za financiranje programa i projekata udruga

Nakon utvrđivanja prioriteta **davatelj financijskih sredstava odlučuje se za modalitet javnog natječaja ili javnog poziva za financiranje programa i projekata udruga**. Provedbom javnog natječaja ili javnog poziva osigurava se transparentnost dodjele financijskih sredstava i omogućava dobivanje što većeg broja kvalitetnih prijava, odnosno odabir najkvalitetnijih programa i projekata koji su od interesa za opće dobro. Uredba u sadržajnom smislu ne pravi nikakvu razliku između javnog natječaja i javnog poziva i prepušteno je svakom davatelju financijskih sredstava da odabere naziv koji mu više odgovara sukladno sadržaju financiranja, odnosno do sada uobičajenoj praksi financiranja.

Uredbom je propisano da se **javni natječaji i javni pozivi provode uvijek kada se udrugama odobravaju financijska sredstva** (ili osiguravaju prava, pokretnine i nekretnine) iz javnih izvora, kako za provedbu programa i projekata kojima se ispunjavaju ciljevi i prioritete definirani strateškim i planskim dokumentima, za provedbu nacionalnih, regionalnih i lokalnih programa javnih potreba utvrđenih posebnim zakonom, tako i za podrške institucionalnom, organizacijskom i programskom razvoju udruga (financiranje plaća zaposlenika udruge za provedbu njenih temeljnih aktivnosti, jačanje kapaciteta udruge za pružanje nekih usluga ili za upravljanje radom udruge – primjerice uvođenje standarda kvalitete ili strateško planiranje) te za programe ili projekte zapošljavanja u udrugama.

Javni natječaji ili javni pozivi raspisuju se i za pružanje socijalne usluge temeljem posebnog propisa i za rad udruga pružatelja socijalnih usluga putem socijalnog ugovaranja (tzv. sustav glavarina kada udruga temeljem strateških planova davatelja financijskih sredstava obavlja socijalne usluge s jasno definiranim uvjetima i kriterijima za pružanje usluga za što su joj namijenjena sredstva prema broju korisnika obuhvaćenih određenom uslugom).

Javni pozivi raspisuju se i za sufinanciranje obveznog doprinosa korisnika financiranja za provedbu programa i projekata ugovorenih iz fondova Europske unije i inozemnih javnih izvora. U tom slučaju prijavitelji mogu biti korisnici koji su sklopili ugovor o dodjeli financijskih sredstava (kao i partneri na provedbi projekta) te počeli provoditi projekt, što je uvjet za dobivanje sredstava.

Javni natječaji ili javni pozivi obvezan je i za dodjelu nefinancijske podrške u pravima, pokretninama i nekretninama namijenjenim udrugama koje provode programe i projekte (primjerice, kod dodjele prostora ili nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinice lokalne samouprave, udrugama na korište-

* Vesna Lendić Kasalo, dipl. iur., Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, Zagreb

¹ Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN, br. 26/15 i 37/21)

nje pod posebnim, netržišnim uvjetima), kao i za druge oblike i namjene dodjele financijskih sredstava iz javnih izvora koji nisu propisani Uredbom, a davatelj financijskih sredstava procijeni da je potrebno raspisati javni natječaj ili javni poziv.

Iznimno, financijska sredstva, **bez objavljivanja javnog natječaja**, dodjeljuju se izravno samo u opravdanim i iznimnim slučajevima, kada nepredviđeni događaji obvezuju davatelja financijskih sredstava da u suradnji s udrugama žurno djeluje u rokovima u kojima nije moguće provesti standardni natječajni postupak i kada se problem može riješiti samo izravnom dodjelom financijskih sredstava (primjerice, u slučaju nepredviđene prirodne katastrofe, kada se sredstva dodjeljuju udrugama koje će moći brzo djelovati i njihovo je djelovanje poznato davatelju financijskih sredstava). Financijska sredstva se bez natječaja dodjeljuju udruzi ili skupini udruga koje imaju **isključivu nadležnost** u području djelovanja i/ili zemljopisnog područja za koje se financijska sredstva dodjeljuju ili je udruga jedina organizacija operativno sposobna raditi na području djelovanja i/ili zemljopisnom području na kojem se provode financirane aktivnosti (kao u slučaju Hrvatske gorske službe spašavanja, sukladno Zakonu o Hrvatskoj gorskoj službi spašavanja) ili kada se financijska sredstva dodjeljuju udruzi koja je **temeljem propisa izrijekom navedena kao provoditelj** određene aktivnosti (primjerice Zakonom o Crvenom križu, ili Zakonom o vatrogastvu).

Praćenje financiranja udruga pokazuje da su brojne udruge financirane iz javnih izvora s malim iznosima sredstava (od 500 do 5.000 kuna). Sukladno Uredbi takvi iznosi i dalje se mogu dodjeljivati bez objavljivanja javnog natječaja ili javnog poziva – kada se prema mišljenju nadležnog povjerenstva **jednokratno dodjeljuju financijska sredstva do 5.000 kuna** za aktivnosti koje se iz opravdanih razloga nisu mogle planirati u godišnjem planu udruge, a ukupan iznos tako dodijeljenih sredstava iznosi najviše 5% svih sredstava planiranih u proračunu za financiranje svih programa i projekata udruga (primjerice, u slučaju prikupljanja sredstava za konkretnu humanitarnu aktivnost).

Financijska sredstva se bez objavljivanja javnog natječaja dodjeljuju izravno i kada je to propisano posebnim propisom.

Čak i kada se financijska sredstva dodjeljuju bez objavljivanja javnog natječaja ili javnog poziva, davatelj financijskih sredstava dužan je s udrugom kao korisnikom financijskih sredstava sklopiti **ugovor o dodjeli sredstava** i poštivati osnovne standarde financiranja vezane uz planiranje financijskih sredstava, ugovaranje, praćenje financiranja, javno objavljivanje i izvještavanje. U svakom slučaju, davatelj financijskih sredstava dužan je pisanim putem jasno obrazložiti svoju odluku o neraspisivanju javnog poziva, odnosno javnog natječaja (te se pozvati na odgovarajuću odredbu Uredbe), čime se osigurava transparentnost trošenja financijskih sredstava, odnosno omogućuje praćenje kvalitete provedbe aktivnosti i namjensko trošenje sredstava.

3. Godišnji plan raspisivanja javnih natječaja objavljuje se na mrežnim stranicama davatelja financijskih sredstava te se evidentira u objedinjenom godišnjem planu javnih natječaja dostupnom na mrežnim stranicama Ureda za udruge

Nakon što definira prioritete te osigura financijska sredstva (u državnom proračunu, odnosno proračunu županije, grada ili općine odnosno financijskom planu), organizacijske i ljudske resurse, davatelj financijskih sredstava utvrđuje **godišnji plan raspisivanja javnih natječaja** koji objavljuje na svojim mrežnim stranicama, a davatelji financijskih sredstava iz državnog proračuna i u objedinjenom godišnjem planu javnih natječaja, dostupnom na mrežnim stranicama Ureda za udruge Vlade Repub-

like Hrvatske. Godišnjim planom definira se naziv i područje/a natječaja, osnovni okvir za dodjelu financijskih sredstava (broj projekata koji će se financirati, najviši i najniži iznosi), planirano trajanje projekata, okvirni datum raspisivanja i završetka natječaja te okvirni datum za ugovaranje odobrenog projekta.

4. Javni natječaj propisuje uvjete za prijavu, mjerila za ocjenjivanje prijave, postupak odobravanja financijskih sredstava i postupak za podnošenje prigovora

Tekst javnog natječaja treba sadržavati osnovne podatke o području koje će se financirati, prihvatljivim prijaviteljima, financijskim sredstvima koja se mogu dodijeliti na temelju javnog natječaja, rokovima i načinu prijave te mjestu na kojem su dostupne upute za prijavitelje, obrasci za prijavu i ostala natječajna dokumentacija. Natječaj se objavljuje na mrežnoj stranici davatelja financijskih sredstava i Ureda za udruge, a može se objaviti i u javnim glasilima, publikacijama i na drugi pogodan način. Preporučuje se cjelovit tekst javnog natječaja objaviti na internetskoj stranici davatelja financijskih sredstava, a vijest o objavljenom natječaju s osnovnim informacijama objaviti u javnim glasilima, čime se zainteresirane obavještava da je objavljen određeni javni natječaj te se daje poveznica na mrežnu stranicu davatelja financijskih sredstava, na kojima je objavljen potpuni tekst natječaja i cjelokupna natječajna dokumentacija.

5. Javni natječaj otvoren je za prijavu programa ili projekta najmanje 30 dana od dana javnog objavljivanja

Natječaj za podnošenje prijave programa i/ili projekta **ne smije biti otvoren kraće od 30 dana** od dana objave natječaja. To je najkraći rok, što znači da natječaj može biti otvoren i duže od 30 dana, pa i tijekom cijele godine (dok se ne potroše sva raspoloživa sredstva). Pri određivanju roka za podnošenje prijave programa i/ili projekta davatelj financijskih sredstava vodit će računa o posebnostima aktivnosti koje će se prijavljivati (primjerice, vežu li se uz trajanje školske godine, vrijeme raspisivanja, rok za podnošenje prijave, kao i vrijeme potrebno za ocjenjivanje prijavljenih programa ili projekata, trebat će pažljivo planirati kako bi se provoditeljima aktivnosti omogućilo odgovarajuće usklađivanje sa školskom godinom).

6. Uvjetima javnog natječaja planira se okvirni broj programa, odnosno projekata koji će se financirati te najniži i najviši iznos koji se može odobriti za financiranje pojedinog programa, odnosno projekta

Imajući u vidu raspoloživi iznos financijskih sredstava planiranih u proračunu davatelja financijskih sredstava, tj. namijenjenih za dodjelu putem javnog natječaja programima i/ili projektima, potrebno je unaprijed, pri planiranju natječaja, predvidjeti **financijski okvir dodjele financijskih sredstava udrugama** po objavljenom natječaju. On obuhvaća ukupan iznos raspoloživih sredstava, iznose predviđene za pojedina programska područja (djelatnosti) ako se natječaj raspisuje za više programskih područja, najniži i najviši iznos pojedinačnih ugovora o dodjeli financijskih sredstava i očekivani broj udruga s kojima će se ugovoriti provedba programa ili projekta u okviru pojedinog natječaja.

7. Javnim natječajem unaprijed su utvrđeni postupci za sprječavanje sukoba interesa osoba uključenih u postupak dodjele financijskih sredstava

Postupak dodjele financijskih sredstava udrugama mora biti transparentan i nepristran. Nepristranost se osigurava sprječavanjem sukoba interesa, na način opisan Uredbom i pozitiv-

nim propisima u Republici Hrvatskoj, a javnim natječajem treba **unaprijed utvrditi i postupke za sprečavanje sukoba interesa** osoba uključenih u postupak dodjele financijskih sredstava. Nepostojanje sukoba interesa znači da pojedinac koji sudjeluje u odlučivanju o ispunjavanju propisanih uvjeta natječaja ili ocjenjivanju kvalitete projektnih prijava koji su se prijavili na natječaj nema osobno, kao ni članovi njegove obitelji, bračni ili izvanbračni drug, dijete ili roditelj, zaposlenik, član, član upravnog/izvršnog tijela ili čelnik prijavitelja, kao i bilo kojeg drugog pravnog subjekta povezanog na bilo koji način s tim prijaviteljem – (partnerski odnos u provedbi projekta ili sl., u odnosu na spomenutog prijavitelja ima bilo kakav materijalni ili nematerijalni interes, a nauštrb javnog interesa.

Osnovni standardi provedbe financiranja

1. Javni natječaj provodi davatelj financijskih sredstava, u pravilu putem nadležne ustrojstvene jedinice, odnosno povjerenstvo za pripremu natječaja i natječajne dokumentacije te provedbu postupka dodjele financijskih sredstava udrugama

Neki davatelji financijskih sredstava, osobito oni na razini tijela državne uprave, imaju **posebne ustrojstvene jedinice za pripremu i provedbu natječaja**. Premda je takvo rješenje organizacijski najkvalitetnije, ono zbog postojećih kapaciteta znatnog dijela davatelja financijskih sredstava, posebice na lokalnoj razini, obično nije moguće. Zato je prije konkretnih aktivnosti planiranja natječaja potrebno, uz nadležnu ustrojstvenu jedinicu, osnovati **povjerenstvo za pripremu odnosno provedbu pojedinih faza natječaja ili javnog poziva**. Hoće li davatelj financijskih sredstava osnovati jedno povjerenstvo koje će biti zaduženo za praćenje i usmjeravanje postupka natječaja od faze planiranja prioriteta sve do potpisivanja ugovora ili će se za svaku fazu natječajnog postupka osnovati posebne radne skupine operativnijeg karaktera, ovisit će o mogućnostima davatelja i strategiji razvoja kapaciteta tijela javne vlasti. Moguće je da davatelj ima stalno tijelo zaduženo za pripremu i praćenje natječajnog postupka. To svakako može pridonijeti održavanju standarda propisanog natječajnog postupka, ali i kontinuitetu ciljeva i društvenih promjena koje se žele postići natječajem. U svakom slučaju, ustrojstvena jedinica ili povjerenstvo za pripremu i provedbu javnog natječaja treba predložiti prioritete, uvjete, kriterije i programska područja natječaja, treba izraditi/predložiti natječajnu dokumentaciju, pratiti tijek javnog objavljivanja i provedbe natječaja, utvrditi prijedlog sastava povjerenstva za ocjenu programa i projekata, razmotriti ocjene programa i projekata i prijedloge za financiranje na temelju kriterija iz natječaja, utvrditi prijedlog odluke o financiranju programa i projekata udruga, organizirati stručno praćenje provedbe projekata financiranih na temelju natječaja te pripremati izvještaje o provedbi i rezultatima natječaja Uredu za udruge. Jedna od zadaća takvog tijela trebala bi biti i evaluacija krajnjih ciljeva natječaja, kako bi se moglo jasno ocijeniti je li raspisani natječaj donio željene promjene i u kojoj mjeri te što treba poduzeti kako bi sljedeći natječaj bio uspješniji. Takva tijela obično imaju više članova, koji dolaze iz različitih relevantnih institucija te predstavljaju različite ciljne skupine i nisu sastavljena isključivo od strane predstavnik javne vlasti. U takvim slučajevima, operativne poslove u provedbi natječaja – priprema natječajne dokumentacije, zaprimanje prijava, provjera formalnih uvjeta i sl. – provode druga tijela (povjerenstva, radne skupine, evaluacijski odbori...). Odluku o tome kako će se organizirati postupak pripreme i provedbe natječaja donosi čelnik davatelja financijskih sredstava.

2. Dokumentaciju za provedbu javnog natječaja (natječajnu dokumentaciju) propisuje davatelj financijskih sredstava

Ovisno o vrsti i uvjetima javnog natječaja ili javnog poziva, davatelj financijskih sredstava u provedbi natječaja izrađuje obrasce natječajne dokumentacije, a prema raspoloživim mogućnostima pojedini davatelji, posebno na nacionalnoj razini, koriste odgovarajući informacijski sustav koji omogućuje podnošenje elektroničke prijave na natječaj, cjelokupnu provedbu i praćenje financiranih programa i projekata.

Uredba propisuje da natječajnu dokumentaciju čine sljedeći **obvezni dokumenti** koje treba izraditi davatelj financijskih sredstava u **provedbi natječaja**: temeljni dokument za raspisivanje i provedbu javnog natječaja, tekst javnog natječaja, upute za prijavitelje, obrasci za prijavu programa ili projekta (obrazac opisa programa ili projekta i obrazac proračuna programa ili projekta), obrazac za ocjenu kvalitete programa ili projekta, obrazac izjave o nepostojanju dvostrukog financiranja, obrazac ugovora o financiranju programa ili projekta te obrasci za izvještavanje (obrazac opisnog izvještaja provedbe programa ili projekta i obrazac financijskog izvještaja provedbe programa ili projekta). U svakom natječaju treba biti i popis priloga koje je potrebno priložiti uz prijavu. Prilozi mogu biti: dokaz o registraciji, dokaz o transparentnom financijskom poslovanju, (ako takvi dokazi nisu dostupni u javnim bazama podataka -Registru udruga i Registru neprofitnih organizacija), preslika ovjerenog statuta udruge nositeljice programa ili projekta (samo ako statut, koji mora biti usklađen za Zakonom o udrugama, iz bilo kojeg razloga nije objavljen u Registru udruga), dokaz o plaćenim doprinosima, porezima i drugim davanjima prema državnom proračunu i proračunu JLP(R)S-a i sl.

Ovisno o vrsti javnog natječaja, **dodatnu natječajnu dokumentaciju** za prijavu programa ili projekta može činiti i obrazac izjave o partnerstvu, obrazac životopisa voditelja programa ili projekta, obrazac sporazuma o partnerstvu u provedbi programa ili projekta, obrazac izjave o programima ili projektima udruge financiranim iz javnih izvora te obrazac izjave izvoditelja aktivnosti navedenih u opisu programskih ili projektnih aktivnosti da su upoznati s programom ili projektom i svojim sudjelovanjem u provedbi.

Pri kreiranju natječajne dokumentacije davatelj financijskih sredstava uzima u **obzir kriterij proporcionalnosti** u odnosu na vrijednost natječaja i najviši iznos financijskih sredstava koji se može dodijeliti pojedinom programu i/ili projektu. To primjerice znači da će za planiranu dodjelu nižih iznosa financijskih sredstava davatelj financijskih sredstava tražiti samo informacije koje smatra ključnima za kvalitetno ocjenjivanje pristiglih prijave (opis ciljeva i aktivnosti) te da neće predvidjeti i tražiti opsežnu popratnu dokumentaciju, odnosno priloge (ili će ih tražiti naknadno samo za prijave koje uđu u najuži krug za dodjelu financijskih sredstava). U tom se slučaju može tražiti samo obrazac opisa programa ili projekta i obrazac proračuna programa ili projekta.

U uputama za prijavitelje važno je napomenuti da **svi propisani obrasci trebaju biti potpisani od strane ovlaštene osobe podnositelja zahtjeva i voditelja programa ili projekta i ovjereni pečatom udruge** (ako je statutom udruge propisano da udruge ima pečat) i dostavljeni u izvorniku, u broju primjeraka propisanom uvjetima natječaja. Svi davatelji financijskih sredstava obvezni su omogućiti podnošenje cjelokupne prijave dokumentacije elektroničkim putem, korištenjem elektroničkog sustava prijavljivanja ili na drugi prikladan elektronički način. Podnositelji elektroničke prijave na zahtjev davatelja financij-

skih sredstava dužni su na uvid dostaviti svu potrebnu izvornu dokumentaciju i obvezne priloge u izvorniku.

3. Prije isteka roka za prijavu, davatelj financijskih sredstava potencijalnim prijaviteljima pruža podršku u vidu javne objave odgovora na pitanja i/ili pripremnih radionica za izradu projektnih prijava

Osim objavljivanja teksta natječaja odnosno vijesti o njegovoj objavi u javnim glasilima kojim se zainteresirane obavještava da je objavljen određeni javni natječaj, s osnovnim informacijama, davatelji financijskih sredstava mogu pružiti **dodatne oblike podrške potencijalnim prijaviteljima**, u obliku javne objave odgovora na pitanja svih potencijalnih prijavitelja te organiziranja pripremnih radionica za izradu projektnih prijava.

Kontakt adresa (adresa elektroničke pošte) na koju se mogu slati pitanja mora biti jasno naznačena u uputama za prijavitelje. Potencijalni prijavitelji trebali bi imati **mogućnost postavljati pitanja u vezi s objavljenim natječajem** na način naveden u Uputama za prijavitelje. Odgovori na pitanja objavljuju se najkasnije sedam kalendarskih dana prije roka za podnošenje projektnih prijava, na internetskoj stranici davatelja financijskih sredstava na kojoj je objavljen natječaj, a odgovori bi trebali pojasniti odredbe natječajne dokumentacije.

Radionice za izradu projektnih prijava moguće je organizirati u obliku jednog ili više susreta na kojima mogu sudjelovati svi potencijalni prijavitelji. Preporučljivo je datume i mjesto organiziranja pripremnih radionica najaviti najmanje 10 kalendarskih dana prije održavanja (ako nisu poznati u vrijeme raspisivanja natječaja, podatak o tome gdje će biti objavljen raspored održavanja pripremnih radionica treba navesti u Uputama za prijavitelje). Radionice je potrebno održati najkasnije 21 kalendarski dan prije roka za podnošenje projektnih prijava, kako bi prijavitelji imali dovoljno vremena za prilagodbu projektnih prijava. Sve prezentacije, odnosno dokumentacija korištena na pripremnim radionicama objavljuju se na internetskoj stranici na kojoj je poziv službeno objavljen. Na radionici se također mogu postavljati pitanja, a odgovori se mogu objaviti na mrežnoj stranici davatelja financijskih sredstava, na kojoj je i objavljen natječaj.

4. Sukladno uvjetima javnog natječaja, prijave s popratnom dokumentacijom dostavljaju se elektronički i/ili u jednom ili više primjeraka u papirnatom obliku u zatvorenoj omotnici na adresu davatelja financijskih sredstava i u roku propisanom uvjetima javnog natječaja

Upute o načinu dostave projektnih prijava moraju biti jednostavne i nedvosmislene, kako se projektne prijave ne bi odbijale zbog formalnih nedostataka prilikom dostave, tj. prije početka uvida u kvalitetu sadržaja prijave.

5. Nakon isteka roka za prijavu, povjerenstvo iz članka 28. Uredbe otvara prijavu projektnih, odnosno programskih prijedloga pristiglih na natječaj i utvrđuje ispunjavaju li propisane uvjete javnog natječaja

Nakon zaprimanja i registracije projektnih prijava, **povjerenstvo za administrativnu provjeru provjerava ispunjavanje propisanih uvjeta natječaja** te utvrđuje je li prijava dostavljena na pravi natječaj ili javni poziv i u zadanome roku, jesu li svi obvezni obrasci dostavljeni, potpisani i ovjereni, je li dostavljena sva obvezna popratna dokumentacija, je li zatraženi iznos sredstava unutar financijskih pragova postavljenih u natječaju, jesu li prijavitelj i partnerske organizacije (ako je uvjetima natječaja propisano da prijavitelj mora ili može imati jednog ili

više partnera u provedbi projekta) prihvatljivi sukladno uputama za prijavitelje, je li lokacija provedbe projekta prihvatljiva (ako je to propisano uvjetima natječaja ili javnog poziva), jesu li predložene aktivnosti prihvatljive (ako su uvjetima natječaja propisane prihvatljive aktivnosti kao što su radionice, seminari, konferencije, kampanje i sl.) te provjerava ispunjavanje drugih propisanih uvjeta natječaja.

Povjerenstvo za provjeru ispunjavanja administrativnih uvjeta natječaja osniva se odlukom davatelja financijskih sredstava, a poželjno je da se odluka donese prije zadnjeg roka prijave na natječaj. Također, po donošenju odluke o osnutku povjerenstva potrebno je izraditi poslovnik povjerenstva kojim se uređuje način obavljanja zadataka, prava i obveze članova povjerenstva, način donošenja odluka i druga pitanja. Poslovnikom se uređuje i obveza članova da ne iznose u javnost podatke internog karaktera. Članovi povjerenstva za provjeru ispunjavanja administrativnih uvjeta obično su službenici davatelja financijskih sredstava. S obzirom na to da se u toj fazi odabira provjeravaju tehnički elementi prijave, nije potrebno u povjerenstvo imenovati sektorske stručnjake iz različitih tijela, koji imaju stručna znanja o području natječaja te koje bi bilo korisnije imenovati u povjerenstvo za ocjenjivanje programskih/projektnih prijava. Članovi Povjerenstva za provjeru ispunjavanja propisanih uvjeta natječaja obvezni su potpisati izjavu o nepristranosti i povjerljivosti, koja se potpisuje nakon što su svi članovi upoznati s popisom drugih (i partnerskih organizacija) koje su se prijavile na javni natječaj ili javni poziv.

Cilj administrativne provjere jest isključiti iz daljnje obrade prijave koje ne zadovoljavaju propisane formalne (administrativne) uvjete natječaja. Važno je da razlozi za odbijanje prijave budu jasni svim podnositeljima, što znači da u natječaju treba jasno navesti okolnosti koje dovode do neposrednog odbacivanja. Propisani uvjeti moraju omogućiti donošenje nedvojbene odluke o tome ispunjava li određena prijava propisane uvjete ili ne. Temeljno je pravilo da nijedna prijava ne smije biti odbacena iz razloga koji nisu navedeni u natječaju, kao što ne smije biti prihvaćena nijedna prijava koja ne udovoljava svim propisanim uvjetima natječaja. Zato je pomna priprema natječajne dokumentacije iznimno važna, kao sveobuhvatan i jedini vodič za podnositelje zahtjeva, pomoću kojeg mogu pripremiti sve što im je potrebno za prijavu. Ako se neki od važnih uvjeta propusti navesti u natječajnoj dokumentaciji, taj uvjet kasnije neće moći biti razlog odbacivanja prijave koje mu ne udovoljavaju. Davatelj financijskih sredstava mora u svojim uvjetima natječaja navesti hoće li od udruga čije prijave imaju manje nedostatke tražiti naknadno dopunjavanje, odnosno ispravljanje prijave potrebnim podacima ili priložima u točno određenom roku koji mora biti jednak za sve prijavitelje. Od prijavitelja je moguće zatražiti dodatna pojašnjenja i dopune prijave, tako da se dopunom ne utječe na sadržaj prijave bitnim za njeno prijave. Povjerenstvo će detaljnim pregledom svake prijave utvrditi koje su zadovoljile odnosno nisu zadovoljile administrativne uvjete natječaja. Na taj način obaviti će se prvi krug izbora zaprimljenih prijava. U daljnji postupak upućuju se samo prijave koje ispunjavaju sve administrativne uvjete natječaja.

Udruge čije prijave ne zadovoljavaju propisane uvjete natječaja moraju o tome biti obaviještene pismom za neuspješne prijavitelje, u roku od osam radnih dana od dana donošenja Odluke koje će prijave biti upućene na stručno ocjenjivanje, s naznakom razloga zbog kojih prijave ne zadovoljavaju propisane uvjete natječaja. Udruge čije prijave ne zadovoljavaju propisane uvjete natječaja imaju mogućnost izjave prigovora u određenom roku,

ne kraćem od osam dana, a davatelj financijskih sredstava odredit će nadležno tijelo i postupak po prigovoru.

6. Programe, odnosno projekte koji su zadovoljili propisane uvjete natječaja ocjenjuje stručno povjerenstvo iz članka 29. Uredbe, odnosno posebnim propisom utvrđeno tijelo

Povjerenstvo za ocjenjivanje programskih/projektnih prijava osniva se odlukom davatelja financijskih sredstava, koja se donosi prije zadnjeg roka za prijavu na natječaj. Pri tome treba imati na umu da povjerenstvo za ocjenjivanje prijava nema alternative – posao procjene prijava se ne može prepustiti ustrojstvenoj jedinici davatelja financijskih sredstava! I ovo povjerenstvo ima poslovnik kojim se uređuju način obavljanja zadataka, prava i obveze članova Povjerenstva, način donošenja odluka i druga pitanja. Poslovnikom se uređuje i obveza članova da ne iznose u javnost podatke internog karaktera, a članovi povjerenstva za ocjenjivanje programskih/projektnih prijava obvezni su potpisati Izjavu o nepristranosti i povjerljivosti. Izjava se potpisuje nakon što su svi članovi upoznati s popisom udruga i partnerskih organizacija koje su uspješno prošle fazu provjere ispunjavanja propisanih (administrativnih) uvjeta natječaja. Povjerenstvo za ocjenjivanje mogu sačinjavati predstavnici tijela državne uprave, predstavnici znanstvenih i stručnih institucija, nezavisni stručnjaci i predstavnici organizacija civilnoga društva. Radi ubrzanja procedure ocjenjivanja projektnih prijava i rasterećenja ograničenih kapaciteta davatelja financijskih sredstava poželjno je da davatelji financijskih sredstava za postupak ocjene prijava koje su zadovoljile propisane uvjete natječaja angažiraju vanjske stručnjake i stručnjakinje za područja obuhvaćena prioritetnim područjima natječaja. Prije imenovanja Povjerenstva za procjenu prijava, sukladno Uredbi, davatelji financijskih sredstava trebaju po mogućnosti ili po potrebi raspisati javni poziv za prijavu svih stručnjaka i stručnjakinja zainteresiranih sudjelovati u postupku ocjenjivanja prijava za dodjelu financijskih sredstava programima i/ili projektima organizacija civilnoga društva. Odabrani stručnjaci i stručnjakinje uvrštavaju se u bazu ocjenjivača davatelja financijskih sredstava, koja je trajna i koja se po potrebi može dopunjavati.

Zaposlenici davatelja financijskih sredstava uključeni u natječajni postupak te članovi ostalih povjerenstava ni na koji način ne smiju utjecati na rad ocjenjivača. To je važno zato što se tako koordinacijski poslovi vezani uz postupak dodjele sredstava mogu potpuno odvojiti od stručne ocjene, čiji je krajnji cilj odabir najkvalitetnijih projekata/programa koji će ostvariti pravo na sredstva.

Ocjenjivanje kvalitete prijava potrebno je razraditi za svaki natječaj ili programsko područje u okviru jednog natječaja, vodeći računa o ciljevima natječaja, specifičnostima programskih područja te uvjetima propisanim natječajem. Primjerice, kriteriji za ocjenu na natječaju za ugovaranje pružanja socijalnih usluga veći će naglasak stavljati na definiranje ciljanih skupina i krajnjih korisnika, nego na utjecaj programa na javne politike, dok će s druge strane, natječaji za financiranje projekata u području zagovaranja za ljudska prava na primjer, velik naglasak stavljati upravo na taj aspekt projekta.

Uglavnom, sukladno Uredbi, kriteriji za ocjenu projekata ili programa odnose se na različita područja putem kojih se prije svega ocjenjuje **usklađenost ciljeva programa ili projekta s ciljevima i prioritetnim područjima strateških dokumenata** razvoja sektora u kojem se program ili projekt provodi.

Kada se ocjenjuje **kvaliteta i relevantnost prijave** vrednuje se stručna priroda programa ili projekta, njegova usklađenost s

nacionalnim odnosno regionalnim strategijama, usklađenost s ciljevima i načelima postavljenim u natječaju, kako su definirane ciljane skupine i krajnji korisnici, izvedivost projekta te očekivani rezultati i učinci.

Prilikom ocjenjivanja **kapaciteta organizacije** koja podnosi zahtjev ocjenjuju se ljudski resursi koji će provoditi program ili projekt, vrednuje se njihova stručnost, raspoloživost ljudi uključenih u program ili projekt, odnosno procjena angažiranosti vlastitih resursa i kompetencija udruge, kao i angažiranost stručnih osoba izvan članstva udruge. Ocjenjuju se organizacijski kapaciteti i ljudski resursi prijavitelja sukladno financijskim sredstvima koja bi se dodijelila prijavitelju na upravljanje, broj i vrsta provedenih projekata prijavitelja te stručno iskustvo volontera/zaposlenika prijavitelja vezano uz temu natječaja i upravljanje projektima.

Prilikom ocjenjivanja **dosadašnjeg iskustva podnositelja zahtjeva u provedbi istog ili sličnih programa/projekata** vrednuju se prethodne djelatnosti, usklađenost s programom i reference koje je udruga stekla u prethodnom razdoblju.

Kada prijavitelj navodi da će program ili projekt provoditi u partnerstvu ocjenjuju se i **kapaciteti partnera** koji će surađivati na programu, pravni i ekonomski uvjeti te suradnje, te ispunjava li partner iste uvjete kao i podnositelj prijave.

Kada se ocjenjuje **kvaliteta aktivnosti i metoda te njihova povezanost s problemima u zajednici** koji se nastoje riješiti provedbom programa/projekta vrednuje se koliko su aktivnosti dobro odabrane, koliko su dobro razrađene i jasne imaju li smisla i veze s potrebama i ciljem projekta i natječaja.

Prilikom ocjenjivanja **proračuna programa/projekta** vrednuje se realnost i učinkovitost proračuna, njegova razrađenost i povezanost s aktivnostima, korisnicima i rezultatima koji se očekuju, vlastiti doprinos podnositelja ili sufinanciranje od strane drugih donatora te dokumentiranost pojedinih stavki proračuna, pri čemu treba voditi računa da je nerealna i „prenapuhan“ proračun razlog za lošiju ocjenu i/ili neprihvaćanje prijave za financiranje, što se može naznačiti i u uvjetima natječaja.

Davatelj financijskih sredstava može ocjenjivati i sposobnost podnositelja prijave da vlada mehanizmima **upravljanja rizicima** u provedbi programa ili projekta.

Uvjetima natječaja može se propisati da će **prednost u financiranju** imati projektne prijave koje u provedbu projekta uključuju volontere, zapošljavaju nezaposlene osobe na provedbi projekta, uključuju više partnera u projektno partnerstvo, ili projekt predviđa nove inicijative u zajednicama s manje mogućnosti i dr. Te je elemente također potrebno ocijeniti.

Kada se ocjenjuje **održivost programa/projekta** vrednuje se učinak projekta na društvene odnose i zaštitu okoliša – utjecaj na jednake mogućnosti svih građana i građanki, na ravnopravnost muškaraca i žena i na zaštitu okoliša, planovi za buduće umnožavanje rezultata projekta, financijska i institucionalna održivost ili utjecaj na javne politike i sl.

Može se ocjenjivati i **inovativnost** programa ili projekta, u smislu primjene najboljih praksi u odgovarajućem području u rješavanju problema.

Kriteriji za procjenjivanje programa ili projekata moraju minimalno sadržavati kriterij odnosa vrijednosti projekta u odnosu na društvenu korist, a uz ove obvezne kriterije davatelj sredstava može uključiti i dodatne, prethodno navedene kriterije za odabir projektnih prijava. Ako davatelj financijskih sredstava

uključiti i dodatne kriterije za odabir projektnih prijava, kriterij odnosa vrijednosti projekta u odnosu na društvenu korist mora biti obvezno zastupljen s minimalnim udjelom od 30 % ukupnog broja bodova koji se mogu dodijeliti projektnoj prijavi.

Na temelju dodijeljenih ocjena/bodova, Povjerenstvo za ocjenjivanje prijavljenih programa/projekata izrađuje privremenu rang-listu i rezervnu listu za financiranje. **Privremena rang-lista** sastoji se od prijava rangiranih prema broju bodova, čiji zatraženi iznos zajedno ne premašuje ukupni planirani iznos javnog natječaja ili javnog poziva. **Rezervna lista** sastoji se od projekata koji su u postupku ocjenjivanja ostvarili minimalno potreban broj bodova propisan javnim natječajem ili javnim pozivom, ali zbog ograničenih financijskih sredstava privremeno nisu odabrani. Ako se neki od odabranih projekata s privremene rang-liste iz nekog razloga ne ugovori, zamjenjuje se prvom sljedećom projektnom prijavi s rezervne liste koja se uklapa u raspoloživi financijski okvir.

Prije donošenja konačne odluke o financiranju, odnosno prije potpisivanja ugovora potrebno je **provjeriti i dodatnu dokumentaciju**, što je zapravo nastavak provjere ispunjavanja propisanih (administrativnih) uvjeta natječaja. Naime, upute za prijavitelje često propisuju da se dokumentacija na natječaj dostavlja u preslikama, a pojedina dokumentacija tek u slučaju ugovaranja. Obično se radi o dokumentima za čije je pribavljanje potrebno platiti određene takse (npr. uvjerenje da se na nadležnom sudu protiv osobe ovlaštene za zastupanje organizacije prijavitelja ne vodi kazneni postupak, potvrda o nepostojanju poreznog duga koju izdaje porezna uprava ili solemnizirana bjanko zadužnica kao instrument osiguranja plaćanja eventualnog povrata sredstava). Kako bi se izbjegli nepotrebni troškovi, takva vrsta dokumentacije traži se neposredno prije potpisivanja ugovora i to samo od onih prijavitelja koji se nakon provedenog postupka ocjene prijavljenog programa/projekta nalaze na privremenoj listi za financiranje. Prije konačnog potpisivanja ugovora s korisnikom sredstava, a temeljem procjene povjerenstva, davatelj financijskih sredstava može tražiti reviziju obrasca proračuna, kako bi procijenjeni troškovi odgovarali realnim troškovima u odnosu na predložene aktivnosti. Nakon provjere dostavljene dokumentacije donosi se odluka o dodjeli financijskih sredstava programima i/ili projektima udruga od strane čelnika davatelja financijskih sredstava. Prijavitelji čiji programi i/ili projekti nisu uvršteni na listu odabranih programa/projekata obavještavaju se o razlozima odbijanja.

U slučaju da povjerenstvo za ocjenjivanje, osnovano od strane davatelja financijskih sredstava ili drugog tijela zaduženog za provedbu postupka ocjenjivanja, a u koje je davatelj financijskih sredstava i/ili tijelo zaduženo za provedbu postupka ocjenjivanja imenovao zaposlenike, bilo davatelja financijskih sredstava, bilo tijela zaduženog za provedbu postupka ocjenjivanja, ne izvrši postupak ocjenjivanja u roku od 50 dana od dana dodjele prijave za ocjenjivanje pojedinim članovima povjerenstva, davatelj financijskih sredstava ili tijelo zaduženo za provedbu postupka ocjenjivanja, kao osnivač povjerenstava, obavezan je, radi ubrzanja postupka dodjele sredstava, obustaviti rad povjerenstva za ocjenjivanje prijava u roku od 14 dana te je obavezan osigurati da angažirani stručnjaci ocjenjivanje projektnih prijedloga provedu u roku od 30 dana.

7. Članovi povjerenstva potpisuju izjavu o nepristranosti i povjerljivosti

Svi članovi povjerenstava potpisom Izjave o nepristranosti i povjerljivosti potvrđuju da nisu u sukobu interesa u odnosu na

prijavitelje, a davanje lažne izjave može podlijegati materijalnoj i kaznenoj odgovornosti. U slučaju nastanka okolnosti koje narušavaju ili bi mogle narušiti objektivnost i nepristranost ili ugroziti načelo izbjegavanja sukoba interesa, član povjerenstva dužan je osobno zatražiti izuzeće ili će ga se odlukom nadležnog tijela izuzeti iz članstva povjerenstva u odnosu na predmetni postupak dodjele financijskih sredstava. U slučaju kada član Povjerenstva za ocjenjivanje prijava iskaže (potencijalni) sukob interesa, potrebno je aktivirati zamjenskog člana povjerenstva. Kada je i zamjenski član povjerenstva iskazao (potencijalni) sukob interesa, potrebno je izabrati novog člana i zamjenskog člana povjerenstva te sukladno tome donijeti dopunu odluke o osnivanju povjerenstva. Uredbom je također uređen i sukob interesa koji se može javiti prilikom trošenja dodijeljenih sredstava od strane korisnika.

8. Troškovi rada povjerenstva planiraju se u okviru troškova cjelokupnog javnog natječaja,

Troškovi rada povjerenstva planiraju se u okviru troškova cjelokupnog javnog natječaja, a čelnik davatelja financijskih sredstava donosi odluku o primjerenoj naknadi za rad članova povjerenstava prije zadnjeg roka za prijavu na natječaj, zajedno s odlukom o sastavu povjerenstava i poslovnikom povjerenstva. Članovi povjerenstva su stručnjaci koji poznaju djelovanje civilnoga društva u određenom području. Također, članovi povjerenstva moraju biti nepristrani i spremni uložiti svoje (radno) vrijeme za stručno i objektivno ocjenjivanje projektnih prijava, a za najkvalitetnije stručnjake u procesu ocjenjivanja projektnih prijava, potrebno je osigurati primjerenu naknadu, uključujući i članove povjerenstva iz reda službenika davatelja financijskih sredstava ako se ocjena pristiglih prijava obavlja izvan redovnog radnog vremena službenika.

9. Rezultati javnog natječaja javno se objavljuju na isti način kao i javni natječaj

Nakon što davatelj financijskih sredstava donese odluku o dodjeli financijskih sredstava, obavezan je **javno objaviti rezultate natječaja** s podacima o udrugama i programima i/ili projektima kojima su odobrena financijska sredstva i odobrenim iznosima, odnosno objaviti cjelovitu odluku o dodjeli financijskih sredstava na isti način i na istome mjestu na kojem je i natječaj bio objavljen.

10. Svakom sudioniku natječaja davatelj financijskih sredstava ili institucija koju davatelj financijskih sredstava za to ovlašti dostavlja pisanu obavijest o razlozima neispunjavanja propisanih uvjeta natječaja, kao i o odobrenim financijskim sredstvima, odnosno ocjeni i razlozima neodobravanja financijskih sredstava

Davatelj financijskih sredstava obavezan je u roku od osam radnih dana od dana donošenja odluke o dodjeli financijskih sredstava pisanim putem **obavijestiti udruge čiji programi i/ili projekt nisu prihvaćeni za financiranje o razlozima nefinanciranja** njihova programa ili projekta, uz navođenje ostvarenog broja bodova po pojedinim kategorijama ocjenjivanja i obrazloženja iz opisnog dijela ocjene ocjenjivanog programa ili projekta. Davatelj financijskih sredstava može, ali nije dužan (imajući u vidu da se rezultati javnog natječaja javno objavljuju), u roku od osam radnih dana od donošenja odluke o dodjeli financijskih sredstava pisanim putem obavijestiti i udruge čiji su programi i/ili projekti prihvaćeni za financiranje, uz navođenje ostvarenog broja bodova po pojedinim kategorijama ocjenjivanja.

11. Prijavitelj na natječaj ima mogućnost naknadnog uvida u zbirnu ocjenu kvalitete svog prijavljenog projekta, odnosno programa

Udrugama kojima nisu odobrena financijska sredstva može se, na njihov zahtjev, omogućiti uvid u zbirnu ocjenu njihova programa ili projekta. Davatelj financijskih sredstava daje neuspješnom prijavitelju na uvid samo dokumentaciju i/ili podatke koji se odnose na njegovu projektnu prijavu. Zahtjev za naknadnim uvidom u ocjenu kvalitete prijavljenog projekta davatelju financijskih sredstava dostavlja udruga prijavitelja projekta, elektroničkim ili pisanim putem. Način dostave zahtjeva mora biti jasno opisan u Uputama za prijavitelje. Primjerice, cijeli proces od zahtjeva neuspješnog prijavitelja za uvidom do dostave propisanih informacija o zbirnoj ocjeni programa ili projekta može se obaviti elektronički. Rokovi vezani uz traženje pojašnjenja i uvida u ocjenu programa ili projekta trebali bi biti jednaki propisanim rokovima za podnošenje prigovora, a i rok za odgovor ne bi trebao biti duži od osam radnih dana.

12. Davatelj financijskih sredstava omogućit će prijaviteljima podnošenje prigovora na odluku o neispunjavanju propisanih uvjeta natječaja, odnosno na odluku o dodjeli financijskih sredstava

Udruge čije prijave nisu prihvaćene za financiranje imaju **mogućnost podnijeti prigovor** u određenom roku, ne kraćem od osam dana od dana primitka obavijesti, a davatelj financijskih sredstava odredit će nadležno tijelo i postupak po prigovoru, a rok za odgovor na prigovor ne može biti duži od osam radnih dana. Zahtjev za naknadnim uvidom u ocjenu kvalitete prijavljenog projekta ne smatra se prigovorom. Za prigovor je potrebno ostaviti primjeren rok, koji ne bi trebao biti kraći od osam dana od dana primitka obavijesti. O prigovorima ne bi trebale odlučivati osobe koje su sudjelovale u pripremi i provedbi javnog natječaja, tijelo koje je ocjenjivalo programe i projekte niti čelnik tijela samostalno, diskrecijskom ocjenom. Iako će čelnik tijela donijeti konačnu odluku o prigovoru, ta se odluka treba temeljiti na mišljenju tijela koje je osnovano za rješavanje o prigovorima.

U natječajnoj je dokumentaciji prije objave natječaja potrebno utvrditi moguće razloge zbog kojih prijavitelj može podnijeti prigovor. U odgovoru na prigovor prijavitelja potrebno je obrazložiti zašto se prigovor odbija odnosno prihvaća. U odgovoru na zahtjev prijavitelja za uvid u ocjenu moguće je uz ocjene dostaviti i objedinjene komentare ocjenjivača, uz obvezu davatelja financijskih sredstava da identitet ocjenitelja drži povjerljivim podatkom do okončanja postupka donošenja odluke o financiranju. Odluka čelnika davatelja financijskih sredstava kojom je odlučeno o prigovoru konačna je. Prigovor u pravilu ne odgađa izvršenje odluke i daljnju provedbu natječajnog postupka. Međutim, u slučaju prihvaćanja prigovora, potrebno je ponovno provesti ocjenu kvalitete projektne prijave, odnosno ponoviti onaj administrativni postupak na čiji ishod je prigovor podnesen i u konačnici prihvaćen. Ako se ponovnom ocjenom kvalitete projektne prijave ili ponavljanjem određenog administrativnog postupka utvrdi da prijava udovoljava propisanim kriterijima te da može biti financirana, na prijedlog nadležnog tijela odgovornog za odlučivanje o prigovoru čelnik davatelja financijskih sredstava donosi dopunu (ili izmjenu) odluke o financiranju, na temelju koje se s prijaviteljem potpisuje ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava.

Važno je istaknuti da je **postupak dodjele financijskih sredstava udrugama akt poslovanja i ne vodi se kao upravni postupak**, te se na postupak prigovora ne primjenjuju odredbe o žalbi

kao pravnom lijeku u upravnom postupku, nego se postupak utvrđuje uvjetima natječaja sukladno Uredbi.

13. S prijaviteljem programa ili projekta, kojem su odobrena financijska sredstva iz članka 1. stavka 4. i/ili nefinancijska podrška iz članka 1. stavka 5. Uredbe, davatelj financijskih sredstava sklapa ugovor o financiranju iz javnih izvora, odnosno ugovor o odobravanju nefinancijske podrške u pravima, pokretninama i nekretninama

Ugovaranje je završni korak u postupku kojim se dodjeljuju sredstva za financiranje provedbe programa ili projekata od interesa za opće dobro, a potpisivanjem ugovora s davateljem financijskih sredstava udruga prijavitelj postaje korisnik financiranja. Ugovorom o dodjeli financijskih sredstava između davatelja financijskih sredstava i udruge/korisnika financijskih sredstava utvrđuje se iznos financijskih sredstava te uređuju međusobna prava, obveze i odgovornosti u provedbi i financiranju programa i/ili projekta u ugovorenom razdoblju provedbe.

Potpisivanje ugovora o dodjeli financijskih sredstava važno je zbog jasne podjele odgovornosti korisnika i davatelja financijskih sredstava, jasno postavljenih uvjeta provedbe programa ili projekta, uređenog načina isplate sredstava i uvjeta korištenja dodijeljenih sredstava, a ugovor je temelj za kvalitetno praćenje provedbe programa ili projekta, jer se njime usuglašavaju rokovi i načini izvještavanja, uvjeti i načini za izmjene i dopune ugovora i za rješavanje eventualnih sporova. Sklapanjem ugovora između davatelja i korisnika sredstava iz javnih izvora pridonosi se ostvarenju ciljeva Zakona o fiskalnoj odgovornosti, točnije zakonitom, namjenskom i svrhovitom korištenju proračunskih sredstava te jačanju sustava kontrole i nadzora radi osiguranja fiskalne odgovornosti.

Ugovor mora biti potpisan u roku od 30 dana od dana kada je davatelj financijskih sredstava donio odluke o financiranju programa i/ili projekta. Rok za ugovaranje moguće je produljiti u slučaju da je odobreno samo djelomično financiranje programa ili projekta, kada je davatelj financijskih sredstava obavezan s korisnikom financiranja prethodno pregovarati o stavkama proračuna programa ili projekta i tada je ugovaranje moguće dodatno produljiti za najviše 30 dana.

Ugovor se obvezno sastoji od posebnih i općih uvjeta te Opisnog obrasca i Obrasca proračuna. Posebnim dijelom ugovora određuju se ugovorne strane, naziv programa ili projekta, iznos financiranja, rokovi provedbe, model plaćanja i ostale specifičnosti Ugovora, ovisno o samom natječaju. Opći uvjeti definirani su u glavi V. Uredbe te su jednaki za sve korisnike, odnosno udruge koje se financiraju sredstvima iz javnih izvora, ako davatelj financijskih sredstava zbog specifičnosti nekog natječaja ne propiše drukčije opće uvjete. U Ugovoru o financiranju potrebno je pozvati se na primjenu općih uvjeta, koji su na jednom natječaju jednaki za sve korisnike financiranja i sastavni su dio svakog ugovora. Ugovorom se može odrediti da se izravno primjenjuju opći uvjeti ugovora navedeni u člancima 37. do 54. Uredbe. Općim uvjetima trebaju se utvrditi opće obveze korisnika financiranja, obveza dostavljanja izvještaja (opisnih i financijskih) te drugih relevantnih podataka vezanih uz predmet financiranja, odgovornost ugovornih strana, rješavanje sukoba interesa, pitanje povjerljivosti određenih podataka vezanih uz provedbu programa ili projekta, pitanje javnosti i vidljivosti projektnih aktivnosti, vlasništvo/način i pravo korištenja rezultata i opreme, način praćenja provedbe, način vrednovanja rezultata programa ili projekta, mogućnosti izmjena i dopuna ugovora, prijenos prava, provedbeno razdoblje programa ili projekta,

moгуćnost produženja provedbenog razdoblja, mogućnost odgađanja početka provedbe, viša sila i rok dovršetka, način raskida ugovora, rješavanje sporova, prihvatljivi troškovi, način plaćanja i kamata na zakašnjelo plaćanje, vrste tehničke i financijske provjere te dostava revizijskog traga, konačni iznos financiranja od strane davatelja financijskih sredstava, mogućnost povrata sredstava i pripadajućih kamata, instrument osiguranja u slučaju neutrošenih ili nenamjenskih utrošenih sredstava (npr. bjanko zadužnica). Opći uvjeti Ugovora na odgovarajući se način primjenjuju i na ugovore o dodjeli financijskih sredstava koja se udrugama sukladno odredbi članka 6. stavka 3. Uredbe dodjeljuju izravno, bez objavljivanja javnog natječaja. U slučaju kolizije posebnih i općih uvjeta ugovora, primjenjuje se posebni uvjeti ugovora.

Za vrijeme trajanja provedbe projekta mogu se **mijenjati i dopunjavati odredbe Ugovora** kojima se ne utječe na cilj natječaja odnosno programa ili projekta. Sve izmjene i dopune ugovora za vrijeme trajanja ugovora, uključujući i dodatke ugovoru, moraju biti u pisanom obliku.

Ako davatelj utvrdi da korisnik nije proveo program ili projekt u ugovorenom provedbenom razdoblju, ako nije podnio odgovarajuće izvještaje u roku i sa sadržajem određenim u posebnim uvjetima ugovora ili ako davatelju ne omogući nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava, daljnja isplata bit će obustavljena, a korisnik je dužan vratiti primljena nenamjenski utrošena ili neutrošena sredstva, uz obračunate kamate utvrđene u poslovnoj banci davatelja te u roku od 30 dana od dana primitka pisane obavijesti davatelja o potrebi vraćanja zaprimljenih sredstava. Ako davatelj utvrdi da korisnik nije ispunio ugovorne obveze, može mu uskratiti pravo na financiranje projekata i programa korisnika, u razdoblju koje mora propisati u ugovoru.

Ako sami uvjeti natječaja ne propisuju određeni način isplaćivanja financijskih sredstava nositelju programa ili projekta (odnosno korisniku financijskih sredstava), **postupci plaćanja** utvrđuju se ugovorom prema jednom od Uredbom predviđenih pet modela plaćanja. Sva financijska sredstva potražuju se od davatelja, ispunjenim zahtjevom za isplatu sredstava i sukladno roku navedenom u ugovoru o dodjeli financijskih sredstava. U zahtjevu se navode opći podaci o projektu, izvještajno razdoblje (osim u slučaju potraživanja predujma) te traženi prihvatljiv iznos odnosno trošak.

14. Prije sklapanja ugovora davatelj financijskih sredstava pribavlja izjavu prijavitelja o nepostojanju i izbjegavanju dvostrukog financiranja

Izjava o nepostojanju dvostrukog financiranja obvezni je obrazac natječajne dokumentacije, kojim se nastoji prevenirati dvostruko financiranje istih programa ili projekata od strane više davatelja financijskih sredstava. Izjavu potpisuje osoba ovlaštena za zastupanje prijavitelja projekta, koja potvrđuje istinitost, točnost i potpunost podataka pod kaznenom i materijalnom odgovornošću, što omogućava djelovanje davatelja financijskih sredstava ako se naknadno ustanovi kako je program ili projekt ipak financiran iz drugih javnih izvora. Izjava se dostavlja neposredno prije potpisivanja ugovora. U slučaju kada prijavitelj u izjavi označi da se natječe u još nekom natječaju s istim programom ili projektom, ali je postupak ocjenjivanja još u tijeku, davatelj financijskih sredstava može stupiti u kontakt s drugim davateljem financijskih sredstava radi provjere je li projekt u međuvremenu pozitivno ocijenjen i odabran. Kada je drugi davatelj financijskih sredstava već odabrao projekt, prijava se odbacuje. Može se očekivati da će davatelji financijskih sredsta-

va međusobno komunicirati o pitanju izbjegavanja dvostrukog financiranja, a takva je komunikacija i nužna. Na taj se način osigurava veća transparentnost dodjele sredstava i omogućava kvalitetnije ulaganje ograničenih sredstava iz javnih izvora za programe i projekte udruga. Ako se tijekom razmjene informacije dvaju i više davatelja financijskih sredstava utvrdi da će jedan davatelj financijskih sredstava prihvatiti izjavu i potpisati ugovor, drugi davatelj(i) moraju automatski obustaviti proces odabira projekta, neovisno o kojoj se fazi odabira radi! **Dvostruko financiranje treba razlikovati od sufinanciranja**, kada više davatelja sporazumno ili svjesno sufinancira neki program ili projekt u ukupnom iznosu do 100%.

Također, treba imati u vidu da razlika između **Izjave o nepostojanju dvostrukog financiranja** i **Izjave o financiranim projektima** organizacije iz javnih izvora jest u njihovom sadržaju i svrsi zbog koje se prikupljaju.

Izjavom o nepostojanju dvostrukog financiranja sprečava se mogućnost dvostrukog financiranja istih programa ili projekata, a **Izjavom o financiranim projektima** organizacije iz javnih izvora davatelju financijskih sredstava omogućava se uvid u dosadašnja financiranja te ispunjavanje svih dosadašnjih ugovornih obveza prema davateljima financijskih sredstava iz javnih izvora.

Sadržaj tih dviju izjava ne smije se poistovjetiti, a važno je istaknuti kako je Izjava o nepostojanju dvostrukog financiranja obvezna, dok je Izjava o financiranim projektima organizacije iz javnih izvora dodatna dokumentacija, koju može propisati čelnik davatelja financijskih sredstava.

15. Dokumentacija vezana uz programe i projekte koji nisu odobreni za financiranje iz javnih izvora, odnosno kojima nije odobrena nefinancijska podrška, arhiviraju se s napomenom da se radi o povjerljivim dokumentima, koje davatelj financijskih sredstava ne može koristiti niti davati na uvid i korištenje trećim osobama

Kako bi spriječili svaku zlouporabu s prijavama na natječaj, a pogotovo onima koje nisu odobrene za financiranje, Uredba je kao standard postupanja s takvom dokumentacijom propisala da se radi o povjerljivim dokumentima, koji se ne mogu davati na uvid i korištenje trećim osobama. Pored toga, korisnik financiranja sukladno Uredbi imaju **obvezu čuvanja svih dokumenata, podataka ili drugih relevantnih materijala** dostavljenih u provedbi programa ili projekta najmanje sedam godina od posljednje uplate sredstava. Priručnikom za postupanje u primjeni Uredbe naznačeno je kako se svi dokumenti i evidencije vezani uz obavljanje funkcija i provedbu aktivnosti, koje obavljaju i davatelji financijskih sredstava i korisnici financiranja, trebaju pohraniti, kako bi se osigurao odgovarajući revizijski trag.

Preporuka za **davatelje financijskih sredstava** je da čuvaju dokumentaciju za svaki ugovoreni projekt, podijeljenu na dio vezan za raspisivanje natječaja i ugovaranje (temeljni dokument za raspisivanje i provedbu javnog natječaja, upute za prijavitelje, opisni obrasci programa/projekta, obrasci proračuna, ugovori, prilozi koje su korisnici trebali priložiti uz prijavu) i dio vezan za praćenje provedbe projekata (izvještaji od korisnika, izvještaji s terenskih posjeta).

Preporuka za **korisnike financiranja** je da dokumentaciju čuvaju podijeljenu na dio vezan za prijavu na natječaj (opisni obrazac programa/projekta, obrazac proračuna, prilozi koje su priložili uz prijavu) te dio vezan za provedbu, koji dalje dijele na tehnički (zapisnici sa sastanaka, potpisne liste, fotografije...) i financijski dio (ponude, računi, izvršenja plaćanja, platne liste...).

Osnovni standardi praćenja i vrednovanja financiranja i izvještavanja

1. Davatelj financijskih sredstava prati provedbu aktivnosti odobrenih programa i projekata, kao i namjensko trošenje financijskih sredstava, te vrednuje učinke natječaja na temelju praćenja provedbe programa ili projekata

Praćenje programa ili projekta sastavni je dio djelotvornog upravljanja programom ili projektom, u kojem suradnički sudjeluju i korisnik i davatelj financijskih sredstava, a provodi se radi provjere da se aktivnosti odvijaju u skladu s vremenskim planom, da se neposredni rezultati (outputi) postižu, da se financijska sredstva koriste predviđenom dinamikom i u predviđenoj količini i s predviđenom razinom kvalitete, provodi se radi mjerenja napretka u provedbi programa ili projekta te ostvarivanja rezultata i postizanja ciljeva prema vremenskom rasporedu i u okviru dodijeljenih sredstava. Svrha praćenja je uočavanje pozitivnih pojava i problema koji se pojavljuju tijekom same provedbe programa ili projekta te omogućavanje odgovornim osobama pravodobne reakcije na njih, odnosno pozitivan utjecaj na provedbu programa ili projekta, kao i osiguravanje dostatnog novčanog toka za provedbu, praćenje postignuća rezultata i ciljeva natječaja kroz ostvarenje zadanih pokazatelja (indikatora), prognoziranje korištenja sredstava te isplate sredstava korisnicima. Praćenjem programa ili projekta pridonosi se sprečavanju nenamjenskog korištenja financijskih sredstava osiguranih iz javnih izvora, ali i nenamjenskog korištenja nefinancijske podrške u pravima, pokretinama i nekretninama, a u skladu s odobrenim programom ili projektom i ugovorom sklopljenim između davatelja financijskih sredstava i korisnika. Praćenje se može odrediti kao trajan i sustavan proces prikupljanja i analize podataka i informacija iz dostavljenih izvještaja i terenskih posjeta, kroz što se mjeri ostvareni napredak u odnosu na planirane aktivnosti, tj. prema onome što je odobreno Ugovorom. Važno je da kroz taj proces korisnik i davatelj financijskih sredstava ostvare partnerski odnos i surađuju u ostvarenju krajnjih ciljeva programa ili projekta, odnosno natječaja.

Korisnik, odnosno nositelj programa ili projekta, odgovoran je za uspostavu i provedbu sustava praćenja, ali partneri (ako ih ima) trebaju jednako tako aktivno sudjelovati u prikupljanju potrebnih podataka za aktivnosti koje oni provode.

Različiti dionici u praćenju programa ili projekta imaju **različite uloge** – davatelj financijskih sredstava dužan je pratiti provedbu programa ili projekta kroz provjeru **opisnih i financijskih izvještaja** koja mu dostavlja korisnik te kroz **provjere na licu mjesta**, odnosno terenske posjete, a korisnik je davatelju financijskih sredstava dužan dostaviti svu dokumentaciju ili podatke koji mogu biti korisni pri praćenju ili vrednovanju, što se uređuje Ugovorom.

2. Davatelj financijskih sredstava Uredu za udruge podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenim financijskim sredstvima iz javnih izvora, sukladno Uredbi, te provedenim postupcima i učincima financiranih programa i projekata

Radi povećanja transparentnosti i otvorenosti izvještavanja o dodijeljenim financijskim sredstvima za programe i projekte udruge iz javnih izvora, **svi davatelji financijskih sredstava iz javnih izvora dužni su Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske svake godine dostaviti podatke o postupcima i rezultatima dodjele financijskih sredstava programima i/ili projektima udruge**. Svrha dostave podataka jest procjena stupnja usklađenosti postupaka i načela odobravanja sredstava (finan-

cijskih i nefinancijskih podrški) među pojedinim institucijama s Uredbom i analiza ulaganja u programe ili projekte udruge, radi provedbe javnih politika i rješavanja prioritetnih društvenih problema. Kao rezultat prikupljanja, obrade i analize prikupljenih podataka, Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske izdaje godišnje **Izvjeshće o financiranju projekata i programa organizacija civilnoga društva iz javnih izvora**.

Kako osigurati učinkovitu primjenu standarda financiranja?

Uredba je propisala da davatelj financijskih sredstava koji nema odgovarajućih organizacijskih kapaciteta i ljudskih resursa za primjenu navedenih osnovnih standarda financiranja programa i projekata, sve ili pojedine elemente postupka financiranja na temelju posebnog sporazuma provodi u suradnji s drugim davateljima financijskih sredstava, odnosno institucijama koje imaju raspoložive organizacijske i ljudske resurse.

Važno je znati da je primjenu osnovnih standarda financiranja programa i projekata ovlašten pratiti svaki sudionik javnog natječaja, a moguće nepravilnosti prijavljuju se davatelju financijskih sredstava (osobi za nepravilnosti koju imenuje čelnik davatelja financijskih sredstava) i Ministarstvu financija, odnosno o njima se obavještava Ured za udruge.

Uredbom se ne propisuju kaznene odredbe za davatelje financijskih sredstava koji ne poštuju navedene standarde, ali sukladno Zakonu o fiskalnoj odgovornosti² i njegovim provedbenim propisima, davatelji potpisuju izjavu o fiskalnoj odgovornosti kojom se izjašnjavaju o poštivanju standarda financiranja programa i projekata udruge. Također, sukladno Zakonu o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru³, unutarnja revizija nadležna je procjenjivati usklađenost poslovanja davatelja financijskih sredstava sa zakonima i drugim propisima, planovima, programima i postupcima. Prekršajnim odredbama oba zakona propisane su i odgovarajuće novčane kazne odnosno (politička) odgovornost čelnika davatelja financijskih sredstava za povredu odredaba ovih zakona i predmetne Uredbe.

² Zakon o fiskalnoj odgovornosti (NN, br. 111/18)

³ Zakon o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (NN, br. 78/15 i 102/19)

AKTUALNA IZDANJA

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i za navedena izdanja možete pronaći na našoj internet stranici

WWW.TIM4PIN.HR

Novi zakon o izvršavanju državnog proračuna za 2022. godinu

Danka Mihaljević
Mirela Kovač Jagar*

U članku se daje pregled ključnih odredbi Zakona o izvršavanju za 2022. godinu koje se po prvi puta utvrđuju zakonom o izvršavanju državnog proračuna te pregled odredbi koje jasnije propisuju određena pitanja koja su i do sada uređivana zakonima o izvršavanju državnog proračuna.

1. Uvod

Novi Zakon o proračunu¹ (dalje u tekstu: ZOP) stupio je na snagu 1. siječnja 2022. godine. Odredbama novog ZOP-a unapređuje se sustav upravljanja javnim financijama usmjeren na osiguranje strateške alokacije proračunskih sredstava, povećanje učinkovitosti i transparentnosti proračuna te razvoj proračunskih procesa planiranja, izvršavanja te izvještavanja i računovodstva.

Nastavno na donošenje novog ZOP-a, bilo je potrebno provesti usklađivanje odredbi Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu² (dalje u tekstu: Zakon o izvršavanju) s odredbama ZOP-a, odnosno propisati nove odredbe za koje obveza proizlazi iz novog ZOP-a te brisati pojedine odredbe iz Zakona o izvršavanju budući da su iste ugrađene u novi ZOP. Kako se zakonima o izvršavanju, osim spomenutog, uređuju i druga pitanja važna za izvršavanje državnog proračuna godine za koju se donosi, takva pitanja uređena su i odredbama novog Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu³ (dalje u tekstu: Zakon o izvršavanju za 2022.) i održavaju aktualne situacije i obilježja vezana za sustav državnog proračuna od značenja za 2022. godinu.

Zakon o izvršavanju za 2022. Hrvatski sabor je donio na sjednici 27. svibnja 2022. godine, a stupio je na snagu 3. lipnja 2022. godine, dok je Zakon o izvršavanju stavljen van snage.

2. Fleksibilnost u izvršavanju državnog proračuna

I prethodnih godina ukazala se potreba da se zakonima o izvršavanju državnog proračuna utvrde određene fleksibilnosti vezane za proces izvršavanja državnog proračuna. Navedeno se najčešće osigurava kroz mehanizam preraspodjele sredstava i mogućnost naknadnog utvrđivanja potrebne aktivnosti i/ili računa ekonomske klasifikacije s

ciljem osiguranja nesmetanog i pravovremenog izvršavanja državnog proračuna. Slučajeve koje propisuje Zakon o izvršavanju za 2022. dajemo u nastavku.

2.1. Otvaranje razreda, skupina i podskupina ekonomske klasifikacije

U dijelu II. Izvršavanje proračuna, točka 1. Upravljanje prihodima i rashodima, članku 2. Zakona o izvršavanju za 2022. utvrđeno je da se sredstva u Posebnom dijelu državnog proračuna osiguravaju proračunskim korisnicima po programima (aktivnostima, projektima), vrstama rashoda i izdataka te izvorima financiranja. Navedena odredba bila je sadržana i u dosadašnjim zakonima o izvršavanju državnog proračuna. Međutim, u Zakonu o izvršavanju za 2022. dodana je nova odredba kojom se omogućava dodatna fleksibilnost u izvršavanju državnog proračuna, a koja se odnosi na **naknadno otvaranje računa ekonomske klasifikacije i to: razreda, skupina i podskupina unutar pojedine aktivnosti i projekta**, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija. Važno je istaknuti da proračunski korisnici kod otvaranja spomenutih razina računa ekonomske klasifikacije unutar izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici sredstva **moraju osigurati preraspodjelom** s drugih računa ekonomske klasifikacije sukladno odredbama članka 60. ZOP-a.

Pregled temeljnih pravila osiguranja nedostatnih sredstava preraspodjelom dajemo u nastavku. Prethodno je potrebno istaknuti da je novim ZOP-om propisano novo pravilo da Hrvatski sabor donosi proračun **na razini skupine ekonomske klasifikacije**, dok se prema starom Zakonu o proračunu⁴ donosio **na razini podskupine ekonomske klasifikacije**. Također, preraspodjele se izvršavaju na razini skupine ekonomske klasifikacije. Naime, sukladno članku 60. ZOP-a rashodi i izdaci mogu se preraspodijeliti najviše do 5% skupine (2. razina) ekonomske klasifikacije koja se umanjuje i to unutar općih prihoda i primitaka (izvor financiranja 1) i namjenskih primitaka (izvor financiranja 8).

Iznimno, preraspodjela sredstava unutar izvora financiranja **opći prihodi i primici** može se izvršiti do 15% skupi-

* Danka Mihaljević, Ministarstvo financija RH, dipl. oec.,
Mirela Kovač Jagar, Ministarstvo financija RH, dipl. oec.

¹ NN, br. 144/21.

² NN, br. 140/21.

³ NN, br. 62/22.

⁴ NN, br. 87/08., 136/12. i 15.15.

ne ekonomske klasifikacije koja se umanjuje ako se time osiguravaju **sredstva nacionalnog učešća** za projekte koji se sufinanciraju iz fondova Europske unije. Osim toga, navedena sredstva mogu se preraspodjelom osigurati za naknadno utvrđene aktivnosti i/ili projekte i/ili stavke.

Također, iznimno od spomenutog pravila, sredstava učešća Republike Hrvatske planirana u državnom proračunu za financiranje projekata **koji se sufinanciraju iz sredstava Europske unije iz izvora financiranja opći prihodi i primici te sredstva za financiranje projekata koji se refundiraju iz pomoći Europske unije**, mogu se preraspodjeljivati bez ograničenja unutar istog razdjela organizacijske klasifikacije, a najviše do 15% između projekata različitih razdjela organizacijske klasifikacije. Osim toga, navedena sredstva mogu se preraspodjelom osigurati za naknadno utvrđene aktivnosti i/ili projekte i/ili stavke.

Osim spomenutih pravila, preraspodjele sredstva **izvora financiranja opći prihodi i primici** mogu se preraspodijeliti na **izvor financiranja namjenski primici** najviše do 15% na razini skupine ekonomske klasifikacije koju donosi Hrvatski sabor.

Prijašnjih godina računi su se naknadno mogli otvarati jedino na razini odjeljka (4. razina) ekonomske klasifikacije i to uz uvjet da je prethodno planirana odgovarajuća razina podskupine (3. razina) ekonomske klasifikacije.

Omogućavanjem naknadnog otvaranja računa ekonomske klasifikacije i to: razreda, skupina i podskupina unutar pojedine aktivnosti i projekta dana je dodatna fleksibilnost u izvršavanju proračuna, odnosno financijskog plana proračunskog korisnika zadržavajući planirane iznose rashoda i izdataka proračuna na razini usvojenoj od strane Hrvatskoga sabora.

2.2. Preraspodjele između i unutar aktivnosti/projekata

Za potrebe provedbe plaćanja rashoda koji se odnose na znavljanje stare opreme i ulaganja na nefinancijskoj imovini zdravstvenih ustanova ukazala se potreba osiguranja dodatne fleksibilnosti u izvršavanju navedenih rashoda. Sredstva za spomenute svrhe osiguravaju se u financijskom planu Ministarstva zdravstva, a koriste ih zdravstvene ustanove kojima je osnivač Republika Hrvatska. S obzirom na to da nije unaprijed poznato koliko će koja zdravstvena ustanova trebati sredstava za navedene svrhe, ista se ne mogu odmah isplanirati u financijskom planu pojedine zdravstvene ustanove kojoj je osnivač Republika Hrvatska. Stoga je Zakonom o izvršavanju za 2022. mogućnost preraspodjele bez ograničenja dana Ministarstvu zdravstva na poziciji na kojoj se prvotno osiguravaju sredstva, a to je kapitalni projekt K618229 *Zanavljanje stare opreme i dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini zdravstvenih ustanova* radi osiguranja sredstava na pozicijama zdravstvenih ustanova kojima je osnivač Republika Hrvatska. Također, zdravstvena ustanova može naknadno utvrditi aktivnost unutar svog financijskog plana uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija.

Osim navedenoga, fleksibilnost u izvršavanju financijskog plana dana je Ministarstvu znanosti i obrazovanja za aktiv-

nost A588037 *Javni međumjesni prijevoz za učenike*. Sredstva koja se planiraju na toj aktivnosti mogu se tijekom proračunske godine preraspodjeljivati bez ograničenja na pozicije Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, aktivnost A820076 *Sufinanciranje javne usluge u cestovnom prijevozu putnika*. Preraspodjele će se provesti temeljem ugovora o sufinanciranju prijevoza putnika u cestovnom prometu koje će Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture sklapati sa županijama i Gradom Zagrebom.

Podsjetimo, i u prethodnom Zakonu o izvršavanju pa tako i u Zakonu o izvršavanju za 2022., mogućnost neograničene preraspodjele dana je Ministarstvu znanosti i obrazovanja i Ministarstvu zdravstva radi nesmetane provedbe plaćanja pojedinih aktivnosti. Radi se o situacijama u kojima nije moguće precizno utvrditi razinu potrebnih sredstava i korisnika sredstava u periodu izrade državnog proračuna. Također je bitno naglasiti da se radi o situacijama kada se procjenjuje da se mogu pojaviti značajnija odstupanja između stvarno potrebnih sredstava od prvotno planiranih te ista nije moguće osigurati sukladno članku 60. ZOP-a.

Nastavno na navedeno, i u 2022. godini kao i protekle tri godine, u prethodno važećem Zakonom o izvršavanju, zbog specifičnosti u načinu financiranja visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta koje se temelje na rezultatima, odnosno postizanju dogovorenih ciljeva, Ministarstvu znanosti i obrazovanja dana je mogućnost neograničene preraspodjele tijekom proračunske godine za sredstva programskog financiranja javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta i to unutar aktivnosti A622122 *Programsko financiranje javnih visokih učilišta* odnosno unutar aktivnosti A622137 *Programsko financiranje javnih znanstvenih instituta*.

Još jedan primjer dodatne fleksibilnosti u izvršavanju financijskog plana kroz mehanizam neograničenih preraspodjela uspostavljen je i kod Ministarstva zdravstva i to na aktivnostima A880007 *Isplata razlike uvećanja plaće za prekovremeni rad* i A618207 *Administracija i upravljanje* s ciljem efikasnog izvršavanja rashoda osiguranih temeljem Odluke Vlade o isplati razlike iznosa uvećanja plaće za prekovremeni rad radnicima u djelatnostima zdravstva i zdravstvenog osiguranja⁵ i odluka o isplati sredstava za podmirivanje dijela dospjelih obveza bolničkih zdravstvenih ustanova kojima su osnivači Republike Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenog medicinskog materijala.

Za provedbu navedenih preraspodjela i za naknadno otvaranje aktivnosti potrebna je prethodna suglasnost Ministarstva financija.

3. Izvršavanje državnog proračuna u posebnim uvjetima

Pandemija koronavirusa i njene posljedice već su u prvom tromjesečju 2020. godine ukazale na potrebu utvrđivanja posebnih fleksibilnosti u izvršavanju državnog proračuna.

⁵ NN, br. 101/21. i 147/21.

Stoga je već u prvim dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2020. godinu⁶ iz ožujka 2020. utvrđen mehanizam preraspodjele sredstava bez ograničenja kojim je omogućeno, kako kod proračunskog tako i kod izvanproračunskog korisnika državnog proračuna, osiguravanje sredstava za saniranje posljedica pandemije koronavirusa, o čemu odluku donosi Vlada Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada). Sredstva se mogu osiguravati na postojećim kao i na naknadno utvrđenim aktivnostima i projektima.

Agresija na Ukrajinu koja je započela u veljači 2022. godine i njeni negativni učinci ukazali su na potrebu proširenja postojeće odredbe u kontekstu osiguranja sredstava za podmirenje obveza povezanih s istom. Stoga je, Zakonom o izvršavanju za 2022. utvrđeno da se mehanizam preraspodjele sredstava bez ograničenja može primijeniti i za osiguranje sredstava za saniranje posljedica narušavanja sigurnosne situacije u Europi uslijed agresije na Ukrajinu na temelju odluke Vlade.

Osim za direktna plaćanja iz državnog proračuna vezana za podmirenje troškova saniranja posljedica agresije na Ukrajinu, Zakonom o izvršavanju za 2022. utvrđeno je da se preraspodjelom bez ograničenja, u državnom proračunu mogu **osigurati sredstva pomoći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave** za iste svrhe. Bitno je naglasiti da su navedena sredstva namjenska i mogu se koristiti u skladu s odlukom Vlade za saniranje posljedica narušavanja sigurnosne situacije u Europi uslijed agresije na Ukrajinu i **ne smatraju se tekućom pomoći iz državnog proračuna** sukladno propisima kojima su uređena mjerila za određivanje plaća i naknada župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, kao i plaća službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

O provedenim preraspodjelama ministar financija dužan je u roku od sedam dana od dana donošenja odluke Vlade izvjestiti odbor Hrvatskog sabora nadležan za poslove financija.

Nadalje, poremećaji na tržištima energenata uvjetovali su da se Zakonom o izvršavanju za 2022 propiše pravni temelj za postupanje vezano za osiguranje sredstava s ciljem zaštite sigurnosti opskrbe plinom Republike Hrvatske. Dakle, člankom 53. Zakona o izvršavanju za 2022. propisuje se kako će se u svrhu financiranja formiranja strateških rezervi plina, u državnom proračunu u razdjelu 077 – Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, osigurati sredstva energetskom subjektu za pokrivanje razlike između nabavne i tržišne prodajne cijene plina, troškova skladištenja i troškova financiranja. Odluku o energetskom subjektu donosi Vlada.

4. Doznake sredstava iz državnog proračuna

Nova odredba u Zakonu o izvršavanju za 2022. odnosi se na izvršavanje plaćanja proračunskim korisnicima državnog proračuna tzv. 3. razine. S tim u vezi, člankom 16. Za-

kona o izvršavanju za 2022. propisano je da su proračunski korisnici državnog proračuna dužni sredstva doznačena iz državnog proračuna iz izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici korisnicima tzv. 3. razine doznačavati **u skladu s dospjelim obvezama i obvezama koje dospijevaju u roku od 30 dana od dana doznake**. Radi se o proračunskim korisnicima državnog proračuna koji su na Zakonom o izvršavanju za 2022., a temelju članka 50. stavka 4. ZOP-a, izuzetim od obveze poslovanja preko jedinstvenog računa državnog proračuna.

Sredstva iz državnog proračuna navedenim korisnicima isplaćuju nadležna ministarstva ali i drugi proračunski korisnici državnog proračuna. Osim što su dužni pratiti obveze spomenutih institucija, također su dužni pratiti i nadzor povrata doznačenih sredstava na jedinstveni račun državnog proračuna. Naime, korisnici izuzeti iz obveze uplate vlastitih prihoda i namjenskih prihoda i primitaka na jedinstveni račun državnog proračuna dužni su doznačena neutrošena sredstva vratiti na jedinstveni račun državnog proračuna na način i u rokovima koje će pravilnikom utvrditi ministar financija. Podsjećamo da su odredbe dosadašnjih zakona o izvršavanju državnog proračuna vezane za tematiku povrata neutrošenih sredstava doznačenih iz državnog proračuna propisivale obvezu proračunskim korisnicima da sredstva doznačena iz državnog proračuna do 31. prosinca prethodne godine, **a za koje nisu iskazane obveze u Bilanci na dan 31. prosinca prethodne godine, vratiti na račun državnog proračuna** prema naputku ministra financija.

S obzirom na to da se proračun izvršava na gotovinskom načelu, obveze koje dospijevaju u tekućoj godini trebaju, bez obzira na to što su iskazane u Bilanci na dan 31. prosinca prethodne godine, teretiti proračun tekuće godine. Stoga će se, sukladno odredbama Zakona o izvršavanju za 2022., povrati neutrošenih sredstava doznačenih u 2022. godini izvršavati u 2022. godini.

Također, vezano za izvršavanje državnog proračuna odnosno financijskog plana proračunskog korisnika državnog proračuna, novina u Zakonu o izvršavanju za 2022. je uređenje izvršavanja subvencija, pomoći i ostalih rashoda. Proračunskim korisnicima državnog proračuna koji prenose sredstva subvencija, pomoći i ostalih rashoda temeljem javnih poziva, natječaja i drugih akata propisana je obveza **uspostave dinamike prijenosa sredstava u skladu s dinamikom realizacije aktivnosti i projekata te dospijeća obveza** za koje se prenose sredstva, sukladno načelima dobrog financijskog upravljanja, a posebno u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti. Iz navedenog je razvidno da se spomenute vrste rashoda ne isplaćuju jednokratno već sukladno stvarnim potrebama krajnjih korisnika sredstava. Spomenuti način izvršavanja državnog proračuna s jedne strane minimizira situacije visokih neangažiranih salda na računima proračunskih ili izvanproračunskih korisnika te krajnjih korisnika, a s druge strane pozitivno utječe na likvidnost državnog proračuna smanjujući potrebe za zaduživanjem i s tim u vezi povećanih troškova financiranja.

⁶ NN, br. 32/20.

5. Plaćanje predujmom iz sredstava državnog proračuna

Člankom 64. ZOP-a propisano je da proračunski korisnik može predvidjeti plaćanje predujmom **za isporuke roba, radova i usluga** bez prethodno dobivene suglasnosti ministra financija, odnosno načelnika, gradonačelnika, župana, do iznos utvrđenog zakonom, odnosno odlukom o izvršavanju proračuna. Osim navedenog, u istom članku ZOP-a propisuje se da će se i uvjeti za dobivanje navedene suglasnosti propisati zakonom, odnosno odlukom o izvršavanju proračuna. Navedene odredbe odnose se na postupanja koja obvezuju proračunske korisnike državnog proračuna i proračunske korisnike proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U zakonima o izvršavanju prethodnih godina, sukladno tada važećem Zakonu o proračunu, bio je propisan samo iznos od 50.000,00 kuna do kojeg proračunski korisnik državnog proračuna može plaćati predujmom bez ishođene suglasnosti ministra financija, ali ne i uvjeti za dobivanje navedene suglasnosti. Stoga su, u Zakonu o izvršavanju za 2022., dopunjene odredbe koje propisuju gore navedeno tako da su po prvi puta propisani **uvjeti za dobivanje suglasnosti ministra financija**.

Zakonom o izvršavanju za 2022. propisano je kako proračunski korisnik može, uz prethodnu suglasnost ministra financija, predvidjeti plaćanje predujmom iznad iznosa od 50.000,00 kuna ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uvjeta:

- ako se osigurava razvidna i mjerljiva korist za državni proračun;
- ako se ostvaruju kraći rokovi isporuke roba, radova i usluga i druge pogodnosti od interesa za Republiku Hrvatsku;
- kada je plaćanje predujmom nužan uvjet za isporuku roba, radova i usluga.

Bitno je naglasiti da je proračunski korisnik državnog proračuna dužan zatražiti suglasnost ministra financija **prije pokretanja postupka nabave, odnosno u fazi koja prethodi sklapanju pravnog posla (sklapanje ugovora, potpisivanje sporazuma i sl.)**. Osim navedenog, propisan je i postupak podnošenja zahtjeva za izdavanje suglasnosti za plaćanje predujmom i potrebna dokumentacija.

U zahtjevu za izdavanje suglasnosti za plaćanje predujmom korisnik državnog proračuna dužan je navesti:

- predviđeni maksimalni postotak predujma,
- očitovanje o ispunjenju gore specificiranih uvjeta za plaćanje predujmom te
- dostaviti dokumentaciju kojom to potkrepljuje.

Važno je naglasiti da je u dostavljenoj dokumentaciji proračunski korisnik **dužan predvidjeti ishođenje instrumenta osiguranja povrata isplaćenog predujma te po sklapanju pravnog posla, presliku ovjerene dokumentacije dostaviti Ministarstvu financija**. Također je propisana i obveza proračunskog korisnika da zatraži povrat sredstava predujma odnosno poduzme sve radnje za povrat

isplaćenog predujma u slučaju kada primatelj sredstava nije isporučio robu, radove i usluge u skladu s rokovima i namjenom za koje je predujam isplaćen. Kako je već navedeno, spomenute odredbe ZOP-a i Zakona o izvršavanju za 2022. utvrđene su za isporuke roba, radova i usluga i odnose se isključivo na transakcije kod kojih nakon plaćanja predujmom dolazi do protučinidbe (isporuka robe, radova i/ili usluga) te s tim povezanog primitka ulaznog računa. Ako protučinidbe nema niti postoji direktna veza između plaćanja i protučinidbe, radi se o nrecipročnim rashodima i u takvim slučajevima **nije potrebno tražiti suglasnost ministra financija za plaćanje predujmom**.

Bitno je naglasiti da se članak primjenjuje na plaćanje predujmom za nabavu roba, radova i usluga neovisno o izvoru financiranja, odnosno **primjenjuje se i kod plaćanja predujmom za isporuku roba, radova i usluga financiranih iz sredstava fondova Europske unije za koje do sada nije bila propisana obveza ishođenja suglasnosti ministra financija**.

6. Preuzimanje višegodišnjih obveza na teret državnog proračuna

Člankom 48. ZOP-a propisano je da će se zakonom o izvršavanju državnog proračuna utvrditi uvjeti za davanje suglasnosti proračunskim korisnicima za preuzimanje višegodišnjih obveza i vrsta rashoda za redovito poslovanje koji nastaju kontinuirano.

6.1. Redovni uvjeti za ishođenje suglasnosti za preuzimanje višegodišnjih obveza

Uvjeti za davanje suglasnosti proračunskim korisnicima državnog proračuna za preuzimanje višegodišnjih obveza na teret državnog proračuna po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama propisani su člankom 19. Zakona o izvršavanju za 2022.

Ministar financija daje prethodnu suglasnost proračunskim korisnicima državnog proračuna za preuzimanje navedenih obveza ako ukupna obveza po ugovoru ne prelazi iznos od 10.000.000,00 kuna. Ako obveza prelazi iznos od 10.000.000,00 kuna preuzimanje obveze utvrđuje odlukom Vlada na prijedlog nadležnog ministra, a uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija.

Kako bi se pojednostavnili postupci kod preuzimanja višegodišnjih obveza na teret državnog proračuna u Zakonu o izvršavanju za 2022. omogućene su određene fleksibilnosti koje se navode u nastavku teksta.

Naime, Zakonom o izvršavanju za 2022. utvrđeno je da proračunski korisnici mogu iznimno preuzeti obveze po ugovorima koje dospijevaju u sljedećim godinama, **bez prethodne suglasnosti ministra financija**, do iznosa od 1.500.000,00 kuna, što do sada nije bilo moguće. Uvjet je da je plaćanje po ugovorima predviđeno financijskim planom korisnika za 2022. godinu i projekcijama za 2023. i 2024. godinu, a o obvezama preuzetima po ugovorima korisnici su dužni izvještavati Ministarstvo financija do 5. lipnja tekuće godine za razdoblje od 1. lipnja prethodne

godine do 1. lipnja tekuće godine. Ako ukupna obveza po ugovoru koji zahtijeva plaćanje u idućim godinama prelazi iznos od 1.500.000,00 kuna, odnosno 10.000.000,00 kn suglasnost daje ministar financija, odnosno odluku o davanju suglasnosti za preuzimanje obveze daje Vlada, na prijedlog nadležnog ministra, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija.

6.2. Preuzimanje višegodišnjih obveza po ugovorima koji se odnose na obnovu od potresa

Također, za preuzimanje obveza po ugovorima koji se odnose na provedbu aktivnosti vezanih uz primjenu Zakona o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije⁷ te neovisno o izvoru financiranja i visini ukupnih obveza po ugovoru **nije potrebna prethodna suglasnost ministra financija odnosno odluka Vlade**. U navedenom slučaju, uvjet za preuzimanje obveza po ugovoru su osigurana sredstva u financijskom planu proračunskog korisnika državnog proračuna u 2022. godini i projekcijama za 2023. i 2024. godinu. Spomenuta odredba do sada nije bila sadržana u odredbama zakona o izvršavanju državnog proračuna i ista je utvrđena Zakonom o izvršavanju za 2022. radi ubrzanja procedure provedbe obnove razrušenih objekata u potresima koji su pogodili Republiku Hrvatsku u 2020. godini. Međutim, korisnici su dužni o preuzetim obvezama izvještavati Ministarstvo financija do 5. lipnja tekuće godine za razdoblje od 1. lipnja prethodne godine do 1. lipnja tekuće godine.

6.3. Preuzimanje višegodišnjih obveza po ugovorima kod provedbe projekata financiranih isključivo iz sredstava Europske unije i nacionalnog učešća

Također, **bez prethodne suglasnosti ministra financija odnosno odluke Vlade**, proračunski korisnici državnog proračuna mogu preuzeti obveze po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama ako se radi o projektima financiranih isključivo iz sredstava Europske unije i izvora financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći (nacionalno učešće), uključujući i ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava Europske unije. U tim slučajevima uvjet je da obveza po ugovoru ne prelazi iznos od 500.000.000,00 kuna, a ako prelazi navedeni iznos, odluku o davanju suglasnosti proračunskim korisnicima za preuzimanje obveze **daje Vlada na prijedlog nadležnog ministra, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija**.

6.4. Preuzimanje višegodišnjih obveza po ugovorima u kojima se EU projekti sufinanciraju iz općih prihoda i primitaka

Nadalje, ako se radi o ugovorima za provedbu projekata sufinanciranih iz sredstava Europske unije i sredstava pomoći inozemnih vlada, proračunski korisnici državnog proračuna mogu preuzeti obveze po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama **uz suglasnost ministra**

financija ako iznos preuzete obveze prelazi 1.500.000,00 kuna sufinanciranja iz državnog proračuna ne uključujući izvor financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći.

Bitno je naglasiti da se radi o projektima koji se dijelom financiraju iz drugih izvora financiranja državnog proračuna, primjerice izvora financiranja 11 Opći prihodi i primici, izvora financiranja 31 Vlastiti prihodi i slično, izuzev izvora financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći.

Nadalje, ako iznos preuzete obveze prelazi iznos od 10.000.000,00 kuna sufinanciranja iz državnog proračuna (ne uključujući izvor financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći), **suglasnost** za preuzimanje obveza proračunskom korisniku državnog proračuna **odlukom će dati Vlada, uz prethodnu suglasnost ministra financija** (sukladno članku 48. ZOP-a).

6.5. Kontinuirani rashodi

Rashodi u državnom proračunu koji su kontinuirano dio redovnog poslovanja korisnika su rashodi za zaposlene, redovni materijalni rashodi (rashodi za redovnu nabavu uredskog materijala, materijala i sirovina, rashodi za energiju – struja, voda, plin, gorivo, rashodi za najam i zakup poslovnog prostora, rashodi za računalne usluge, rashodi za nabavu materijala i dijelova za redovno tekuće i investicijsko održavanje, rashodi za usluge telefona, pošte, komunalne usluge), rashodi za redovnu nabavu uredske i komunikacijske opreme i namještaja, redovnu nabavu medicinske i laboratorijske opreme, rashodi za nabavu prijevoznih sredstava u cestovnom prometu potrebnih za obavljanje redovnog poslovanja i slični rashodi koji se ponavljaju iz godine u godinu i to neovisno o tome poklapa li se razdoblje trajanja ugovora s proračunskom godinom ili ne.

Kod preuzimanja obveza po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama za navedene rashode **nije potrebna prethodna suglasnost ministra financija, odnosno odluka Vlade**. Međutim, sredstva za njihovo podmirenje moraju biti planirana u financijskom planu i projekcijama za iduće dvije godine.

6.6. Procedura izdavanje suglasnosti za preuzimanje višegodišnjih obveza na teret državnog proračuna i informacije koje je potrebno dostaviti Ministarstvu financija

Proračunski korisnik državnog proračuna, putem nadležnog proračunskog korisnika na razini razdjela organizacijske klasifikacije, dostavlja Ministarstvu financija zahtjev za izdavanje suglasnosti za preuzimanje višegodišnjih obveza. U zahtjevu je potrebno navesti:

- ukupnu vrijednost obveze po ugovoru,
- razradu dospijea obveze po godinama za cijelo razdoblje trajanja ugovora,
- proračunsku poziciju na kojoj su osigurana sredstva u financijskom planu proračunskog korisnika,
- nacrt ugovora temeljem kojeg se planira preuzeti obveza i
- mišljenje/suglasnost nadležnih tijela, ovisno o vrsti obveze.

⁷ NN, br. 102/20., 10/21. i 117/21.

Uz zahtjev je potrebno dostaviti Ministarstvu financija i pripadajući Obrazac standardne metodologije za procjenu fiskalnog učinka (Obrazac PFU) u kojem također mora biti iskazana proračunska pozicija na kojoj su osigurana sredstva u državnom proračunu,

Temeljem dostavljenog zahtjeva i Obrasca PFU **ministar financija daje prethodnu suglasnost** za preuzimanje višegodišnjih obveza u kojoj se obvezno navodi:

- iznos ukupne obveze po ugovoru (uključujući i iznos obveze u tekućoj godini) i
- proračunsku poziciju(e) na kojoj su planirana sredstva za podmirenje obveze.

Ako se radi o slučajevima **u kojima suglasnost daje Vlada**, nadležni proračunski korisnik državnog proračuna na razini razdjela organizacijske klasifikacije izrađuje prijedlog odluke o davanju suglasnosti te ga zajedno s prikupljenim suglasnostima i mišljenjima svih nadležnih tijela upućuje u proceduru donošenja Vladi putem nadležnog ministra. Također, prijedlog odluke sadrži iznose obveza po godinama za koje se preuzima obveza dok se u obrazloženju prijedloga odluke navodi:

- iznos ukupne obveze po ugovoru (uključujući i iznos obveze u tekućoj godini) i
- proračunsku poziciju(e) na kojoj su planirana sredstva za podmirenje obveze.

Kada se radi o preuzimanju obveza po projektima financiranih isključivo iz sredstava Europske unije i izvora nacionalnog učešća (izvor financiranja 12 Sredstva učešća za pomoći), uključujući i ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava iznad iznosa od 500.000.000,00 kuna, prijedlog odluke o davanju suglasnosti za preuzimanje obveza koje se plaćaju u idućim godinama sadrži samo ukupan iznos obveze i razdoblje u kojem se ista preuzima. Dakle, ukupan iznos preuzete obveze nije potrebno razraditi po godinama.

6.7. Izmjene ugovora kojim su preuzete višegodišnje obveze

Ugovori kojima su preuzete obveze koje zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama za koje je ishodena prethodna suglasnost ministra financija i Vlade mogu se mijenjati. Međutim, za pojedine izmjene u ugovorima potrebno je dostaviti zahtjev za izmjenom dane suglasnosti ministra financija, odnosno dostaviti Prijedlog odluke o izmjeni Odluke Vlade o davanju suglasnosti za preuzimanje obveza koje dopijevaju u sljedećim godinama. Izmjene ugovora odnose se na:

- povećanje iznosa ukupne obveze,
- produženje razdoblja na koje se obveza preuzima i/ili
- povećanje iznosa obveze po godinama za koje je obveza preuzeta.

6.8. Preuzimanje višegodišnjih obveza po ugovorima koji se financiraju / sufinanciraju iz Fonda Solidarnosti Europske unije

S ciljem ubrzanja provedbe obnove potresom razrušenih područja Republike Hrvatske i što većeg iskorištenja bes-

povratnih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za saniranje posljedica prouzročenih potresom, Zakonom o izvršavanju za 2022. (članak 20.) propisana su dodatna pravila za preuzimanje obveza po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama, a odnose se ugovore vezane za obnovu od potresa.

Stoga se, **tijelima odgovornim za provedbu financijskog doprinosa iz Fonda solidarnosti Europske unije** za sklapanje ugovora koji zahtijevaju plaćanje u sljedećim godinama s proračunskim korisnicima državnog proračuna, odnosno proračunskim korisnicima proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, **nije potrebna suglasnost ministra financija odnosno odluka Vlade.**

Radi se o sljedećim tijelima utvrđenim odlukama Vlade⁸, a koja su zadužena za provedbu financijskog doprinosa iz Fonda solidarnosti Europske unije za financiranje sanacije šteta od potresa:

- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja,
- Ministarstvo zdravstva,
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja,
- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine,
- Ministarstvo unutarnjih poslova,
- Ministarstvo kulture i medija,
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture,
- Ministarstvo obrane,
- Grad Zagreb,
- Zagrebačka županija,
- Krapinsko-zagorska županija i
- Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije.

Sredstva za podmirenje obveza iz navedenih ugovora koje se ne mogu u cijelosti financirati iz sredstava Fonda solidarnosti Europske unije, niti iz sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost, osigurat će se preraspodjelom sredstava unutar državnog proračuna.

Iako tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa iz Fonda solidarnosti Europske unije ne trebaju suglasnost za sklapanje ugovora, proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ugovore o javnoj nabavi radova i/ili usluga koji proizlaze iz sklopljenih ugovora sklapaju pod sljedećim uvjetima:

⁸ 1. Odluka o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije odobrenih za financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije, imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela (NN, br. 125/20.)

2. Odluci o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije, imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela (NN, br. 127/21. i 143/21.)

- za ugovore koji se financiraju **sredstvima iz Fonda solidarnosti Europske unije**, suglasnost daje tijelo odgovorno za provedbu financijskog doprinosa do ukupne visine dodijeljene alokacije od strane upravljačkog tijela, uvećane za 30%, a iznad navedenog iznosa tijelo odgovorno za provedbu financijskog doprinosa dužno je pribaviti prethodnu suglasnost ministra financija,
- za ugovore koji se financiraju **dijelom i iz sredstava državnog proračuna**, tijelo odgovorno za provedbu financijskog doprinosa dužno je pribaviti prethodnu suglasnost ministra financija.

Ministar financija dat će suglasnost na ugovor ako tijelo odgovorno za provedbu financijskog doprinosa obrazloži pravnu i financijsku opravdanost ugovora.

- za ugovore koji se financiraju dijelom i iz sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost, tijelo odgovorno za provedbu financijskog doprinosa dužno je pribaviti prethodnu suglasnost tijela državne uprave nadležnog za komponentu Obnova zgrada.

Tijelo nadležno za komponentu Obnova zgrada tj. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine dat će suglasnost na ugovor pod uvjetom da tijelo odgovorno za provedbu financijskog doprinosa obrazloži pravnu i financijsku opravdanost ugovora.

Tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa i proračunski korisnici dužni su o sklopljenim ugovorima izvjestiti Vladu, Ministarstvo financija i Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine u roku od 5 dana od dana njihovog sklapanja

7. Raspisivanje javnih poziva iz izvora financiranja općih prihodi i primici

Člankom 21. Zakona o izvršavanju za 2022. po prvi puta se propisuje raspisivanje javnih poziva proračunskih korisnika državnog proračuna za dodjelu sredstava iz izvora financiranja 11 Općih prihodi i primici. Javni pozivi se mogu raspisivati u **tekućoj godini do visine utvrđene financijskim planom, odnosno do visine utvrđene projekcijama za iduće dvije godine, sukladno očekivanoj dinamici plaćanja**. To znači primjerice da proračunski korisnik, ako mu plaćanje po javnom pozivu dopijeva u 2024. godini (druga godina projekcije), može raspisivati javne pozive za dodjelu sredstava, do iznosa utvrđenog projekcijom za 2024. godinu.

Ako se plaćanja po javnom pozivu predviđaju nakon tekuće godine i godina projekcija te za navedeno nisu predviđena dostatna sredstva, korisnici su **dužni prije raspisivanja javnog poziva ishoditi potrebne suglasnosti i to:**

- **suglasnost Vlade iznad iznosa od 10.000.000,00**, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija,
- **suglasnost Ministarstva financija do iznosa od 10.000.000,00 kuna.**

8. Sanacija, dokapitalizacija i stjecanje udjela u pravnim osobama

U Zakonu o izvršavanju, u dijelu koji se odnosio na upravljanje državnim imovinom, bilo je propisano kada Re-

publika Hrvatska postaje vlasnikom u pravnim osobama korištenjem sredstava državnog proračuna u postupcima sanacije, dokapitalizacije ili stjecanja udjela u pravnoj osobi te postupanje s imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske kao i nadležnost za vođenje evidencije o imovini i vlasničkim udjelima.

Spomenute odredbe jasnije su propisane novim Zakonom o izvršavanju za 2022. Dakle, Republika Hrvatska koristi sredstva državnog proračuna u postupcima sanacije i dokapitalizacije pravnih osoba te stjecanja udjela pravnih osoba postaje vlasnikom tih pravnih osoba razmjerno uložnim sredstvima. Odluku o odobrenju sanacije, dokapitalizacije ili stjecanja udjela u pravnim osobama donosi Vlada i istom se određuje čelnik proračunskog korisnika koji potpisuje ugovor temeljem kojeg se sredstva državnog proračuna koriste za navedene svrhe.

Kada Republika Hrvatska stekne imovinu, ista se evidentira u **poslovnim knjigama korisnika državnog proračuna na čijim su proračunskim pozicijama osigurana sredstva za sanaciju, dokapitalizaciju ili stjecanje udjela u pravnim osobama, a pravna osoba upisuje Republiku Hrvatsku kao vlasnika razmjernog dijela kapitala.**

Korisnik državnog proračuna koji je izvršio plaćanje **sklapanja sporazum o prijenosu upravljanja imovinom** s Ministarstvom prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine (ako se imovina odnosi na pravne osobe koje su od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku) ili Centrom za restrukturiranje i prodaju (ako se imovina odnosi na pravne osobe koje nisu od posebnog interesa za Republike Hrvatsku). Temeljem navedenog sporazuma imovina se prenosi Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, odnosno Centru za restrukturiranje i prodaju koji je, sukladno propisima koji uređuju upravljanje državnim imovinom, evidentiraju u svojim poslovnim knjigama.

9. Zaduživanje proračunskih korisnika državnog proračuna

Sukladno članku 109. ZOP-a, proračunski korisnici državnog proračuna mogu sklapati ugovore o dugoročnom zajmu i ugovore o dugoročnom kreditu isključivo ako obveze po ovim ugovorima podmiruju iz vlastitih prihoda, a uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade. Nadležno ministarstvo, odnosno nadležno državno tijelo na razini razdjela organizacijske klasifikacije čiji se proračunski korisnik zadužuje predlaže Vladi donošenje odluke o davanju suglasnosti za zaduživanje. Nadalje, Zakonom o izvršavanju za 2022. propisuje se kako proračunski korisnici državnog proračuna mogu refinancirati ili reprogramirati ostatak duga po osnovi postojećeg kredita ili zajma, uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade.

10. Državna jamstva

I prethodnim zakonima o izvršavanju državnog proračuna bilo je propisano kako Vlada može u ime Republike Hrvatske davati financijska i činidbena jamstva na prijedlog nadležnog ministarstva, iznos godišnje vrijednosti novih

jamstava državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna, iznos jamstvene zalihe za jamstva te uvjeti, načini i postupci izdavanja jamstava i naplate duga s osnove jamstva.

Zakonom o izvršavanju za 2022. po prvi puta se propisuje da Hrvatska banka za obnovu i razvitak (dalje u tekstu: HBOR) i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (dalje u tekstu: HAMAG-BICRO) izdaju jamstva u ime i za račun Republike Hrvatske i to za provedbu mjera državne potpore gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID-19 i za provedbu drugih mjera podrške gospodarstvu, a sve sukladno članku 111. stavku 2. Zakona o proračunu kojim je propisano da se zakonom o izvršavanju državnog proračuna mogu ovlastiti i druga tijela za izdavanje državnih jamstava u ime i za račun Republike Hrvatske. Programe izdavanja jamstava koje provode HBOR i HAMAG-BICRO usvaja Vlada odlukama. Osim za navedeno, HBOR može samostalno izdavati jamstva u ime i za račun Republike Hrvatske i u okviru provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026.

Primjer provođenja mjera državne potpore gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID – 19 je sektor turizma kojem se putem HBOR-a dodjeljuju novi krediti za likvidnost i/ili ulaganja u svrhu pripreme turističke sezone u uvjetima krize kao posljedicom pandemije COVID-19. Sličan primjer je i dodjela potpora u sektoru mora, prometa, prometne infrastrukture i povezanim djelatnostima s ciljem osiguranja financijske podrške poduzetnicima radi ublažavanja posljedica krize uzrokovane pandemijom COVID-19 na njihovo poslovanje.

Zakon o izvršavanju za 2022. propisuje najvišu godišnju vrijednost novih jamstava koje HBOR i HAMAG-BICRO mogu izdati u 2022. godini, odnosno koje HBOR može izdati za provedbu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. u 2022. te ovlaštenja HBOR-a i HAMAG-BICRO-a. Na postupak, odobrenje i izmjene jamstava po svim navedenim programima primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju državne potpore i pravila o državnim potporama Europske unije.

Godišnja vrijednost novih jamstava za 2022. godinu za provedbu mjera državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID-19 i u okviru drugih mjera podrške gospodarstvu iznosi 2.550.000.000,00 kuna, a za provedbu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. 3.000.000.000,00 kuna i ne ulazi u godišnju vrijednost novih jamstava za 2022. godinu niti u iznos jamstvene zalihe.

Nadalje, Zakonom o izvršavanju za 2022. propisano je da će Vlada posebnom odlukom osnovati povjerenstvo sa zadaćom davanja suglasnosti na odluke HBOR-a o odobrenju jamstava u okviru provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. Spomenutom odlukom pobliže će se urediti sastav, djelokrug i način rada povjerenstva. Vlada će samom odlukom definirati u kojim točno slučajevima će povjerenstvo davati suglasnosti, a u kojim će HBOR samostalno moći donijeti odluke o odobrenju jamstva.

11. Sklapanje ugovora o dugoročnom kreditu, dugoročnom zajmu ili davanje jamstava

Člankom 117. Zakona o proračunu propisuje se da će se zakonom o izvršavanju državnog proračuna utvrditi iznos iznad kojeg izvanproračunski korisnik državnog proračuna i druga pravna osoba u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske mogu sklapati ugovore o dugoročnom kreditu, ugovore o dugoročnom zajmu ili dati jamstva na osnovi odluke o prethodnoj suglasnosti Vlade. Vezano za navedeno, člankom 54. Zakona o izvršavanju za 2022. propisan je iznos od 7.500.000,00 kuna, iznad kojeg izvanproračunski korisnik državnog proračuna i druga pravna osoba u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske za sklapanje ugovora o dugoročnom kreditu, dugoročnom zajmu ili za davanje jamstva, mora ishoditi prethodnu suglasnost Vlade.

12. Prihodi i primici državnog proračuna

Člankom 50. ZOP-a, između ostalog, propisano je da državni proračun ima jedinstveni račun državnog proračuna koji se otvara i vodi u Hrvatskoj narodnoj banci, a na kojem se ostvaruju svi priljevi i izvršavaju svi odljevi proračuna i proračunskih korisnika državnog proračuna.

Nadalje, istim člankom utvrđeno je da se zakonom o izvršavanju državnog proračuna mogu iznimno za proračunske korisnike propisati izuzeća od obveze uplate priljeva i izvršavanja odljeva s jedinstvenog računa državnog proračuna.

Nadalje, člankom 52. ZOP-a, između ostalog, propisano je da su namjenski prihodi doprinosi, prihodi za posebne namjene, pomoći, donacije i prihodi od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine u vlasništvu proračunskog korisnika, a koja nije stečena iz općih prihoda i primitaka, te naknade s naslova osiguranja ako premija nije plaćena iz općih prihoda i primitaka, a namjenski primici su primici od financijske imovine i zaduživanja čija je namjena utvrđena propisom i/ili ugovorom. Namjenski prihodi i primici uplaćuju se u proračun i njegov su sastavni dio.

Također, člankom 54. ZOP-a propisano je da su vlastiti prihodi proračunskih korisnika prihodi koje proračunski korisnici ostvaruju od obavljanja poslova na tržištu i u tržišnim uvjetima, a koje poslove mogu obavljati i drugi subjekti izvan općeg proračuna te da se uplaćuju u proračun i njegov su sastavni dio.

Vlastiti prihodi i namjenski prihodi i primici proračunskih korisnika državnog proračuna uplaćuju se na jedinstveni račun državnog proračuna. Međutim, moguća su i izuzeća od obveze uplate što je također utvrđeno člankom 52. i 54. ZOP-a odnosno u navedenim člancima propisano je kako se zakonom o izvršavanju državnog proračuna mogu odrediti izuzeća od obveze uplate vlastitih prihoda te namjenskih prihoda i primitaka na jedinstveni račun državnog proračuna. U Zakonu o izvršavanju za 2022. od navedene obveze izuzeti su: proračunski korisnici u visokom obrazovanju, javni instituti, Sveučilišni računski centar (Srce), Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatska matica iseljenika, prora-

čunski korisnici u pravosuđu-sustavu izvršenja sankcija, ustanove u socijalnoj skrbi, kulturi i zdravstvu, diplomatske misije, konzularni uredi i druga predstavnička tijela Republike Hrvatske u inozemstvu, nacionalni parkovi, parkovi prirode, Agencija za elektroničke medije, Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo, Hrvatska energetska regulatorna agencija i Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti.

U Zakonu o izvršavanju za 2022. po prvi puta je propisano da se konzularne pristojbe iz djelokruga diplomatskih misija, konzularnih ureda i drugih predstavničkih tijela Republike Hrvatske u inozemstvu, iako se radi o prihodima klasificiranim u izvor financiranja 11 Opći prihodi i primici, izuzimaju od obveze uplate na jedinstveni račun državnog proračuna.

Također je propisan i način iskazivanja rashoda koji se financiraju iz navedenih konzularnih pristojbi. Stoga, ako rashodi financirani iz konzularnih pristojbi iz djelokruga diplomatskih misija, konzularnih ureda i drugih predstavničkih tijela Republike Hrvatske u inozemstvu nisu planirani u potrebnom iznosu na razini aktivnosti, i ne mogu se osigurati preraspodjelom sukladno članku 60. ZOP-a, mogu se iskazivati i iznad predviđenog iznosa u financijskom planu Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

Novina je i da se po prvi puta propisuju postupanja proračunskih korisnika, diplomatskih misija, konzularnih ureda te drugih predstavničkih tijela Republike Hrvatske u inozemstvu izuzetih od obveze uplate vlastitih prihoda te namjenskih prihoda i primitaka na jedinstveni račun državnog proračuna. Navedeni korisnici otvaraju račune u kreditnim institucijama na kojima se ostvaruju svi priljevi i izvršavaju svi odljevi. Računi se otvaraju uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija na prijedlog nadležnog korisnika na razini razdjela organizacijske klasifikacije. Raspoloživim novčanim sredstvima na spomenutim računima upravlja čelnik navedenih korisnika, a u skladu s člankom 93. ZOP-a.

13. Beskamatni zajmovi

Početkom 2020. godine pandemija koronavirusa uvelike je zaprijetila mnogobrojnim aspektima života i značajno negativno utjecala na gospodarska kretanja, a mjere koje su vlade mnogih zemalja poduzimale imale su snažne ekonomske posljedice. Republika Hrvatska poduzela je niz mjera pomoći gospodarstvenicima, prvenstveno onima kojima je pandemija koronavirusa značajno utjecala na poslovanje, ali i drugim subjektima koji su se suočili s problemom manjka likvidnosti i faktorom otežanog financiranja. Probleme koje je uzrokovala pandemija koronavirusa dodatno su pogoršali potresi i to onaj koji je pogodio Zagreb i okolice u ožujku 2020. te potresi u prosincu 2020. kojima je pogođeno nekoliko jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koji su najrazornije djelovali upravo na području Sisačko-moslavačke županije.

Jedna od mjera pomoći za osiguranje dostatne likvidnosti je dodjela beskamatnih pozajmica iz državnog proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i fondovima socijalnog osiguranja kojima se, uslijed mjera

odgode i/ili obročne otplate odnosno oslobođenja od plaćanja poreza na dohodak, prireza porezu na dohodak i doprinosa, značajno narušila dinamika ostvarenja prihoda.

Osim iz spomenutih razloga, Vlada je tijekom 2020. i 2021. godine jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave omogućila korištenje novog beskamatnog zajma, a isti se temeljio na padu prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U izračun kriterija dodjele beskamatne pozajmice uzeto je u obzir ostvarenje određenih vrsta prihoda u razdoblju od siječnja do rujna 2020. godine i od siječnja do rujna 2021. u odnosu na isto razdoblje 2019. godine.

Uz navedeno, Vlada je jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene potresima omogućila i dodjelu beskamatnog zajma za podmirivanje troškova vezanih uz sanaciju posljedica potresa.

Zakonom o izvršavanju za 2022. su, kao i prethodno važećim Zakonom o izvršavanju, propisani rokovi povrata beskamatnih zajmova dodijeljenim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Međutim, Zakonom o izvršavanju za 2022. propisano je da iznos beskamatnog zajma isplaćen jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave temeljem Odluke o dodjeli beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko – zagorske županije, Sisačko – moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa⁹ ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz članka 121. ZOP-a od 1. travnja 2024. godine u visini prosječnoga godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Podsjetimo, Vlada je početkom 2022. godine donijela gore navedenu Odluku prema kojoj se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije mogu dodijeliti sredstva beskamatnog zajma u ukupnom iznosu do 39.800.000,00 kuna za podmirivanje troškova vezanih uz sanaciju posljedica potresa.

U nastavku se daje pregled rokova za povrat beskamatnog zajma.

Povrat preostalog dijela beskamatnog zajma isplaćen temeljem oslobođenja od plaćanja poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak u skladu s Naputkom o načinu isplate beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje¹⁰ (dalje u tekstu: Naputak), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave vraćaju do kraja 2023. godine. Preostali iznos beskamatnog zajma ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne)

⁹ NN, br. 12/22., 46/22. i 55/22.

¹⁰ NN, br. 46/20.

samouprave iz članka 121. ZOP-a do visine prosječnoga godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Također, povrat preostalog dijela beskamatnog zajma isplaćen temeljem Naputka jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su temeljem Dopune Naputka o načinu isplate beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje¹¹ dostavile zahtjev za odgodu povrata preostalog dijela zajma jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave vraćaju u roku do tri godine, počevši od 2022. godine. Bitno je istaknuti da nisu sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pogođene potresima u prosincu 2020. koristile spomenutu mogućnost odgode već samo one kojima je to, uslijed spomenutih uvjeta, bilo neophodno. Navedeni preostali iznos beskamatnog zajma također ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz članka 121. ZOP-a do visine prosječnoga godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Iznos beskamatnog zajma isplaćen jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave temeljem Odluke o dodjeli beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama

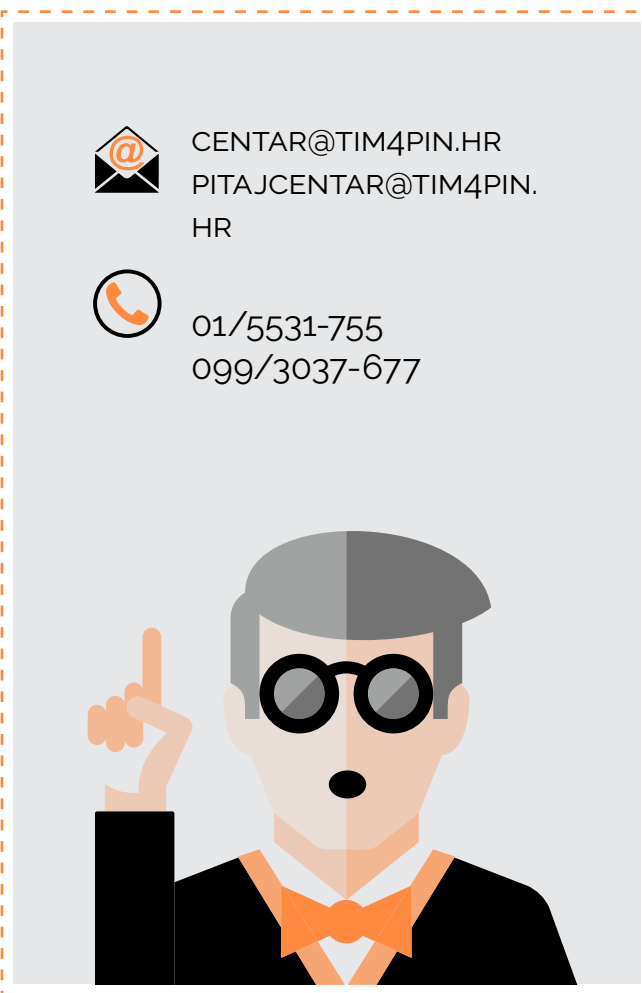
razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa¹² ulazi u ukupnu godišnju obvezu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz članka 121. ZOP-a od 1. travnja 2024. godine u visini prosječnog godišnjeg anuiteta beskamatnog zajma.

Što se tiče mogućnosti daljnje dodjele beskamatnih pozajmica iz državnog proračuna, u Zakonu o izvršavanju za 2022. i dalje je propisana odredba kojom se utvrđuje pravni temelj koji omogućuje Vladi do kraja 2022. godine, iznimno, na prijedlog ministra financija, ako za to postoji mogućnost i sukladno potrebi, donošenje odluke o dodjeli beskamatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Navedenom odlukom utvrdit će se način i kriteriji za podnošenje zahtjeva, kao i način isplate i povrata zajma.

Osim za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ovim člankom utvrđen je i rok povrata preostalog dijela beskamatnog zajma isplaćenog temeljem Naputka Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje na ime oslobođenja od plaćanja doprinosa. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dužan je preostali dio zajma vratiti do kraja 2023. godine.

¹¹ NN, br. 5/21.

¹² NN, br. 101/21.

Polugodišnji financijski izvještaji u sustavu proračuna

Katarina Nesterović*

Ministarstvo financija, kao i svake godine, priprema Okružnicu o predaji financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja za obveznike vođenja proračunskog računovodstva. Autorica u članku daje kratak pregled obveznika, rokova predaje te ostalih specifičnih na koje je potrebno obratiti pažnju prilikom predaje polugodišnjih financijskih izvještaja u tekućoj godini.

1. Uvod

Zakonom o proračunu (dalje u tekstu: Zakon)¹ propisana je obveza sastavljanja i predaje financijskih izvještaja za državni proračun, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te proračunske i izvanproračunske korisnike definirane Zakonom i utvrđene u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu² propisan je oblik i sadržaj financijskih izvještaja, razdoblja za koja se sastavljaju te obveza i rokovi njihova podnošenja.

Za svako izvještajno razdoblje Ministarstvo financija priprema i objavljuje na mrežnoj stranici okružnicu o sastavljanju, konsolidaciji i predaji financijskih izvještaja proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U okružnici se navode rokovi predaje financijskih izvještaja za tekuće izvještajno razdoblje i vrste izvještaja koje pojedini obveznici predaju.

2. Obveznici, rokovi i način predaje financijskih izvještaja

Financijske izvještaje mogu predati isključivo državni proračun, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JLP(R)S), proračunski i izvanproračunski korisnici odnosno subjekti utvrđeni u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika (dalje u tekstu: Registar).

Financijski izvještaji koji se sastavljaju za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2022. jesu:

- Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima na Obrascu: PR-RAS,
- Izvještaj o obvezama na Obrascu: OBVEZE,
- Bilješke.

* Katarina Nesterović, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ Zakon o proračunu (Narodne novine, br. 144/21)

² Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (Narodne novine, br. 37/22)

Financijski izvještaji za razdoblje 1. siječnja do 30. lipnja 2022. predaju se putem nove aplikacije Ministarstva financija *Financijsko izvještavanje u sustavu proračuna i Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika - RKPFI* (dalje u tekstu: aplikacija RKPFI) na propisanim obrascima s ugrađenim kontrolama. Kontrole kakve postoje u samim obrascima financijskih izvještaja ugrađene su također i u aplikaciju RKPFI. Uz obrasce financijskih izvještaja u aplikaciju se učitava i Referentna stranica ovjerenjena potpisom odgovorne osobe subjekta.

Za izradu financijskih izvještaja za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2022. bit će potrebno kroz aplikaciju RKPFI preuzeti **najnoviju verziju obrazaca u MS Excel formatu v.8.0.2.**

U aplikaciju RKPFI se ne mogu učitati financijski izvještaji u kojima nisu zadovoljene sve kontrole.

U nastavku se daje kratki **pregled financijskih izvještaja po skupinama obveznika te rokovi predaje financijskih izvještaja** za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2022.:

Obveznik	Financijski izvještaji	Rok predaje
proračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) • Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) • Bilješke 	do 11. srpnja 2022.
razdjeli državnog proračuna	<p>Konsolidirani izvještaj</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) • Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) 	do 20. srpnja 2022.
izvanproračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) • Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) • Bilješke 	do 20. srpnja 2022.
jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) • Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) • Bilješke <p>Konsolidirani izvještaj</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (obrazac PR-RAS) • Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) 	do 11. srpnja 2022.
		do 20. srpnja 2022.

Obveznik	Financijski izvještaji	Rok predaje
proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 11. srpnja 2022.
izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. srpnja 2022.

Sukladno članku 8. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, Bilješke uz financijske izvještaje za razdoblje 1. siječnja do 30. lipnja 2022. sačinjavaju državni proračun, JLP(R)S te proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i JLP(R)S. S obzirom na **propisanu obvezu sastavljanja Bilješki, iste je potrebno dostaviti Ministarstvu financija odnosno učitati u aplikaciju RKPFI zajedno s financijskim izvještajima i Referentnom stranicom.**

Ako u vrijeme sastavljanja financijskih izvještaja nastanu izvanredni vanjski događaji koji se nisu mogli predvidjeti, spriječiti, otkloniti ili izbjeći, JLP(R)S, proračunski i izvanproračunski korisnici **iznimno mogu predati financijske izvještaje nakon proteka navedenog roka temeljem prethodne suglasnosti Ministarstva financija.** Ministarstvo financija suglasnost daje na temelju zahtjeva JLP(R)S, proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a koji mora biti dostavljen prije isteka roka za predaju pojedinog financijskog izvještaja i koji je potpisan od strane čelnika tijela. U suglasnosti se za svaki pojedini zahtjev utvrđuje do kada se produžuje rok za predaju financijskih izvještaja.

Financijski izvještaji predani izvan roka propisanog Pravilnikom, ali unutar roka danog u suglasnosti, smatraju se predanima na vrijeme. Navedeno se naglašava zbog davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti, koja je propisana Zakonom o fiskalnoj odgovornosti³. U Upitniku o fiskalnoj odgovornosti pitanje pod rednim brojem 59. odnosi se na poštivanje rokova predaje financijskih izvještaja utvrđenih Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu.

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE	
IZVJEŠTAVANJE I OSTALO					
59.	Kod predaje financijskih izvještaja poštivali su se rokovi i način predaje utvrđeni Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (odgovaraju obveznici primjene proračunskog računovodstva)				preslike, odnosno reference referentnih stranica financijskih izvještaja

3. Popunjavanje obrazaca financijskih izvještaja

Člankom 7. stavkom 5. Pravilnika propisano je da se **podaci koji se odnose na novčane iznose u obrascima iskazuju punim brojem sa dvije decimale (u kunama s lipama) u službenoj valuti Republike Hrvatske.** Zbog novog načina iskazivanja novčanih iznosa sa dvije decimale više nisu dozvoljena odstupanja +/- 1 kuna, a koje je do sada bilo dozvoljeno zbog zaokruživanja novčanih iznosa.

a) Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima na obrascu PR-RAS

U Izvještaju za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2022. popunjavaju se oba stupca obrasca PR-RAS, odnosno popunjava se i stupac **„Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine“.** Iznimka su samo korisnici koji su osnovani nakon 30. lipnja 2021., tijekom 2022. i korisnici koji su od 1. siječnja 2022. prešli iz neprofitnog u proračunski sustav.

Podaci o novčanim iznosima koji se unose u stupac **„Ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine“ preuzimaju se iz obrasca PR-RAS za isto izvještajno razdoblje prethodne godine iskazani u kunama (bez lipa) i automatizmom će se prilikom unosa u obrazac PR-RAS za razdoblje 1. siječnja do 30. lipnja 2022. iskazati punim brojem sa dvije decimale (u kunama s lipama), s time da će iznositi lipa biti 0.**

b) Izvještaj o obvezama na obrascu OBVEZE

U obrascu OBVEZE, u retku **„Stanje obveza 1. siječnja“** iskazuje se početno stanje obveza na dan 1. siječnja 2022. Iznos početnog stanja treba biti iskazan u kunama i lipama i stoga je taj iznos potrebno uzeti iz stanja na 31. prosinca 2021. iz poslovnih knjiga. To će se početno stanje iskazivati u Izvještajima o obvezama za sva razdoblja u 2022. godini, uključujući i proračunsku godinu. Promjene u stanju obveza iskazuju se kumulativno od 1. siječnja 2022. godine.

³ Zakon o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine, broj 111/18)

Člankom 13. stavkom 2. Pravilnika propisano je da se obveze u Izvještaju o obvezama prikazuju po prirodnoj vrsti obveze izuzev obveza stvorenih između obveznika predaje financijskih izvještaja u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika koje se u obrascu OBVEZE prikazuju zbirno u kategoriji međusobne obveze subjekata općeg proračuna. Međusobne obveze su primjerice:

- obveze po osnovi fakturiranja između korisnika u sustavu proračuna
- obveze za režijske i druge troškove u kojima participiraju dva proračunska korisnika koji koriste istu zgradu
- refundacije zajedničkih troškova
- obveze za povrat u proračun sredstava koja refundira HZZO (primjerice: naknada za bolovanje iznad 42 dana, ozljedu na radu i sl.)
- obveza za uplatu u državni proračun temeljem Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (55%, 65%)
- obveza nadležnog proračuna za nepotrošene vlastite prihode i namjenske prihode i primitke proračunskih korisnika uplaćene u proračun.

Iznimno, sukladno članku 13. stavku 3. Pravilnika obveze za poreze, doprinose iz i na plaće, obveze za porez na dodanu vrijednost, carine i ostala slična davanja državi prikazuju se kao dio izvorne obveze po prirodnoj vrsti kojoj pripadaju te se ne tretiraju kao međusobne obveze subjekata općeg proračuna.

Također, člankom 9. stavkom 5. Pravilnika propisano da se obveze proračuna za naplaćena sredstava proračunskog korisnika smatraju nedospjelim obvezama. Navedeno treba uzeti u obzir kod popunjavanja podataka o stanju dospjelih obveza na kraju izvještajnog razdoblja u obrascu OBVEZE.

Bolničke zdravstvene ustanove koje su u 2022. od HZZO-a primile veći iznos sredstava za obavljanje zdravstvenih usluga (bolničkog liječenja i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja) od stvarno izvršenih usluga, odnosno ispostavljenih računa HZZO-u, obvezu prema HZZO-u za više doznačena sredstva u Izvještaju o obvezama evidentiraju također kao dio izvorne obveze odnosno kao povećanje obveze proračunskih korisnika u okviru podskupine 239 *Ostale tekuće obveze*, a ne kao međusobne obveze.

c) Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje detaljna su razrada i dopuna podataka uz ostale financijske izvještaje. Mogu biti opisne, brojčane ili kombinirane, ovisno o tome što se pojašnjava. Označavaju se rednim brojevima s vezom na pojedinu poziciju iz financijskog izvještaja na koju se odnose.

Za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2022. sastavljaju se:

- **Bilješke uz izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima** u kojima je potrebno navesti razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja od ostvarenja u izvještajnom razdoblju u odnosu na ostvarenje prethodne godine, i

- **Bilješke uz izvještaj o obvezama** u kojima je potrebno navesti razloge koji su doveli do stanja dospjelih obveza na kraju izvještajnog razdoblja i prekoračenja rokova plaćanja obveza.

U pojašnjenju promjena pojedinih stavki financijskih izvještaja u Bilješkama nije dovoljno navesti isključivo iznos ili postotak promjene stavke (koji je vidljiv i iz samog izvještaja), već je potrebno navesti **razloge zbog kojih je došlo do većih odstupanja od ostvarenja u izvještajnom razdoblju prethodne godine**. Isto se odnosi i na stavke financijskog izvještaja koje u jednom od prikazanih izvještajnih razdoblja nemaju iskazan podatak, dok je u drugom razdoblju iskazan značajan iznos zbog, primjerice, novog prihoda ili primitka, rashoda ili izdatka koji je ostvaren u jednom od promatranih razdoblja.

4. Naglasci za predaju financijskih izvještaja putem aplikacije RKPFI

Aplikacija RKPFI puštena je u rad početkom ožujka 2022. i to prvo u dijelu Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a prvi financijski izvještaji putem aplikacije predani su za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2022. Da bi se olakšao rad u aplikaciji, za subjekte u sustavu proračuna pripremljeni su **korisnički priručnici**.

Priručnici uključuju opis dostupnih funkcija, njihove mogućnosti, kao i opis procedura ilustriranih slikama korisničkih sučelja. Korisnički priručnici objavljeni su na poveznici <https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/RKPFI/Home/UserManual> i sadrže sve važne informacije potrebne za razumijevanje i uspješno korištenje aplikacije RKPFI.

Sva pitanja vezana uz Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika kao i podnošenje financijskih izvještaja korisnici mogu poslati na službeni e-mail adresu: **rkpfi@mfin.hr**.

S obzirom da je nova aplikacija značajnija promjena u odnosu na dosadašnju praksu predaje financijskih izvještaja, u primjeni aplikacije kod subjekata u sustavu proračuna javile su se određene nedoumice i pitanja te se u nastavku teksta daje kratki osvrt na iste.

4.1. Status predanih financijskih izvještaja

Prilikom podnošenja financijskih izvještaja u aplikaciju korisnik učitava predložak obrazaca financijskih izvještaja, skeniranu (potpisanu i pečatom ovjerenu) Referentnu stranicu i Bilješke. Ako se za određeno izvještajno razdoblje u aplikaciju učitavaju Bilješke uz financijske izvještaje, potrebno je kod odabira učitavanja dodati i Bilješke. Spremanjem navedenih dokumenata u aplikaciju, financijski izvještaji pojedinog subjekta imaju status „U izradi“. Financijski izvještaji koji imaju status „U izradi“ učitani su u aplikaciju i spremljeni i korisnik na njima još može raditi. Odabirom opcije „Pošalji“ financijski izvještaji mijenjaju status iz „U izradi“ u „Poslano“.

Kada financijski izvještaj ima status „Poslano“ znači da je ispravno učitano u aplikaciju i smatra se predanim te je dostupan nadležnom razdjelu, nadležnoj JLP(R)S i Mini-

starstvu financija. Nadležni JLP(R)S/razdjel putem e-maila dobiva informaciju da je proračunski korisnik iz njegove nadležnosti predao odnosno učitao financijski izvještaj u aplikaciju. Nadležni razdjel odnosno nadležna JLP(R) S može zaprimiti financijski izvještaj proračunskog korisnika iz svoje nadležnosti. Za nadležni JLP(R)S/razdjel kroz aplikaciju je omogućena opcija vraćanja na doradu financijskog izvještaja korisnika iz nadležnosti ako utvrdi greške u popunjavanju podataka. Kod vraćanja na doradu financijskog izvještaja potrebno je dodati i obrazloženje koji podatak je potrebno ispraviti u istom. Subjekt kojemu je financijski izvještaj vraćen na doradu, kod učitavanja ispravka, izvještaj ne učitava kao kod prve predaje, već uređuje prethodno predani izvještaj koji mu se nalazi pod „Predani izvještaji“. Odabirom opcije „Uredi“ aplikacija korisnika vodi na početni dio za učitavanje izvještaja i tada subjekt odabire ispravljeni izvještaj i ispravljenu Referentnu stranicu te iste učitava u aplikaciju. Po dostavi ispravka financijskog izvještaja od strane korisnika, nadležni JLP(R) S/razdjel može zaprimiti taj ispravljeni financijski izvještaj. Svi ispravci financijskih izvještaja korisnika iz nadležnosti moraju biti zaprimljeni prije nego nadležni JLP(R)S/razdjel krene u izradu svog konsolidiranog financijskog izvještaja. Također, Ministarstvo financija može vratiti na doradu odnosno ispravak financijski izvještaj bilo kojeg korisnika odnosno razine izvještavanja ako utvrdi da neki od podataka nisu ispravno popunjeni.

4.2. Izrada i učitavanje konsolidiranih financijskih izvještaja

Konsolidirani financijski izvještaji jesu izvještaji u kojima se podaci za više međusobno povezanih proračuna i/ili proračunskih korisnika (grupe) prezentiraju kao da se radi o jedinstvenom subjektu. Krajnji cilj konsolidacije u sustavu proračuna je dobiti informacije o općem proračunu kao cjelini.

Kako bi svi obveznici provedbe postupaka konsolidacije i predaje konsolidiranih financijskih izvještaja isto provedli sukladno zakonskim propisima, Ministarstvo financija izradilo je *Uputu za konsolidaciju financijskih izvještaja u sustavu proračuna*. Navedena Uputa dostupna je na internetskim stranicama Ministarstva financija (<https://mfin.gov.hr/> → Istaknute teme → Državna riznica → Računovodstvo → Upute, nalozi i ostalo → Uputa za konsolidaciju financijskih izvještaja u sustavu proračuna)⁴.

Kod izrade konsolidiranih financijskih izvještaja, razdjelima i JLP(R)S je kroz aplikaciju omogućeno da se sve stavke iz financijskih izvještaja zbroje i dobiju isključivo zbrojeni financijski izvještaj. Takav zbrojeni izvještaj može se preuzeti na osobno računalo i potom ručno provesti propisane

eliminacije i sučeljavanja. Nakon provedenih eliminacija i sučeljavanja, JLP(R)S/razdjel učitava konsolidirani financijski izvještaj u aplikaciju.

Subjekt koji je kroz aplikaciju izradio zbrojeni izvještaj, kod učitavanja tog izvještaja u aplikaciju, izvještaj neće učitavati kao kod prve predaje, već će u izborniku pod „Predani izvještaji“ odabrati opciju uređivanja prethodno izrađenog zbrojenog izvještaja. Odabirom opcije „Uredi“ aplikacija korisnika vodi na početni dio za učitavanje izvještaja i tada subjekt odabire konsolidirani financijski izvještaj (s uključenim provedenim propisanim eliminacijama) i Referentnu stranicu te iste učitava u aplikaciju.

Konsolidirani financijski izvještaj koji je ispravno učitavan u aplikaciju i smatra se predanim ima status „**Poslano**“ kao što je već ranije navedeno i kod predaje nekonsolidiranih financijskih izvještaja. Konsolidirani financijski izvještaji sa statusom „Poslano“ dostupni su Ministarstvu financija za daljnju obradu.

Detaljne upute za izradu konsolidiranih financijskih izvještaja kroz aplikaciju RKPFI dostupne su u „*Korisničkim uputama za podnošenje financijskih izvještaja*“.

4.3. Potvrda o učitanoj financijskom izvještaju

Za razliku od prethodnog izvještajnog razdoblja, kod predaje polugodišnjih financijskih izvještaja korisnici će moći preuzeti odnosno ispisati si potvrdu o učitanoj financijskom izvještaju u aplikaciju RKPFI.

Nakon ispravnog učitavanja financijskog izvještaja, Referentne stranice i Bilješki u aplikaciju (sa statusom „Poslano“) omogućen je ispis potvrde o učitanoj financijskom izvještaju. Potvrda sadrži opće podatke o JLP(R)S, proračunskom odnosno izvanproračunskom korisniku (OIB, matični broj, RKP broj, naziv obveznika, razinu, oznaku izvještajnog razdoblja) i datum učitavanja izvještaja u aplikaciju.

4.4. Verzija Microsoft Office-a potrebna za predaju financijskih izvještaja

U postupku predaje financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2022. pojedini subjekti nisu mogli izvršiti učitavanje Excel datoteke financijskog izvještaja i referentne stranice u aplikaciju, te im je sustav javljao poruku „Dogodila se pogreška“.

S navedenim poteškoćama suočili su se subjekti koji koriste Microsoft Office 2010 ili starije verzije. Iako se Microsoft Office 2010 ili starije verzije mogu koristiti, Microsoft više ne pruža tehničku podršku, ispravke grešaka ili sigurnosne popravke za slabe točke sustava Office 2010 koje se kasnije mogu prijaviti ili otkriti, a to uključuje sigurnosna ažuriranja koja mogu pomoći u zaštiti računala od štetnih virusa, špijuskog softvera i drugog zlonamjernog softvera.

Stoga je financijski izvještaj potrebno popuniti u Excel obrascu u **verziji Office-a koja je novija od verzije 2013**.

⁴ Poveznica na *Uputu za konsolidaciju financijskih izvještaja u sustavu proračuna* <https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/drzavna-riznica/racunovodstvo/upute-nalozi-ostalo/Uputa%20za%20konsolidaciju%20financijskih%20izvjestaja%20u%20sustavu%20proracuna.pdf>

Podnošenje prigovora na privremeno porezno rješenje za 2021. godinu

Porezna uprava je početkom svibnja 2022. godine započela s povratom poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu za 2021. godinu, a po drugi puta povrat poreza obavila je i mladim osobama do 30 godina života s osnove ostvarenog dohotka od nesamostalnog rada. Međutim, neovisno od obavljenog povrata poreza na dohodak i prireza za 2021. godinu, porezni obveznici imaju mogućnost najkasnije do kraja 31. srpnja 2022. godine podnijeti prigovor na zaprimljeno privremeno porezno rješenje, ako smatraju da su podaci za izračun u posebnom postupku bili nepotpuni ili netočni. Budući 31. srpanj ove godine pada u nedjelju, koja je za Poreznu upravu neradni dan, zadnji dan roka za podnošenje prigovora je u ponedjeljak, 1. kolovoza 2022. godine. Iznimno, porezni obveznici koji će privremeno porezno rješenje zaprimiti nakon 31. srpnja 2022. godine, mogu podnijeti prigovor u roku od 30 dana od dana zaprimanja privremenog poreznog rješenja. Napominje se da prigovor ne odgađa izvršenje rješenja.

1. Uvod

Tijekom kalendarske godine, dohodak kojeg ostvaruju fizičke osobe oporezuje se prema odredbama Zakona o porezu na dohodak (NN, br. 115/16. -138/20. – dalje u tekstu: Zakon) te Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17. – 1/21. - dalje u tekstu: Pravilnik), dok je obveza podnošenja godišnje porezne prijave za 2021. godinu ovisila o tome jesu li fizičke osobe u 2021. godini ostvarile godišnji dohodak ili konačni dohodak. Fizičkim osobama na koje se primjenjuje poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza, Porezna uprava (dalje u tekstu: PU) po službenoj dužnosti obavlja dostavu privremenog poreznog rješenja prema adresi njihova prebivališta ili uobičajenog boravišta. Radi jedinstvenog postupanja PU je izdala i uputu Godišnja prijava poreza na dohodak i provedba posebnog postupka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za 2021. godinu, Klasa:410-01/22-01/11; Urbroj: 513-07-21-01-22-2 od 7. veljače 2022. godine koja se može pronaći na mrežnim stranicama PU, a koju je potrebno uvažiti pri utvrđivanju godišnjeg obračuna poreza na dohodak za 2021. godinu.

Oni porezni obveznici koji su na propisanom Obrascu 12.b. Općeg poreznog zakona (NN, br. 115/16. – 42/20., dalje u tekstu: OPZ) dobrovoljno prijavili inozemne primitke ostvarene u ranijim godinama na koje se primjenjuje poseban postupak, a odabrali su kumulativni način obračuna, tako ostvarene inozemne primitke koje su propustili prijaviti u godinama kada su isti i ostvareni, potrebno je uključiti u godišnji obračun poreza na dohodak za 2021. godinu. Naime, kada je porezni obveznik koji je ostvario ino primitke rezident RH, tada će se u postupku utvrđivanja eventualne porezne obveze prema dobrovoljnoj prijavi ino primitaka, primijeniti metoda koja je povoljnija za poreznog obveznika i to:

- a) kumulativna prijava ostvarenih primitaka za prethodne godine u tekućoj godini uz obračun poreza prema poreznim propisima za tekuću godinu ili
- b) obračun po godinama za prethodne godine uz priznavanje osobnih odbitaka i poreznih stopa prema pojedinoj godini.

2. Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak

Prema čl. 51. st. 2. Zakona, godišnjim dohotkom na koji se primjenjuje poseban postupak smatra se ukupan dohodak od nesamostalnog rada i drugi dohodak koji se ne smatra konačnim, a koji je ostvaren u poreznom razdoblju. To znači da PU provodi poseban postupak za sve one porezne obveznike – građane koji ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada (plaću i mirovinu) i drugi dohodak (naknade po osnovi ugovora o djelu, autorske naknade isplaćene prema posebnom zakonu kojim se uređuju autorska i srodna prava i sl.), a za koje se uplaćeni porez na dohodak i prirez tijekom godine ne smatra konačnim.

Poseban postupak provodi se tako da se zbroje ukupno ostvareni primici po osnovi dohotka od nesamostalnog rada i drugog dohotka koji se ne smatra konačnim, a isti se umanjuju za ukupne godišnje osobne odbitke na koje porezni obveznik ima pravo prema podacima iz obrasca PK, te utvrđuje godišnja porezna osnovica. Godišnji porez na dohodak za 2021. godinu plaća se po stopi od 20% na poreznu osnovicu do visine 360.000,00 kuna te po stopi od 30% na dio porezne osnovice koji prelazi iznos od 360.000,00 kuna.

Međutim, godišnja porezna osnovica od 360.000,00 kn više se ne uvećava za ostvarenu svotu drugog dohotka koji ne prelazi peterostruku svotu osnovice osobnog odbitka odnosno svotu od 12.500,00 kn.¹

Utvrđena svota godišnjeg poreza služi kao osnovica za obračun prireza, ako porezni obveznik ima prebivalište u gradovima ili općinama koji su temeljem posebnog zakona uveli obvezu plaćanja prireza.

Prema čl. 46. Zakona, utvrđeni godišnji porez na dohodak za 2021. godinu, umanjuje se za:

- 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na mirovinu ili

¹ Uvećanje godišnje porezne osnovice za ostvarenu svotu drugog dohotka do visine peterostruke svote osnovice osobnog odbitka se zadnji puta primjenjivalo u godišnjem obračunu za 2020. godinu.

- 50% razmjernog dijela porezne obveze koja se odnosi na ostali dohodak od nesamostalnog rada ako porezni obveznik ima prebivalište i boravi na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i/ili na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Međutim, ove godine temeljem godišnjeg obračuna poreza na dohodak za 2021. godinu, po drugi puta povrat poreza na dohodak dobivaju i mlade osobe do 30. godine života s osnove umanjjenja poreza na dohodak obračunanog na plaću.

Stoga se sukladno čl. 46. st. 2. Zakona, godišnji porez na dohodak umanjuje:

- ❖ fizičkim osobama do 25 godina života koje ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada (plaću iz čl. 21. st. 1. točke 1. Zakona) i to za 100% razmjernog dijela porezne obveze obračunane na dio porezne osnovice na koju se plaća godišnji porez po stopi od 20%, a koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada,
- ❖ fizičkim osobama od 26 do 30 godina života koje ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada (plaću iz čl. 21. st. 1. točke 1. Zakona) i to za 50% razmjernog dijela porezne obveze obračunane na dio porezne osnovice na koju se plaća godišnji porez po stopi od 20%, a koja se odnosi na dohodak od nesamostalnog rada.

Prema čl. 58. st. 6. Pravilnika, pravo na umanjjenje godišnjeg poreza na dohodak iz čl. 46. st. 2. Zakona, imaju fizičke osobe do 30 godina života kojima su godine rođenja te porezno razdoblje za koje se isto može koristiti, utvrđene u Tablici »Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjjenje iz čl. 46. st. 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju

POREZNO RAZDOBLJE	Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjjenje iz članka 46. stavka 2. Zakona u pojedinom poreznom razdoblju	
	OD 26 DO 30 GODINA – 50% UMANJENJE POREZA I PRIREZA	DO 25 GODINA – 100% UMANJENJE POREZA I PRIREZA
2021.	1991., 1992., 1993., 1994. i 1995.	1996., 1997., 1998. ...

Umanjenje godišnjeg poreza na dohodak koristi se za cijelo porezno razdoblje u kojem porezni obveznik navršava određenu godinu života, pri čemu se olakšica odnosi samo na primitke po osnovi nesamostalnog rada, odnosno plaće iz čl. 21. st. 1. točka 1. Zakona. Navedeno znači da poreznu olakšicu prema godinama života nije moguće primijeniti primjerice i na ostvarene primitke po osnovi poduzetničke plaće propisane u čl. 21. st. 1. točka 2. Zakona.

Ovisno od ostvarene svote primitka po osnovi plaće i drugog dohotka, uplaćenog poreza na dohodak tijekom godine te iskorištenih osobnih odbitka, a provodeći poseban postupak, PU izdaje privremeno porezno rješenje te utvrđuje poreznom obvezniku razliku za uplatu ili povrat poreza na dohodak i prireza.

2.1. Način provođenja posebnog postupka

Tijekom godine kao poreznog razdoblja PU prikuplja podatke putem JOPPD obrasca o svim oporezivim i neoporezivim

primicima koje može ostvariti fizička osoba. Stoga je stvorena mogućnost za automatski izračun godišnjeg poreza na dohodak, radi čega je u naš porezni sustav uveden poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak.

Prema čl. 51. st. 1. Zakona, posebnim postupkom smatra se postupak utvrđivanja ukupnog godišnjeg dohotka i ukupnog godišnjeg poreza na dohodak i prireza kojeg provodi PU po službenoj dužnosti.

To znači da PU na temelju prikupljenih podataka o obračunano porezu na dohodak i prirezu, obavlja godišnji obračun poreza za 2021. godinu te poreznim obveznicima dostavlja privremeno porezno rješenje kojim se utvrđuje razlika za uplatu ili povrat poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu.

2.2. Na koga se primjenjuje poseban postupak

Poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2021. godinu primjenjuje se na:

- porezne obveznike koji su ostvarili dohodak od nesamostalnog rada (plaću ili mirovinu) **kod dva ili više poslodavaca istodobno** u tijeku istog mjeseca poreznog razdoblja, (što znači da su u jednom mjesecu primili plaću ili mirovinu od dva različita poslodavca),
- porezne obveznike čiji su **uzdržavani članovi** uže obitelji i djeca tijekom 2021. godine ostvarili oporezive i neoporezive **primitke iznad 15.000,00 kn**, a uzdržavatelj je koristio osobni odbitak za uzdržavanog člana u tijeku poreznog razdoblja, čime mu se smanjivala osnovica za oporezivanje,
- uzdržavane članove kod kojih se temeljem ukupno ostvarenog dohotka u poreznom razdoblju, godišnjim obračunom ostvaruje razlika poreza na dohodak i prireza za povrat.

3. Zahtjev za priznavanjem prava u posebnom postupku - Obrazac ZPP-DOH

Ako su porezni obveznici tijekom 2021. godine ostvarili godišnje dohotke na koje se primjenjuje poseban postupak i htjeli su iskoristiti prava koja su propisana Zakonom, a za koja PU ne raspolaže podacima, mogli su nadležnoj ispostaviti PU do 28. veljače 2022. godine podnijeti Obrazac ZPP-DOH te iskazati podatke radi umanjjenja dohotka u posebnom postupku.

Naime, prema čl. 65. st. 1. Pravilnika, PU ne raspolaže podacima bitnim za utvrđivanje prava na umanjjenje dohotka poreznih obveznika koji na poreznoj kartici nemaju upisane podatke:

- o svim uzdržavanim članovima uže obitelji i/ili djeci (primjerice: dijete je rođeno 18. travnja 2021. godine a upisano je u Obrascu PK s 2. svibnja 2021. godine, u kojem slučaju je porezni obveznik imao pravo na uvećanje osobnog odbitka i za mjesec travanj 2021. godine),
- o stupnju i vrsti utvrđene invalidnosti,
- o prebivalištu na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u potpomognuta područja I. skupne prema posebnom propisu i području Grada Vukovara,
- o uvećanju osobnog odbitka za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu, te
- dana darovanja.

Radi priznavanja prava u posebnom postupku, uz Obrazac ZPP-DOH, porezni obveznici su trebali priložiti i vjerodostojne isprave radi dokazivanja navedenih olakšica.

Osim navedenih poreznih obveznika, Obrazac ZPP-DOH podnosili su i porezni obveznici

koji su prema čl. 17. st. 5. Zakona, osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i/ili djecu preraspodijeliti, nasljednici koji su podnosili godišnju poreznu prijavu u ime umrle osobe, porezni obveznici koji su ostvarili dohodak u inozemstvu, a radi priznavanja prava na uračunavanje poreza plaćenog u inozemstvu jer su propustili predati Obrazac INO-DOH do 31. siječnja 2022. godine.

U slučaju da uz Obrazac ZPP-DOH nije priložena sva potrebna dokumentacija, službenik poziva poreznog obveznika na dostavu iste:

- putem sustava ePoreza i to slanjem poruke u Jedinstveni korisnički pretinac, ili
- slanjem pisanog Poziva ako je Obrazac ZPP-DOH podnesen putem pošte.

Međutim, osim na zahtjev PU u daljnjem poreznom postupku, porezni obveznici uz Obrazac ZPP-DOH nisu trebali priložiti izvratke i potvrde iz matice rođenih, vjenčanih i umrlih, te izvratke i potvrde iz registra životnog partnerstva jer PU ima uvid u navedene registre.

Prema podacima koje su građani naveli u Obrascu ZPP-DOH te priloženim vjerodostojnim ispravama, PU primjenjuje poseban postupak u kojem utvrđuje godišnji obračun poreza na dohodak i prireza za 2021. godinu te izdaje privremeno porezno rješenje do 30. lipnja 2022. godine.

4. Rok za dostavu privremenog poreznog rješenja

Primjenjujući poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak, a prema čl. 54. st. 1. i 2. Zakona, na temelju evidencija i podataka s kojima raspolaže po službenoj dužnosti, (korištenjem podataka iz Obrasca JOPPD, Obrasca ZPP-DOH i Obrasca INO-DOH koje je dostavio porezni obveznik), PU utvrđuje poreznom obvezniku godišnji dohodak koji je ostvaren u 2021. godini, kao i razliku poreza na dohodak i prireza za uplatu ili povrat te donosi privremeno porezno rješenje i to **najkasnije do 30. lipnja 2022. godine.**

Privremeno porezno rješenje donosi se u pisanom obliku, a prema čl. 66. st. 1. Pravilnika, osim oblika i sadržaja propisanog odredbama Zakona kojim se uređuje opći upravni postupak, obvezno sadrži:

- navod o tome da o podnesenom prigovoru odlučuje prvostupanjsko tijelo rješenjem u roku od 30 dana od dana zaprimanja prigovora te da podneseni prigovor odgađa izvršenje privremenog poreznog rješenja do donošenja rješenja po prigovoru,
- navod da se dostavom privremenog poreznog rješenja na adresu poreznog obveznika s kojom raspolaže PU, a na temelju njezinih službenih evidencija smatra, u smislu Zakona, da je izvršena osobna dostava te
- uputu o tome da porezni obveznik protiv privremenog poreznog rješenja donesenog na temelju izračuna godišnjeg poreza na dohodak i prireza od strane PU može podnijeti prigovor, ako smatra da su podaci iz privremenog poreznog rješenja nepotpuni ili netočni.

Privremeno porezno rješenje dostavlja se poreznom obvezniku prema adresi njegovog poreznog prebivališta, temeljem službenih evidencija s kojima PU raspolaže. Dostavom privremenog poreznog rješenja na navedenu adresu smatra se da je izvršena osobna dostava pismena poreznom obvezniku.

Međutim, ako bi troškovi utvrđivanja i naplate poreza bili nerazmjerni naplaćenom porezu na dohodak i prirezu, radi ekonomičnosti postupka, PU neće takvim poreznim obveznicima dostavljati privremeno porezno rješenje (čl. 54. st. 11. Zakona). Prema Odluci o svoti koja predstavlja trošak izdavanja rješenja nerazmjerni naplaćenom porezu KLASA: 011-01/19-02/4; URBROJ: 513-27-21-01/19-01 od 8. svibnja 2019. godine koju je donijela PU, utvrđena je svota od 15,00 kn.

Prema tome, svota od 15,00 kn predstavlja trošak izdavanja rješenja koji je nerazmjerni naplaćenom porezu, a koja se svota primjenjuje pri utvrđivanju godišnjeg poreza na dohodak u posebnom postupku za 2021. godinu.

4.1. Zahtjev za izdavanjem privremenog poreznog rješenja

Prema čl. 65. st. 3. Pravilnika, porezni obveznici koji do 30. lipnja 2022. godine ne zaprime privremeno porezno rješenje, a nisu izuzeti od primjene posebnog postupka mogu, do 31. srpnja 2022. godine, nadležnoj ispostavi PU podnijeti zahtjev za izdavanjem privremenog poreznog rješenja, u kojem će navesti podatke temeljem kojih smatraju da se na njih trebao primijeniti poseban postupak oporezivanja godišnjeg poreza.

Međutim, u iznimnim slučajevima kada je isplatiatelj dohotka dostavio Obrazac JOPPD a iskazani porez i prirez nije uplatio, obrada takvih prijava se odgađa do podmirjenja istog, radi čega se poreznom obvezniku dostavlja obavijest o nedonošenju privremenog poreznog rješenja. Navedeno znači da se onemogućava sistemska obrada godišnjeg obračuna poreza na dohodak za 2021. godinu za sve posloprimce čiji poslodavci na računima Obrasca JOPPD imaju iskazan dug po osnovi neplaćenog poreza i prireza, sve dok se isti ne podmiri u cijelosti.

4.2. Rok za povrat poreza

Radi ublažavanja posljedica posebnih okolnosti uzrokovanih virusom COVID 19, izmjenama Zakona o porezu na dohodak od 19. ožujka 2020. godine (NN, br. 32/20.), građanima je omogućeno ranije izvršavanje povrata više uplaćenog poreza na dohodak i prireza i to već s dostavom privremenih poreznih rješenja, a ne kao ranijih godina kada su se povrati isplaćivali tijekom mjeseca kolovoza.

Naime, prema čl. 54. st. 2. Zakona propisano je da PU temeljem dostavljenih privremenih poreznih rješenja, obavlja zaduženje poreznih obveznika za utvrđenu razliku poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak za uplatu ili poreznim obveznicima obavlja povrat ako porezni obveznik ispunjava uvjete za povrat preplaćenog poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak sukladno Zakonu i propisu kojim je uređen opći porezni postupak.

Stoga se više plaćeni porez na dohodak fizičkim osobama kojima se za 2021. godinu dostavlja privremeno porezno rješenje u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2021. godinu, obavlja isplata zajedno s dostavom

privremenih poreznih rješenja čiji je rok do 30. lipnja 2022. godine.

Ali, sukladno čl. 127. st. 6. OPZ –a, povrat preplaćenog poreza može se obaviti samo ako porezni obveznik nema istodobno dospjele, a neplaćene druge poreze ili druga javna davanja čiju analitičku evidenciju i naplatu obavlja PU.

5. Podnošenje prigovora

Prema čl. 54. st. 3. Zakona, ako se ne slaže s podacima iz privremenog poreznog rješenja, radi toga što su isti nepotpuni ili netočni te smatra da određene porezne olakšice nisu obuhvaćene privremenim poreznim rješenjem, protiv privremenog poreznog rješenja donesenog na temelju izračuna godišnjeg poreza na dohodak i prireza za 2021. godinu od strane PU, porezni obveznik može podnijeti prigovor najkasnije do 31. srpnja 2022. godine.

Iznimno, ako su porezni obveznici privremeno porezno rješenje zaprimili poslije 30. lipnja 2022. godine, tada imaju mogućnost podnošenja prigovora u roku od 30 dana od dana primitka privremenog poreznog rješenja. O prigovoru odlučuje prvostupanjsko tijelo – nadležna ispostava PU, donošenjem rješenja u roku od 30 dana od dana njegovog zaprimanja.

Prema čl. 54. st. 5. Zakona, ako prvostupanjsko porezno tijelo po podnesenom prigovoru, a nakon izvršene provjere podataka iskazanih u privremenom poreznom rješenju, utvrdi da postoji osnova za izmjenu privremenog poreznog rješenja u skladu s navodima iz prigovora, tada donosi porezno rješenje protiv kojeg nije dopuštena žalba, a porezna obveza utvrđena poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom.

Međutim, porezni obveznici koji do 30. lipnja 2022. godine ne zaprimaju privremeno porezno rješenje a nisu izuzeti od primjene posebnog postupka, mogu do 31. srpnja 2022. godine, nadležnoj ispostavi PU podnijeti zahtjev za izdavanjem privremenog poreznog rješenja u kojem će navesti podatke temeljem kojih smatraju da se na njih trebao primijeniti poseban postupak oporezivanja a sukladno čl. 65. st. 3. Pravilnika.

Međutim, osnova za podnošenje prigovora ne može biti propuštanje roka za podnošenje obrasca za priznavanjem prava u posebnom postupku (Obrazac INO-DOH ili Obrazac ZPP-DOH) ili obrasca za pokretanje posebnog postupka, osim u slučaju opravdanih razloga sukladno odredbama zakona kojima je uređen opći porezni postupak.²

Naime, čl. 94. OPZ-a propisano je da ako je porezni obveznik iz opravdanih razloga propustio izvršiti neku radnju u zakonskom roku ili u roku koji je odredilo porezno tijelo i zbog tog propuštanja trpi posljedicu, dopustit će se na njegov prijedlog povrat u prijašnje stanje. Prijedlog za povrat u prijašnje stanje podnosi se u roku od osam dana, od dana kada je prestao razlog koji je uzrokovao propuštanje, odnosno od dana kada je porezni obveznik doznao za uzrok. Razlozi kojima se

obrazlaže prijedlog moraju se učiniti vjerojatnima, a o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje porezno tijelo odlučuje rješenjem. Nakon isteka tri mjeseca od propuštenog roka porezni obveznik ne može podnijeti prijedlog za povrat u prijašnje stanje.

Ali iznimno, porezni obveznik može podnijeti prijedlog za povrat u prijašnje stanje i izvršiti propuštenu radnju i nakon isteka tri mjeseca od propuštenog roka ako je u tome bio prije isteka tog roka spriječen višom silom.

Vežano za priznavanje porezne olakšice u godišnjem obračunu poreznim obveznicima na koje se primjenjuje poseban postupak, a koji nisu u propisanom roku podnijeli Obrazac ZPP-DOH, Ministarstvo financija izdalo je MF KLASA: 410-01/18-01/750 od 8.kolovoza 2018. godine koje se može pronaći na mrežnim stranicama PU, a iz kojeg se izdvaja dio:

... nadalje, člankom 53. stavkom 1. Zakona, propisano je pravo za porezne obveznike na koje se primjenjuje poseban postupak, koji ako žele iskoristiti prava propisana Zakonom, a za koje Porezna uprava ne raspolaže podacima bitnim za utvrđivanje prava na umanjenje dohotka te podacima o uvećanju osobnog odbitka za plaćene doprinose za zdravstveno osiguranje u tuzemstvu ili dana darovanja, mogu do kraja veljače tekuće godine za prethodnu godinu podnijeti nadležnoj ispostavi Porezne uprave obrazac za priznavanjem prava u posebnom postupku te istom priložiti vjerodostojne isprave.

Ako Porezna uprava nema podatke kao što su primjerice mjesto boravka i mjesto prebivališta poreznog obveznika, a koje je porezni obveznik dužan prijaviti Poreznoj upravi kako bi se porezne olakšice utvrdile i priznale na temelju porezne kartice ili ako porezni obveznik nije dostavio podatke najkasnije putem obrasca za priznavanjem prava u posebnom postupku te istom priložio vjerodostojne isprave, Porezna uprava ne može niti umanjiti dohodak u godišnjem obračunu.

5.1. Elementi prigovora

Prema čl. 66. st. 2. Pravilnika, prigovor na dostavljeno privremeno porezno rješenje, porezni obveznik podnosi PU **u pisanom obliku ili elektroničkom obliku** u skladu s posebnim propisima, a isti osim oblika i sadržaja propisanog odredbama OPZ-a, obvezno sadrži sljedeće elemente:

- opće podatke o podnositelju prigovora (ime i prezime, adresa prebivališta ili uobičajenog boravišta, osobni identifikacijski broj),
- naziv Poreznog tijela kojem se podnosi prigovor,
- poziv na Klasu i Urudžbeni broj rješenja te datum rješenja na koje se podnosi prigovor,
- razloge zbog kojih je podnositelj prigovora nezadovoljan rješenjem odnosno razloge podnošenja prigovora, te
- potpis podnositelja prigovora.

5.2. Postupanje porezne uprave po zaprimanju prigovora

O prigovoru odlučuje prvostupanjsko tijelo – nadležna ispostava PU donošenjem rješenja u roku od 30 dana od dana njegovog zaprimanja.

Nakon izvršene provjere podatka iskazanih u privremenom poreznom rješenju, a postupajući po podnesenom prigovoru, prvostupanjsko tijelo može:

² Primjerice, osnova za podnošenje prigovora ne može biti činjenica da porezni obveznik nije iskoristio pravo na uvećani osobni odbitak za uzdržavane članove obitelji tijekom 2021. godine jer isti nisu bili upisani na Obrascu PK, a propustio je do kraja veljače 2022. godine podnijeti Obrazac ZPP-DOH.

- uvažiti navode iz prigovora prema čl. 54. st. 5. Zakona → ako postoji osnova za izmjenu privremenog poreznog rješenja, kada se donosi porezno rješenje, protiv kojeg nije dopuštena žalba, a porezna obveza utvrđena poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom, s obvezom plaćanja poreza u roku od 15 dana od dana dostave rješenja, ili
- odbiti navode iz prigovora jer nisu osnovani, a prema čl. 54. st. 7. Zakona → kada se donosi porezno rješenje kojim se odbija prigovor, a protiv takvog rješenja dopuštena je žalba, koja se može podnijeti u roku od 30 dana od dana njegove dostave.

5.3. Primjer prigovora

Porezni obveznik Ivan Babić s prebivalištem u Gradu Zagrebu, ostvario je u 2021. godini dohodak od nesamostalnog rada u svoti od 140.640,40 kn po osnovi kojeg je plaćen predjam poreza na dohodak i prirez u svoti od 22.950,64 kn. Tijekom 2021. godine, a prema iskazanim podacima na poreznoj kartici, koristio je osobni odbitak za uzdržavanog člana uže obitelji – oca koji je u 2021. godini ostvario primitke u svoti od 21.000,00 kn prikupljenih u humanitarnoj akciji u skladu s propisom kojim se uređuju uvjeti prikupljanja i pružanja humanitarne pomoći.

Porezni obveznik Ivan Babić dobio je od PU privremeno porezno rješenje s razlikom za uplatu poreza u svoti od 3.964,80 kn jer mu se prema danom obrazloženju za 2021. godinu, ne priznaje pravo na uvećanje osobnog odbitka za uzdržavanog člana obitelji koji je ostvario primitke veće od 15.000,00 kn do koje se svote netko može smatrati uzdržavanim članom, a prema čl. 17. st. 1. Zakona o porezu na dohodak.

Navedeno privremeno porezno rješenje, porezni obveznik je zaprimio 17.5.2022. godine. U dozvoljenom roku (do 31.7.2022. godine, neovisno je li ostvarena razlika za uplatu ili povrat poreza na dohodak) porezni obveznik je nadležnoj ispostavi uložio prigovor, budući da smatra da su podaci na temelju kojeg je obavljen izračun godišnjeg poreza za 2021. godinu netočni. Naime, PU u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza nije uzela u obzir izmijenjenu odredbu čl. 71. tb. st. 5. Pravilnika o provedbi OPZ-a (NN, br. 26/21.) koji je stupio na snagu 12. ožujka 2021. godine, a kojim je odredbama, iznimno od posebnog propisa o oporezivanju dohotka, propisan izuzetak od primitaka koji se ne uključuju u svotu od 15.000,00 kn do koje se netko može smatrati uzdržavanim članom.

Prema čl. 71. tb. st. 5. i 6. Pravilnika o provedbi OPZ-a (NN, br. 45/19. – 144/21.) propisano je da se iznimno od posebnog propisa o oporezivanju dohotka, pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove ne uzimaju u obzir primici koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi donacija odnosno darovanja od pravnih i fizičkih osoba za podmirivanje potreba prikupljenih u humanitarnim akcijama i javno oglašenim akcijama prema članku 8. st. 1. točki 5. Zakona o porezu na dohodak. Navedene izmijenjene odredbe primjenjuju se pri utvrđivanju godišnjeg poreza na dohodak za 2020. i 2021. godinu.

Primjer 1: Prigovor na zaprimljeno privremeno porezno rješenje za 2021. godinu

Ivan Babić
Zagreb, Bogovićeve 12
10 000 Zagreb
OIB:1111111112

U Zagrebu, 27.5.2022.

MINISTARSTVO FINANCIJA
POREZNA UPRAVA – PODRUČNI URED ZAGREB
ISPOSTAVA CENTAR

Predmet: PRIGOVOR NA PRIVREMENO POREZNO RJEŠENJE

U zakonskom roku podnosim prigovor na privremeno porezno rješenje KLASA: UP/I-410-23/2021-02-10; UR-BROJ:513-07-26-04-2021-01 od 10.5.2022. godine koje sam primio 17.5.2022. godine, zbog netočnih podataka na temelju kojeg je obavljen izračun godišnjeg poreza za 2021. godinu. Zbog navedenog mi je utvrđena razlika poreza na dohodak i prireza za uplatu u iznosu od 3.964,80 kn.

Naime, u godišnjem obračunu poreza nije mi priznato pravo na osobni odbitak za uzdržavanog člana uže obitelji – mog oca Petra Babić, OIB:5555555556, jer je tijekom 2021. godine ostvario primitke u svoti većoj od 15.000,00 kn, radi čega se ne može smatrati uzdržavanim članom.

Međutim, moj otac je kao uzdržavani član ostvario primitke u svoti od 21.000,00 kn po osnovi donacija u humanitarnoj akciji u skladu s propisom kojim se uređuju uvjeti prikupljanja i pružanja humanitarne pomoći, a prema čl. 4.st.3. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17. – 1/21).

Budući je prema čl. 71. tb. st. 5. Pravilnika o provedbi OPZ-a (NN, br. 45/19. – 144/21) propisano da se iznimno od posebnog propisa o oporezivanju dohotka, pri utvrđivanju prava na osobni odbitak za uzdržavane članove ne uzimaju u obzir primici koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi donacija odnosno darovanja od pravnih i fizičkih osoba za podmirivanje potreba prikupljenih u humanitarnim akcijama i javno oglašenim akcijama prema članku 8. st. 1. točki 5. Zakona o porezu na dohodak, to se moj otac može smatrati uzdržavanim članom.

Radi navedenog molim da mi se prizna uvećani osobni odbitak za uzdržavanog člana uže obitelji, jer se primici koji su prikupljeni u humanitarnoj akciji ne ubrajaju u svotu od 15.000,00 kn do kojeg se netko može smatrati uzdržavanim članom.

U nadi usvajanja prigovora, lijepo vas pozdravljam.

Ivan Babić

Po zaprimanju prigovora i nakon izvršene provjere podataka iskazanih u privremenom poreznom rješenju ispostava Centar prema čl. 54. st. 5. Zakona donosi porezno rješenje kojim se prihvaćaju navodi iz prigovor kao osnovani. Naime, kako bi se fizička osoba mogla smatrati uzdržavanim članom uže obitelji, primici koje je ostvarila ne smiju prelaziti svotu od 15.000,00 kn na godišnjoj razini. Međutim, u tu svotu ne ubrajaju se izuzeća koja su propisana čl. 18. st. 2. Zakona, ali i primici prema čl.71. tb. st. 5. Pravilnika o provedbi OPZ-a

(NN, br. 26/21.) koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi donacija odnosno darovanja od pravnih i fizičkih osoba za podmirivanje potreba prikupljenih u humanitarnim akcijama i javno oglašanim akcijama prema čl. 8. st. 1. točka 5. Zakona.

Protiv donesenog rješenja u skladu s navodima iz prigovora poreznog obveznika Ivana Babić, nije dopuštena žalba, a porezna obveza utvrđena poreznim rješenjem smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom.

6. Plaćanje godišnjeg poreza na dohodak

Ako porezni obveznici ne podnesu prigovor na izračun godišnjeg poreza na dohodak od strane PU ili ga podnesu izvan roka od 30 dana od dana zaprimanja privremenog poreznog rješenja, obveza utvrđena privremenim poreznim rješenjem, smatrat će se konačno utvrđenom poreznom obvezom koju je porezni obveznik dužan uplatiti u roku od 15 dana od isteka roka za prigovor, što znači **do 15.8.2022. godine**, a prema čl. 54. st. 9. Zakona. Ako se porez na dohodak ne plati u propisanom roku, na utvrđenu obvezu primjenjuje se stopa zatezne kamate koja je od 1. siječnja 2022. godine utvrđena u visini od 5,49% godišnje.

Na temelju privremenih poreznih rješenja u kojima je utvrđen godišnji porez na dohodak, PU obavlja zaduženje poreznih obveznika za utvrđenu razliku poreza na dohodak i prireza za uplatu ili poreznim obveznicima obavlja povrat ako porezni obveznik nema neizmirenih drugih obveza na knjigovodstvenim karticama koje se analitički prate u PU.

Međutim, ako nakon provedenog posebnog postupka kod poreznih obveznika nije utvrđena razlika godišnjeg poreza na dohodak i prireza, ili bi troškovi utvrđivanja naplate poreza bili nerazmjerni naplaćenom porezu na dohodak i prirezu, PU takvim poreznim obveznicima neće dostavljati privremena porezna rješenja.

6.1. Povrat poreza na redovne račune poreznog obveznika

Ako je u posebnom postupku utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak, poreznom obvezniku utvrđena razlika za povrat više plaćenog poreza u odnosu na utvrđenu poreznu obvezu za 2021. godinu, prema odredbi čl. 46. st. 5. Zakona, više plaćeni porez vraća se poreznom obvezniku bez podnesenog pismenog zahtjeva.

Prema čl. 92. st. 4. Pravilnika, povrat više plaćenog poreza i prireza, vratit će se poreznom obvezniku negotovinski, na njegov tekući ili žiro račun koji je otvoren u banci, bez naplaćivanja provizije, a koji broj računa je porezni obveznik iskazao na Obrascu ZPP-DOH, ili na broj računa s kojim PU raspolaže u svojim evidencijama.

Međutim, povrat preplaćenog godišnjeg poreza može se iznimno vratiti i dostavljanjem gotovinskog naloga za isplatu, ali samo ako porezni obveznik u trenutku izvršenja povrata poreza na dohodak nema otvoren tekući ili žiro račun kod banke, jer ne ostvaruje primitke za koje postoji obveza ispla-

te na račun. U tom slučaju organizacija ovlaštena za obavljanje poslova platnog prometa, naplaćuje određenu svotu provizije za obavljanu uslugu.

Posebno se napominje da je prema čl. 127. st. 6. OPZ-a, povrat preplaćenog poreza moguće izvršiti samo ako porezni obveznik nema dospjelih, a neplaćenih poreza ili drugih javnih davanja koje naplaćuje PU (primjerice to mogu biti dugovi po osnovi poreza na dobitak, poreza na promet nekretnina, poreza na nasljedstva i darove, PDV-a, poreza na kuće za odmor, doprinosa za obvezna osiguranja i dr.).

U slučaju da porezni obveznik ima nepodmirenenih dugovanja, tada PU najprije od svote preplaćenog poreza podmiruje iskazane dugove, a samo ostatak preplaćenog poreza (ako postoji), isplaćuje poreznom obvezniku na račun koji je naveden na Obrascu ZPP-DOH. Samo iznimno, a prema čl. 92. st. 4. Pravilnika, povrat više plaćenog poreza i prireza može se isplatiti i u gotovu novcu ako porezni obveznik nema otvoren tekući ili žiro račun kod banke, odnosno ako u trenutku izvršenja povrata poreza na dohodak ne ostvaruje primitke za koje postoji obveza isplate na račun.

6.2. Povrat poreza ako je poreznim obveznicima račun blokiran

Povrat više plaćenog poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu, ne smatra se primitkom koji bi bio izuzet od ovršnog postupka u cijelosti odnosno u određenoj svoti prema čl. 172. i čl. 173. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12. – 131/20.). Zbog toga PU nije u mogućnosti isplatiti povrat poreza na poseban tzv. zaštićeni račun sukladno čl. 212. Ovršnog zakona, već se povrat poreza po godišnjem obračunu može obaviti samo na redovne račune poreznog obveznika, neovisno od toga što su isti možda blokirani od strane vjerovnika.

7. Zaključak

Već pri dostavi privremenih poreznih rješenja PU obavlja povrat poreza na dohodak, ako porezni obveznik ostvaruje pravo na povrat preplaćenog poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu za 2021. godinu. Istodobno nakon zaprimanja privremenog poreznog rješenja, porezni obveznik može podnijeti i prigovor i to najkasnije do 31. srpnja 2022. godine, ako smatra da su podaci iz privremenog poreznog rješenja nepotpuni ili netočni.

Za porezne obveznike koji ne podnesu prigovor ili ga podnesu izvan propisanog roka, obveza utvrđena privremenim poreznim rješenjem, smatra se konačno utvrđenom poreznom obvezom.

Razlika za uplatu poreza na dohodak i prireza po godišnjem obračunu, porezni obveznik je dužan uplatiti u roku od 15 dana od isteka roka za prigovor na privremeno porezno rješenje, što znači do 15. kolovoza 2022. godine. Iznimno, a radi ekonomičnosti postupka, PU neće poreznim obveznicima dostaviti privremeno porezno rješenje, ako bi troškovi utvrđivanja i naplate poreza bili nerazmjerni naplaćenom porezu na dohodak i prirezu.

Radni staž – pojam i izvor prava

Gordana Muraja*

Iako sveprisutan i u svakodnevnoj upotrebi za ostvarivanje prava iz radnog odnosa, pojam radnog staža donekadavno nije imao svoje uređenje. Novim kolektivnim ugovorima za javne i državne službe definiran je i pojam radnog staža.

1. Pojam radni staž nije definiran propisima

Različita prava iz radnog odnosa ovise o duljini *radnog staža*. Iako je izraz *radni staž* sveprisutan on zapravo nema svoju zakonsku definiciju. Tako ni Zakon o radu (NN, br. 93/14., 127/17. i 98/19., dalje u tekstu: ZR) uopće ne koristi pojam *radni staž*. Izraz *staž* u ZR-u se pojavljuje jedino kao dio pojma *pripravnički staž*, za koji iz utvrđenja članka 57. slijedi da se radi o osposobljavanju pripravnika koje može trajati najduže godinu dana, ako zakonom nije drugačije određeno. Iz načina na koji ZR koristi riječ *staž* može se zaključiti da on označava vrijeme službovanja u pripravničkom statusu. Na sličan način riječ *staž* definira i Hrvatski jezični portal¹, odnosno kao *rok službe, trajanje djelatnosti* pa se još u zagradi kao primjer navodi upravo pojam *radni staž*.

No, kod uređenja prava koja zavise od *prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa s poslodavcem*, kao što je vidljivo iz citata, ZR koristi izraz *radni odnos*. Iz članka 1. koji utvrđuje da ZR uređuje radne odnose i članka 10. ZR-a, slijedi da se radni odnos zasniva ugovorom o radu. S obzirom na to, može se zaključiti da se izrazom *radni staž* označava ono vrijeme koje je radnik proveo u radnom odnosu. Raskorak ipak nastaje jer radnik može biti u radnom odnosu na nepuno radno vrijeme – pa pritom stječe samo dio radnog staža koji odgovara odrađenim satima.

2. Radni staž za uvećanje plaće na temelju minulog rada

Iako ga ZR ne poznaje i ne definira, pojam radnog staža redovno se nalazi u kolektivnim ugovorima i drugim općim i pojedinačnim aktima radnog prava, a uz njegovo je trajanje često vezano i ostvarivanje različitih materijalnih prava. Ništa tu ne bi bio problem kad bi opći akti davali i definiciju pojmova koje koriste. Međutim, te definicije u pravilu nema, vjerojatno zato što je pojam *radni staž* toliko u upotrebi da rijetko tko uoči da se radi o pojmu koji zapravo nije definiran.

Primjerice, iako su sve dosadašnje inačice Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (dalje u tekstu TKU) utvrđivale da se osnovna plaća zaposlenika u javnim službama uvećava za 0,5% za *svaku navršenu godinu radnog staža*, TKU do svoje trenutno važeće inačice nije davao i definiciju radnog staža pa su se u

praksi pojavljivale nedoumice kod obračuna uvećanja plaće jer je trebalo odrediti što je sve obuhvaćeno, odnosno kako izračunati koliki je radni staž. Tim se nedoumicama često bavilo i Povjerenstvo za tumačenje Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama koje je više puta davalo tumačenje o tome što se sve ubraja u radni staž. Tako je Povjerenstvo dalo i tumačenje br. 69/19 od 1. veljače 2019. godine: *Radni staž nije definiran Temeljnim kolektivnim ugovorom, a niti bilo kojim drugim propisom. Stoga, prema mišljenju Povjerenstva, da bi se radilo o radnom stažu u smislu prava na uvećanje plaće iz Temeljnog kolektivnog ugovora, trebaju biti ispunjena dva uvjeta: 1. da je to radi za koji su plaćeni doprinosi, i 2. da se to razdoblje prema propisima mirovinskog osiguranja računa u staž osiguranja, neovisno da li se radi o radu kod poslodavca ili o samostalnom radu. Međutim, u radni staž se ne računa produženo osiguranje za vrijeme nezaposlenosti.*

Za pretpostaviti je da su upravo dvojbe u primjeni ove odredbe TKU dovele do toga da važeći Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/2022) daje i definiciju radnog staža. Tako članak 49., koji u stavku 2. uređuje pravo radnika na uvećanje plaće za svaku navršenu godinu radnog staža, u stavku 4. utvrđuje *pod radnim stažem u smislu prava na uvećanje plaće iz stavka 2. ovoga članka smatra se radni staž ostvaren temeljem rada za koji su plaćeni doprinosi i koji se prema propisima mirovinskoga osiguranja računa u staž osiguranja*. Ovim je utvrđenjem *radni staž*, za primjenu TKU, izjednačen s mirovinskim stažem no treba uočiti da je definicija dana *u smislu prava na uvećanje plaće*. Također treba uočiti da ova definicija također isključuje produženi staž osiguranja, i to zbog prvog dijela u kojem se utvrđuje da se radi o stažu ostvarenom *temeljem rada za koji su plaćeni doprinosi*.

Naime, institut produženog osiguranja iz članka 18. Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18 – OUSRH i 62/18, 115/18, 102/19 i 84/21) omogućava radniku da za razdoblja u kojima ne radi (kao što su, primjerice, neplaćeni dopust, mirovanje radnog odnosa, stručno usavršavanje nakon prestanka ugovora o radu, nezaposlenosti nakon prestanka osiguranja, privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti i slično) uplatom doprinosa ostvari mirovinsko osiguranje. Osiguranik koji je preuzeo obvezu uplaćivati doprinos za produženo osiguranje uplatom osiguranja stječe mirovinski staž, ali se on ne može uračunati u radni staž.

Odredbu istog sadržaja, zapravo istovjetno uređenje radnog staža u funkciji izračuna za uvećanje plaće na temelju

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik. muraja.com

¹ <https://hjp.znanje.hr/>

minulog rada sadrži i članak 35. novog Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/2022).

Iako je zbog obveze poslodavca za prijavu radnika na mirovinsko osiguranje radni odnos tj. radni staž često jednakog trajanja kao i mirovinsko osiguranje, razlika između trajanja ova dva staža ipak može postojati. U prvom redu zbog već spomenute mogućnosti ostvarivanja produženog mirovinskog osiguranja, ali i u drugim okolnostima. Raskorak može nastati ako je radnik zaključio ugovor o radu, a poslodavac unatoč obvezi nije podnio prijavu na mirovinsko osiguranje ili je prijava na mirovinsko podnesena, ali je netočno unesen podatak o radnom vremenu, primjerice radnik radi u punom radnom vremenu, a prijavljeno je da je radnik u radnom odnosu na nepuno radno vrijeme. Isto tako u praksi se pojavljuje raskorak koji nastaje zbog toga što je radni odnos prestao, a radnik nije objavljen s mirovinskog osiguranja².

Najnovije uređenje članka 49. TKU trenutno izaziva nedoumice najviše zbog toga što stavak 1. utvrđuje da se osnovica plaće uvećava za 0,5% za svaku godinu navršenog radnog staža *neovisno o tome radi li zaposlenik u punom ili nepunom radnom vremenu*. Budući da je osnovno načelo radnog prava da radnik u radnom odnosu ima jednaka prava kao i drugi radnici, bez obzira koja svojstva taj radni odnos ima, bio on na određeno ili neodređeno, odnosno na puno ili nepuno radno vrijeme, i ovaj (reklo bi se, nepotreban) dodatak treba razumjeti kao potvrdu tog načela. Pritom je jasno da će radnik u radnom odnosu na nepuno radno vrijeme godinu dana *radnog staža* steći tek kad zbroj radnog staža dosegne godinu dana – bez obzira koliko je kalendarskog vremena bilo potrebno da se to dogodi. Jer, članak 49. jasno utvrđuje da se plaća uvećava za svaku godinu *navršenog* radnog staža i izjednačava radni staž s mirovinskim stažem – a radnici u nepunom radnom vremenu ne ostvaruju puni mirovinski staž nego ostvare onoliko mirovinskog staža za koliko su plaćeni doprinosi.

3. Dokazivanje radnog staža

Nakon zaključivanja ugovora o radu, članci 9. i 112. Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18 – OUSRH i 62/18, 115/18, 102/19 i 84/21), obveznika uplate doprinosa tj. poslodavca obvezuju na podnošenje prijave o početku osiguranja najkasnije prije početka rada. Zbog te obveze radnik u radnom odnosu, ako su sve prijave obavljene u skladu s propisima, najčešće kod poslodavca ostvari onoliko radnog staža koliko ima i staža mirovinskog osiguranja.

Izjednačavanju mirovinskog staža s radnim stažem doprinose i propisi. Oni koji se još uvijek sjećaju radnih knjižica koje su se vodile na papiru vjerojatno se sjećaju i da se u radnu knjižicu upisivao *radni staž*, iako je spis po svojem značaju i tada bio istovjetan mirovinskom stažu. Radna knjižica na papiru zamijenjena je elektroničkim zapisom podataka *iz područja radnih odnosa* koji uređuje Pravilnik o elektroničkom zapisu podataka iz područja radnih od-

nosa (NN, br. 32/2015). Pravilnik utvrđuje podatke koji se upisuju u elektronički zapis, pa iako je Pravilnik donesen na temelju ZR-a, on člankom 2. stavkom 2., ali i drugim odredbama, neizravno propisuje da evidenciju vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: HZMO). Matična evidencija koju HZMO vodi o osiguranicima uređena je i Pravilnikom o vođenju matične evidencije HZMO (NN, br. 159/13, 22/15, 57/15, 125/15, 19/17, 22/19. i 145/20.). Iz svega navedenog slijedi da je i danas, sa stajališta propisa, radni staž izjednačen s mirovinskim stažem pa se oba staža dokazuju potvrdom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Budući da potvrda o mirovinskom stažu ne daje trajanje staža osiguranja nakon zasnivanja radnog odnosa koji je još uvijek u tijeku, poslodavac će se kod izračuna punih godina mjerodavnih za uvećanje plaće morati osloniti na vlastitu evidenciju i izračun.

4. Radni staž stečen u inozemstvu

U radni staž za ostvarenje prava na uvećanje osnovne plaće u skladu s člankom 49. TKU uračunava se na temelju stavka 5. istog članka i radni staž ostvaren u inozemstvu, pod uvjetom da se radi o stažu koji se po propisima mirovinskog osiguranja računa u staž osiguranja. Uvjet da se radni staž stečen u inozemstvu uračunava u staž osiguranja u RH zapravo je ugovor kojim je RH s drugom državom tako ugovorila, odnosno da se radi o stažu ostvarenom u zemljama Europske unije, odnosno Europskog gospodarskog prostora stečenom nakon 1. srpnja 2013. godine, odnosno nakon datuma priključenja RH u Europsku uniju. Istovjetnu odredbu sadrži i stavak 4. članka 35. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike.

Osiguranik koji želi priznanje staža stečenog u inozemstvu treba predati zahtjev Zavodu za utvrđivanje inozemnog staža osiguranja. Zavod će od nositelja osiguranja zatražiti podatke i kad dobije te podatke obavijestiti osiguranika o tome koliko mu je staža priznato u inozemstvu. Pravo na obračun i isplatu dodatka na osnovicu plaće na temelju godina radnog staža zaposlenik će steći tek kad poslodavcu stavi na raspolaganja potvrdu HZMO, jer dok se ne potvrdi na odgovarajući način i u postupku koji HZMO provodi, dokument izdan u RH nema pravnu snagu.

5. Radni staž za određivanje trajanja godišnjeg odmora

Dužina radnog staža u mnogim je općim aktima radnog prava jedno od mjerila na temelju kojeg se ostvaruje pravo na dane godišnjeg odmora koji se pridodaju *osnovici* od 4 tjedna koju propisuje članak 77. Zakona o radu. I kod izračuna broja dana godišnjeg odmora vrijedi sve što je u ovom članku rečeno za izračun radnog staža za uvećanje osnovice plaće.

6. Zaključno

Iako članak 49. TKU i članak 35. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike izravno upućuje da se dana definicija radnog staža primjenjuje *u smislu prava na uvećanje plaće*, nema sumnje da će se izračun trajanja radnog staža i u drugim slučajevima u kojima je on mjerilo za ostvarivanje prava iz radnog odnosa ravnati upravo po ovim definicijama.

² Autorici članka iz prakse su poznati primjeri u kojima je radnik nakon prestanka radnog odnosa saznao da je bio prijavljen na pola radnog vremena, kao i primjer u kojem je radnica koristila pravo na rodiljni dopust za vrijeme kojeg je poslodavac prestao postojati, ali nju nitko nije objavio s mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

Godišnji odmori državnih službenika i namještenika

Vesna Šiklić Odak*

U članku se daje pregled temeljnih prava o godišnjem odmoru propisanih ZOR-om, prikaz instituta godišnjeg odmora za državne službenike i namještenike u 2022. godini temeljem njihovog KU-a, s posebnim osvrtom na novo uređene odredbe KU-a o pravu na korištenje godišnjeg odmora.

1. Uvod

Opća i temeljna pravila vezana uz korištenje godišnjeg odmora utvrđuju se Zakonom o radu¹ (dalje u tekstu: ZOR), kao općem propisu radnog prava, s time da se kolektivnim ugovorima mogu ugovoriti drugi, povoljniji za radnika, uvjeti korištenja godišnjeg odmora, u kojem slučaju se primjenjuju ti povoljniji uvjeti.

Prava u svezi korištenja godišnjeg odmora za državne službenike i namještenike utvrđena su njihovim kolektivnim ugovorima koje su zaključile ovlaštene pregovaračke strane: Vlada Republike Hrvatske, s jedne strane te reprezentativni sindikati koji djeluju u državnoj službi, s druge strane.

Dana 6. svibnja 2022. godine Vlada RH i reprezentativni sindikati državne službe: Sindikat policije Hrvatske i Nezavisni sindikat djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova, zaključili su novi Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (dalje u tekstu: KU)², kojim se u pogledu materijalnih prava i pojedinih odredbi ranije važećeg Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike³ poboljšao radno-pravni status službenika i namještenika, pa je tako istim, na jasniji i kvalitetniji način uređeno i pitanje godišnjeg odmora državnih službenika i namještenika.

2. Temeljna prava o godišnjem odmoru propisana ZOR-om

ZOR-om, kao općim propisom radnog prava, propisano je pravo radnika na godišnji odmor, njegovo trajanje, razmjerni dio, naknada plaće i njegovo korištenje. Međutim, sukladno čl. 9. ZOR-a, ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno ugovorom o radu, pravilnikom o radu, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, kolektivnim ugovorom ili zakonom, primjenjuje se za radnika najpovoljnije pravo, ako ZOR-om ili drugim zakonom nije drukčije određen.

2.1. Trajanje godišnjeg odmora („puni“ godišnji odmor)

Godišnji odmor određuje se za svaku kalendarsku godinu (čl. 76. ZOR-a). Radnik koji se prvi puta zaposli ili ima prekid između dva radna odnosa duži od osam dana, stječe pravo na „puni“ godišnji odmor, nakon šest mjeseci neprekidnog radnog odnosa kod tog poslodavca. Dakle, pravo na puni godišnji odmor stječe se nakon 6 mjeseci neprekidnoga radnog odnosa u pojedinoj kalendarskoj godini. U odnosu na trajanje godišnjeg odmora, čl. 77. ZOR-a propisano je da radnik ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje četiri tjedna (st. 1.), a maloljetni radnik i radnik koji radi na poslovima na kojima, uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja, ima za svaku kalendarsku godinu pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje pet tjedana, a prema st. 2. i 3. istog članka ZOR-a, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, može se utvrditi trajanje godišnjeg odmora duže od najkraćega propisanog od najmanje četiri tjedna, s time da radnik koji se prvi put zaposli ili koji ima prekid između dva radna odnosa duži od osam dana, stječe pravo na godišnji odmor nakon šest mjeseci neprekidnoga radnog odnosa kod toga poslodavca.

ZOR propisuje najkraće trajanje godišnjeg odmora te daje mogućnost ugovaranja kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu trajanje godišnjeg odmora duže od navedenih radnih dana. Pri tome se kolektivnim ugovorom mogu utvrditi i drugi dani koji se ne uračunavaju pri utvrđivanju trajanja godišnjeg odmora, kao npr. subote i nedjelje.

2.1.1. Razmjerni dio godišnjeg odmora

Radnik koji nije ispunio uvjet za stjecanje prava na „puni“ godišnji odmor, ima pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora, a koji se utvrđuje u trajanju od jedne dvanaestine godišnjeg odmora iz čl. 77. st. 1. i 2. ZOR-a, za svaki mjesec trajanja radnog odnosa. Iznimno od navedenoga, radnik kojemu prestaje radni odnos, isto tako, za tu kalendarsku godinu ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora. Pri tome treba naglasiti da poslodavac, u navedenom slučaju, koji je radniku prije prestanka radnog odnosa omogućio korištenje godišnjeg odmora u trajanju dužem

* Vesna Šiklić Odak, dipl. iur, Zagreb

¹ Zakon o radu (NN, br. 93/14, 127/17. i 98/19.)

² Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22),

³ Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br. 112/17., 12/18. – izmjene i 2/19 – dodatak I. KU, 119/19. – dodatak II KU i 66/20. – dodatak III KU),

od onog koji bi mu pripadao, nema pravo od radnika tražiti vraćanje naknade plaće isplaćene za korištenje godišnjeg odmora (čl. 78. st. 3. ZOR-a).

Izračun razmjernog broja dana godišnjeg odmora:

Za svaki odrađeni mjesec radnik ima pravo na po 1/12 od ukupnog broja dana godišnjeg odmora. Ukoliko dobiveni broj dana nije cijeli broj, utoliko se zaokružuje na više kada je $\geq 0,5$ (pola dana i više računa se kao jedan dan). Tako, ako je razmjerni broj dana 6,5 računa se 7 dana.

Razmjerni broj dana GO = (Broj dana GO za cijelu godinu)/12 x navršeni mjeseci rada

Dakle, pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora odnosi se samo na slučaj kada u kalendarskoj godini u kojoj je zasnovao radni odnos nije proteklo više od šest mjeseci i ako mu radni odnos prestaje prije nego što navršši šest mjeseci neprekidnog rada. Stoga se pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora ne odnosi na radnike koji imaju više od šest mjeseci neprekidnoga rada, bez obzira na to kada im prestaje radni odnos.

2.2. Utvrđivanje godišnjeg odmora

Prema čl. 79. ZOR-a, godišnji odmor iz članaka 77. i 78. ZOR-a radniku se utvrđuje brojem radnih dana ovisno o radnikovom tjednom rasporedu radnog vremena. Blagdani i neradni dani određeni zakonom, razdoblje privremene nesposobnosti za rad koje je utvrdio ovlašteni liječnik te dani plaćenog dopusta, ne uračunavaju se u trajanje godišnjeg odmora. Iznimno, ako bi po rasporedu radnog vremena radnik na dan blagdana ili neradnog dana određenog zakonom trebao raditi, a toga dana na svoj zahtjev koristi godišnji odmor, u trajanje godišnjeg odmora uračunava se i taj dan. Pri tome treba naglasiti da se pri izračunavanju trajanja godišnjeg odmora, najmanje polovica dana godišnjeg odmora zaokružuje na cijeli dan godišnjeg odmora, a najmanje polovica mjeseca rada zaokružuje se na cijeli mjesec, dok u slučaju prestanka radnog odnosa u polovici mjeseca koji ima parni broj dana, pravo na jednu dvanaestinu godišnjeg odmora za taj mjesec ostvaruje kod poslodavca kod kojeg mu prestaje radni odnos.

2.3. Naknada plaće za vrijeme godišnjeg odmora i naknada za neiskorišteni godišnji odmor

Prema odredbi čl. 81. ZOR-a za vrijeme korištenja godišnjeg odmora radnik ima pravo na naknadu plaće u visini određenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, a najmanje u visini njegove prosječne mjesečne plaće u prethodna tri mjeseca (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad). Naknada za neiskorišteni godišnji odmor isplaćuje se samo u isključivo u slučaju prestanka radnog odnosa. Naime, čl. 82. ZOR-a propisano je da je u slučaju prestanka ugovora o radu poslodavac dužan radniku koji nije iskoristio godišnji odmor isplatiti naknadu umjesto korištenja godišnjeg odmora te da se ista određuje razmjerno broju dana neiskorištenoga godišnjeg odmora. Konkretno, to bi značilo da, ako radni odnos prestaje odmah bez otka-

znog roka, poslodavac je dužan radniku isplatiti naknadu za neiskorišteni godišnji odmor. Ako poslodavac povrijedi pravo iz radnog odnosa, odnosno ne isplati naknadu za neiskorišteni godišnji odmor, radnik može zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom. Pritom napominjemo da potraživanja iz radnih odnosa zastarijevaju za pet godina.

Visina naknade za neiskorišteni godišnji odmor ovisi o naknadi plaće za korištenje godišnjeg odmora iz ugovora o radu ili na osnovu odredbi kolektivnoga ugovora, s time da ne smije biti niža od prosječne mjesečne plaće u prethodna tri mjeseca utvrđene od bruto plaće koja je isplaćena za redoviti rad radnika prije prestanka radnoga odnosa. Naknada za dio neiskorištenoga godišnjeg odmora određuje se tako da se visina naknade izračunava razmjerno broju dana neiskorištenoga godišnjeg odmora.

2.4. Korištenje godišnjeg odmora u dijelovima

Prema čl. 83. ZOR-a, ako radnik koristi godišnji odmor u dijelovima, mora tijekom kalendarske godine za koju ostvaruje pravo na godišnji odmor iskoristiti najmanje dva tjedna u neprekidnom trajanju, osim ako se radnik i poslodavac drukčije ne dogovore, pod uvjetom da je ostvario pravo na godišnji odmor u trajanju dužem od dva tjedna.

To znači da je poslodavac obavezan omogućiti službeniku korištenje godišnjeg odmora u jednom dijelu. Ako radnik koristi godišnji odmor u dijelovima, mora tijekom kalendarske godine za koju ostvaruje pravo na godišnji odmor, iskoristiti najmanje dva tjedna u neprekidnom trajanju, pod uvjetom da je ostvario pravo na godišnji odmor u trajanju dužem od dva tjedna.

2.5. Raspored korištenja godišnjeg odmora

Čl. 85. ZOR-a propisuje da raspored korištenja godišnjeg odmora utvrđuje poslodavac, u skladu s KU-om, pravilnikom o radu, ugovorom o radu i ZOR-om, najkasnije do 30. lipnja tekuće godine. Radniku koji radi u nepunom radnom vremenu kod dva ili kod više poslodavaca, a poslodavci ne postignu sporazum o istodobnom korištenju godišnjeg odmora, dužni su omogućiti korištenje godišnjeg odmora prema njegovu zahtjevu. Pri utvrđivanju rasporeda korištenja godišnjeg odmora moraju se uzeti u obzir potrebe organizacije rada te mogućnosti za odmor raspoložive radnicima, s time da poslodavac mora radnika najmanje petnaest dana prije korištenja godišnjeg odmora obavijestiti o trajanju godišnjeg odmora i razdoblju njegova korištenja.

Također treba napomenuti da jedan dan godišnjeg odmora radnik ima pravo, uz obvezu da o tome obavijesti poslodavca najmanje tri dana prije njegova korištenja, koristiti kada on to želi, osim ako posebno opravdani razlozi na strani poslodavca to onemogućuju.

3. Godišnji odmor prema kolektivnom ugovoru

Odredbama 13. – 27. KU-a uređeno je pitanje godišnjeg odmora državnih službenika i namještenika. Čl. 13. KU-a propisano je da službenik ili namještenik ima za svaku ka-

lendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanim općim propisom o radu te da se osnovica za izračun godišnjeg odmora uvećava prema pojedinačno određenim mjerilima iz čl. 19. KU-a. Ništetan je sporazum o odricanju od prava na godišnji odmor ili o isplati naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora (čl. 15. KU-a). Prema članku 16. KU-a, pri utvrđivanju trajanja godišnjeg odmora ne uračunavaju se subote, nedjelje, neradni dani i blagdani kao i dani privremene nesposobnosti za rad, a koje je utvrdio ovlašteni liječnik (st. 2. čl. 16. KU-a). Prema čl. 19. KU-a, osnovica za izračun godišnjeg odmora uvećava se prema pojedinačno određenim mjerilima (taksativno navedenim), dok su čl. 20. KU-a utvrđene kategorije službenika i namještenika koje imaju pravo na najmanje 30 dana godišnjeg odmora (6 tjedana).

3.1. Trajanje godišnjeg odmora

U odnosu na najkraće **trajanje godišnjeg odmora**, odredbe KU-a usklađene su sa ZOR-om **te je ugovoreno da službenik i namještenik ima za svaku kalendarsku godinu pravo na plaćeni godišnji odmor u najkraćem trajanju propisanom općim propisom o radu.**

Osnovica za izračun godišnjeg odmora uvećava se prema pojedinačno određenim mjerilima iz čl. 19. KU-a (taksativno navedenim), s time da ukupno **trajanje godišnjeg odmora ne može iznositi manje od 20 radnih dana niti više od 30 radnih dana u godini, osim u slučaju iz čl. 20. KU-a.**

Novim KU pojašnjen je čl. 20. u cilju otklanjanja bilo koje mogućnosti utvrđivanja godišnjeg odmora za slijepu službenike i namještenike, donatore organa i službenike i namještenike koji rade na poslovima s posebnim i otežanim uvjetima rada, kraćeg od 30 dana, tako da je dodana rečenica: „*ako taj broj dana nije ostvario temeljem mjerila iz odredbe članka 19. ovoga Ugovora*“.

Navedenom dopunom izbjegnuta je i dilema oko primjene povoljnijeg propisa s obzirom na to da čl. 77. st. 1. ZOR-a utvrđuje najmanje pet tjedana (25 dana godišnjeg odmora) za radnike koji rade na poslovima s posebnim i otežanim uvjetima rada, što znači da je za državne službenike i namještenike čl. 20. KU povoljniji propis.

članak 20. Novog KU-a

Slijepi službenik i namještenik, donator organa kao i službenik i namještenik koji radi na poslovima na kojima ni uz primjenu mjera zaštite na radu nije moguće otkloniti štetne utjecaje i na poslovima s posebnim ili otežanim uvjetima rada ima pravo na najmanje 30 dana godišnjeg odmora, **ako taj broj dana nije ostvario temeljem mjerila iz odredbe članka 19. ovoga Ugovora.**

3.1.1. Uvećanje osnovice za izračun ukupnog broja dana godišnjeg odmora (čl. 19. KU-a)

Novim KU-om usklađen je članak 19. stavak 5. KU-a sa Zakonom o državnim službenicima⁴ u svezi ostvarenih re-

zultata rada, odnosno ocjenjivanja namještenika kao jedno od mjerila za uvećanje broja dana godišnjeg odmora, obzirom na to da je čl. 138. Zakona propisano da se na prijam i prestanak službe te prava, obveze i odgovornosti namještenika odgovarajuće primjenjuju odredbe toga Zakona o prijmu, pravima, obvezama i odgovornostima državnih službenika, osim odredaba o vježbeničkom stažu i obvezi polaganja državnoga ispita.

Prema članku 19. Kolektivnog ugovora, godišnji odmor iz članka 13. stavka 2. Kolektivnog ugovora, odnosno osnovica za izračun godišnjeg odmora (od najmanje četiri tjedna prema ZOR-u) uvećava se prema pojedinačno određenim mjerilima i to:

1. s obzirom na uvjete rada:

- rad na poslovima s otežanim ili posebnim uvjetima rada 2 dana
- rad u smjenama, turnusu ili redovni rad subotom, nedjeljom, blagdanima i neradnim danima određenim zakonom 1 dan

2. s obzirom na složenost poslova i stupanj stručne spreme:

- rukovodećim državnim službenicima 4 dana
- višim državnim službenicima 4 dana
- nižim državnim službenicima 3 dana
- namještenicima sa SSS 3 dana
- namještenicima s NSS 2 dana

3. s obzirom na dužinu radnog staža:

- od navršenih 5 do navršenih 9 godina radnog staža 2 dana
- od navršenih 10 do navršenih 14 godina radnog staža 3 dana
- od navršenih 15 do navršenih 19 godina radnog staža 4 dana
- od navršenih 20 do navršenih 24 godina radnog staža 5 dana
- od navršenih 25 do navršenih 29 godina radnog staža 6 dana
- od navršenih 30 do navršenih 34 godina radnog staža 7 dana
- od navršenih 35 i više godina radnog staža 8 dana

4. s obzirom na posebne socijalne uvjete:

- roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim malodobnim djetetom 2 dana
- roditelju, posvojitelju ili skrbniku za svako daljnje malodobno dijete još po 1 dan
- samohranom roditelju, posvojitelju ili skrbniku s jednim malodobnim djetetom 3 dana
- roditelju, posvojitelju ili skrbniku djeteta s invaliditetom, bez obzira na ostalu djecu 3 dana

⁴ Zakon o državnim službenicima (NN, br. 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12 – pročišćeni tekst,

37/13, 38/13, 1/15, 138/15 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 61/17 i 70/19

– osobi s invaliditetom	3 dana
– osobi s tjelesnim oštećenjem najmanje 50%	2 dana
5. s obzirom na ostvarene rezultate rada:	
– službeniku i namješteniku ocijenjenom ocjenom „izuzetan“	3 dana
– službeniku i namješteniku ocijenjenom ocjenom „primjeran“	2 dana
– službeniku i namješteniku ocijenjenom ocjenom „uspješan“	1 dan

Izmjene određenih mjerila koje bi mogle utjecati na trajanje godišnjeg odmora moguće su samo do početka korištenja godišnjeg odmora za pojedinu kalendarsku godinu. Ukupno trajanje godišnjeg odmora prema mjerilima iz članka 19. i 20. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, utvrđuje se najkasnije do početka trajanja godišnjeg odmora.

Ako se bilo koje od utvrđenih mjerila izmjeni nakon početka korištenja godišnjeg odmora za pojedinu kalendarsku godinu, navedena izmjena ne utječe na trajanje godišnjeg odmora za tu kalendarsku godinu, već se uzimaju u obzir tek prilikom utvrđivanja trajanja godišnjeg odmora za narednu kalendarsku godinu.

3.2. Uvjet za ostvarenje prava na godišnji odmor u godini koja prethodi godini u kojoj je prekinut ili nije iskorišten godišnji odmor zbog bolesti, porodnog dopusta i dr. opravdanog razloga

Pitanje uvjeta za ostvarenje prava na godišnji odmor u godini koja prethodi godini u kojoj se državni službenik ili namještenik vratio na rad (npr. pravo na godišnji odmor nakon povratka s porodnog dopusta, bolovanja i sl.) ugovoreno je čl. 23. KU-a.

Naime, godišnji odmor, odnosno dio godišnjeg odmora koji nije iskorišten do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine, zbog bolesti te korištenja prava na roditeljski, roditeljski i posvojiteljski dopust, te dopust radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, službenik ili namještenik ima pravo iskoristiti po povratku na rad, a najkasnije do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine.

Iznimno, godišnji odmor, odnosno dio godišnjeg odmora koji zbog korištenja prava na roditeljski, roditeljski i posvojiteljski dopust, te dopust radi skrbi i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, nije mogao iskoristiti ili mu njegovo korištenje nije omogućeno do 30. lipnja sljedeće kalendarske godine, službenik ili namještenik ima pravo iskoristiti do kraja kalendarske godine u kojoj se vratio na rad. Vrijeme korištenja godišnjeg odmora određuje čelnik državnog tijela ili osoba koju on za to ovlasti.

3.3. Korištenje prava na razmjerni dio godišnjeg odmora

Prema čl. 18. KU-a službenik i namještenik koji nije ispunio uvjet za stjecanje godišnjeg odmora iz članka 17. stavak 1. Ugovora (šest mjeseci neprekidnog rada) ili mu tijekom godine prestaje radni odnos, ostvaruje pravo na razmjerni

dio godišnjeg odmora, u skladu s općim propisom o radu. Iznimno od toga, službenik i namještenik kojem radni odnos prestaje zbog odlaska u mirovinu ima pravo na godišnji odmor iz članka 13. ovoga ugovora za kalendarsku godinu u kojoj odlazi u mirovinu.

Dakle, pravo na puni godišnji odmor službenik i namještenik stječe nakon šest mjeseci neprekidnog rada, sukladno čl. 17. KU-a, a pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora iz čl. 18. stavka 1. KU-a odnosi se samo na državne službenike i namještenike kojima u kalendarskoj godini u kojoj su zasnovali radni odnos nije proteklo više od šest mjeseci i ako im radni odnos prestaje prije nego što navršše šest mjeseci neprekidnog rada. Stoga se razmjerni dio godišnjeg odmora iz čl. 18. KU-a ne odnosi na službenike i namještenike koji imaju više od šest mjeseci neprekidnog rada, bez obzira kada im prestaje služba odnosno radni odnos. Pri tome treba naglasiti da spomenutih šest mjeseci uključuje i bolovanje, blagdane i zakonom propisane neradne dane.

Pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora službenik i namještenik može koristiti krajem kalendarske godine u kojoj je stekao pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora (pravo na jednu dvanaestinu godišnjeg odmora za svaki navršeni mjesec dana rada – čl. 77. st. 1. i 2. ZOR-a). Odredba članka 23. Kolektivnog ugovora kojem je propisano da se godišnji odmor koji nije korišten u kalendarskoj godini u kojoj je stečen, može iskoristiti do 30. lipnja iduće godine, odnosi se na godišnji odmor ili njegov dio koji nije iskorišten u kalendarskoj godini u kojoj je stečen, uključujući i razmjerni dio godišnjeg odmora iz čl. 18. KU-a.

3.4. Raspored korištenja godišnjih odmora

Prema čl. 21. KU-a raspored korištenja godišnjih odmora utvrđuje čelnik državnog tijela ili osoba koju on ovlasti, najkasnije do 15. svibnja tekuće godine te se najmanje petnaest dana prije korištenja godišnjeg odmora, službeniku i namješteniku mora dostaviti odluka o trajanju godišnjeg odmora i razdoblju njegovog korištenja.

Prema čl. 22. KU-a službenik i namještenik može tijekom cijele kalendarske godine koristiti godišnji odmor za tu kalendarsku godinu u neprekidnom trajanju, u dva ili više dijelova, prema rasporedu korištenja godišnjih odmora, odnosno dogovoru s poslodavcem. Ako službenik i namještenik koristi godišnji odmor u dva ili više dijelova, jedan dio mora biti u trajanju od najmanje 2 tjedna neprekidno i mora se koristiti tijekom kalendarske godine za koju ostvaruje pravo na godišnji odmor. Iznimno, na zahtjev državnog službenika i namještenika mora mu se omogućiti korištenje godišnjeg odmora u razdoblju od 1. srpnja do 1. listopada tekuće godine. Neiskorišteni dio godišnjeg odmora službenik i namještenik mora iskoristiti najkasnije do 30. lipnja iduće godine.

Čl. 25. KU-a utvrđeno je da službenik i namještenik ima pravo koristiti dva puta po jedan dan godišnjeg odmora prema svom zahtjevu i u vrijeme koje sam odredi, ali je o tome dužan obavijestiti neposredno nadređenog službenika u pravilu tri dana prije, a iznimno najmanje jedan dan prije korištenja u slučaju opravdanih razloga.

3.5. Odgoda odnosno prekid godišnjeg odmora

Čl. 26. KU-a utvrđeno je da se službeniku i namješteniku može odgoditi odnosno prekinuti korištenje godišnjeg odmora radi izvršenja važnih i neodgodivih službenih poslova. Odluku o odgodi odnosno prekidu korištenja godišnjeg odmora donosi čelnik državnog tijela ili osoba koju on za to ovlasti. Službeniku i namješteniku kojem je odgođeno ili prekinuto korištenje godišnjeg odmora, mora se omogućiti naknadno korištenje, odnosno nastavljanje korištenja godišnjeg odmora.

S obzirom na to da se tijekom primjene čl. 26. KU-a u praksi pojavljivalo pitanje što se smatra „važnim i neodgodivim službenim poslovima“ te je to pitanje bilo prepušteno ocjeni čelnika tijela, **novim KU-om dopunjen je navedeni čl. 26. KU u smislu definiranja tog pitanja te je dodan st. 2. koji glasi:**

„(2) Pod važnim i neodgodivim službenim poslovima iz stavka 1. ovoga članka smatraju se poslovi koje ni na koji način ne mogu obaviti službenici i namještenici koji ne koriste godišnji odmor, a posao je takve naravi da se ne može odgoditi.“

Državni službenik i namještenik ima pravo na naknadu stvarnih troškova prouzročenih odgodom odnosno prekidom korištenja godišnjeg odmora (čl. 27. KU-a). Troškovima se smatraju putni i drugi troškovi. Putnim troškovima smatraju se stvarni troškovi prijevoza koji je službenik i namještenik koristio u polasku i povratku iz mjesta zaposlenja do mjesta u kojem je koristio godišnji odmor u trenutku prekida. Drugim troškovima smatraju se ostali izdaci koji su nastali za službenika ili namještenika zbog odgode odnosno prekida godišnjeg odmora, koji se kao i putni troškovi dokazuju odgovarajućom dokumentacijom.

3.6. Naknada plaće za vrijeme korištenja godišnjeg odmora

Novim KU-om, odnosno novim čl. 14. KU-a jasnije se propisuje visina naknade plaće koja se isplaćuje službeniku i namješteniku za vrijeme godišnjeg odmora te je utvrđena i visina naknade plaće ako je službenik ili namještenik bio na bolovanju u posljednja tri mjeseca, odnosno ako je za dio razdoblja ili za cijelo razdoblje ostvario pravo na naknadu plaće.

Naime, sada se čl. 14. st. 1. KU-a utvrđuje da se za vrijeme korištenja godišnjeg odmora službeniku i namješteniku isplaćuje naknada plaće u visini njegove prosječne mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem koristi godišnji odmor (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad) ili u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu, ovisno o tome što je za službenika i namještenika povoljnije.

Prema st. 2. i 3. istog čl. KU-a pod ostvarenim plaćama u prethodna tri mjeseca smatraju se plaće ostvarene za rad u tri mjeseca koja prethode mjesecu korištenja godišnjeg odmora, a ako je u prethodna tri mjeseca službenik i namještenik za dio razdoblja ili za cijelo razdoblje ostvario pravo na naknadu plaće, tada mu se za to vrijeme obra-

čunava naknada plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu i kao takva uračunava u prosjek mjesečne plaće ostvarene u tri mjeseca koja prethode mjesecu u kojem je koristio godišnji odmor.

Navedena odredba KU-a u potpunosti je usklađena s čl. 81. ZOR-a, koja propisuje da za vrijeme korištenja godišnjeg odmora radnik ima pravo na naknadu plaće u visini određenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, a najmanje u visini njegove prosječne mjesečne plaće u prethodna tri mjeseca (uračunavajući sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad). Činjenica da je ugovoreno da se to odnosi na sva primanja u novcu i naravi koja predstavljaju naknadu za rad (plaća i dodaci na plaću), ne znači da je ta odredba KU-a povoljnija od odredbe ZOR-a, obzirom se pod naknadom plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu podrazumijeva plaća (osnovna plaća i dodaci na osnovnu plaću) koju službenik i namještenik ostvaruje za rad u redovnom radnom vremenu. Naime, čl. 35. st. 1. KU-a plaću službenika i namještenika čini osnovna plaća i dodaci na osnovnu plaću, a prema st. 8. istog članka dodaci na osnovnu plaću su dodaci za uspješnost na radu, dodaci za poslove s posebnim uvjetima rada i druga uvećanja plaće.

Stoga se pod naknadom plaće u visini kao da je radio u redovnom radnom vremenu podrazumijeva plaća (osnovna plaća i dodaci na osnovnu plaću) koju službenik i namještenik ostvaruje za rad u redovnom radnom vremenu.

3.7. Naknada za neiskorišteni godišnji odmor

Čl. 24. KU-a utvrđeno je da se službeniku koji je stavljen na raspolaganje i namješteniku kojem je redovitim otkazom otkazan ugovor o radu, kao i službeniku i namješteniku kojem služba, odnosno radni odnos prestaje zbog prelaska drugom poslodavcu, mora omogućiti korištenje godišnjeg odmora kojeg je stekao u državnom tijelu u kojem mu prestaje služba odnosno radni odnos prije prestanka službe odnosno radnog odnosa. Stavkom 2. istog članka KU-a utvrđeno je da će se **službeniku i namješteniku kojem služba odnosno radni odnos prestane, a nije iskorištio godišnji odmor koji je stekao, isplatiti naknada za neiskorišteni godišnji odmor u skladu s općim propisom o radu.**

3.8. Regres

Prema čl. 43. KU-a ugovorne strane sporazumjele su se da će Vlada službeniku i namješteniku isplatiti regres za korištenje godišnjeg odmora, najkasnije do dana početka korištenja godišnjeg odmora, **koji će za 2022. godinu iznositi 1.500,00 kuna.**

O visini regresa Ugovorne strane će za svaku sljedeću kalendarsku godinu pregovarati prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu i ugovoriti Dodatkom ovom Ugovoru, a ako se Dodatak ne potpiše do donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, regres iznosi najmanje onoliko koliko je bila zadnja isplata regresa u visini koja proizlazi temeljem ugovora između Vlade i sindikata.

Novosti u priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija

Alan Vajda*

U članku se predstavljaju promjene koje je donio novi Zakon o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija u odnosu na dosadašnji Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj (NN, br. 69/22.). Novi zakon je u primjeni od 26. lipnja 2022. godine.

1. Uvod

Priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija provodilo se do sada prema odredbama Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija (NN, br. 158/03., 98/03., 138/06. i 45/2011.), dok se priznavanje inozemnih stručnih kvalifikacija i nadalje provodi prema Zakonu o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija (NN, br. 82/15., 70/19., 47/20.) koji propisuje priznavanje u svrhu pristupa tržištu rada i nastavka obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Stoga, postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja („stručno priznavanje“) provode Agencija za znanost i visoko obrazovanje (dalje u tekstu: AZVO), Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (dalje u tekstu: ASOO) te Agencija za odgoj i obrazovanje (dalje u tekstu: AZOO). Ministarstvo znanosti i obrazovanja, u periodu od 25. listopada do 24. studenog 2021. godine, kao nadležno tijelo provelo je javno savjetovanje u svezi prijedloga Zakona o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija. Nakon provedene zakonodavne procedure konačni prijedlog navedenog Zakona je usvojen dana 10. lipnja 2022. godine.

Zakonodavac je donošenjem ovoga Zakona želio poboljšati stanje u navedenom području, jer dosadašnji Zakon o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija nije jasno razlikovao postupke priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija s ciljem pristupa tržištu rada koje nije regulirano i pristup profesiji koja je utvrđena kao regulirana u Republici Hrvatskoj. Time je dodatno dolazilo i do nejasnoća u nadležnosti između agencija u sustavu obrazovanja zaduženih za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija i tijela nadležnih za regulirane profesije.

Osnovni je razlog donošenja Zakona nužna potreba za usklađivanjem s odredbama Zakona o reguliranim profesijama i priznavanju inozemnih stručnih kvalifikacija (NN, br. 82/15., 70/19. i 47/20.), Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine (NN, br. 13/21.) te ostalim strateškim dokumentima Europske unije.

2. Zakonodavni okvir

Donošenjem Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija iz 2003. godine napušten je postupak nostrifikacije koji se temeljio na usporedbi studijskih i obrazovnih programa sa srodnim programima koji se izvode u Republici Hrvatskoj, a što je rezultiralo ispravom koja je potvrđivala izjednačenost inozemne kvalifikacije s kvalifikacijom koja se stječe u Republici Hrvatskoj (rješenje o nostrifikaciji). Tako je umjesto nostrifikacije uveden postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija sa svrhom zapošljavanja i postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija ili razdoblja obrazovanja u inozemstvu sa svrhom nastavka obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Dakle, postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija više nije podrazumijevao usporedbu sadržaja studijskih i obrazovnih programa, već samo „formalno potvrđivanje vrijednosti inozemne obrazovne kvalifikacije, odnosno razdoblja obrazovanja, u svrhu pristupa obrazovanju ili zapošljavanju“. Međutim, provedbom Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija uočeni su određeni nedostaci koji su posebno došli do izražaja pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji te stupanjem na snagu Zakona o reguliranim profesijama, kao i donošenjem ostalih posebnih propisa kojima se u zakonodavstvo Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. godine o priznavanju stručnih kvalifikacija, a koja je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća o priznavanju stručnih kvalifikacija od 20. studenoga 2013. godine o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Uredbe (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj suradnji putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta. Tako je primjerice, sukladno članku 6. Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija „postupak priznavanja inozemne školske kvalifikacije o završenom osnovnom obrazovanju radi zapošljavanja ili nastavka obrazovanja“ provodila Agencija za odgoj i obrazovanje, dok se u članku 7. istog Zakona navodi da „postupak priznavanja osnovnoškolskog obrazovanja radi pristupa srednjoškolskom obrazovanju provodi školska ustanova“.

Priznavanje kvalifikacija sa svrhom nastavka obrazovanja na prvoj razini visokog obrazovanja, prema dosadašnjem Zakonu provodile su Agencija za odgoj i obrazovanje, ako

* Alan Vajda, mag. iur., Zagreb

je riječ o priznavanju srednjoškolske kvalifikacije općeg obrazovanja ili Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, kada je riječ o kvalifikaciji stečenoj u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Navedeni postupak mogao je trajati i do 60 dana te završiti nakon što se stranka već upisala na visoko učilište.

Kada je riječ o priznavanju inozemne obrazovne kvalifikacije prve razine visokog obrazovanja sa svrhom pristupa drugoj razini visokog obrazovanja, također je dolazilo do dupliciranja postupka procjene i vrednovanja inozemne obrazovne kvalifikacije.

Prema dosadašnjem Zakonu o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija, općim aktima visokih učilišta te praksi koja se razvila od donošenja navedenog Zakona, postupak priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije sa svrhom nastavka obrazovanja u visokom obrazovanju, provodili su uredi za akademsko priznavanje na visokim učilištima. Postupak priznavanja provodio se odvojeno od prijavnog postupka kojeg provodi sastavnica visokoga učilišta na kojoj stranka želi nastaviti studiranje. U postupku priznavanja, uredi za akademsko priznavanje, po potrebi, konzultiraju Agenciju za znanost i visoko obrazovanje te stručno povjerenstvo koje provodi vrednovanje inozemne obrazovne kvalifikacije. Nakon izdavanja Rješenja o akademskom priznavanju, stranku se upućuje na sastavnicu visokoga učilišta koja još jedanput vrednuje inozemnu obrazovnu kvalifikaciju procjenjujući, sukladno svojoj nadležnosti, utvrđivanje kriterija za upis i ispunjenost kriterija za upis u određeni studijski program. Ovakav postupak administrativno je složen te vremenski dug pri čemu je moguće da stranka ne dobije rješenje o akademskom priznavanju do kraja roka prijave na natječaj za upis u prvu godinu diplomskog studija.

Naime, u praksi se pokazalo da su postojeća rješenja o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija sa svrhom zapošljavanja, koja izdaju agencije u sustavu obrazovanja, nedovoljno informativna nositeljima kvalifikacija i poslodavcima, pogotovo u dijelu koji se odnosi na određivanje razine obrazovne kvalifikacije u državi u kojoj je kvalifikacija stečena te za usporedbu razine stečene kvalifikacije s razinama kvalifikacija koje se stječu u Republici Hrvatskoj. Zaključno, ishodi postupaka priznavanja koji su se provodili prema dosadašnjem Zakonu o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija nedovoljno su transparentni i jasni građanima i poslodavcima te onima koji reguliraju pristup određenim profesijama na tržištu rada. Slijedom navedenoga, dolazi do dupliciranja postupaka, stvaranja administrativnog opterećenja institucijama te administrativnih prepreka i višestrukih troškova osobama koje pristupaju tržištu rada u Republici Hrvatskoj s kvalifikacijama stečenima u inozemstvu.

3. Temeljna pitanja koja su uređena novim Zakonom

Novim Zakonom uređeni su način i postupci vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu pristupa tržištu rada u profesijama koje nisu uključene u Popis reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj, a pravo na vrednovanje i

priznavanje inozemne obrazovne kvalifikacije imaju hrvatski državljani, strani državljani, osobe bez državljanstva, azilanti te stranci pod supsidijarnom zaštitom. Navedeni postupak u svrhu pristupa tržištu rada u profesijama koje nisu uključene u Popis reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj provodi:

- Agencija za odgoj i obrazovanje – za inozemne obrazovne kvalifikacije o završenom osnovnom i srednjem obrazovanju u općim, gimnazijskim i umjetničkim programima
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih – za inozemne obrazovne kvalifikacije o završenom srednjem obrazovanju u strukovnim programima te o završenom programu na razini poslije-srednjoškolskog obrazovanja koje nije visoko obrazovanje
- Agencija za znanost i visoko obrazovanje – za inozemne obrazovne kvalifikacije o završenom visokom obrazovanju.

Također, razlikuje se postupak vrednovanja inozemne obrazovne kvalifikacije u svrhu pristupa tržištu rada u nereguliranim profesijama. Postupak vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija primjenjuje se u svrhu pristupa tržištu rada u profesijama koje nisu uključene u Popis reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, uvedena je i mogućnost priznavanja poslije-srednjoškolskog obrazovanja koje nije dio sustava visokog obrazovanja gdje se nadležnost dodjeljuje Agenciji za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, s obzirom na to da prema dosadašnjem Zakonu nije bilo moguće provesti priznavanje tih kvalifikacija. Naime, time su do sada bili oštećeni oni koji su predmetnu kvalifikaciju stekli u inozemstvu i treba im omogućiti priznavanje, odnosno bolji status na tržištu rada. Ishod ovog postupka je mišljenje o inozemnoj obrazovnoj kvalifikaciji, a koje je neupravan akt i sadržava detaljne informacije o inozemnoj obrazovnoj kvalifikaciji i visokom učilištu, odnosno odgojno-obrazovnoj ustanovi. Time će postupak biti prilagodljiviji nositeljima kvalitetnih obrazovnih kvalifikacija, a sve u svrhu lakšeg pristupa tržištu rada kvalitetnoj radnoj snazi, odnosno u svrhu zaštite od nekvalitetnih kvalifikacija.

4. Postupak priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije u svrhu nastavka obrazovanja

Prema dosadašnjem Zakonu provodila su se dva postupka, pri čemu se postupak priznavanja provodio odvojeno od postupka upisa i isti je često završavao nakon isteka roka za upis, s time da je u ovom dvostrukom postupku ishod bio isti – utvrditi razinu stečene kvalifikacije s obzirom na pravo pristupa visokom obrazovanju, a što je u konačnici nepotrebno administrativno opterećenje.

Navedeni upravni postupak provodio se u sklopu centraliziranog upisnog postupka u Agenciji za znanost i visoko obrazovanje ili kao samostalni postupak kojega provode visoka učilišta u svrhu upisa na studijske programe koji se ne provode centralizirano pri Agenciji za znanost i visoko obrazovanje, npr. dio diplomskih studija, poslijediplomski studiji ili studiji na stranim jezicima.

Priznavanje razine inozemne obrazovne kvalifikacije sa svrhom nastavka obrazovanja provodit će se ubuduće samo jednom, u okviru upisnog postupka u sklopu centraliziranog upisnog postupka pri Agenciji za znanost i visoko obrazovanje, odnosno na visokim učilištima.

Postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja na istoj ili višoj razini obrazovanja provodit će Agencija za znanost i visoko obrazovanje u okviru upisnog postupka ili će ih samostalno provoditi visoko učilište ili Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Priznavanje inozemne obrazovne kvalifikacije sa svrhom nastavka obrazovanja na višoj razini, predviđeno je u sklopu prijavnog postupka u nadležnosti agencije nadležne za znanost i visoko obrazovanje (središnjeg prijavnog ureda), s time da će visoko učilište i Agencija za znanost i visoko obrazovanje provoditi automatsko priznavanje razine inozemne obrazovne kvalifikacije u sklopu prijavnih, odnosno upisnih postupaka bez provođenja postupka priznavanja.

Priznavanje razdoblja obrazovanja, odnosno priznavanje dijela obrazovanja provedenog u inozemstvu s ciljem nastavka obrazovanja u Republici Hrvatskoj sada provodi:

- za razdoblje osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja postupak priznavanja odgojno- obrazovna ustanova u kojoj podnositelj zahtjeva želi nastaviti obrazovanje,
- za razdoblje visokog obrazovanja postupak priznavanja visoka učilišta.

Zakonom o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija uvodi se mogućnost vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja na istoj ili višoj razini obrazovanja te u svrhu pristupa tržištu rada za azilante i strance pod međunarodnom i supsidijarnom zaštitom u Republici Hrvatskoj, kao i članove obitelji azilanta, odnosno stranca pod supsidijarnom zaštitom koji zakonito boravi u Republici Hrvatskoj, a koji nisu u mogućnosti dostaviti dokumentaciju kojom dokazuju inozemnu obrazovnu kvalifikaciju ili razdoblje obrazovanja.

5. Primjena Zakona

Zakonom o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija uređen je način i postupci vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu pristupa tržištu rada u profesijama koje nisu uključene u Popis reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj. Navedeni popis dostupan putem poveznice <http://reguliraneprofesije.azvo.hr/hr/profesije/>.

Zakonom se uređuju način i postupci priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija i razdoblja obrazovanja sa svrhom nastavka obrazovanja te se utvrđuju nadležna tijela koja provode postupke vrednovanja i priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija. Priznavanje razdoblja obrazovanja u inozemstvu, koje se provodi temeljem sporazuma između studenta, odnosno učenika, matične obrazovne ustanove i obrazovne institucije u inozemstvu ili između visokih učilišta, provodi se sukladno općim akti-

ma visokog učilišta, odnosno općim aktima odgojno-obrazovne ustanove. Pravo na priznavanje i vrednovanje inozemne obrazovne kvalifikacije imaju hrvatski državljani, strani državljani, osobe bez državljanstva, azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom i stranci pod privremenom zaštitom te članovi obitelji azilanta, odnosno stranca pod supsidijarnom zaštitom i stranaca pod privremenom zaštitom koji zakonito boravi u Republici Hrvatskoj.

6. Vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu pristupa tržištu rada

Postupak vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu pristupa tržištu rada u profesijama koje nisu uključene u Popis reguliranih profesija u Republici Hrvatskoj provodi:

- Agencija za odgoj i obrazovanje – za inozemne obrazovne kvalifikacije o završenom osnovnom i srednjem obrazovanju u općim, gimnazijskim i umjetničkim programima
- Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih – za inozemne obrazovne kvalifikacije o završenom srednjem obrazovanju u strukovnim programima te o završenom programu na razini poslije-srednjoškolskog obrazovanja koje nije visoko obrazovanje
- Agencija za znanost i visoko obrazovanje – za inozemne obrazovne kvalifikacije o završenom visokom obrazovanju.

Postupak priznavanja i vrednovanja inozemne obrazovne kvalifikacije pokreće se na zahtjev nositelja inozemne obrazovne kvalifikacije koji podnosi nadležnom tijelu te prilaže sljedeću dokumentaciju:

- izvornik ili ovjerenu presliku javne isprave kojom se dokazuje inozemna obrazovna kvalifikacija s ovjerenim prijevodom na hrvatski ili engleski jezik,
- izvornik ili ovjerenu presliku dopunske isprave o studiju ili dopunske isprave uz svjedodžbu na engleskom jeziku ako postoji s ovjerenim prijevodom na hrvatski ili engleski jezik,
- presliku osobne iskaznice, putne isprave ili drugog odgovarajućeg dokumenta kojim se može utvrditi identitet nositelja inozemne obrazovne kvalifikacije,
- ispravu o državljanstvu, osim u slučaju osobe bez državljanstva, azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom i stranca pod privremenom zaštitom te članova njihovih obitelji.

U postupku vrednovanja inozemne obrazovne kvalifikacije procjenjuje se sljedeće:

- izvorni naziv stečene inozemne obrazovne kvalifikacije uz detaljni opis stečene inozemne obrazovne kvalifikacije na hrvatskom jeziku koje u najboljoj mogućoj mjeri opisuje kvalifikaciju,
- razina inozemne obrazovne kvalifikacije te razina u nacionalnom kvalifikacijskom okviru i povezanost s Europskim kvalifikacijskim okvirom i Kvalifikacijskim okvirom europskog prostora visokog obrazovanja te, posljedično, s kvalifikacijskom razinom u Hrvatskom kvalifikacijskom okviru,

- obrazovni profil, smjer ili druga relevantna informacija,
- naziv visokog učilišta ili odgojno-obrazovne ustanove u kojoj je inozemna obrazovna kvalifikacija stečena,
- informacije o pravima koje nositelj inozemne obrazovne kvalifikacije ostvaruje u zemlji u kojoj je ista stečena,
- informacija o tome je li kvalifikacija stečena kroz vrednovanje neformalnog i informalnog učenja, kroz program obrazovanja odraslih te je li stjecanje inozemne obrazovne kvalifikacije izvedeno djelomično ili u cjelini na daljinu,
- kvaliteta studijskog/obrazovnog programa i visokog učilišta ili odgojno-obrazovne ustanove, uključujući podatke o akreditaciji visokog učilišta ili odobrenju za rad obrazovne ustanove i programa potvrđeni i/ili izdani od strane nadležnog tijela, te ostali podaci o osiguravanju kvalitete u zemlji u kojoj je inozemna obrazovna kvalifikacija stečena i pripadnosti obrazovnom sustavu države u kojoj je stečena,
- naziv i obujam (trajanje) obrazovnog programa koji je nositelj pohađao, godina upisa u program i godina stjecanja kvalifikacije.

Međutim, ukoliko postoji opravdana sumnja u vjerodostojnost priložene isprave, utoliko će nadležna agencija po službenoj dužnosti tražiti provjeru vjerodostojnosti javne isprave o stečenoj inozemnoj obrazovnoj kvalifikaciji kod obrazovne institucije koja je izdala predmetnu javnu ispravu i/ili drugog nadležnog tijela u matičnoj državi.

Nakon provedenog postupka vrednovanja nadležna agencija izdaje mišljenje o inozemnoj obrazovnoj kvalifikaciji koje mora biti obrazloženo, s time da isto sadrži mišljenje o razini, obujmu, profilu i kvaliteti inozemne obrazovne kvalifikacije u odnosu na odgovarajuću kvalifikaciju koja se stječe u Republici Hrvatskoj. Nadalje, nadležna agencija mišljenje izdaje najkasnije u roku od 45 dana od dana zaprimanja zahtjeva za vrednovanje, s time da se protiv mišljenja agencije o vrednovanju inozemne obrazovne kvalifikacije može izjaviti prigovor čelniku tijela u roku od 15 dana od dana dostave mišljenja. Stoga, čelnik tijela o prigovoru odlučuje rješenjem u roku od osam dana od dana izjavljivanja prigovora, odnosno protiv rješenja žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

7. Priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja

Postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja provodi se kao postupak priznavanja u okviru upisnog postupka ili kao samostalni postupak priznavanja koji provode prethodno navedena tijela nadležna za priznavanje.

Zahtjev za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja na višoj razini podnosi se agenciji nadležnoj za znanost i visoko obrazovanje ili visokom učilištu uz koji nositelj inozemne obrazovne kvalifikacije prilaže sljedeću dokumentaciju:

- izvornik ili ovjerenu presliku javne isprave kojom se dokazuje inozemna obrazovna kvalifikacija s ovjerenim prijevodom na hrvatski ili engleski jezik,

- izvornik ili ovjerenu presliku dopunske isprave o studiju ili dopunske isprave uz svjedodžbu na engleskom jeziku ako postoji s ovjerenim prijevodom na hrvatski ili engleski jezik,
- presliku osobne iskaznice, putne isprave, dokaza o državljanstvu ili drugog odgovarajućeg dokumenta kojim se može utvrditi identitet nositelja inozemne obrazovne kvalifikacije.

7.1. Postupak priznavanja u okviru upisnog postupka

Navedeni postupak priznavanja u okviru upisnog postupka za nastavak obrazovanja na višoj razini započinje podnošenjem urednog zahtjeva agenciji nadležnoj za znanost i visoko obrazovanje koja isti, ovisno o razini obrazovanja za koje se priznavanje traži, dostavlja nadležnoj agenciji bez odgode, a najkasnije u roku od osam dana od primitka zahtjeva, odnosno pokreće postupak priznavanja ako je riječ o priznavanju:

- inozemnih obrazovnih kvalifikacija o završenom srednjem obrazovanju u svrhu upisa na preddiplomski studij,
- inozemnih obrazovnih kvalifikacija o završenoj preddiplomskoj razini visokog obrazovanja u svrhu upisa na diplomski studij.

Postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija agencija nadležna za znanost i visoko obrazovanje provodi u okviru središnjeg prijavnog postupka.

Međutim, postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija o završenom osnovnom obrazovanju u svrhu nastavka obrazovanja na srednjoškolskoj razini provodi agencija nadležna za odgoj i obrazovanje, u okviru središnjeg prijavnog postupka.

7.2. Postupak samostalnog priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija

U svrhu upisa na diplomatske, poslijediplomske te studije na stranim jezicima visoko učilište može i samostalno provoditi postupak priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije i to isključivo u okviru upisnog postupka.

Visoka učilišta su odluku o samostalnom provođenju postupka priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija sa svrhom nastavka obrazovanja dužna bez odgode dostaviti Agenciji za znanost i visoko obrazovanje.

U postupku priznavanja u sklopu upisnog postupka, odnosno postupka samostalnog priznavanja, primjenjuju se najmanje sljedeći kriteriji priznavanja i vrednovanja:

- razina kvalifikacije koja se stječe završetkom inozemnog obrazovnog programa odgovara razini kvalifikacije koja omogućava nastavak obrazovanja u Republici Hrvatskoj,
- završen inozemni obrazovni program u državi koja je izdala kvalifikaciju omogućava nastavak obrazovanja na razini na kojoj se želi nastaviti obrazovanje u Republici Hrvatskoj,
- inozemna obrazovna ustanova koja je dodijelila kvalifikaciju dio je obrazovnog sustava države u kojoj se program provodi.

7.3. Postupak priznavanja u svrhu nastavka obrazovanja na srednjoškolskoj razini

Postupak priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja na srednjoškolskoj razini provodi Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, pri čemu navedeni postupak obuhvaća:

- priznavanje srednjoškolske kvalifikacije o završenom trogodišnjem obrazovanju u svrhu upisa na četverogodišnji program,
- priznavanje srednjoškolske kvalifikacije u svrhu upisa na osposobljavanje/usavršavanje.

Predmetni zahtjev za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu nastavka obrazovanja na srednjoškolskoj razini podnosi se agenciji strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Rješenje po podnesenom zahtjevu nadležno tijelo donosi i dostavlja stranci najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva, odnosno u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva u slučajevima provođenja ispitnog postupka (provođenja utvrđivanja vjerodostojnosti javne isprave o obrazovnoj kvalifikaciji).

7.4. Automatsko priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija

Agencija za znanost i visoko obrazovanje dužna je u sklopu središnjeg prijavnog postupka u svrhu upisa na prediplomski studij automatski priznati razinu kvalifikacije o srednjoškolskom obrazovanju bez provođenja postupka, ako je kvalifikacija stečena u državi u kojoj je nacionalni kvalifikacijski okvir povezan s Europskim kvalifikacijskom okvirom ili u slučaju međunarodnog ugovora o uzajamnom automatskom priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija.

Visoko učilište, odnosno Agencija za znanost i visoko obrazovanje dužni su, u sklopu prijavnih, odnosno upisnih postupaka na diplomski i poslijediplomski studij automatski priznati razinu inozemne obrazovne kvalifikacije u visokom obrazovanju bez provođenja postupka priznavanja, ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- kvalifikacija je stečena u državi u kojoj je nacionalni kvalifikacijski okvir povezan s Europskim kvalifikacijskom okvirom i Kvalifikacijskim okvirom Europskog prostora visokog obrazovanja,
- vanjsko osiguravanje kvalitete visokog učilišta je provela agencija upisana u Europski registar za osiguravanje kvalitete (EQAR).

Visoko učilište, odnosno Agencija za znanost i visoko obrazovanje dužni su u sklopu prijavnih, odnosno upisnih postupaka automatski priznati razinu inozemne obrazovne kvalifikacije u visokom obrazovanju bez provođenja postupka priznavanja u slučaju međunarodnog ugovora o uzajamnom automatskom priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija.

Automatsko priznavanje inozemne obrazovne kvalifikacije proizvodi učinke isključivo u okviru tog upisnog postupka.

Međutim, ako Agencija za znanost i visoko obrazovanje ili visoko učilište utvrdi da nisu zadovoljeni uvjeti za automatsko priznavanje, provest će postupak priznavanja u sklopu upisnog postupka, odnosno postupka samostalnog priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije.

7.5. Priznavanje razdoblja obrazovanja

Osobe koje su započele obrazovanje u inozemstvu, a nisu stekle inozemnu obrazovnu kvalifikaciju, mogu zatražiti priznavanje razdoblja obrazovanja na visokom učilištu ili odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj žele nastaviti obrazovanje u Republici Hrvatskoj. Priznavanje razdoblja osnovnoškolskog ili srednjoškolskog odgoja i obrazovanja provedenog u inozemstvu u svrhu nastavka obrazovanja provodi odgojno-obrazovna ustanova u kojoj podnositelj zahtjeva namjerava nastaviti obrazovanje. Priznavanje razdoblja obrazovanja provedenog u inozemstvu na razini visokog obrazovanja u svrhu nastavka obrazovanja provodi visoko učilište na kojem se nastavlja obrazovanje, s time da o podnesenom zahtjevu nadležno tijelo donosi i dostavlja stranci rješenje u roku od 30 dana od dana zaprimanja urednog zahtjeva.

Također, nadležne agencije u okviru svog djelokruga pružaju pomoć i savjetuju odgojno-obrazovne ustanove i visoka učilišta u provođenju postupaka priznavanja inozemne obrazovne kvalifikacije.

8. Vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija za azilante i strance

Vrednovanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u svrhu pristupa tržištu rada te u svrhu nastavka obrazovanja na istoj ili višoj razini obrazovanja mogu tražiti azilant, stranac pod supsidijarnom zaštitom i stranac pod privremenom zaštitom te članovi obitelji azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom, odnosno stranca pod privremenom zaštitom koji zakonito boravi u Republici Hrvatskoj, a koji su pravima i dužnostima izjednačeni s hrvatskim državljanima. Nadležno tijelo ne može odbiti zahtjev za vrednovanje inozemne obrazovne kvalifikacije navedenoj kategoriji osoba isključivo zbog činjenice da podnositelj ne posjeduje službene dokumente kojima se dokazuje inozemna obrazovna kvalifikacija ili službene dokumente države podrijetla kojima dokazuje državljanstvo. Nadalje, za navedene osobe koje iz opravdanih razloga nisu u mogućnosti dostaviti dokumentaciju kojom dokazuju inozemnu obrazovnu kvalifikaciju, agencija će provest vrednovanje prema raspoloživim podacima i izraditi informativni dokument o inozemnoj obrazovnoj kvalifikaciji, s time da su obvezni dijelovi informativnog dokumenta o inozemnoj obrazovnoj kvalifikaciji podaci o odgojno-obrazovnoj ustanovi ili visokom učilištu koje je izdalo kvalifikaciju, podaci o profilu, razini i procjeni obujma kvalifikacije.

Međutim, za osobe koje iz opravdanih razloga nisu u mogućnosti dostaviti dokumentaciju kojom dokazuju inozemnu obrazovnu kvalifikaciju potrebnu za nastavak obrazovanja ili razdoblje obrazovanja, odgojno-obrazovna ustanova ili visoko učilište provest će vrednovanje prethodnog

učenja u skladu s odredbama zakona kojim se propisuje Hrvatski kvalifikacijski okvir, propisima kojima se uređuju priznavanje i vrednovanje informalnog i neformalnog učenja u sustavu odgoja i obrazovanja.

9. Prijelazne i završne odredbe

Školske svjedodžbe, diplome i druge javne isprave o stečenoj naobrazbi izdane do 8. listopada 1991. godine na visokim učilištima i odgojno-obrazovnim ustanovama na području bivše SFRJ izjednačene su po pravnoj snazi sa školskim svjedodžbama, diplomama i drugim javnim ispravama obrazovnih ustanova Republike Hrvatske i ne podliježu postupku priznavanja niti vrednovanja. Postupci priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija započeti prije stupanja na snagu Zakona o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija dovršit će se prema odredbama Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija (NN, br. 158/03., 138/06., 124/09. i 45/11.), s time da će se propisi doneseni na temelju ovog Zakona primjenjivati i nakon prestanka njegova važenja, sve do donošenja odgovarajućih propisa prema ovome Zakonu. Ministar znanosti i obrazovanja, uz prethodno mišljenje Rektorskog zbora Republike Hrvatske, obvezan je donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, odnosno do zaključno 24. lipnja 2023. godine:

- pravilnik kojim se uređuju kriteriji priznavanja i vrednovanja u svrhu nastavka obrazovanja na razini visokog obrazovanja i
- pravilnik o visini naknade za troškove postupka priznavanja i vrednovanja, načinu raspodjele naknade, oslobođenja od plaćanja naknade te drugim pitanjima troškova postupka.

10. Zaključak

Izmjena zakonskog okvira za priznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija predstavlja značajno unaprjeđenje politike priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija uz pojednostavljenje procedura i otklanjanje administrativnih prepreka za međunarodnu mobilnost u obrazovanju i mobilnost radne snage, uz primjenu kvalifikacijskih okvira i u skladu s europskim načelima u osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju. Stoga se Zakonom o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija otklanjaju nedostaci postojećeg zakonodavnog i institucijskog okvira te se unaprjeđuje transparentnost, kvaliteta i svrhovitost kao i dostupnost priznavanja i vrednovanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija uz prihvaćanje strateških opredjeljenja Republike Hrvatske prema internacionalizaciji obrazovanja i poticanju dolazne obrazovne mobilnosti.

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Autorska djela stvorena u radnom odnosu

Dragan Zlatović*

Novo uređenje prava u pogledu autorskih djela stvorenih u radnom odnosu temelji se na analizi komparativnog zakonodavstva država članica Europske unije, prilagođavajući takva rješenja situaciji u Republici Hrvatskoj. Novo uređenje sadrži bitne novine u odnosu na ranije uređenje te će tražiti prilagodbu kako u praksi, tako i u stajalištima sudske prakse.

1. Novi Zakon o autorskom i srodnim pravima iz 2021. godine

Intelektualno vlasništvo je sustav stvaranja nematerijalnih dobara koja potječu iz ljudske kreativnosti, utemeljen na međunarodnim sporazumima, nacionalnom zakonodavstvu i dobrim poslovnim običajima, s ciljem postizanja poslovnog uspjeha poduzetnika te ekonomskog, tehnološkog i kulturnog napretka država i ljudskog društva u cjelini. Pod pravom intelektualnog vlasništva podrazumijeva se skupni naziv za sve grane prava stvaratelja intelektualnih tvorevina i prava koja su u uskoj vezi s tim tvorevinama, odnosno kao zajednički naziv za dvije povezane grane prava – pravo industrijskog vlasništva i autorsko pravo.

U čl. 2. st. 1. t. VIII. Konvencije o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo – WIPO propisano je da izraz “intelektualno vlasništvo” označava prava koja se odnose na književna, umjetnička i znanstvena djela, interpretacije umjetnika glumaca i izvedbe umjetnika izvođača, na fonogramske zapise i radijske emisije, na izume na svim poljima ljudske djelatnosti, znanstvena otkrića, industrijske uzorke i modele, tvorničke, trgovačke i uslužne zaštitne znakove te na trgovačka imena i trgovačke nazive, zaštitu od neloyalne konkurencije i na sva druga prava vezana uz intelektualnu djelatnost na području industrije, znanosti, književnosti i umjetnosti.

U pravo industrijskog vlasništva uvrštavaju se sljedeća prava: patent, žig, industrijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti, topografije poluvodičkih proizvoda, kao i tzv. soft prava (nove bilje sorte – oplemenjivačko pravo, *know-how*, neloyalna utakmica, poslovna tajna). Autorsko pravo normira pravne odnose u pogledu intelektualnih tvorevina s književnog, znanstvenog i umjetničkog područja.

Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva počelo se formirati 90-tih godina prošlog stoljeća te se uz stalne procese usklađivanja s međunarodnim pravnim vrelima i pravnom stečevinom Europske unije, oblikovalo u moderno cjelovito uređeno pravno područje.

U ovome pravnome području stalna je potreba za promjenama, posebice pod utjecajem razvoja međunarodne trgovine, globalizacije, informatičkog društva, novih teh-

nologija i sveprisutnog digitalnog okruženja. U prošlom desetljeću naročito je intenzivirana zakonodavna aktivnost Europske unije u ovome pravnome području, posebice u području zaštite autorskog prava i srodnih prava, a što je dovelo do potrebe noveliranja i hrvatskih propisa o intelektualnom vlasništvu u zadnjih nekoliko godina. S obzirom na to da su raniji zakonski i podzakonski tekstovi bili višekratno mijenjani te da je sve bogatija upravna i sudska praksa zauzela stajališta u otvorenim pitanjima, bilo je za očekivati donošenje novih zakona ili bitnih izmjena i dopuna ranije donesenih zakona u gotovo svim podgranama prava intelektualnog vlasništva u Republici Hrvatskoj.

Tako je donesen, između ostalih novih zakona i podzakonskih propisa u području prava industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj, novi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21; dalje u tekstu: ZAPSP 21).

Neka od tvorevina koja predstavlja predmet zaštite prava intelektualnog vlasništva može nastati u okviru obavljanja poslova određenog radnog mjesta u radnom odnosu kod određenog poslodavca. Nužno je zakonski definirati odnose i prava radnika (izumitelja, autora i sl.) i poslodavca glede prava na intelektualnim tvorevinama nastalim u radnom odnosu, odnosno u svezi s radnim odnosom.

Ova materija nije uređena u jedinstvenom propisu nego konkretno rješenje trebamo tražiti pregledom ili općeg Zakona o radu (NN, br. 93/14., 127/17. i 98/19.; dalje: ZR) ili posebnih zakona u području prava intelektualnog vlasništva (npr. ZAPSP 2021.).

U ZR-u su uređena pitanja prava na izum ostvaren na radu ili u vezi s radom (čl. 98. ZR-a), na izum koji je u vezi s djelatnošću poslodavca (čl. 99. ZR-a) i tehničkog unapređenja koje je predložio radnik (čl. 100. ZR-a), međutim nije uređen pravni režim autorskih djela stvorenih u radnom odnosu koji svoje mjesto nalazi u ZAPSP-u kao *lex specialis*.

2. Autorsko pravo i srodna prava i radni odnos

Autorskim pravom kao dijelom prava intelektualnog vlasništva uređuje se zaštita autorskih djela, odnosno intelektualnih tvorevina s područja književnosti, znanosti i umjetnosti. Autorsko pravo u subjektivnom smislu je pravo koje uživaju stvaratelji (autori) književnih, znanstvenih i umjetničkih djela (autorska djela), a koje im daje isključivo pravo korištenja ili odobravanja drugima korištenja svog

* doc. dr. sc. Dragan Zlatović, prof. v. š., Veleučilište u Šibeniku, Šibenik

djela, a uključuje i sustav zaštite tih prava. U objektivnom smislu, autorsko pravo je sustav pravnih pravila i načela koje reguliraju pripadajuća prava autoru autorskog djela.

Predmet autorskog prava su individualna i intelektualna djela, odnosno originalne intelektualne tvorevine koje imaju individualan karakter (svojtvene duhovne tvorevine) i to na području književnog, znanstvenog i umjetničkog područja. Proizvod ljudskog duha je svojstven ili individualan ako je nastao uslijed stvaralačke duhovne djelatnosti te ako njegova jedinstvenost po kojoj se razlikuje od ostalih djela, proizlazi iz osobnosti stvaratelja. Upotrebom pojma intelektualnosti ili duhovnosti nastoji se istaknuti kako predmet zaštite autorskog prava nije ono materijalno (npr. izrađen predmet ili mnoštvo predmeta), već duhovno oblikovanje koje se krije iza toga. Pod pojmom tvorevina ili stvaralaštvo podrazumijeva se rezultat oblikovanja određenog prikazanog sadržaja, s time da taj rezultat mora biti razvidan u pojavnom vanjskom svijetu. Međutim, zakonodavac izričito navodi da na to, ima li određeno djelo karakter autorskog djela ne utječe način i oblik izražavanja, vrsta ili namjena, ako zakonom nije drukčije određeno. Djela dakle moraju biti originalna, a međusobno se moraju razlikovati po autorskim pravima (što znači da moraju biti individualna, tj. osobna, vlastita). Nadalje, ona moraju biti objektivno ocijenjena kao intelektualno djelo te smisljeno pojmljiva. Za zaštitu autorskih prava potreban je sljedeći preduvjet – određeno djelo mora biti iz područja književnosti, znanosti ili umjetnosti, odnosno drugih područja stvaralaštva. U ZAPSP-u iz 2021. godine navode se najvažnije vrste autorskih djela, koje nabranje međutim nije iscrpno, tako da i tvorevine koje nisu eksplicite *ex lege* spomenute potpadaju pod pojam “autorskog djela”, ako ispunjavaju opće zakonske preduvjete. U novom ZAPASP-u iz 2021. godine katalogu autorskih djela u čl. 14. st. 2. dodana su izrijekom navedena djela i to novinarska djela, kao što su članci, fotografije i audiovizualni prilozi te videoigre i druga multimedijalna djela, dok su arhitektonska djela preciznije određena.

Zaštita je određena za izražaje, a isključena je za ideje, postupke, metode rada, proces, sustav, koncept, načela ili otkriće. Autorsko pravo pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja stvori autorsko djelo (čl. 4. st. 1. ZAPSP-a iz 2021.). Dakle, samo fizička osoba može biti autor autorskog djela. To ne mogu biti pravne osobe, kao niti druga živa bića (npr. životinje) odnosno tehnička sredstva (npr. fotoaparati, sateliti, droni i sl.). Autorsko djelo pripada autoru na njegovom djelu činom samog stvaranja. Dakle, u konstitutivnom smislu riječi za postojanje autorskog prava na autorskom djelu ne traži se registracija kod nadležnog organa, nego samo kreativni izražaj samog autora.

Srodna prava su prava koja imaju svoj poseban predmet zaštite, akoji je uglavnom vezan uz autorska djela. S obzirom na sličan predmet zaštite i bliskost s autorskim pravima nazivaju se i autorskom pravu srodna prava ili samo srodna prava, odnosno autorskom pravu susjedna prava ili samo susjedna prava. Prema važećem ZAPSP-u iz 2021. godine radi se o sljedećim pravima:

- a) pravo umjetnika izvođača na njihovim izvedbama
- b) pravo proizvođača fonograma na njihovim fonogramima
- c) pravo proizvođača videograma (audiovizualnih producenata) na njihovim videogramima
- d) pravo organizacija za emitiranje na njihovim programskim signalima
- e) pravo nakladnika informativnih publikacija na njihovim informativnim publikacijama
- f) pravo proizvođača neoriginalnih baza podataka na njihovim neoriginalnim bazama podataka
- g) pravo nakladnika na njihovim pisanim izdanjima.

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu je svako autorsko djelo koje je stvaralačkim intelektualnim/duhovnim djelovanjem stvorio autor koji je u vrijeme stvaranja autorskog djela bio zaposlenik druge fizičke osobe ili pravne osobe kao poslodavca, a gdje je autor djelo stvorio kao izravan rezultat izvršavanja svojih radnih obveza iz ugovora o radu ili koji je autorsko djelo stvorio prema izravnim, direktnim i konstruktivnim nalogima tog poslodavca.

Česte su situacije da radnik prema prirodi svojeg radnog odnosa ili po nalogu poslodavca u okviru obavljanja poslova svojega radnog mjesta, stvara autorska i srodna djela. Za razliku od pravila o ostvarivanju prava u svezi izuma i tehničkih unapređenja stvorenih u radnom odnosu, odnosno u svezi s radnim odnosom propisanih općim propisima o radu, kod autorskih prava stvorenih u radnom odnosu imamo sasvim drukčiji pristup u zakonodavnom uređenju ove materije. Naime, ova se materija uređuje upravo odredbama posebnog zakona o autorskom pravu, a ne općim propisima u području radnih i službeničkih odnosa kao u slučaju izuma i tehničkih unapređenja. Jedan od razloga za takav izbor je i činjenica što su se ove dvije vrste intelektualnih tvorevina tradicionalno nalazile na suprotnim stranama glede zakonskih rješenja u ovom području, promjenu koje paradigme možemo očekivati stupanjem na snagu Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2021. godine.

Problematika prava na autorskim djelima stvorenim u radnom odnosu sasvim su drukčije uređeni u kontinentalno-pravnim europskim sustavima u odnosu na *copyright* sustave, kakav je primjerice u Ujedinjenom Kraljevstvu. Prema usvojenim rješenjima u kontinentalnim europskim pravnim sustavima autorsko pravo na ovim djelima pripada autoru, a poslodavac stječe pravo na korištenje temeljem ugovora s radnikom autorom. Sasvim suprotno, u *copyright* pravnim sustavima *ex lege* se propisuje presumpcija u korist poslodavca kojemu pripada autorsko pravo na autorskom djelu kojeg je stvorio njegov zaposlenik u okviru obveza iz radnog odnosa te je tako poslodavac izvorni nositelj autorskog prava (*first owner of copyright*).

3. Autorska djela stvorena u radnom odnosu prema novim rješenjima

Predlagatelj novoga Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2021. godine obrazlaže potrebama veće pravne sigurnosti nova rješenja u predloženom zakonskom tekstu, a koja u bitnome mijenjaju paradigmu iz ranijeg

ZAPSP-a iz 2003. godine u pogledu ostvarivanja prava na autorskim djelima nastalima u radnom odnosu.

Veća pravna sigurnost posljedica je koja se planira postići jasnijim i detaljnijim reguliranjem: autorskih djela stvorenih u državnoj ili javnoj službi, autorskih djela stvorenih na javnim visokim učilištima u znanstvenom, umjetničkom i nastavnom radu, autorskih prava studenata na autorskim djelima koja su oni stvorili na visokim učilištima u izvršavanju svojih studentskih obveza te prava i obveza stranaka prema ugovoru o stvaranju autorskog djela po narudžbi.

U nastavku dajemo pregled novih rješenja predviđenih novim Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima iz 2021. godine, vezanih uz autorska djela stvorena u radnom odnosu.

Prema čl. 100. st. 1. ZAPSP-a iz 2021. godine, utvrđuje se kako je autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu ono djelo koje za vrijeme trajanja radnog odnosa kod određenog poslodavca stvori autor izvršavajući svoje obveze iz ugovora o radu i/ili po uputama tog poslodavca. Ovdje se daje određenje autorskog djela stvorenog u radnom odnosu slično, uz neznatne korekcije, kako je to i sada predviđeno u odredbi čl. 75 ZAPSP-a iz 2003. godine.

Nadalje, propisuje se kako se odnosi u pogledu autorskog djela stvorenog u radnom odnosu uređuju ZAPSP-om, ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos ili drugim ugovorom sklopljenim između autora i poslodavca (npr. kolektivni ugovor, ugovor o autorskom djelu i sl.).

Odredba čl. 100. st. 2. novog ZAPSP-a iz 2021. stipulirana je kako slijedi: „Ako ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos ili drugim ugovorom sklopljenim između autora i poslodavca nije drukčije određeno, smatra se da je poslodavac stekao isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u radnom odnosu, u sadržaju i opsegu koji je potreban za ostvarenje djelatnosti koju obavlja, bez prostornog i vremenskog ograničenja, neovisno o prestanku radnog odnosa za vrijeme čijeg je trajanja djelo nastalo.“ Ova predložena odredba predstavlja ne samo novinu, nego i promjenu paradigme, odnosno koncepta u regulaciji ovih odnosa u odnosu na ranija rješenja. Naime, ova odredba uspostavlja sasvim drukčiju pretpostavku nego što je to prema ranijoj čl. 76. ZAPSP-a iz 2003., kada je ova prava zadržavao bez ograničenja autor-zaposlenik ako nije bilo drukčije propisano ili ugovoreno. Dakle prema novom prihvaćenom rješenju isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u radnom odnosu pripadala bi poslodavcu, ako drukčije nije ugovoreno.

Na ovo novo zakonsko rješenje prigovore su u javnom savjetovanju izrekle novinarske udruge Hrvatsko novinarsko društvo (HND) i Društvo za zaštitu novinarskih autorskih prava (DZNA), smatrajući kako se ovime autor stavlja u nepovoljan položaj, a poslodavcu se olakšava odluka o otkazu ugovora o radu, s obzirom na to da zadržava sva imovinska prava na autorsko djelo. Smatraju kako će nova rješenja imati za posljedicu slabljenje prava autora, posebice

novinara i fotografa, jer nakon prestanka radnog odnosa poslodavci zadržavaju njihov portfolio autorskih djela u pogledu prava na iskorištavanje. Ove primjedbe predlagaatelj zakona nije prihvatio smatrajući kako se zakonom ne mogu riješiti specifična pitanja vezana za pojedini sektor, što je moguće učiniti kolektivnim pregovaranjem s poslodavcima u području novinskih nakladnika i medija.

Tako se naše zakonodavstvo u ovim rješenjima približilo onima u *copyright* pravnim sustavima, uz preciziranje kako bi poslodavcu pripadala isključivo autorska imovinska prava iskorištavanja, dok bi se moralna prava i dalje vezivala uz samog autora.

Do novine u uređenju došlo je jer se smatralo kako je uređenje iz ZAPSP-a iz 2003. godine stvorilo probleme u praksi, budući da većina poslodavaca nije ugovorom o radu ili drugim aktom uredila pitanja autorskog prava nad autorskim djelima stvorenima u radnom odnosu presumirajući upravo suprotno zakonskom uređenju, a slični problemi pojavljivali su se i u državnoj i javnoj službi. Također, raniji model regulacije ovih prava uzrokovao je i pravnu nesigurnost u praksi u pogledu korištenja tako nastalih djela, jer se poslodavac nije prema trećima mogao predstavljati kao nositelj prava iskorištavanja na djelima stvorenim u radnom odnosu (osim ako je bilo ugovoreno drugačije). U cilju jačanja pravne sigurnosti u pogledu pravnog prometa autorskih djela stvorenih u radnom odnosu, uključujući i djela stvorenih u državnoj i javnoj službi te veće transparentnosti prava i obveza zaposlenika, odredbe kojima se uređuju odnosi u pogledu autorskih djela stvorenih u radnom odnosu predložene su novine predviđene u novom ZAPSP-u iz 2021. godine.

Nadalje se u st. 3. istoga članka novog ZAPSP-a iz 2021. godine propisuje presumpcija prema kojoj se smatra da je poslodavac dobio autorovo odobrenje da djelo stvoreno u radnom odnosu javno objavi, prerađuje i prevodi te takvo koristi, sastavi s drugim djelom radi zajedničkog korištenja te uključi u zbirku ili bazu podataka i tako koristi, kao i da djelo predstavlja javnosti pod imenom poslodavca, zajedno s autorovim imenom, ako je to moguće s obzirom na način korištenja i ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela. Ove ovlasti poslodavac može izvršavati u sadržaju i opsegu koji je potreban za obavljanje njegove redovite djelatnosti.

Nadalje, smatra se kako je poslodavac dobio autorovo odobrenje da dovrši njegovo nedovršeno djelo stvoreno u radnom odnosu, za slučaj da autoru radni odnos prestane prije dovršetka djela, kao i u slučaju kad se opravdano može smatrati da autor neće moći sam dovršiti djelo uredno i pravovremeno u skladu s potrebama poslodavca, ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela (čl. 100. st. 4. ZAPSP-a iz 2021.).

Prema novom rješenju iz čl. 100. st. 5. ZAPSP-a iz 2021. godine u slučaju kada je arhitektonsko djelo stvoreno u radnom odnosu, odredbe čl. 96. st. 1.-4. ZAPSP-a iz 2021. godine odnosile bi se na sve elemente arhitektonskog djela (skice, studije, plastične i druge prikaze, nacрте, idejne projekte, glavne projekte, izvedbene projekte i planove,

zahvate u prostoru iz područja arhitekture, urbanizma i krajobrazne arhitekture) te bi poslodavac bio ovlašten koristiti sve ili neke elemente arhitektonskog djela izrađenog u radnom odnosu za izradu drugih elemenata istog ili drugog arhitektonskog djela, bez ograničenja i bez ikakvog dodatnog dopuštenja autora, ako nije izrijekom drukčije ugovoreno između poslodavca i autora.

U čl. 100. st. 6. ZAPSP-a iz 2021. godine zadržano je postojeće rješenje glede računalnog programa stvorenog u radnom odnosu iz čl. 108. ZAPSP-a iz 2003. godine. Tako, kad je računalni program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obveza iz ugovora o radu ili slijedeći upute svojega poslodavca, poslodavac ima sva isključiva prava iskorištavanja toga računalnog programa, bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja, osim ako je ugovorom o radu drukčije određeno. U novom rješenju posebno je naznačeno kako poslodavac ima sva prava iskorištavanja tog računalnog programa bez limita osim onim posebno ugovorenih, čime se izvršilo usklađivanje s čl. 2. st. 3. Direktive 2009/24/EZ.

Odredbama novog ZAPSP-a iz 2021. godine predviđene su i posebne odredbe o plaći i posebnoj primjerenoj naknadi u svezi s autorskim djelima nastalim u okviru radnog odnosa. Naime, prema tim rješenjima sadržanim u čl. 101. st. 1. ZAPSP-a iz 2021., ako pravo iskorištavanja pripada poslodavcu *ex lege* prema odredbama čl. 100. st. 2. do st. 6. ZAPSP-a iz 2021., autor – zaposlenik nema pravo na posebnu nagradu, nego je takvo primanje već ukalkulirano u njegovu redovitu plaću. Ugovorena plaća prema ugovoru o radu radnika koji redovito ili izvanredno stvara autorska djela u smislu čl. 100. st. 2.-6. ZAPSP-a iz 2021. godine implicira i autorsku nagradu za tako stvorena djela. Dakle, autor – zaposlenik ne bi imao pravo na posebnu nagradu za takva autorska djela. Ipak, propisuju se i posebne situacije kada bi autor – zaposlenik mogao ostvarivati pravo na primjerenu naknadu za stvaranje takvih autorskih djela, ali samo u kvalificiranim slučajevima. To bi bilo onda ako je korištenje autorskog djela stvorenog u radnom odnosu imalo bitan doprinos na povećanje dohotka, odnosno dobiti ili na unaprjeđenje obavljanja djelatnosti poslodavca, pa bi tada autor-zaposlenik imao pravo na posebnu primjerenu naknadu, razmjerno doprinosu kojeg je njegovo autorsko djelo imalo na povećanje dohotka, odnosno dobiti ili na unaprjeđenje obavljanja djelatnosti poslodavca, ako je to određeno u ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili u drugom aktu kojim se uređuje radni odnos ili u drugom ugovoru sklopljenom između autora i poslodavca. Ovo bi pravo pripadalo autoru neovisno o prestanku radnog odnosa za vrijeme čijeg trajanja je autorsko djelo nastalo. Ako se prava za autorska djela stvorena u radnom odnosu ostvaruju kolektivno, tako ostvarena naknada u cijelosti pripadala bi autoru, ako nije drukčije ugovoreno između poslodavca i autora ili ne proizlazi iz pravila odgovarajuće organizacije za kolektivno ostvarivanje prava ili iz ZAPSP-a.

U slučaju prijenosa cijelog poslovanja ili poslovnog pogo- na poslodavca, u kojem se iskorištava ili treba iskorištavati autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu na drugu oso-

bu, predmnijeva se prema odredbi čl.102. st.1. ZAPSP-a iz 2021. da sva autorska prava iskorištavanja u pogledu pripadajućih autorskih djela stvorenih u radnom odnosu iz čl. 100. st. 2.-6. ZAPSP-a iz 2021. prelaze na tu osobu, zajedno s poslovanjem ili poslovnim pogonom. U slučaju prestanka ili smrti poslodavca koji nema pravnog slijednika niti nasljednika, prava iskorištavanja kako su propisana u čl. 100. st. 2. ZAPSP-a iz 2021. bi prestala.

U praksi su se postavlja pitanja statusa članova upravnih tijela poslodavca u odnosu na njihovo djelovanje i status kao autora određenih autorskih djela koja stvore u okviru obavljanja toga članstva. Naime, članstvo u upravi trgovačkog društva ne mora isključivo biti uređeno ugovorom o radu, kada se radi o radnom odnosu člana uprave sklopljenim s trgovačkim društvom kao poslodavcem. Štoviše, često status člana uprave trgovačkog društva je uređen posebnim menadžerskim ugovorom kao ugovorom *sui generis* te takav član uprave ne mora biti u radnom nego posebnom ugovornom odnosu prema trgovačkom društvu.

Zakonodavac je predvidio odgovarajuću primjenu zakonskih odredbi koje uređuju autorska djela u radnom odnosu (čl. 100.-102. ZAPSP-a iz 2021.) i na autorska djela koja u ispunjavanju svojih obveza prema trgovačkom društvu stvori član upravnih ili nadzornih tijela trgovačkog društva. U takvom slučaju trgovačko društvo smatra se poslodavcem. Isto se na odgovarajući način primjenjuje i u odnosu prema drugim pravnim osobama privatnog prava (ustanove, zaklade, udruge i sl.) te autorima koji su članovi statutarnih tijela tih pravnih osoba odnosno članovi upravnih ili nadzornih tijela ili osoba koja obavlja drugu odgovarajuću upravljačku funkciju u tim pravnim osobama, (npr. ravnatelji ustanova, članovi upravnih vijeća ustanova i sl.), neovisno o vrsti obvezno-pravnog odnosa s pravnom osobom ili odluke pravne osobe o obavljanju upravljačke funkcije.

Zakon iz 2021. godine regulira i posebno autorska djela stvorena u državnoj ili javnoj službi, kao i autorska djela stvorena u znanstvenom, umjetničkom i nastavnom radu na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima.

4. Autorsko djelo stvoreno u državnoj ili javnoj službi

Novi ZAPSP-a iz 2021. godine sadrži sasvim novu regulaciju koja bi se odnosila na prava u svezi s autorskim djelima stvorenim u državnoj ili javnoj službi.

Pojmovi državni službenici i namještenici, državna služba, državni dužnosnici, službenici i namještenici te članovi predstavničkih tijela i izvršna tijela u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, javni službenici i namještenici i javna služba koji se koriste u novom ZAPSP-u iz 2021. godine imaju značenje koje je uređeno zakonima kojima se uređuje državna i javna služba, lokalna i područna (regionalna) samouprava te prava i obveze državnih dužnosnika.

Dakle, u čl. 104. ZAPSP iz 2021. upućuje na odgovarajuću pojmovnu primjenu sljedećih propisa:

– Zakon o sustavu državne uprave (NN, br. 66/19.; dalje: ZSDU);

- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, br. br. 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 125/08., 36/09., 150/11., 144/12., 19/13. – pročišćeni tekst, 137/15. – ispravak, 123/17., 98/19. i 144/20.: ZLPS);
- Zakon o državnim službenicima (NN, br. 92/05., 107/07., 27/08., 34/11., 49/11., 150/11., 34/12., 49/12., 37/13., 38/13., 138/15. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 61/17., 70/19. i 98/19.; dalje u tekstu: ZDS);
- Zakon o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, br. 86/08., 61/11., 4/18. i 112/19.; dalje u tekstu: ZSNJLPS).

Prema čl. 3. ZDS-a, državni službenici su osobe koje u državnim tijelima kao redovito zanimanje obavljaju poslove iz djelokruga tih tijela utvrđene Ustavom, zakonom ili drugim propisima donesenim na temelju Ustava i zakona. Državni službenici su i osobe koje u državnim tijelima obavljaju informatičke poslove, opće i administrativne poslove, planske, materijalno-financijske i računovodstvene poslove i slične poslove. Namještenici su osobe koje u državnim tijelima rade na pomoćno-tehničkim poslovima i ostalim poslovima čije je obavljanje potrebno radi pravodobnog i kvalitetnog obavljanja poslova iz djelokruga državnih tijela.

Autorsko djelo stvoreno u državnoj službi je djelo koje za vrijeme trajanja državne službe stvori autor, državni službenik ili namještenik, izvršavajući svoje obveze iz državne službe. Odnosi u pogledu autorskog djela stvorenog u državnoj službi uređuju se odredbama ZAPSP-a iz 2021. godine ili drugim aktom kojim se uređuje državna služba ili aktom čelnika tijela u kojem autor obavlja državnu službu ili ugovorom sklopljenim između nadležnog tijela i autora.

U odredbi čl. 105. st. 1. ZAPSP-a iz 2021. godine uređuje se presumpcija da je Republika Hrvatska stekla isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u državnoj službi, u sadržaju i opsegu koji je potreban za ispunjavanje svrhe državne službe, bez prostornog i vremenskog ograničenja i neovisno o prestanku državne službe za vrijeme čijeg je trajanja djelo nastalo, a sve to ako aktom kojim se uređuje državna služba ili aktom čelnika tijela u kojem autor obavlja državnu službu ili ugovorom sklopljenim između autora i nadležnog tijela nije drukčije određeno. Imovinska prava iskorištavanja za Republiku Hrvatsku izvršavaju nadležna tijela. Nadalje se prema čl. 105. st. 3. ZAPSP-a iz 2021. godine presumira da je nadležno tijelo koje za Republiku Hrvatsku izvršava imovinska prava, na djelu stvorenom u državnoj službi, dobilo autorovo odobrenje da djelo stvoreno u državnoj službi javno objavi, prerađuje i prevodi te takvo koristi, sastavi s drugim djelom radi zajedničkog korištenja te uključi u zbirku ili bazu podataka i tako koristi, kao i da djelo predstavlja javnosti pod nazivom Republike Hrvatske i/ili nadležnog tijela u kojem autor obavlja državnu službu, zajedno s autorovim imenom, ako je to moguće s obzirom na način korištenja i ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela. Ove ovlasti nadležno tijelo može izvršavati u sadržaju i opsegu koji je potreban za ispunjavanje svrhe državne službe.

Uređuje se odredbom čl. 105. st. 4. ZAPSP-a iz 2021. godine, te se presumira da je nadležno tijelo koje za Republiku

Hrvatsku izvršava imovinska prava na djelu stvorenom u državnoj službi dobilo autorovo odobrenje da dovrši njegovo nedovršeno djelo stvoreno u državnoj službi za slučaj da mu državna služba prestane prije dovršetka djela, kao i u slučaju kad se opravdano može smatrati da autor neće moći sam dovršiti djelo uredno i pravodobno u skladu s potrebama nadležnog tijela, ako nije drukčije ugovoreno s autorom djela.

Odredbom čl. 106. ZAPSP-a iz 2021. godine propisuje se kako se pravo na naknadu za stvaranje autorskog djela u državnoj službi i njegovo iskorištavanje ostvaruje primarnjem redovite plaće. Međutim, ako je korištenje autorskog djela stvorenog u državnoj službi komercijalno, autor ima pravo na posebnu primjerenu naknadu, razmjerno komercijalnom prihodu kojeg je njegovo autorsko djelo ostvarilo, ako je to određeno aktom kojim se uređuje državna služba ili aktom čelnika tijela u kojem autor obavlja državnu službu, kolektivnim ugovorom ili ugovorom sklopljenim između nadležnog tijela i autora. To pravo na posebnu primjerenu naknadu pripada autoru neovisno o prestanku državne službe za vrijeme čijeg trajanja je autorsko djelo nastalo. Nadalje, uređuje se slučaj kada se prava za autorska djela stvorena u državnoj službi ostvaruju kolektivno tetako ostvarena naknada u cijelosti pripada autoru, ako nije drukčije ugovoreno između nadležnog tijela i autora ili ne proizlazi iz pravila odgovarajuće organizacije za kolektivno ostvarivanje prava ili iz ZAPSP-a.

Odredbe koje se primjenjuju na državne službenike i namještenike (čl. 105. i 106. ZAPSP-a iz 2021.) adekvatno se odnose i na autorska djela koja u ispunjavanju i radi ispunjavanja dužnosničkih obveza stvore državni dužnosnici u tijelima državne vlasti i državne uprave Republike Hrvatske.

Odredbe članaka od 105. do 107. ZAPSP-a iz 2021. godine primjenjuju se na odgovarajući način i na autorska djela koja stvore službenici i namještenici zaposleni u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i članovi predstavničkih tijela i izvršna tijela u ispunjavanju i radi ispunjavanja njihovih obveza u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (čl. 108. ZAPSP-a iz 2021.), dok se prema čl. 109. ZAPSP-a iz 2021. odredbe članaka od 100. do 103. ZAPSP-a iz 2021. primjenjuju na odgovarajući način i na autorska djela koja stvore javni službenici i namještenici u obavljanju javne službe.

5. Autorska djela stvorena u znanstvenom, umjetničkom i nastavnim radu na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima

Odredbom čl. 110. ZAPSP-a iz 2021. godine posebno se uređuju prava na autorskim djelima stvorenim u znanstvenom, umjetničkom i nastavnim radu na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima, što do sada nije bilo posebno regulirano u ZAPSP-u iz 2003. godine. Sagledavajući specifičnosti autorskog stvaralaštva u znanosti i visokom obrazovanju, novim se rješenjima uređuju posebne odredbe za autorska prava na autorskim djelima stvorenim na javnim visokim učilištima i znanstvenim institutima.

U pogledu autorskih djela koja stvore znanstvenici, suradnici i nastavnici izabrani u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, znanstvena, nastavna, suradnička i stručna zvanja, u izvršavanju njihove nastavne, obrazovne ili slične djelatnosti, na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama, primjenjuju se članci od 100. do 103. te članak 109. ZAPSP-a iz 2021. godine. Autorska prava na autorskim djelima koja stvore znanstvenici, suradnici i nastavnici izabrani u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, znanstvena, nastavna, suradnička i stručna zvanja, sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena i umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje, a u izvršavanju njihove znanstvene, istraživačke, stručne, umjetničke ili slične djelatnosti, na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama, pripadaju njihovim autorima bez ograničenja, ako ugovorom o radu, drugim aktom kojim se uređuje radni odnos, kolektivnim ugovorom ili drugim ugovorom s autorom nije drukčije određeno.

Visoka učilišta i znanstvene organizacije mogu donositi pravila o upravljanju autorskim djelima i pripadajućim autorskim pravima na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama, u skladu s odredbama ZAPSP-a iz 2021.

Za razliku od čl. 104. ZAPSP-a, ovdje nije posebno navedeno da pojmovi koji se koriste u čl. 110. ZAPSP-1 iz 2021. godine imaju značenje koje je uređeno posebnim zakonom u području znanstvene djelatnosti i visokoga obrazovanja.

Ipak, za razumijevanje odredbe čl. 110. ZAPSP-a iz 2021. nužno je konzultirati odredbe Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN, br. 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07. – OUSRH, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 139/13., 101/14. – O, RUSRH, 60/15. – OUSRH i 131/17.).

6. Zaključak

Inovacije i autorska prava temeljni su pokretač gospodarskog razvoja i uvjet razvitka poduzetništva, posebice u sektoru kreativnih industrija i industrije u IT području,

a njihovo pravilno vrednovanje trebalo bi biti jednom od osnovnih zadaća nositelja gospodarske politike. Uvođenje novih i poboljšanih tehnologija, proizvoda i usluga uvjet je bez kojega se ne može opstati niti na svjetskom, niti u tranzicijskom gospodarstvu.

Uočene manjkavosti u regulaciji i problemi u praksi rezultirali su novim rješenjima sadržanim u nizu novih zakona u području prava industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj, ali i u novom ZAPSP-u iz 2021. godine. Ovim propisima željelo se u naš autorsko-pravni sustav, kao i u cjelovito pravo intelektualnog vlasništva i radno pravo, unijeti nova rješenja koja bitno mijenjaju pozicije titulara na iskorištavanje autorskih djela i drugih intelektualnih tvorevina (izum, tehničko unapređenje) nastalih u radnom odnosu, kako onom klasičnom temeljem ugovora o radu, tako i u onom posebnom službeničkom te u radnom odnosu na visokoškolskim institucijama i u znanstvenim institutima.

Novo uređenje prava u pogledu autorskih djela stvorenih u radnom odnosu temelji se na analizi komparativnog zakonodavstva država članica Europske unije, prilagođavajući takva rješenja situaciji u Republici Hrvatskoj. Novo uređenje sadrži bitne novine u odnosu na ranije uređenje te će tražiti prilagodbu, kako u praksi tako i u stajalištima sudske prakse. Ipak, to ne uvažava ZAPSP-a iz 2021. godine kada u završnim odredbama, za razliku od ZAPSP-a iz 2003. godine, ne ostavlja vrijeme prilagodbe, nego propisuje kako se na autorska djela i predmete srodnih prava koji nastanu u radnom odnosu nakon stupanja na snagu novoga ZAPSP-a, a na temelju ugovora o radu ili drugog akta kojim se uređuje radni odnos sklopljenih prije stupanja na snagu novoga ZAPSP-a, primjenjuje novi ZAPSP iz 2021.

Uređenje odnosa radnika i poslodavaca vezano uz inovacije svih oblika (primijenjena i razvojna istraživanja, izume, tehnička unapređenja, korisne prijedloge i netehnološke inovacije) i autorska djela stvorena na radu ili u svezi s radom, imperativ je od presudnog značaja za održanje konkurentnosti nacionalnog gospodarstva, a za što je nužan i suvremeni pravni okvir i praksa.

Zajednica gospodarskih subjekata kao ponuditelj u postupku javne nabave

Ante Loboja*

Zakon o javnoj nabavi (NN, br. 120/16, dalje u tekstu: ZJN 2016) utvrđuje pravila o postupku javne nabave koji provodi javni ili sektorski naručitelj radi sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe, radova ili usluga, okvirnog sporazuma te provedbe projektnog natječaja. U postupku javne nabave, kao natjecatelj ili ponuditelj, može sudjelovati svaki gospodarski subjekt, odnosno fizička ili pravna osoba, uključujući podružnicu, javno tijelo ili zajednica tih osoba ili tijela, uključujući svako njihovo privremeno udruženje, koja na tržištu nudi izvođenje radova ili posla, isporuku robe ili pružanje usluga.

Autor u članku obrađuje normativni okvir te relevantnu praksu Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) u svezi sudjelovanja zajednice gospodarskih subjekata u postupcima javne nabave.¹

1. Zajednica gospodarskih subjekata prema ZJN 2016

Za razliku od prethodnog ZJN koji je sadržavao određena normativna rješenja o Zajednici ponuditelja i natjecatelja: o dijelu ugovora o javnoj nabavi, predmetu, količini, vrijednosti i postotnom udjelu koji će izvršavati pojedini član Zajednice ponuditelja, a što je moralo biti navedeno u ponudi; o solidarnoj odgovornosti članova Zajednice ponuditelja te o neposrednom plaćanju svakom članu Zajednice ponuditelja za onaj dio ugovora o javnoj nabavi koji je on izvršio (ako Zajednica ponuditelja ne odredi drugačije), važeći ZJN 2016 ne sadrži takve odredbe, već prepušta naručiteljima da sami dokumentacijom o nabavi reguliraju navedena pitanja.

Pravilnikom o dokumentaciji o nabavi te ponudi u postupcima javne nabave (NN, br. 65/17, 75/20, dalje u tekstu: Pravilnik), člankom 2., propisan je sadržaj dokumentacije o nabavi, koja u tom smislu dokumentacija o nabavi sadrži sljedeće grupe podataka: „opće podatke“; „podatke o predmetu nabave“; „osnove za isključenje gospodarskog subjekta“; „kriterije za odabir gospodarskog subjekta“; „europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi“; „podatke o zahtjevu za sudjelovanju ili ponudi“, te „ostale odredbe“. Među „ostalim odredbama“ koje treba sadržavati dokumentacija o nabavi, člankom 2. stavkom 1. točkom 7. podtoč. 11. Pravilnika su i „odredbe koje se odnose na Zajednicu gospodarskih subjekata – ponuditelja ili natjecatelja“.

Primjer iz prakse javnog naručitelja: Dokumentacija o nabavi za predmet: Izvođenje radova – građenje pješakačke površine PP2 na građevini „Pristup poslovno stambenom kompleksu K.“, br. objave: 2022/S 0F2-0006521, od 16. veljače 2022.

Toč. 7.2. naručitelj je propisao odredbe koje se odnose za Zajednicu gospodarskih subjekata (ponuditelja)

„Zajednica gospodarskih subjekata je privremeno udruženje više fizičkih ili pravnih osoba, uključujući podružnice ili javna tijela, koja na tržištu nudi izvođenje radova ili posla, isporuku robe ili pružanje usluga. Ako se dva ili više gospodarskih subjekata udruže radi podnošenja zajedničke ponude, u ponudi se obvezno navodi da se radi o ponudi Zajednice ponuditelja.

Komunikacija između Naručitelja i Zajednice gospodarskih subjekata odvijat će se putem člana zajednice gospodarskih subjekata koji je ovlašten za komunikaciju s Naručiteljem, pa je istog potrebno naznačiti u ponudbenom listu.

Ako zajednica gospodarskih subjekata bude odabrana za sklapanje ugovora, obvezna je najkasnije u roku od pet dana od dana izvršnosti odluke o odabiru, javnom naručitelju dostaviti pravni akt kojim uređuje svoje međusobne odnose – npr.: međusobni sporazum/ ugovor o poslovnoj suradnji ili sl. Navedenim pravnim aktom trebaju se riješiti međusobni odnosi članova Zajednice vezani uz izvršavanje ugovora, primjerice – dostava jamstva za uredno ispunjenje ugovora; dio ugovora koji će izvršavati svaki član Zajednice; obveze svakog člana Zajednice u ispunjenju ugovora; obavještanje Naručitelja o promjenama vezanim uz potpisnike ugovora o javnoj nabavi, način odvijanja komunikacije (koji član Zajednice, na koji e-mail, fax i sl.), način sklapanja ugovora i potpisnik ugovora, izdavanje jamstava na temelju ugovora, komunikacija vezana uz izvršavanje ugovora, izdavanje računa, plaćanje računa, potpisivanje primopredajnog zapisnika i sl.

* Ante Loboja, dpl.iur., voditelj Službe za stručnu pomoć i nadzor u Upravi za politiku javne nabave Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja

¹ Stajališta navedena u ovom članku osobna su stajališta autora i ne predstavljaju mišljenje institucije u kojoj je zaposlen

Naručitelj *neposredno plaća svakom članu zajednice gospodarskih subjekata za onaj dio ugovora koji je on izvršio, ako zajednica ponuditelja ne odredi drugačije. U ponudi zajednice gospodarskih subjekata mora biti navedeno koji će dio ugovora (predmet, količina, vrijednost ili postotni dio) izvršavati pojedini član zajednice gospodarskih subjekata. U slučaju zajednice gospodarskih subjekata svi članovi Zajednice moraju dostaviti zaseban ESPD i svaki član Zajednice mora **pojedinačno dokazati** da:*

- nije u jednoj od situacija zbog koje se gospodarski subjekt isključuje iz postupka javne nabave (osnove za isključenje) – toč. 3.1.1. i 3.1.2. Dokumentacije o nabavi;
- ispunjava uvjete iz toč. 4.1. Dokumentacije o nabavi (Sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti – gospodarski subjekt mora dokazati svoj upis u sudski, obrtni, strukovni ili drugi odgovarajući registar u državi njegova poslovnog nastana).

Skupno (zajednički) dokazati da:

- ispunjavaju tražene kriterije za kvalitativni odabir gospodarskog subjekta („uvjete sposobnosti“) iz toč. 4.2.1. i 4.2.2. Dokumentacije o nabavi“.

Dakle, u prethodnom primjeru iz prakse javnog naručitelja uvjeti sudjelovanja Zajednice gospodarskih subjekata u postupku javne nabave određeni su na način kako je to bilo regulirano prethodnim Zakonom o javnoj nabavi (NN, br. 90/11, 83/13, 143/13 i 13/14.) odnosno u skladu s postojećom praksom javne nabave (**solidarna odgovornost članova zajednice gospodarskih subjekata; neposredno plaćanje svakom članu Zajednice** od strane naručitelja; **ugovor/sporazum o poslovnoj suradnji** između članova zajednice kojim se rješavaju međusobni odnosi članova Zajednice ponuditelja vezani uz izvršenje ugovora o javnoj nabavi; podaci o dijelu ugovora koji će izvršavati pojedini član Zajednice, obveze svakog člana Zajednice ponuditelja u ispunjenju ugovora o javnoj nabavi, način odvijanja **komunikacije**, način sklapanja ugovora i **potpis ugovora**, izdavanje **jamstava** na temelju ugovora, komunikacija vezana uz izvršavanje ugovora, izdavanje računa, plaćanje računa, potpisivanje primopredajnog zapisnika i ostala bitna pitanja, i sl.).

2. Ponudbeni list – podaci o članovima Zajednice gospodarskih subjekata

U članku 7. Pravilnika („Sadržaj ponude“), stavku 2. propisan je sadržaj ponudbenog lista (**1. podaci o naručitelju** (naziv ili tvrtka, sjedište, OIB); **2. podaci o ponuditelju** (naziv ili tvrtka, sjedište, OIB ili nacionalni identifikacijski broj, broj računa, navod o tome je li ponuditelj u sustavu poreza na dodanu vrijednost, poštanska adresa, adresa elektroničke pošte, kontakt osoba ponuditelja, broj telefona i faksa); **3. predmet nabave**; **4. podaci o podugovarateljima** i podaci o dijelu ugovora o javnoj nabavi, ako se dio ugovora o javnoj nabavi daje u podugovor; **5. cijena ponude bez PDV-a**; **6. iznos PDV-a**, **7. cijena ponude s PDV-om**; **8. rok valjanosti ponude**; **9. datum i potpis ponuditelja**, ako se ponuda dostavlja sredstvima komunikacije koja nisu elektronička.

U stavku 4. istoga članka Pravilnika propisano je da „Ako se radi o Zajednici gospodarskih subjekata, ponudbeni list sadrži podatke iz stavka 2. točke 2. istoga članka za svakog člana Zajednice, uz obveznu naznaku člana koji je **voditelj zajednice te ovlašten za komunikaciju s naručiteljem**“.

Dakle, u ponudi Zajednice ponuditelja potrebno je u ponudbenom listu navesti naziv ili tvrtku, sjedište, OIB ili nacionalni identifikacijski broj, broj računa, navod o tome je li ponuditelj u sustavu PDV-a, poštanska adresa, adresa e-pošte, kontakt osoba ponuditelja, broj telefona i faksa, za svakog ponuditelja.

3. Sporazum Zajednice gospodarskih subjekata

U primjeru iz prakse koji slijedi naručitelj je u dokumentaciji o nabavi propisao da ako ponudu podnosi Zajednica gospodarskih subjekata, u ponudi je potrebno priložiti sporazum zajednice ili izjavu o zajedničkom nastupu Zajednice gospodarskih subjekata, ugovor ili sl., iz kojeg su vidljivi najmanje sljedeći podaci: 1. o članu Zajednice gospodarskih subjekata koji je ovlašten za komunikaciju s naručiteljem, 2. podaci o članu Zajednice koji je ovlašten za predaju ponude, 3. podaci o dijelu ugovora (predmet ili količina, vrijednost ili postotni udio) koji će izvršavati pojedini član Zajednice, 4. podaci o načinu plaćanja, te 5. podaci o potpisniku/potpisnicima ugovora.

Primjer iz prakse Državne komisije: Odabrana Zajednica ponuditelja nije priložila traženi sporazum zajednice gospodarskih subjekata ili izjavu o zajedničkom djelovanju Zajednice gospodarskih subjekata, niti sličan dokument

Naručitelj Zapešić d.o.o., objavio je 18. lipnja 2021. u EOJN RH poziv na nadmetanje s dokumentacijom o nabavi, u otvorenom postupku s ciljem sklapanja okvirnog sporazuma s jednim gospodarskim subjektom na razdoblje od dvije godine, br. objave: 2021/S OF2-0022732, za predmet nabave: usluga odvoza s utovarom i zbrinjavanjem otpada (po grupama).

U žalbi na Odluku o odabiru ponude Zajednice ponuditelja Saubermacher-EKP d.o.o. i Saubermacher Slovenija d.o.o., za Grupu 1. – Usluga odvoza i zbrinjavanja glomaznog otpada, žalbu je 23. kolovoza 2021. izjavio ponuditelj Eko-flor plus d.o.o., koji navodi da odabrana Zajednica ponuditelja u ponudi nije dostavila Sporazum zajednice gospodarskih subjekata ili izjavu o zajedničkom djelovanju zajednice gospodarskih subjekata, kako je traženo toč. 8.4. dokumentacije. Stoga smatra da je naručitelj prihvatio nepravilnu ponudu koja je trebalo odbiti.

U odgovoru na žalbu naručitelj navodi da je dokumentacijom odredio koji su podaci bitni i koji moraju biti vidljivi ako se radi o Zajednici ponuditelja, te je naveo da se isto navodi u Sporazumu, Izjavi ili sl. dokumentu. Obrazlaže da je navedeno vidljivo u uvezu ponude i ESPD obrascima svakog člana Zajednice ponuditelja, te sukladno tome ovaj žalbeni navod smatra neosnovanim.

Državna komisija je utvrdila da je u toč. 8.4. dokumentacije naručitelj propisano da je u ponudi Zajednice gospo-

darskih subjekata potrebno priložiti sporazum zajednice ili izjavu o zajedničkom djelovanju zajednice gospodarskih subjekata ili sl., iz kojeg su vidljivi najmanje sljedeći podaci: 1. o članu Zajednice gospodarskih subjekata koji je ovlašten za komunikaciju s naručiteljem, 2. podaci o članu Zajednice koji je ovlašten za predaju ponude, 3. podaci o dijelu ugovora (predmet ili količina, vrijednost ili postotni udio) koji će izvršavati pojedini član Zajednice, 4. podaci o načinu plaćanja, te 5. podaci o potpisniku/potpisnicima ugovora.

Uvidom u dostavljenu ponudu utvrđeno je da odabrana Zajednica ponuditelja nije priložila traženi sporazum zajednice gospodarskih subjekata ili izjavu o zajedničkom djelovanju Zajednice gospodarskih subjekata, niti sličan dokument iz kojeg bi bili vidljivi traženi podaci iz toč. 8.4. dokumentacije. Nadalje, uvidom u uvez ponude kao i ESPD obrasce članova Zajednice ponuditelja utvrđeno je, a suprotno tvrdnjama naručitelja, da iz navedenih dokumenata nisu vidljivi svi traženi podaci iz točke 8.4. dokumentacije, jer iz navedenih dokumenata nisu vidljivi traženi podaci o načinu plaćanja i potpisniku/potpisnicima ugovora.

Odredbom članka 280. stavka 4. ZJN 2016 propisano je da se pri izradi ponude ponuditelj mora pridržavati zahtjeva i uvjeta iz dokumentacije te ne smije mijenjati ni nadopunjavati tekst dokumentacije. Pošto se odabrana Zajednica ponuditelja pri izradi ponude nije pridržavala propisanih zahtjeva iz toč. 8.4. dokumentacije te polazeći od odredbe članka 290. ZJN 2016 kojom je propisano da javni naručitelj pregledava i ocjenjuje ponude na temelju uvjeta i zahtjeva iz dokumentacije o nabavi, žalbeni navod je osnovan. (Rješenje, Klasa: UP/II-034-02/21-01/785, od 30. rujna 2021.)

4. Jamstvo za ozbiljnost ponude Zajednice ponuditelja

Sukladno odredbi članka 214. stavka 1. ZJN 2016, javni naručitelj može od gospodarskog subjekta zahtijevati dostavu jamstva za ozbiljnost ponude za slučaj odustajanja ponuditelja od svoje ponude u roku njezine valjanosti, nedostavljanja ažuriranih popratnih dokumenata sukladno članku 263. istoga Zakona, neprihvatanja ispravka računске greške, odbijanja potpisivanja ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma ili nedostavljanja jamstva za uredno ispunjenje ugovora o javnoj nabavi ili okvirnog sporazuma, ako okvirni sporazum obvezuje na sklapanje i izvršenje.

Ako javni naručitelj zahtijeva neko od jamstava, obvezan je u dokumentaciji o nabavi odrediti vrstu, sredstvo i uvjete jamstava, s time da ne može odrediti isključivo novčani polog kao jamstvo. Neovisno o sredstvu jamstva koje je javni naručitelj odredio, gospodarski subjekt može dati novčani polog.

Člankom 2. stavkom 1. točkom 7. Pravilnika propisan je sadržaj dokumentacije o nabavi, u koji spadaju i podaci o „vrsti, sredstvu i uvjetima jamstva, ako su tražena te navod da gospodarski subjekt može dati novčani polog u traženom iznosu i žiro-račun (IBAN) naručitelja“.

Primjer iz prakse naručitelja: Dokumentacija o nabavi za predmet: Izvođenje radova – građenje pješačke površine PP2 na građevini „Pristup poslovno stambenom kompleksu K.“, br. objave: 2022/S 0F2-0006521, od 16. veljače 2022.

U toč. 7.4.1. dokumentacije o nabavi „Jamstvo za ozbiljnost ponude“, naručitelj je propisao:

„Ponuditelj je dužan dostaviti jamstvo za ozbiljnost ponude u iznosu od 20.000,00 HRK, s rokom važenja sukladno roku valjanosti ponude (najmanje 60 dana od isteka roka za dostavu ponuda). Ponuditelj može dostaviti jamstvo koje traje duže od roka valjanosti ponude. Ako uz ponudu nije dostavljeno jamstvo za ozbiljnost ponude, Naručitelj će ponudu odbiti kao nepravilnu.

Jamstvo za ozbiljnost ponude je jamstvo za slučaj odustajanja ponuditelja od svoje ponude u roku njezine valjanosti, nedostavljanja ažuriranih popratnih dokumenata sukladno članku 263. ZJN 2016, neprihvatanja ispravka računске greške, odbijanja potpisivanja ugovora o javnoj nabavi, nedostavljanja jamstva za uredno ispunjenje ugovora o javnoj nabavi. Jamstvo za ozbiljnost ponude daje se u obliku garancije banke, s klauzulom „bezuvjetno“, „bez prigovora“, „neopozivo“ i „naplativo na prvi poziv“ ili novčanog pologa.

U slučaju podnošenja zajedničke ponude Zajednice gospodarskih subjekata jamstvo za ozbiljnost ponude može dati jedan član Zajednice ponuditelja ili svaki član Zajednice ponuditelja može dati jamstvo proporcionalno svojem udjelu u ponudi, u kojem slučaju zbroj dostavljenih jamstava članova Zajednice ponuditelja mora odgovarati traženom iznosu predmetnog jamstva.

U slučaju da je ponuditelj Zajednica gospodarskih subjekata te da kao sredstvo jamstva za ozbiljnost ponude dostavlja bankarsku garanciju isti može odabrati jedan od sljedeća tri načina:

- jamstvo mora glasiti na sve članove Zajednice (svi članovi zajednice ponuditelja su nalogodavci na bankarskoj garanciji) ili
- jedan član Zajednice može biti nalogodavac, međutim jamstvo mora sadržavati navod o tome da je riječ o Zajednici gospodarskih subjekata i navod svih članova Zajednice ponuditelja ili
- svaki član Zajednice ponuditelja dostavlja zasebno jamstvo prema svom udjelu u ponudi ili sukladno međusobnom sporazumu, ako je drugačije ugovoreno (zbroj svih garancija mora odgovarati iznosu jamstva navedenom u dokumentaciji o nabavi).

Ako tijekom postupka javne nabave istekne rok valjanosti ponude i jamstva za ozbiljnost ponude, Naručitelj je obvezan prije odabira zatražiti produženje roka valjanosti ponude i jamstva od ponuditelja koji je podnio ekonomski najpovoljniju ponudu, u primjerenom roku, ne kraćem od pet dana, računajući od dana slanja zahtjeva Naručitelja putem EOJN RH. Jamstvo za ozbiljnost ponude mora biti izdano u korist javnog naručitelja Grada R.

Bankarska garancija obvezno se dostavlja u izvorniku, u roku za dostavu ponuda, kao sastavni dio ponude u papirnatom obliku koji se dostavlja odvojeno u zatvorenoj omotnici. Izvornik ne smije biti ni na koji način oštećen (bušenjem, klamanjem i sl.). Naručitelj će vratiti ponuditeljima jamstvo za ozbiljnost ponude u roku od 10 dana od dana potpisivanja ugovora o javnoj nabavi, odnosno dostave jamstva za uredno ispunjenje ugovora o javnoj nabavi“.

5. Oslanjanje na sposobnost drugih članova

Sukladno članku 3. toč. 8. ZJN 2016, gospodarski subjekt je fizička ili pravna osoba, uključujući podružnicu, ili javno tijelo ili **zajednica** tih osoba ili tijela, uključujući svako njihovo privremeno udruženje, koja na tržištu nudi izvođenje radova ili posla, isporuku robe ili pružanje usluga. Gospodarski subjekt može se u postupku javne nabave radi dokazivanja ispunjavanja kriterija za odabir gospodarskog subjekta osloniti na sposobnost drugih subjekata. Zajednica gospodarskih subjekata može se osloniti na sposobnost članova Zajednice. Dokazivati navedene kriterije u Zajednici može svaki član Zajednice, jer se ta sposobnost u Zajednici može dokazivati kumulativno.

Primjer iz prakse Državne komisije: Zajednica gospodarskih subjekata može se osloniti na sposobnost članova Zajednice ili drugih subjekata

Naručitelj, HEP – ODS d.o.o. objavio je 2. siječnja 2018. u EOJN RH obavijest o nadmetanju s dokumentacijom o nabavi, u otvorenom postupku s ciljem sklapanja okvirnog sporazuma s jednim gospodarskim subjektom na rok od 24 mjeseca, br.: 2017/S OF5-0027868, za predmet: sječa granja i raslinja na trasama distribucijskih nadzemnih vodova po grupama.

Na Odluku o odabiru ponude ZP P.G. d.o.o. i C.p., za grupu 2., žalbu je izjavila Zajednica ponuditelja S. d.o.o. i Poljo-p., Obrt za trg. i usluge. Žalitelj navodi da je odabrana ZP u **Popisu tehničkih stručnjaka**, za osam radnika navela kao poslodavca člana Zajednice ponuditelja P.G. d.o.o. koji će izvršavati 76% ugovora, a za preostala 23 radnika navela je kao poslodavca drugog člana ZP C.p. d.o.o. Žalitelju je sporno kako bi član Zajednice ponuditelja sa samo osam radnika mogao izvršavati većinu ugovorne obveze. Navodi da odabrana Zajednica ponuditelja u prethodnom ugovornom razdoblju kod istog naručitelja nije bila u mogućnosti izvršiti ugovor zbog nedostatka tehničkih stručnjaka, te je ugovor raskinut, a u novom postupku ugovor je dodijeljen žalitelju. Navodi da je naručitelj trebao primijeniti institut pojašnjenja vezano za tehničke stručnjake.

Člankom 277. ZJN 2016 propisano je da se Zajednica gospodarskih subjekata može osloniti na sposobnost članova Zajednice ili drugih subjekata pod uvjetima određenim istim poglavljem. Stoga, prema ocjeni Državne komisije, s obzirom na to da se u konkretnom slučaju odabrana ZP sukladno navedenim zakonskim odredbama može osloniti na sposobnost članova Zajednice te budući da žalitelj nije dokazao da predloženi tehnički stručnjaci neće moći izvršiti predmet nabave nego samo izražava sumnju, žalbeni na-

vod je neosnovan. Uz to, nije u pravu žalitelj kada navodi da je naručitelj zbog saznanja iz prethodnog postupka nabave morao primijeniti institut pojašnjenja, budući da je člankom 293. institut pojašnjenja propisan kao mogućnost a ne kao obveza naručitelja. Žalbeni navod je neosnovan. (Klasa: UPI/-034-02/18-01/440, od 25. srpnja 2018.)

6. Dokazivanje uvjeta tehničke i stručne sposobnosti

Kriteriji za odabir gospodarskog subjekta u postupku javne nabave mogu se odnositi na:

1. sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti,
2. ekonomsku i financijsku sposobnost, i
3. tehničku i stručnu sposobnost.

Naručitelj smije kao uvjete sposobnosti gospodarskog subjekta u postupku javne nabave odrediti samo naprijed navedene kriterije za odabir, a prilikom njihovog određivanja on smije zahtijevati samo minimalne razine sposobnosti (u obavijesti o nadmetanju) koje osiguravaju da će gospodarski subjekt biti sposoban izvršiti ugovor o javnoj nabavi.

Svi uvjeti sposobnosti moraju biti:

- vezani uz predmet nabave i
- razmjerni predmetu nabave.

Smatra se da je uvjet tehničke i stručne sposobnosti gospodarskog subjekta (popisi radova; popisi glavnih isporuka robe; popis glavnih usluga) vezan uz predmet nabave ako su radovi, roba ili usluge isti ili slični predmetu nabave, odnosno grupi predmeta nabave ako je predmet podijeljen na grupe.

Smatra se da je uvjet tehničke i stručne sposobnosti gospodarskog subjekta (popisi radova; popisi glavnih isporuka robe; popis glavnih usluga) razmjerni predmetu nabave odnosno grupi predmeta nabave ako se traži dokaz o izvođenju radova, isporuci robe ili pružanju usluga čija pojedinačna vrijednost nije viša od procijenjene vrijednosti nabave, odnosno grupe predmeta nabave ako je predmet podijeljen na grupe, s time da javni naručitelj može odrediti i blaže uvjete.

Kriterije za odabir gospodarskog subjekta – uvjete tehničke i stručne sposobnosti, koje je naručitelj odredio u dokumentaciji o nabavi, Zajednica gospodarskih subjekata dokazuje **kumulativno**.

Primjer iz prakse Državne komisije: Državna komisija je ocijenila da je u pitanju dokazivanje tehničke i stručne sposobnosti koju članovi Zajednice ponuditelja dokazuju zajednički, pa je isti ponuditelj dokazao navedenu sposobnost

Naručitelj, Grad Zagreb, objavio je 10. srpnja 2017. u EOJN RH obavijest o nadmetanju s dokumentacijom o nabavi, u otvorenom postupku s namjerom sklapanja okvirnog sporazuma s jednim gospodarskim subjektom, broj: 2017/S OF2-0014310, za predmet nabave: usluga osiguranja.

Na Odluku o odabiru ponude zajednice ponuditelja Jadransko osiguranje d.d. Zagreb i Euroherc d.d. Zagreb, žalbu je

16. listopada 2017. izjavio žalitelj Croatia osiguranje d.d. Zagreb. Žalitelj u žalbi u bitnome osporava razloge odbijanja vlastite ponude te valjanost ponude odabranog ponuditelja. Između ostaloga navodi da je član odabrane Zajednice ponuditelja društvo Euroherc d.d dostavilo ažurirani popratni dokument – popis izvršenih najznačajnijih ugovora o uslugama osiguranja, u kojem nije naveden datum završetka usluge.

U dijelu dokumentacije o nabavi koji se odnosi na tehničku i stručnu sposobnost („Popis pruženih usluga“, koji sadrži najmanje: opis, vrijednost, datum završetka usluga, te naziv druge ugovorne strane), toč.15.2.1.), propisano je da gospodarski subjekt mora dokazati da je u godini u kojoj je započeo postupak javne nabave i tijekom tri godine koje prethode toj godini, pružio usluge iste ili slične kao predmet nabave, s time da zbroj vrijednosti ugovora bez PDV-a, najviše tri ugovora, mora biti minimalno u visini ½ procijenjene vrijednosti nabave. Time gospodarski subjekt dokazuje da ima potrebno iskustvo, znanje i sposobnost te da je s obzirom na opseg, predmet i procijenjenu vrijednost nabave, sposoban kvalitetno obavljati usluge koje su predmet nabave.

Za potrebe utvrđivanja okolnosti iz toč.15.2.1. dokumentacije o nabavi, gospodarski subjekt u ponudi dostavlja ispunjeni ESPD obrazac, Dio IV. Kriteriji za odabir, Odjeljak a za ponuditelja i člana Zajednice gospodarskih subjekata, odnosno Odjeljak C, Tehnička i stručna sposobnost, toč. 1b), toč. 10), ako je primjenjivo tj. u slučaju da ESPD obrazac dostavlja gospodarski subjekt na čiju se sposobnost ponuditelj oslanja. (...).

Državna komisija je utvrdila da je član Zajednice ponuditelja Jadransko osiguranje d.d., postupajući po pozivu naručitelja za dostavom ažuriranih popratnih dokumenata, dostavio Popis uredno izvršenih usluga osiguranja, kojim je u cijelosti dokazao tehničku i stručnu sposobnost kako je to traženo toč. 15.2.1. dokumentacije o nabavi, s podatkom o vremenu i mjestu izvršenja ugovora. Član Zajednice ponuditelja Euroherc d.d., također je dostavio ažurirani

popratni dokument – Popis ugovora, u kojem nedostaje konkretan podatak o vremenu izvršenja ugovora.

Međutim, kako je u pitanju dokazivanje tehničke i stručne sposobnosti, koju članovi Zajednice ponuditelja nisu dužni pojedinačno dokazivati, već istu dokazuju zajednički, kumulativno, zato što je predmetnu sposobnost dokazalo društvo Jadransko osiguranje d.d., utvrđeno da je ponuda sukladna dokumentaciji o nabavi i zahtjevu naručitelja za dostavom ažuriranih popratnih dokumenata, kao i da je Zajednica ponuditelja u tom dijelu dokazala sposobnost. Stoga je žalbeni navod neosnovan. (Rješenje: Klasa: UP/II-034-02/17-01/751, od 6. prosinca 2017.)

7. Zaključno

ZJN 2016 pruža mogućnost gospodarskim subjektima da, ovisno o okolnostima svakog konkretnog slučaja odnosno postupka javne nabave, odluče na koji će način sudjelovati u postupku, samostalno ili u nekoj formi koja uključuje suradnju s drugim subjektima na tržištu. Oni će u praksi najčešće samostalno nastupiti u postupku javne nabave, ako ispunjavaju uvjete i zahtjeve naručitelja određene u dokumentaciji o nabavi. Međutim, ako je gospodarski subjekt radi ispunjavanja propisanih uvjeta primoran povezati se s drugim gospodarskim subjektima ili zbog podjele rizika posla želi nastupiti s drugim subjektima i slično, tada mu na raspolaganju stoje različite forme udruživanja s drugim subjektima na tržištu (zajednica gospodarskih subjekata; angažiranje jednog ili više podugovaratelja; oslanjanje na sposobnost drugih subjekata na tržištu, i sl.).

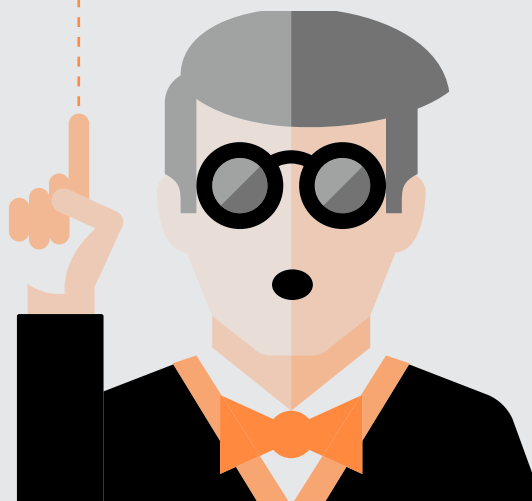
Ako je Zajednica gospodarskih subjekata natjecatelj ili ponuditelj u postupku javne nabave, tada svaki član Zajednice mora dokazati da u odnosu na njega ne postoje razlozi za isključenje iz postupka javne nabave (kažnjavanost gospodarskog subjekta odnosno njegove odgovorne osobe; neplaćen dospjeli dug po osnovi poreza i doprinosa, i s.), a članovi zajednice zajednički dokazuju propisane uvjete ekonomske i financijske te tehničke i stručne sposobnosti za izvršenje ugovora o javnoj nabavi.

DJELOVANJE CENTRA

tim4pin

MOŽETE PRATITI NA

WWW.TIM4PIN.HR

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave*

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Oblik jamstva za ozbiljnost ponude¹

Odabrani i drugorangirani ponuditelj su dostavili jamstva za ozbiljnost ponude u obliku bjanko zadužnice, a naručitelj je tražio dostavu jamstva u obliku zadužnice ili novčani polog u tom iznosu

..... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj osporava odabranu i drugorangiranu ponudu navodeći da su trebale biti isključene iz postupka kao nepravilne, jer sadrže jamstva za ozbiljnost ponude koja nisu propisana dokumentacijom. Navodi da su odabrani i drugorangirani ponuditelj su dostavili bjanko zadužnice, a ne zadužnice, a radi se o dva sasvim različita dokumenta definirana različitim propisima.

Dokumentacijom o nabavi naručitelj je propisao da ponuditelj mora uz ponudu dostaviti i jamstvo za ozbiljnost ponude u obliku zadužnice, na iznos od 17.000,00 kuna. Jamstvo za ozbiljnost ponude dostavlja se u izvorniku, odvojeno od elektroničke dostave ponuda, u papirnatom obliku. Ponuditelj može kao jamstvo za ozbiljnost ponude umjesto zadužnice dati novčani polog u traženom iznosu.

Među strankama nije sporno da su odabrani i drugorangirani ponuditelj dostavili jamstva za ozbiljnost ponude u obliku bjanko zadužnice. Naručitelj je u točki 17.1. dokumentacije tražio dostavu jamstva za ozbiljnost ponude u obliku zadužnice ili novčani polog u tom iznosu. Budući da su odabrani i drugorangirani ponuditelj dostavili bjanko zadužnice, evidentno je da nisu postupili sukladno zahtjevu naručitelja. Nesporno je da je i zadužnica vrsta jamstva, međutim, nije tražena vrsta jamstva. Naručitelj nakon otvaranja ponuda pregledava i ocjenjuje ponude na temelju uvjeta i zahtjeva iz dokumentacije.

Budući da se sukladno članku 20. stavku 8. Pravilnika ponudbeni list, troškovnik i jamstvo za ozbiljnost ponude ne smatraju određenim dokumentima koji nedostaju u smislu članka 293. ZJN 2016 te naručitelj ne smije za-

tražiti od ponuditelja da iste dostavi tijekom pregleda i ocjene ponuda, konkretni nedostatak je neatklonjiv. Žalbeni navod je osnovan. Navedena pravna stajališta zauzeo je i VUS RH, u presudama posl. broj: UsII-442/19 te posl. broj: UsII-431/20.

Pravni interes za dobivanje ugovora o javnoj nabavi²

Žalitelj nije ponuditelj pa pošto da nije predao ponudu u predmetnom postupku javne nabave, isti nije u smislu članka 401. ZJN 2016, iskazao pravni interes za dobivanje određenog ugovora

... u žalbi na Odluku o odabiru za grupu I. predmeta nabave žalbu je izjavio žalitelj B. d.o.o. U žalbenom postupku Državna komisija postupa u granicama žalbenih navoda, a po službenoj dužnosti pazi na postupovne pretpostavke i osobito bitne povrede postupka te, prije upuštanja u odluku o glavnoj stvari, utvrđuje postupovne pretpostavke za izjavljivanje žalbe na strani žalitelja, a među kojim pretpostavkama je i postojanje pravnog interesa.

Člankom 401. stavkom 1. ZJN 2016, propisano je tko ima pravo na žalbu. Pravo na žalbu obuhvaća pravni interes na strani gospodarskog subjekta za dobivanje određenog ugovora i moguću štetu. Pravni interes gospodarski subjekt u ovoj fazi postupka iskazuje predajom ponude u određenom postupku nabave.

Uvidom u Upisnik o zaprimanju ponuda i Zapisnik o otvaranju ponuda, utvrđeno je da su za grupu 1. predmeta nabave ponude predali ponuditelji K. d.o.o. i I.-Ing d.o.o., dok ponuda žalitelja B. d.o.o., nije predana. Dakle, u predmetnom postupku žalitelj nije ponuditelj te činjenicom da nije predao ponudu u predmetnom postupku javne nabave, isti nije iskazao pravni interes za dobivanje određenog ugovora. Slijedom navedenog na strani žalitelja nisu ispunjene pretpostavke iz članka 401. stavka 1. ZJN 2016 za izjavljivanje žalbe (pravni interes i moguća šteta).

¹ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/22-01/297, od 31. svibnja 2022. godine

² Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/19-01/58 od 30. siječnja 2019. godine

Budući da žalitelj nije dokazao postojanje uvjeta za pravo na žalbu na odluku o odabiru iz članka 401. stavka 1. ZJN 2016, žalba žalitelja se odbacuje zbog nedostatka pravnog interesa.

Dokumentacija o nabavi nije jasna, precizna, razumljiva i nedvojben³

Naručitelj je u jednom dijelu dokumentacije tražio dokazivanje godišnjeg prometa za posljednju jednu dostupnu financijsku godinu, a u drugom dijelu dostavljanje izjave o ukupnom prometu gospodarskog subjekta u tri posljednje dostupne financijske godine

... u žalbi na sadržaj dokumentacije žalitelj navodi da je naručitelj u jednom dijelu dokumentacije tražio dokazivanje godišnjeg prometa za posljednju jednu dostupnu financijsku godinu, a u drugom dijelu dostavljanje izjave o ukupnom prometu gospodarskog subjekta u tri posljednje dostupne financijske godine, pa nije jasno dokazuju li ponuditelji ekonomsku i financijsku sposobnost godišnjim prometom u jednoj dostupnoj financijskoj godini ili u posljednje tri dostupne financijske godine.

Naručitelj u odgovoru na žalbu u bitnome navodi da očita tekstualna omaška u dokumentaciji ne znači da je dokumentacija nejasna, neprecizna, nerazumljiva i dvojben.

Uvidom u točku 4.2.1 Knjige 1 (Ekonomska i financijska sposobnost) utvrđeno je da je naručitelj propisao da gospodarski subjekt mora dokazati da je njegov godišnji promet za posljednju jednu dostupnu financijsku godinu, ovisno o datumu osnivanja ili početka obavljanja djelatnosti ponuditelja, ako je informacija o tim prometima dostupna, jednak ili veći od procijenjene vrijednosti nabave. Za potrebe utvrđivanja navedene okolnosti gospodarski subjekt u ponudi dostavlja ispunjeni obrazac e-ESPD i to: Dio IV. Kriteriji za odabir, Odjeljak B: Ekonomska i financijska sposobnost: točka 1a). Za potrebe utvrđivanja okolnosti navedenih u e-ESPD, naručitelj će prihvatiti izjavu o ukupnom prometu gospodarskog subjekta u tri posljednje dostupne financijske godine.

Člankom 200. stavkom 1. ZJN 2016 propisano je da dokumentacija o nabavi mora biti jasna, precizna, razumljiva i nedvojben te izrađena na način da omogućiti podnošenje usporedivih ponuda. Budući da je naručitelj u točki 4.2.1. Knjige 1 u jednom dijelu tražio dokazivanje godišnjeg prometa gospodarskog subjekta za posljednju jednu dostupnu financijsku godinu, a u drugom dijelu iste točke dostavljanje izjave o ukupnom prometu u tri posljednje dostupne financijske godine, u pravu je žalitelj kada tvrdi da nije jasno dokazuju li ponuditelji ekonomsku i financijsku sposobnost godišnjim prometom u posljednjoj jednoj dostupnoj financijskoj godini ili u posljednje tri dostupne financijske godine. Žalbeni navod je osnovan.

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

ZA OGLAŠAVANJE U ČASOPISU

tim4pinmagazin

- 1. OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - **1.500,00 kn**
str. III - **1.000,00 kn**
str. IV - **2.500,00 kn**
- 2. KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - **1.000,00 kn**
- 3. DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
- **750,00 kn** (cijela stranica 205 x 285 mm)
- **500,00 kn** (pola stranice 177 x 126 mm vodoravno ili 86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

³ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/22-01/309, od 6. lipnja 2022. godine

Smart economy: Osnivanje energetske zajednice u Republici Hrvatskoj

Damir Juričić*

Damir Medved**

Stupanjem na snagu Zakona o tržištu električne energije (NN, br. 111/2021) i Pravilnika o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetske djelatnosti (NN, br. 44/2022) stekle su se pretpostavke za osnivanje energetske zajednice u svrhu udruživanja građana, poduzetništva i tijela javnog prava zbog zajedničke proizvodnje, potrošnje na mjestu proizvodnje te dijeljenja proizvedene energije među članovima zajednice. Cilj osnivanja ovakvih formacija je postizanje energetske neovisnosti, smanjenje i stabilnost cijene energenata, veća učinkovitost korištenja proizvedene energije zbog dijeljenja i slično.

Međutim, društveno je opravdano i ekonomski racionalno postaviti pitanja o tome je li ovim propisima priređen poticajni zakonodavni i institucionalni okvir za pokretanje aktivnosti intenzivnog ulaganja u građansku energiju iz obnovljivih izvora i hoće li se postići naprijed navedeni ciljevi u društveno i ekonomsko prihvatljivom razdoblju? Opći je dojam da Pravilnik predstavlja još jedan instrument nadležnim javnim tijelima i javnim poduzećima u sprječavanju aktivnosti vezanih uz osnivanje i poslovanje energetske zajednice.

1. Uvod

Zakonom o tržištu električne energije dana je mogućnost udruživanja građana, poduzetništva i tijela javnih vlasti u tzv. energetske zajednice, a Pravilnikom o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetske djelatnosti određen je postupak i pravila osnivanja energetske zajednice. Odredbom članka 26. Zakona o tržištu električne energije određeno je da se građani mogu udružiti kako bi zajednički proizvodili i dijelili proizvedenu energiju u svrhu vlastite potrošnje. To će učiniti posredstvom tzv. energetske zajednice. Energetska zajednica građana je pravna osoba koja je osnovana na području Republike Hrvatske, čiji se vlasnici udjela ili članovi dobrovoljno udružuju kako bi ostvarili prednosti razmjene energije proizvedene i potrošene na određenom prostornom obuhvatu lokalne zajednice¹. Propis dozvoljava da se građani udruže s osobama javnog prava poput gradova, općina, ustanova ili komunalnih društava kako bi bolje iskoristili potencijal mogućnosti proizvodnje i (interne) potrošnje (u naravi, dijeljenja) proizvedene električne energije. Predviđene aktivnosti energetske zajednice su, između ostalog, proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora, opskrba električnom energijom zajednice; upravljanje potrošnjom električne energije; agregiranje članova zajednice skladištenje energije, energetska učinkovit, punjenje električnih vozila proizvedenom energijom i slično. Važno je skrenuti

i pozornost da se energetske zajednice temelje na dobrovoljnom i otvorenom sudjelovanju čija je primarna svrha pružanje okolišne, gospodarske ili socijalne koristi svojim članovima, a ne stvaranje financijske dobiti. Zakonodavac ovu svrhu osnivanja energetske zajednice nastoji ostvariti prisilom tako da obveže članove zajednice na vođenje poslovanja i poslovnih knjiga prema zakonima kojima se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija. Ovime propisi u Republici Hrvatskoj odstupaju od ideje iz Direktive (EU) 2019/944 koja eksplicitno dozvoljava i trgovačko društvo kao pravni oblik energetske zajednice.

Točkom 8. Priloga I. Pravilnika o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetske djelatnosti definirana je dokumentacija i potrebni dokazi kako bi energetska zajednica mogla obavljati aktivnosti zbog kojih se osniva – proizvodnja i dijeljenje energije. Energetska zajednica građana, poduzetnika i javnih tijela prije svega mora poprimiti svoju pravnu osobnost, obično u formi zadruge, udruge ili zaklade. Potom ta pravna osoba treba zatražiti dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti te naposljetku započeti s radom i aktivnostima zbog kojih je osnovana. Radi se o složenom postupku kako u fazi osnivanja i pripreme, tako i kasnije u fazi obavljanja poslovnih aktivnosti.

2. Aktivnosti osnivanja i poslovanja energetske zajednice

Energetske zajednice najčešće će se osnovati kao udruge ili zadruge. Postupci osnivanja ovakvih pravnih formacija određeni su Zakonom o udruzama (NN, br. 74/14, 70/17, 98/19) i Zakonom o zadrugama (NN, br. 34/11, 125/13, 76/14, 114/18, 98/19).

* dr.sc. Damir Juričić, Sveučilište u Rijeci, Centar za podršku pametnim i održivim gradovima. damir.juricic@uniri.hr

** mr.sc. Damir Medved, Ericsson Nikola Tesla d.o.o., Menadžer prodaje za nova poslovna područja. damir.medved@ericsson.com

¹ Juričić, D.; Medved, D. (2022) Energetske zajednice – pametna zajednička proizvodnja i razmjena električne energije, Tim4Pin, br. 1.

Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a **bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi**, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja. Djelovanje udruge temelji se na načelu neprofitnosti, što znači da se udruga ne osniva sa svrhom stjecanja dobiti, **ali može obavljati gospodarsku djelatnost**, sukladno zakonu i statutu. Udruga stječe pravnu osobnost danom upisa u Registar udruga Republike Hrvatske. Udrugu mogu osnovati najmanje **tri osnivača**. Osnivač udruge može biti svaka poslovno sposobna fizička osoba ako joj poslovna sposobnost nije oduzeta u dijelu sklapanja pravnih poslova i pravna osoba. Udruga je dužna voditi **popis svojih članova** koji se vodi elektronički ili na drugi prikladan način i obvezno sadrži podatke o osobnom imenu (nazivu), osobnom identifikacijskom broju (OIB), datumu rođenja, datumu pristupanja udruzi, kategoriji članstva, ako su utvrđene statutom udruge te datumu prestanka članstva u udruzi, a može sadržavati i druge podatke. Popis članova uvijek mora biti dostupan na uvid svim članovima i nadležnim tijelima, na njihov zahtjev. **Statut** je temeljni opći akt udruge koji donosi skupština udruge. Statut udruge sadrži odredbe o nazivu i sjedištu, zastupanju, područjima djelovanja sukladno ciljevima, ciljevima, djelatnostima kojima se ostvaruju ciljevi, gospodarskim djelatnostima sukladno zakonu, ako ih obavlja, načinu osiguranja javnosti djelovanja udruge, uvjetima i načinu učlanjivanja i prestanku članstva, pravima, obvezama i odgovornosti te stegovnoj odgovornosti članova i načinu vođenja popisa članova, tijelima udruge, njihovu sastavu i načinu sazivanja sjednica, izboru, opozivu, ovlastima, načinu odlučivanja i trajanju mandata te načinu sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata, izboru i opozivu likvidatora udruge, prestanku postojanja udruge, imovini, načinu stjecanja i raspolaganja imovinom, postupku s imovinom u slučaju prestanka udruge te načinu rješavanja sporova i sukoba interesa unutar udruge. Statut udruge može sadržavati odredbe o teritorijalnom djelovanju udruge, znaku udruge i njegovu izgledu te drugim pitanjima od značaja za udrugu. Nakon osnivanja, udruga se mora upisati u registar udruga. **Zahtjevu za upis u registar** udruga prilaže se zapisnik o radu i odlukama osnivačke skupštine, odluka skupštine o pokretanju postupka za upis u registar udruga, ako takva odluka nije donesena na osnivačkoj skupštini, statut, popis osnivača, osobna imena osoba ovlaštenih za zastupanje i osobno ime ili naziv likvidatora, izvod iz sudskog ili drugog registra za stranu pravnu osobu osnivača udruge, preslika osobne iskaznice ili putovnice za osnivače, likvidatora i osobe ovlaštene na zastupanje, suglasnost ili odobrenje nadležnog tijela za obavljanje određene djelatnosti, kada je to propisano posebnim zakonom kao uvjet za upis udruge. Nadležno upravno tijelo dužan je donijeti **rješenje** o zahtjevu za upis u roku od 30 dana od dana predaje urednog

zahtjeva za upis. **Imovinu udruge** čine novčana sredstva koja je udruga stekla uplatom članarina, dobrovoljnim prilozima i darovima, novčana sredstva koja udruga stekne obavljanjem djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi, financiranjem programa i projekata udruge iz državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te fondova i/ili inozemnih izvora i slično. **Gospodarske djelatnosti** udruga može obavljati pored djelatnosti kojima se ostvaruju njezini ciljevi utvrđeni statutom, ali ih ne smije obavljati radi stjecanja dobiti za svoje članove ili treće osobe. Ako u obavljanju gospodarske djelatnosti udruga ostvari višak prihoda nad rashodima, on se mora sukladno statutu udruge koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom. Udruge su dužne voditi poslovne knjige i sastavljati financijska izvješća prema propisima kojima se uređuje način financijskog poslovanja i vođenja računovodstva neprofitnih organizacija.

Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana. Zadruga se temelji na zadružnim vrednotama: samopomoći, odgovornosti, demokratičnosti, ravnopravnosti, pravičnosti i solidarnosti te moralnim vrednotama poštenja, otvorenosti, društvene odgovornosti i skrbi za druge. Odnose među svojim članovima zadruga uređuje na zadružnim načelima: dragovoljno i otvoreno članstvo; nadzor poslovanja od strane članova; gospodarsko sudjelovanje članova zadruge i raspodjela; samostalnost i neovisnost; obrazovanje, stručno usavršavanje i informiranje članova zadruge; suradnja među zadrugama te briga za zajednicu. Država, lokalna i područna (regionalna) samouprava potiču razvoj zadrugarstva mjerama ekonomske i socijalne politike te drugim mjerama unapređenja razvoja zadruge i zadružnog sustava. Zadrugu može osnovati najmanje **sedam osnivača** potpuno poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe. Osnivanjem zadruge osnivač zadruge postaje član zadruge i upisuje se u imenik članova zadruge. Osnivačku skupštinu sazivaju osnivači zadruge. Osnivačkoj skupštini predsjedava jedan od osnivača. Pravo glasa na osnivačkoj skupštini imaju osobe koje su potpisale izjavu o prihvaćanju pravila zadruge. Osnivačka skupština donosi odluke većinom glasova osnivača zadruge te donosi pravila zadruge. Pravila zadruge su donesena kada broj osnivača potreban za osnivanje zadruge potpiše izjavu o prihvaćanju pravila koja mora sadržavati ime i prezime, datum rođenja, prebivalište, OIB, broj i oznaku osobne identifikacijske isprave fizičke osobe, odnosno tvrtku, sjedište i OIB pravne osobe. Nakon donošenja pravila zadruge osnivačka skupština zadruge bira tijela zadruge i pravilima zadruge, donosi odluku o unosu, odnosno uplati uloga članova i druge odluke vezane uz osnivanje zadruge. **Pravila zadruge** sadrže odredbe o tvrtki, sjedištu i predmetu poslovanja; unutarnjem ustroju; uvjetima i načinu stjecanja članstva, obliku i visini, unosu i povratu uloga člana, pravima, obvezama i odgovornostima članova, uvjetima i

načinu prestanka članstva i drugim pitanjima vezanim uz članstvo u zadrugi; tijelima zadruge: njihovoj nadležnosti, pravima i obvezama, postupku izbora i opoziva, mandatu članova, načinu donošenja odluka i drugim pitanjima vezanim uz rad tijela zadruge; zastupanju i predstavljanju zadruge te pravima i ovlastima upravitelja; imovini zadruge i načinu raspolaganja imovinom; upotrebi dobiti, odnosno viška prihoda, pokriću gubitaka, odnosno manjka u poslovanju; dijelu dobiti, odnosno viška prihoda koji se raspoređuju u obvezne pričuve; statusnim promjenama i prestanku zadruge; informiranju članova i poslovnoj tajni; načinu i postupku izmjena i dopuna pravila i slično. Član zadruge može biti samo osoba koja neposredno sudjeluje u radu zadruge, koja posluje putem zadruge ili koristi njezine usluge ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarenju ciljeva zbog kojih je zadruga osnovana te ne može prenijeti svoje članstvo na drugu osobu. **Imovinu zadruge** čine ulogi članova, sredstva stečena obavljanjem djelatnosti i drugim aktivnostima zadruge i sredstva stečena na druge načine, a pripada zadrugi i služi za obavljanje njezinih djelatnosti i podmirenje njezinih obveza. Imovinu koja nije u funkciji obavljanja djelatnosti zadruge, zadruga može odlukom skupštine prodati ili dati u zakup, a ostvarena sredstva dužna je usmjeriti za poslovanje zadruge. **Ulog** člana zadruge može biti osnovni i dodatni ulog. Iznos osnovnog uloga je jednak, a njegovu visinu određuje skupština i ne može biti manji od 1.000,00 kuna. Dodatni ulog je ulog koji član zadruge može unijeti uz osnovni ulog. Iznos dodatnog uloga je jednak, a njegovu visinu određuje skupština zadruge. Ulog člana zadruge upisuje se na ime člana zadruge u imenik članova zadruge. Ulog se, u pravilu, unosi u novcu. Ako se ulog unosi u stvarima ili pravima, novčanu vrijednost stvari ili prava procjenjuje sudski vještak. Ako član zadruge kao ulog unosi stvar ili pravo koje se daje u vlasništvo zadruge, član zadruge odgovara za stvarne i pravne nedostatke stvari kao da se radi o prodaji. Zadruga može obavljati djelatnost **s ciljem stjecanja dobiti**, a može obavljati djelatnost u cilju udovoljavanja potreba svojih članova **bez namjere stjecanja dobiti**. Iz ostvarene dobiti utvrđene godišnjim obračunom zadruga je dužna pokriti gubitke iz prethodnih razdoblja, a nakon pokrića gubitaka iz prethodnog razdoblja, iz dobiti utvrđene godišnjim obračunom – zadruga izdvaja i posebno evidentira najmanje 20% za razvoj zadruge te najmanje 5% u obvezne pričuve sve dok te pričuve ne dosegnu ukupan iznos uloga članova.

Postupak osnivanja i rada energetske zajednice moguće je sažeti u tri grupe procesa:

1. Utvrđivanje pravne osobnosti energetske zajednice;
2. Registracija energetske djelatnosti te
3. Poslovanje energetske zajednice.

Svaka od navedenih grupa procesa ima svoje pod-procese koje treba provesti kako bi se postigao konačni cilj poslovanja zajednice.

2.1. Utvrđivanje pravne osobnosti energetske zajednice

Energetska zajednica, kao što je naprijed navedeno, najčešće će se osnivati kao zadruga ili udruga. Ukoliko zajed-

nica pravni osobnost stekne kao udruga, utoliko će biti potrebno najmanje tri osnivača dok će u slučaju zadruge bit će potrebno sedam osnivača. Zainteresirani članovi trebat će se okupiti i iskazati namjeru formiranja zajednice te definirati svrhu i ciljeve osnivanja zajednice. Potom će, sukladno odredbama zakona kojim se uređuje odabrani pravni oblik, prirediti listu osnivača s osobnim podacima, odrediti tvrtku te definirati pravila koja završava potpisivanjem izjave o prihvaćanju pravila. Slijedi sazivanje osnivačke skupštine te upis u registar udruga, odnosno, zadruga u registar čime se stječe konačna pravna osobnost.

2.2. Registracija energetske djelatnosti

Nakon što je energetska zajednica postala pravna osoba, podnijet će zahtjev za ishođenjem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti. Zahtjev se podnosi na Obrascu Zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti (ZDOED) i predaje Hrvatskoj energetskej regulatornoj agenciji (HERA). Obrazac Zahtjeva propisan je Prilogom IV. Pravilnika o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetske djelatnosti. Uz zahtjev se prilaže:

- Ispunjen i ovjeren obrazac Zahtjeva za ishođenjem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti;
- Statut odabrane formacije zajednice iz kojeg je vodljivo da je registrirana za energetske djelatnosti;
- Osnivački akt, odnosno akt na temelju kojeg je registrirana pravna osoba, kao i druga dokumentacija iz koje je vidljivo da energetska zajednica građana zadovoljava uvjete za energetske zajednice građana iz zakona kojim se uređuje tržište električne energije;
- Popis svih vlasnika udjela i svih članova u energetskej zajednici građana iz kojeg su za svakog vlasnika udjela odnosno člana;
- Javnobilježnički ovjereni izjave odgovorne osobe u pogledu kontrole srednjih i velikih poduzeća;
- Izvadak iz odgovarajućeg registra kojim podnositelj zahtjeva dokazuje da energetska zajednica građana djeluje na temelju zakona kojim se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija;
- Dokaz tehničke kvalificiranosti;
- Dokaz stručne osposobljenosti te
- Dokaz financijske kvalificiranosti.

Tehnička kvalificiranost se dokazuje:

- Dokazom o vlasništvu ili pravu korištenja poslovnog prostora temeljem ugovora o zakupu ili drugog ugovora zaključenog s vlasnikom poslovnog prostora;
- Opisom informacijskog, komunikacijskog i ostalih sustava za obavljanje energetske djelatnosti organiziranja energetske zajednice građana;
- Važećim ugovorima s drugim pravnim subjektima koji imaju utjecaja na tehničku kvalificiranost podnositelja zahtjeva;
- Trogodišnjim razvojnim i investicijskim planom za obavljanje energetske djelatnosti te
- Uvjetima sudjelovanja u energetskej zajednici građana koje donosi energetska zajednica građana.

Ovdje se posebna pozornost skreće na trogodišnji razvojni i investicijski plan koji predstavlja u naravi projekcije proizvodnje i potrošnje proizvedene energije na razini svih članova energetske zajednice te uravnoteženost planirane proizvodene i potrošene energije na temelju povijesne analize potrošnje te projekcija u planskom razdoblju.

Stručna osposobljenost dokazuje se:

- Organizacijskom shemom ili dijelom organizacijske sheme podnositelja zahtjeva koja se odnosi na energetske djelatnosti;
- Popisom radnika, članova zajednice ili vlasnika udjela u energetske zajednici koji obavljaju poslove u energetske djelatnosti organiziranja energetske zajednice građana, s naznakom stupnja obrazovanja, radnog mjesta i opisom poslova prema sistematizaciji poslova i radnih mjesta potpisan od strane odgovorne osobe u pravnoj osobi;
- Važećim ugovorima s drugim pravnim subjektima koji imaju utjecaja na stručnu osposobljenost podnositelja zahtjeva.

Budući da će, barem u prvom razdoblju formiranja tržišta energetske zajednice, imati manji broj članova, između ostalog i zato što se energetska zajednica smije formirati isključivo oko jedne, iste transformatorske stanice, ekonomski će neracionalno biti očekivati zapošljavanje radnika i zadovolje ciljeva u pogledu ekonomske i financijske opravdanosti ulaganja u energetske postrojenja. Stručna osposobljenost vjerojatno će se uglavnom dokazivati kvalifikacijama članova ili vlasnika udjela, a najčešće ugovorom (*outsources*) s trgovačkim društvima specijaliziranim za osnivanje, registraciju, ugradnju i održavanje energetske postrojenja, nadzor, poslovnu evidenciju i izvještavanje o poslovanju energetske zajednice. Financijska kvalificiranost dokazuje se obrascem BON-1 i BON-2, odnosno izjavom poslovne banke o solventnosti pravne osobe.

2.3. Poslovanje energetske zajednice

Nakon što je osnovana i stekla pravnu osobnost te nakon što je ishodila dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti, energetska zajednica može započeti s operativnim poslovanjem. Iako se u energetske zajednicu mogu udružiti subjekti (građani, poduzeća i javna tijela) nakon što su pojedinačno nabavili fotonaponska postrojenja, najvjerojatnije će se u praksi udruživati subjekti koji će tek po uspostavljanju zajednice nabaviti i uspostaviti postrojenja. Razlog za takav stav bit će korist u formi manje jedinične nabavne cijene postrojenja ako se nabavlja veća količina kao i smanjenje rizika zbog udruživanja znanja i iskustva o izboru postrojenja, montaži, testiranju i puštanju u rad te financiranju i upravljanju poslovanjem zajednice.

No, energetska zajednica (zadruga, udruga) nije nipošto statička formacija koja zahtijeva aktivnost njenih članova isključivo u fazi osnivanja i ugradnje postrojenja. Zajednica, kao što je to naprijed u tekstu istaknuto, posluje po načelima neprofitne organizacije što znači da je potrebno kontinuirano voditi poslovne knjige u skladu s računovodstvom neprofitnih organizacija. Iako se ne očekuje veliki broj mjesečnih transakcija, još uvijek nije poznato na koji

će se način tretirati procesi dijeljenja energije i kako će se evidentirati u poslovnim knjigama. Također, trebat će sazivati i sudjelovati na skupštinama udruge ili zadruge, pripremati izvještaje te ih usvajati, a dokumente arhivirati. Također, prilikom ishodovanja dozvola trebalo je prirediti plan poslovanja pa će periodično trebati usporediti ostvarene poslovne financijske vrijednosti s planiranim i u slučaju odstupanja odlučiti o aktivnostima.

Rad postrojenja ne podrazumijeva samo njegovu ugradnju već i održavanje. S obzirom na dugo ekonomsko razdoblje uporabe (20, 25 i više godina) to postrojenje trebat će održavati. I tu je moguće iskoristiti učinke ekonomske razmjera gdje bi jedinični troškovi održavanja mogli biti manji kada to održavanje ugovara zajednica u odnosu na individualnog prosumera. Zsigurno će trebati (obično negdje oko 12. godine poslovanja) zamijeniti inverter kojeg također treba nabaviti u budućnosti. Nabava više invertera mogla bi rezultirati manjim jediničnom cijenom. Najposlije, na kraju životnog vijeka mogu se otvoriti pitanja uvezi prestanta rada i pokretanju novog investicijskog ciklusa kao i pitanja u pogledu zbrinjavanja dotrajalih fotonaponskih panela. Sve te aktivnosti lakše je provesti u zajednici.

Iako zajednicu osniva grupa građana, tijekom životnog vijeka postrojenja i poslovanja energetske zajednice mogući su interesi uključivanja novih članova zajednice. To uključivanje, ako se inicijalno ugovorno dobro regulira, može biti jednostavno slijedom čega će svi članovi zajednice imati veće koristi u odnosu na troškove uključivanja novog člana. Ti učinci povezani su sa softverima kojima se upravlja nadzorom i dijeljenjem energije. Veći stupanj digitalizacije stambenih objekata može polučiti veće učinke upravljivosti i efikasnosti u potrošnji energije. Kako bi se to postiglo članovi zajednice na početku svoga djelovanja razmatrat će korist od ugradnje komponenta tzv. pametnih stanova ili kuća. Čini se da je osnivanje efikasne energetske zajednice danas neodvojivo od procesa profiliranja domaćinstava koje uključuje identifikaciju svojstava trošila (kućanskih aparata) te način njihovog korištenja od strane ukućana. Takvo profiliranje kućanstava obavlja se putem senzorske i mjerne infrastrukture pametnog doma, a omogućuje precizno planiranje i optimizaciju proizvodnje i potrošnje energije. Osim energetske, važna je i ekonomska optimizacija, odnosno korištenje energije ili njenu prodaju kad je to ekonomski najopravdanije što je standardna funkcionalnost platformi za upravljanje energetske zajednicama. I za nadzor tih procesa bit će dobro razmotriti mogućnost ugovaranja *outsources* usluga. Na kraju, zajednica će imati neku svoju mrežnu stranicu koju će također trebati održavati kako bi bila funkcionalna i od koristi svojim članovima. U aktivnosti poslovne faze života zajednice nisu uključene one vezane za eventualno agregiranje energije i operacije na tržištu energije što predstavlja cijeli niz dodatnih aktivnosti kojima je potrebno upravljati profesionalno.

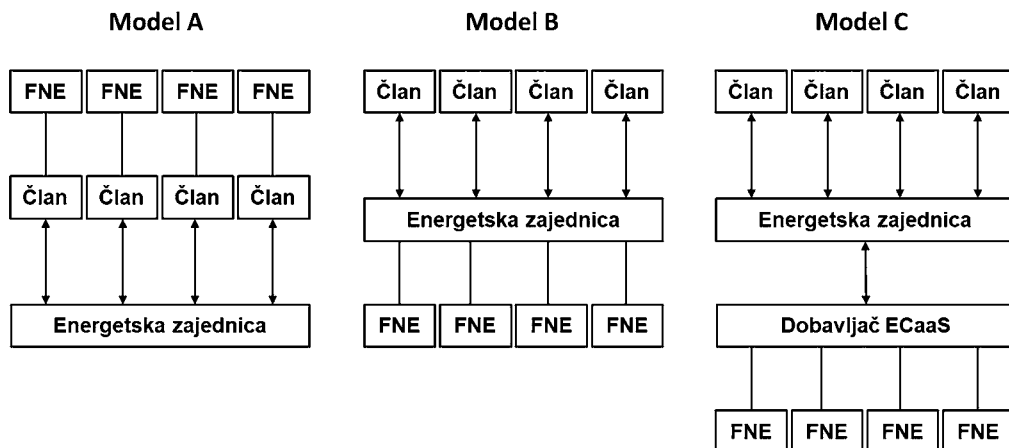
3. Financiranje nabave postrojenja za proizvodnju i dijeljenje energije

Fotonaponske elektrane, komponente pametnih stanova (kuća) programe za upravljanje i dijeljenje energije, susta-

ve za poslovnu evidenciju i slično moguće je nabaviti na više načina ovisno o tome kako se energetske zajednice organiziraju u odnosu na vlasništvo imovine i podjelu rizi-

ka te, ovisno o toj odluci, kako se financira nabava. U praksi će se, najvjerojatnije, energetske zajednice organizirati na jedan od tri načina prikazanih na shemi 1:

Shema 1: Organizacija energetske zajednice u odnosu na vlasništvo i podjelu rizika

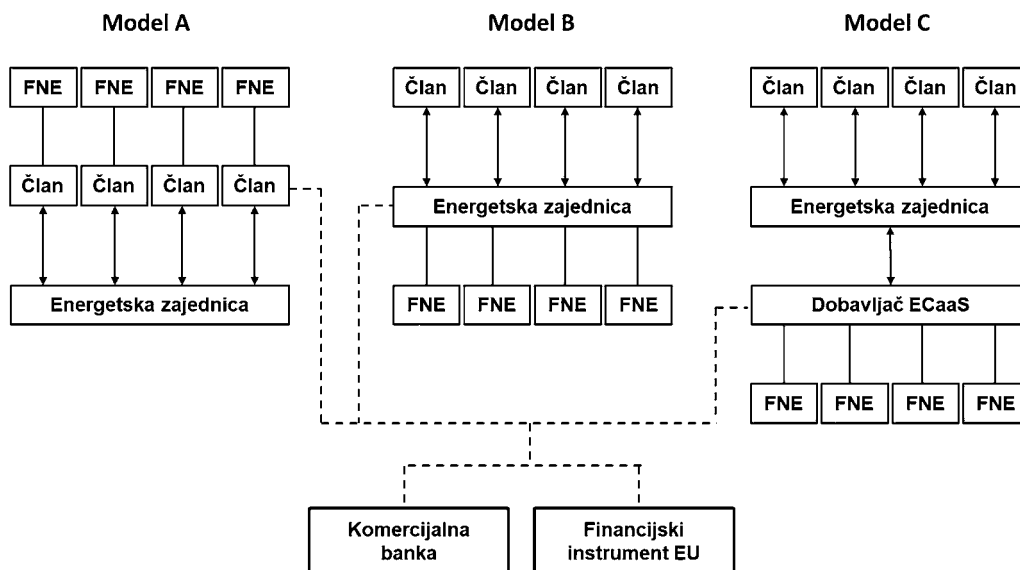

Izvor: Autori.

U modelu A članovi zajednice individualno nabavljaju fotonaponska postrojenja (FNE – fotonaponske elektrane). Nakon ugradnje ili prije, udružuju se u energetska zajednicu. U okviru modela B subjekti prvo osnivaju energetska zajednicu te potom energetska zajednica ulaže u postrojenja (obično na krovovima svojih članova). U modelu C građani osnivaju energetska zajednicu te ugovaraju nabavu

usluge raspoloživosti (ECaaS – Energy Community as a Service) fotonaponskih postrojenja u okviru kojega dobavljač ugrađuje svoje fotonaponske elektrane na krovove članova zajednice te ih drži u raspoloživom stanju za proizvodnju energije člana zajednice. Ovisno o modelu nabave postrojenja proizaći će i prihvatljiv model financiranja. Modeli financiranja prikazani su na shemi 2:

Shema 2: Modeli financiranja nabave fotonaponskih postrojenja

Izvor: Autori.

U slučaju primjene modela A, članovi zajednice, iz svojih ili tuđih vlasničkih i dužničkih izvora financiraju ugradnju postrojenja. U slučaju primjene modela B izvore financiranja pribavlja energetska zajednica (pravna osoba). Ti izvori mogu biti dijelom vlasnički (od uloga članova zajednice), a dijelom dužnički (od komercijalnih banaka ili financijski instrumenti Europske unije ako ih ministar-

stvo nadležno za fondove europske unije programira). U slučaju primjene modela C niti članovi niti pravna osoba energetska zajednica nemaju vezu s izvorima financiranja. Njih pribavlja dobavljač usluge raspoloživosti, a postrojenja postaju vlasništvom člana ili pravne osobe energetske zajednice nakon isteka ugovora o nabavi raspoloživosti.

4. Otvorena pitanja

Iako su na snazi propisi na temelju kojih je moguće osnovati adekvatnu energetska zajednicu, u praksi postoji cijeli niz pitanja vezana za njeno zakonito operativno poslovanje te pitanja vezana uz skrivene troškove koje čestonije moguće predvidjeti zbog kreativnih iznenađenja pravne osobe nadležne za priključivanje fotonaponske elektrane na distribucijski elektroenergetski sustav. U nastavku slijedi nekoliko pitanja.

4.1. Cijena dijeljenja energije među članovima

Ovisno o izračunatim ukupnim životnim troškovima svakog pojedinačnog postrojenja člana zajednice te intenzitetu proizvodnje, cijene proizvedene energije pojedinog člana bit će relativno slične ili s minimalnim razlikama. Odstupanja od prosječne cijene ovisit će i o odabranom modelu nabave. No, vrlo je vjerojatno da će cijene proizvedene električne energije biti manje od cijene električne energije iz mreže. U svrhu ilustracije pretpostavit će se da je cijena energije iz mreže 0.152 €/kWh, a cijena energije iz FNE 0.091 €/kWh. Radi se o razlici od 0.061 €/kWh između energije iz mreže i FNE. Kada članovi zajednice dijele električnu energiju tada oni dijele usluge koje imaju svoju nabavnu cijenu (proizvođačka cijena, u primjeru 0.091 €/kWh), tu uslugu su proizveli članovi zajednice i razmjenjuju je na zatvorenom tržištu omeđenom zajednicom. S tim u svezi nejasno je po kojoj vrijednosti će građani evidentirati podijeljenu energiju? Hoće li to biti po cijeni proizvodnje? Zašto ne bi građani imali razliku u cijeni (u prostoru između cijene proizvodnje od 0.091 €/kWh i cijene energije iz mreže od 0.152 €/kWh, radi se o prostoru od značajnih 0.061 €/kWh koji će se, takva su očekivanja u budućnosti, povećavati)? Ovo je važno pitanje povezano s poslovanje zajednice. Ukoliko se članovima zajednice ne dozvoljava sloboda u formiranju obračunskih cijena dijeljene energije, utoliko to treba jasno naglasiti kako bi se smanjili rizici osnivanja i poslovanja energetska zajednica.

4.2. Porezni tretman dijeljenja energije

Razlika u cijeni prometovanja proizvodima, robama i uslugama podložna je oporezivanju. Razliku u cijeni član zajednice ostvarit će kada proizvedenu energiju dijeli s članom po većoj cijeni od njegove cijene proizvodnje. Pitanje na koje treba dati jasan odgovor je hoće li se ta razlika oporezivati porezom na dodanu vrijednost i hoće li se eventualna razlika prihoda (od podijeljene energije) i rashoda (od cijene proizvedene energije) oporezovati porezom na dohodak ili dobit? Možda bi rješenje bilo da se jasno komunicira stav prema kojem se dijeljenje energije unutar energetske zajednice, neovisno o cijenama dijeljenja i cijenama proizvodnje energije, ne oporezuje. Važna misija građanske energije odnosno energetska zajednica u svijetu je i smanjivanje energetska siromaštva, primjerice brojne energetske zajednice isporučuju energiju svojim potrebitim članovima posve besplatno kao dio šireg konteksta smanjivanja socijalnih razlika, pa je i u tom smislu važno razmotriti potencijalne porezne olakšice za članove zajednice².

4.3. Kapacitet postrojenja u odnosu na člana i zajednicu

Sasvim pojednostavljeno, građani koji proizvedu veću količinu godišnje energije u odnosu na prosječnu godišnju potrošnju bit će penalizirani smanjenom cijenom preuzimanja viška proizvedene energije i/ili promjenom statusa. Primjenjuje li se to pravilo kada se takav slučaj dogodi u okviru energetske zajednice. U energetska zajednici mogu se udružiti građani koji zbog tehničkih uvjeta krova ne mogu proizvesti količine energije koju potroše. S druge strane, neki članovi zajednice imaju tehničke uvjete za proizvodnju značajnije veće količine energije u odnosu na količinu koju potroše u godini dana. Može li jedan član proizvoditi energiju za sebe i drugog(ge) članove zajednice. Može li u tom slučaju građanin koji proizvodi za sebe i članove zajednice podijeljenu energiju obračunati po većoj cijeni od njegove cijene proizvodnje (njegov interes), ali manjoj cijeni od cijene iz mreže (interes člana zajednice koji ne proizvodi energiju)? Ako se energija mora dijeliti bez naknade, tada će svi članovi zajednice imati interes ne proizvoditi već dobivati energiju besplatno od drugog člana, a član koji proizvodi neće imati interes proizvoditi za drugoga.

4.4. Trošak korištenja mreže u postupcima dijeljenja

Kada članovi energetske zajednice dijele proizvedenu energiju, dijele je posredstvom distribucijske mreže, mreže koja povezuje člana zajednice s transformatorskom stanicom. Najposlije, energetska zajednicu, tako je određeno našim propisima, mogu formirati isključivo članovi povezani na istu transformatorsku stanicu. Ovo ograničenje sigurno nije poticajno, a niti društveno opravdano zato što članovi zajednice, građani ne koriste instrumente zaštite od rizika geografske distribucije osunčanja. Na primjer, bilo bi efikasnije kada bi članovi energetske zajednice bili raspršeni na širem geografskom području pa kada je jednom članu oblačno, drugom sija sunce i energija se efikasnije koristi. Još bolji instrument zaštite je u kombinaciji s vjetrogeneratorima i baterijskim spremnicima energije. Ovakvo ograničenje, čini se, ekonomski je racionalno isključivo za upravitelja distribucijskog sustava koji je, nakon 30 godina, još uvijek nespreman na inovacije. Ovdje se ne radi samo o problematici energetska zajednica već i velikog broja vlasnika nekretnina na jadranskoj obali (gotovo 400.000 objekata) kojima bi bilo atraktivno povezivanje proizvodnje iz kuće za odmor s njihovim objektom u lokaciji stanovanja. Osim pitanja nacionalnog „povezivanja” proizvodnje na vlastitim objektima, slično je i s međunarodnim povezivanjima unutar EU (preko 100.000 stranih vlasnika nekretnina iz Slovenije i Njemačke pozdravili bi opciju da sa svojih objekata u Hrvatskoj koriste obnovljivu energiju u matičnim državama. Treba odmah reći da nema tehničkih prepreka jer su takve EU inicijative³ u istraživačkoj fazi ili su već realizirane u okviru nekoliko transnacionalnih energetska zajednica koje djeluju na teritorijima više EU država, pa je navedeno – evidentno moguće⁴.

² <https://www.cse.org.uk/downloads/file/bringing-local-energy-benefits-to-deprived-communities.pdf>

³ https://author.energy-community.org/enc-author-prd/dam/jcr:0a-ee1960-79ed-4b0c-8db0-072be8ef763e/AF_CROSSBOW_062018.pdf

⁴ <https://www.next-kraftwerke.com/>

Hoće li se dijeljena energija dodatno opteretiti naknadom za korištenje distribucijske mreže ili, možda, i prijenosne? To su pitanja od posebnog značaja za izračun financijske isplativosti fotonaponske elektrane jer ako se proizvodna cijena energije iz fotonaponske elektrane uveća za potencijalnu naknadu za korištenje mreže, ona razlika naprijed istaknuta mogla bi se u cijelosti neutralizirati pa dijeljenje neće biti financijski opravdano. Zakonodavac se još nije o tome izjasnio. Štoviše, valja otvoriti i pitanje tehnički ispravnog međusobnog povezivanja članova zajednice privatnom mrežom. Ukoliko bi cijena tehnički ispravne takve mreže po jedinici energije bila manja, zašto takva opcija ne bi bila prihvatljiva?

4.5. Kriterij stručne osposobljenosti

Još je jedno važno pitanje nejasno. Odnosi se na stručnu osposobljenost iz Priloga IV. Pravilnika o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti i vođenju registra izdanih i oduzetih dozvola za obavljanje energetske djelatnosti. Naime, Pravilnikom je uvjetovano da energetska zajednica mora imati osobe stručne za vođenje zajednice. Iz formulacije teksta dade se razumjeti da se ta stručna osposobljenost dokazuje ili stručnim zaposlenim radnicima, ili stručnim članom zajednice ili ugovorom s vanjskim dobavljačem koji je stručan za obavljanje poslova kojima se zajednica bavi. najvjerojatnije je ova tvrdnja u prethodnoj rečenici ispravna no ne može se biti u cijelosti siguran. Također, ostaje i pitanje što znači „biti stručan”? Je li to stručnost u ugradnji fotonaponskih elektrana, radi li se o stručnosti poslovnog upravljanja zajednicom, radi li se pak o stručnosti vođenja poslovne evidencije ili pak stručnosti u održavanju. To ostaje pitanje pa bi bilo od velike važnosti građanima da pitanje stručnosti bude jasnije definirano.

5. Skriveni troškovi – pogled iz prakse

Jedan od problema kod formiranja energetske zajednice je i problem većeg broja prikrivenih troškova za investitore. Oni dobrim dijelom proizlaze iz nedosljednosti i nelogičnosti u procedurama HEP-a, pa se onda pojavljuju posve nerealne projekcije ekonomske isplativosti investicija. Takvi prikriveni (ili neočekivani) troškovi mogu doseći 10-15% ukupne kapitalne vrijednosti projekta što bitno utječe na financijsku opravdanost. U nastavku je opis jednog primjera iz recentne prakse koji ukazuje na brojne nelogičnosti, ali i mogućnosti za poboljšanja procesa priključenja fotonaponske elektrane.

5.1. Montaža FN elektrane na obiteljsku kuću

Na obiteljsku kuću s dvije etaže (prizemlje i kat) planira se postaviti fotonaponska elektrana koja bi energijom opskrbljivala cijeli objekt. Stanovi su odvojeni i svaki ima vlastito brojilo (time i OMM⁵). Na stan u prizemlju priključeni su i sva zajednička trošila – oprema u garažama, kotlovnica za centralno grijanje, konobe i vanjski vrtne objekti. Početna ideja bila je fotonaponsku elektranu priključiti na jedno od OMM-a prema važećoj proceduri HEP, a drugo OMM obračunski „pridružiti” kao korisnika energije. Ishodište

je stvaranje „mikro” energetske zajednice unutar objekta – isti princip bi se mogao replicirati i na veće objekte s više stanova (višestambene objekte/apartmane, ali i na objekte koji su u vlasništvu iste osobe poput kuća za odmor na nekoj drugoj lokaciji i slično). Treba naglasiti da je za ovakve slučajeve nepotrebno i neučinkovito osnivati formalne energetske zajednice kako je opisano u prethodnim poglavljima – ovdje se radi o vrlo jednostavnom objedinjavanju na razini objekta – koji naravno, u perspektivi, može, ali i ne mora, sudjelovati u regularnoj energetskoj zajednici. Principijelno bi se to „objedinjavanje” moglo provesti u obračunskom sustavu HEP-a, tako da dva OMM formiraju „mikro zajednicu” te se obračunski ukupno proizvedena energija iz FNE dijeli na oba OMM po nekom ključu (recimo 60% za prizemlje i 40% za kat u promatranom slučaju). U konačnici to znači da oba stana imaju korist od energije proizvedene iz FNE, iako je FNE fizički povezana samo s jednim OMM. Taj princip je posve replikabilan i za veće objekte ili apartmane, pa čak i za geografski udaljene objekte i ne zahtijeva nikakvu dodatnu infrastrukturu osim male modifikacije obračunskog sustava HEP-a.

Međutim, ispostavilo se da je ideju nemoguće provesti u praksi jer takve vrste objedinjavanja i dijeljenja nisu podržane HEP-ovim aplikacijama. No još je problematičnije što su postojeći procesi HEP-a posve sekvencijalno posloženi, a dobar dio potrebne dokumentacije je nelogičan i, zapravo, nepotreban.

5.2. Proces

Prema važećim procedurama HEP-a moguća su dva rješenja za promatrani slučaj:

1. Objedinjavanje oba OMM u jedno novo OMM, zamjena brojila i montaža FNE tražene snage te
2. Zadržavanje odvojenih OMM, ali postavljanje dvaju odvojenih FNE koje bi se priključile na svako OMM – dva posve neovisna sustava.

Druga varijanta implicira nepotrebno tehničko kompliciranje i troškove jer se za svako OMM mora proći ista procedura HEP-a (trošak zamjene dvaju postojećih brojila, dva invertera, kompliciranije instalacije u objektu i slično). Odabrana je, konačno, prva varijanta no, odmah na početku uočeno je da, iako se cijela operacija pokreće zbog instalacije FNE, takav objedinjeni „krovni” proces u HEP-u, zapravo, ne postoji, nego se sve svodi na sekvencijalnu seriju pojedinačnih procesa koji svi zahtijevaju praktično isti set podataka koji se ponavljaju iz obrasca u obrazac, pri čemu, naravno, ima i nelogičnosti iako su sami procesi i obrasci korektno objašnjeni na mrežnim stranicama HEP-a⁶.

Prva nelogičnost je da se objedinjavanje OMM-a ne može napraviti, ako su vlasnici različite osobe. Ovo je ozbiljna prepreka u slučaju višestambenih objekata gdje su vlasnici stanova različiti, pa je postojeća procedura za taj slučaj neupotrebljiva. U promatranom slučaju radi se o obitelji, vlasnik jednog OMM-a je otac, a drugoga sin. Stoga je prvi korak procedura prebacivanja OMM na odabranu osobu. Proces je sekvencijalan, pa se u sljedeći korak može kre-

⁵ Obračunsko mjerno mjesto.

⁶ <https://www.hep.hr/ods/pristup-mrezi/prikljucenje-na-mrezu-28/28>

nuti tek nakon završetka te aktivnosti (predajom nekoliko obrasca na šalteru HEP-a). Ključni dio su prateći dokumenti – zahtjev za izdavanje elektroenergetske suglasnosti, izjave suvlasnika da pristaju na promjenu odnosa, dokazi o vlasništvu objekta, izvaci iz katastra i slično iako se radi o OMM-u za koje postoje pedesetogodišnji povijesni podatci u HEP-u. Nema posebnog procesa za „stare” i „nove” kupce. U zahtjevu se traži objedinjavanje OMM-a, a ukupna snaga novog priključka je nešto manja od ukupnog zbroja dvaju OMM-a, što je regulirano izdanom elektroenergetskom suglasnosti. Sklapa se i novi Ugovor o opskrbi.

Za prebacivanje OMM-a potrebno je nekoliko dana i sada se oba OMM-a nalaze na istoj osobi, pa se može nastaviti s predajom novog zahtjeva za objedinjavanje OMM-a. No, iznenađenjima tu nije kraj. Aktivan je samo „novi” OMM dok je stari „arhiviran” pa se ne mogu dostavljati očitavanja. Tu može nastati problem ako proces potraje jer je jedno brojilo „neaktivno”. HEP taj slučaj rješava tako da se za arhivirano brojilo izda višestruko uvećan račun te da će se konačno poravnanje obaviti naknadno. I taj dio nije prošao bez problema jer su izdani dupli računi za oba OMM neuobičajeno velikih iznosa, pa je i to zahtijevalo dodatni odlazak na šalter HEP-a i objašnjavanja. Zanimljiv je podatak da se za objedinjavanje traži pristanak vlasnika objekta ovjeren kod bilježnika. Takvo ovjeravanje nije bilo potrebno kod prvog koraka iako je taj prvi korak zapravo promjena ugovornih odnosa i njihovo prebacivanje s postojećeg kupca na novog.

5.3. Tehničke (i financijske) komplikacije

Tehnički proces objedinjavanja OMM-a svodi se na demontažu postojećih brojila i postavljanje novog. Tu nastaje i prvi dio posve neplaniranih troškova. Naime kako je objekt izgrađen sredinom sedamdesetih, električne instalacije su realizirane prema tadašnjim tehničkim zahtjevima, drugim riječima, postojeća brojila se nalaze unutar stana u hodnicima. No, s obzirom na to da se sad ugrađuje novo brojilo, ono se prema propisima ne može ugraditi u stan, već mora biti ugrađeno na vanjskom dijelu objekta. Ovo je vjerojatno situacija koja se pojavljuje u većini objekata u RH, i predstavlja potencijalno ozbiljan trošak od nekoliko tisuća kuna za tipičnu ugradnju novog vanjskog ormarića, promjenu instalacija i njihovo atestiranje. I sad se dolazimo do najapsurdnijeg dijela: iako se ova aktivnost provodi zbog ugradnje fotonaponskog postrojenja, novo OMM neće dobiti električno brojilo koje će odmah biti „dvosmjerno” i koristiti se za potrebu priključenja FNE. U HEP-u tu situaciju objašnjavaju da su to odvojeni poslovni procesi i da se u okviru procesa objedinjavanja OMM ne ugrađuju dvosmjerna brojila (jer ne trebaju u 99% slučajeva), a kada se postavi FNE onda se u okviru *Zahtjeva za provjeru mogućnosti priključenja kućanstva s vlastitom proizvodnjom rješava* i problematika „dvosmjernog” brojila. Naravno ove operacije nisu besplatne i cijena je više tisuća kuna po brojilu. Nedvojbeno je potrebno pojednostaviti proces i izbaciti nepotrebne korake – drugim riječima stvoriti poseban proces za ugradnju FNE koji će objediniti potencijalne korake i drastično smanjiti broj do-

lazaka i potrebnih dokumenata. Dodatni je problem što svaki korak znači popunjavanje nekoliko obrazaca, njihovu predaju u nadležnu službu HEP-a, potom čekanje najmanje desetak dana u svakom koraku. U promatranom slučaju na navedene korake potrošeno je gotovo tri mjeseca, a sve prije nego se uopće došlo do montaže i priključenja elektrane. Treba naglasiti da je u cijelom procesu podrška djelatnika HEP-a bila korektna i vrlo profesionalna, te da i oni sami smatraju kako bi se proces mogao značajno unaprijediti, no, ograničeni su rigidnim pravilnicima.

6. Zaključak i preporuke

Razvijene zemlje Europske unije u kojima su se građani izborili za jednostavniju i funkcionalniju provedbu energetske zajednice uživaju koristi energetske neovisnosti, priuštivije i dostupnije zelene energije, smanjenja energetske siromaštva i slično. Propisi su doneseni, ali su ostali nedorečeni pa je taj proces borbe kod nas još uvijek u začetku. Stoga je od osobitog značaja otvoriti javne rasprave s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatskom elektroprivredom kako bi se u konstruktivnom i poticajnom ozračju što prije prevladale prepreke koje građanima otežavaju organizaciju u energetske zajednice i postavljanje fotonaponskih elektrana na krovove. Danas je osobito važno komunicirati i s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u pogledu programiranja specifičnih financijskih instrumenata kako bi i financiranje takvih projekata bilo ekonomski opravdanije i financijski održivije. U cilju navedenog ističu se sljedeće preporuke:

1. Ministarstvo financija trebalo bi se jasno odrediti spram poreznog tretmana dijeljene energije unutar energetske zajednice;
2. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja trebalo bi jasno komunicirati po kojoj cijeni se dijeli energija unutar zajednice te na koji način tretirati kapacitet FNE jedinog člana u odnosu na kapacitet zajednice i količinu potrošene energije;
3. Nadležna tijela trebala bi se izjasniti u pogledu cijene korištenja mreže kojom se energija dijeli;
4. Zatražiti od HEP-a da promijeni svoju aplikaciju (procjena je par dana posla za informatičare koji konfiguriraju sustav) i omogući administrativno grupiranje OMM u zajednice koje bi OBRAČUNSKI dijelile proizvedenu energiju od jednog ili više sudionika. Ključ podjele bi se definirao kod zahtjeva za kreiranje takve zajednice. To bi radikalno pojednostavilo kreiranje energetske zajednice u obiteljskim kućama, apartmanima ili višestambenim objektima i anuliralo potrebu za stvaranjem dodatnih paralelnih obračunskih sustava. To bi u cijelosti eliminiralo potrebu za sadašnjim procesom objedinjavanja OMM koji je praktično neupotrebljiv za višestambene objekte s raznim vlasnicima ako se želi postaviti zajednička FNE;
5. S tehničke strane, potreba za ugradnjom novog brojila u ormarić na vanjskom dijelu fasade objekta je posve nepotrebna i stvara ozbiljne dodatne troškove za starije građevine. Sva nova dvosmjerna brojila imaju daljinsko očitavanje stoga je argument da brojilo mora biti izvan stana zbog tog razloga neutemeljeno.

Obveza i potreba nefinancijskog izvještavanja prema EU standardima

Mario Švigir*

U članku autor objašnjava tematiku pripreme organizacija i poboljšanja prakse upravljanja organizacija u klimatski adaptivnom vremenu kroz procese nefinancijskog izvještavanja, a osobito o ukupnoj održivosti i klimatskoj tranziciji organizacija prema EU standardima.

1. Uvod

Prema EU pravilima obveza nefinancijskog izvještavanja već je nestrukturirana obveza za otprilike 12.000 velikih poduzeća ili grupacija poduzeća koja su od definiranog posebnog interesa za EU ili zapošljavaju više od 500 radnika i kotiraju na organiziranim tržištima kapitala. U skoroj budućnosti, točnije do 2024. godine krug obveznika nefinancijskog izvještavanja o održivosti će se proširiti na poduzeća od 250 radnika, ali i na sva srednja i mala (osim mikro) poduzeća koja su izlistana na organiziranim tržištima kapitala. U kratkom roku obveza će se proširiti na neprofitne organizacije i javne institucije, koje svakako doprinose bilanci utjecaja na klimatske prilike (kroz tzv. obuhvat 2 emisije stakleničkih plinova i na druge načine). Iz tog razloga ovaj članak je usmjeren prema podizanju ukupnih, a posebno izvještajnih sposobnosti organizacija da se samoorganiziraju jer, osim što se propisima traži sve više informacija o održivosti i klimatskoj adaptaciji a koje su financijski povezane i strukturirane nefinancijske informacije, taj sadržaj se sve više zahtijeva od strane različitih aktera na tržištu, poreznih obveznika, vlasti i društva u cjelini. Materija je puno šira od mogućnosti da ju se sustavno i iscrpno prezentira u jednom stručnom radu stoga je intencija članka upoznavanje s kontekstom, razvojem i osobito metodama odnosno elementima izvještavanja u ovom području. Odgovor na pitanja zašto EU razvija nefinancijsko izvještavanje o održivosti organizacija u klimatski promjenjivom i adaptivnom vremenu omogućava razumijevanje uloge pojedine organizacije i pomaže u procesu prikupljanja i izrade nefinancijskih izvješća.

2. Zašto je bitno pripremiti se već danas za nefinancijsko izvještavanje?

Europski zeleni plan nova je strategija rasta Europske unije. Njime se Unija nastoji do 2050. godine preobraziti u moderno, resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo bez neto emisija stakleničkih plinova. Uz to nastoji zaštititi, očuvati i povećati prirodni kapital te zaštititi zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih s okolišem i utjecaja okoliša na njih. Europskim zelenim planom nastoji se razdvojiti gospodarski rast od ekstenzivne upotrebe

resursa i osigurati da sve regije i građani Unije sudjeluju u društveno pravednom prelasku na održivi gospodarski sustav. Takav Zeleni Ugovor o rastu bi trebao doprinijeti cilju razvoja gospodarstva u interesu stanovništva, ojačati socijalno tržišno gospodarstvo EU-a i time osigurati da ono bude spremno za budućnost i da pruža stabilnost, radna mjesta, rast i ulaganja. Europska komisija u svojem je prijedlogu europskog propisa o klimi od 4. ožujka 2020. godine predložila je da cilj postizanja klimatske neutralnosti do 2050. kao obvezujući u Uniji. U svojem Akcijskom planu o financiranju održivog rasta Komisija je utvrdila mjere za postizanje sljedećih ciljeva: preusmjeravanje tokova kapitala prema održivim ulaganjima u cilju ostvarivanja održivog i uključivog rasta, upravljanje financijskim rizicima koji proizlaze iz: klimatskih promjena, iscrpljivanja resursa, uništavanja okoliša i socijalnih pitanja te poticanje transparentnosti i dugoročnosti u financijskim i ekonomskim aktivnostima. *Objavljivanje relevantnih, usporedivih i pouzdanih informacija o održivosti poduzeća preduvjet je za ostvarenje tih ciljeva.* Europska Unija je 2015. godine donijela Direktivu 2014/95/EU o nefinancijskom izvještavanju s obzirom na to da i poduzeća svojim radom ili načinom rada doprinose realizaciji Programa za održivi razvoj do 2030. koji su donijeli Ujedinjeni narodi.

3. Što je nefinancijsko izvještavanje prema relevantnoj EU direktivi ?

Direktivom o nefinancijskom izvještavanju (Direktiva 2014/95/EU) izmijenjena je Računovodstvena direktiva (Direktiva 2013/34/EU). Tom izmjenom je velikim gospodarskim subjektima uz obvezu objavljivanja godišnjeg izvještaja propisana i obveza objavljivanja nefinancijskog izvještaja. Prema zakonodavnom okviru nefinancijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj obveznici primjene nefinancijskog izvješćivanja su veliki poduzetnici koji uključuju organizacije od javnog interesa i koje zapošljavaju više od 500 radnika. Prva su nefinancijska izvješća objavljena u Republici Hrvatskoj u 2018. za poslovnu 2017. godinu. Nefinancijsko izvještavanje predstavlja objavljivanje informacija poduzeća o njegovim okolišnim, društvenim i ekonomskim utjecajima odnosno o njegovom doprinosu održivom razvoju.

U Direktivi (Direktiva 2014/95/EU) su definirana četiri područja **održivosti** zbog kojih je i propisano da su organi-

* dr.sc. Mario Švigir – specijalist za klimatski adaptivnu ekonomiku i razvoj organizacija te nefinancijsko i ESG izvještavanje

zacije dužne objavljivati nefinancijske informacije o svojem poslovnom modelu, politikama, rezultatima, rizicima i ključnim nefinancijskim pokazateljima uspješnosti koji su relevantni za njihovo poslovanje ili rad. Ta područja su: **okoliš, socijalna i kadrovska pitanja, ljudska prava te mito i korupcija**. Tako velike organizacije imaju obvezu objave nefinancijskih informacija o mogućem utjecaju navedenih čimbenika održivosti na njihovo poslovanje ili rad, ali i o objavu nefinancijskih informacija o utjecaju organizacija na ukupne čimbenike održivosti u okruženju. Time se ostvaruje tzv. *načelo dvostruke perspektive materijalnosti*: financijsku materijalnost te okolišno-socijalnu (društvenu) materijalnost. Pojednostavljeno, želi se utvrditi obveza izvještavanja kako klimatske promjene utječu na organizacije i kako organizacije utječu na klimatske promjene i na područja utjecaja. Zato se danas često koristi inačica ESG ili *enviromental, social and governance reporting* što možemo prevesti kao okolišno, društveno i upravljačko izvještavanje (ODU).

Direktivom nije uvedena normirana struktura izvještavanja, niti se zahtijevala primjena neke konkretne neke norme za nefinancijsko izvještavanje. Također nisu propisani obvezni detaljni zahtjevi sadržaja za objavljivanje, već samo obveza da su organizacije u skladu s Direktivom dužne objavljivati nefinancijske informacije sukladno nekom od postojećih globalnih standarda. Volja je zakonodavca da organizacije polako izgrađuju svoje sustave izvještavanja, no zbog takvog rješenja uslijedilo je i najviše kritika da su nefinancijske informacije nestandardizirane, neusporedive i često neupotrebljive te subjektivne u pogledu intencije i svrhe samog predmeta Direktive. Prilikom prikupljanja, izrade i izvještavanja o ovim informacijama obveznici izvještavanja mogli su se osloniti na nacionalne okvire, okvire Unije, kao što je Sustav za upravljanje okolišem i neovisno ocjenjivanje (EMAS) ili međunarodne okvire, kao što su Globalni sporazum Ujedinjenih naroda (UN), vodeća načela o poduzetništvu i ljudskim pravima za provedbu okvirnog programa UN-a „Zaštita, poštovanje i pomoć“, Smjernice za multinacionalna društva Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), norma (ISO) 26000.

4. Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama¹

Europska Komisija poticala je organizacije da kroz slobodu izbora okvira izvještavanja iskoriste fleksibilnost koja im se nudi u Direktivi. No, Komisija ubrzo donosi i Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama. Smjernice imaju zadaću dati potporu strukturiranosti i praktičnosti pristupa financijskom izvještavanju. Naime, organizacija koja dobro razumije ključne sastavnice svojeg vrijednosnog lanca ili ukupnosti pružanja proizvoda ili usluge za koje je osnovana može utvrditi ključna pitanja i procijeniti aspekte na temelju kojih se njezine nefinancijske informacije smatraju značajnima. Radi se o tome da u svoje izvješće posloводства uključe informacije u mjeri nužnoj

za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja poduzeća te učinka njegovih aktivnosti. To je svakako korisno i za samu upravu, ali i za unutrašnje i vanjske korisnike ovih informacija.

Informacije koja treba uključivati u nefinancijsko izvješće, prema Smjernicama trebaju biti specifične za okolnosti poslovanja ili rada same organizacije te moraju uzimati u obzir konkretne situacije i sektorska pitanja. Organizacije u određenom sektoru se suočavaju sa sličnim okolišnim, socijalnim i upravljačkim izazovima. Primjerice radi resursa na koje se oslanjaju za proizvodnju roba i pružanje usluga ili učinaka koje imaju utjecaj na ljude, društvo i okoliš. Stoga je primjereno i EU potiče izravnu usporedbu objavljivanih relevantnih nefinancijskih informacija među organizacijama iz istog sektora.

Pri procjeni značajnosti informacija sukladno Smjernicama predlaže se objava sljedećih nefinancijskih informacija:

- poslovni model, strategija i koji su glavni rizici poslovanja ili rada organizacije*: gdje je relevantno uzeti u obzir ciljeve, strategije, pristup upravljanju i sustave upravljanja, vrijednosti, materijalnu i nematerijalnu imovinu, vrijednosni lanac i glavne rizike društva pri utvrđivanju dvostruke materijalnosti,
- glavna sektorska pitanja organizacije*: slična pitanja vjerojatno će biti bitna za organizacije koje posluju u istom sektoru ili koja imaju zajedničke lance opskrbe. Teme koje su već utvrdili konkurenti, potrošači ili dobavljači vjerojatno će biti relevantne i za trgovačko društvo,
- nefinancijske informacije odražavaju interese i očekivanja relevantnih dionika*: od organizacija se očekuje da komuniciraju s relevantnim dionicima i da nastoje dobro razumjeti njihove interese i probleme,
- učinak aktivnosti*: od organizacija se u sferi nefinancijskog izvještavanja očekuje da uzmu u obzir stvarnu i moguću ozbiljnost i učestalost učinaka. To uključuje učinke njihovih proizvoda, usluga i poslovnih odnosa (uključujući aspekte lanca opskrbe),
- javne politike i poticajni propisi*: javne politike i propisi mogu utjecati na posebne okolnosti organizacija i na materijalnost nefinancijskih informacija.

U nefinancijskom izvješću organizacije bi trebale uzeti u obzir sve dostupne i pouzdane ulazne informacije, uzimajući u obzir potrebe relevantnih dionika za informacijama, stabilnim i pouzdanim dokazima, internim sustavima kontrole i izvješćivanja, učinkovitim uključivanjem dionika i neovisnim vanjskim jamstvima.

Razumljivost nefinancijskih informacija vrlo je bitna komponenta cijelog sustava izvještavanja, a može se poboljšati uporabom svakodnevnog jezika i dosljedne terminologije te izbjegavanjem standardiziranih fraza i prema potrebi, definiranjem tehničkih pojmova. Materijalne informacije trebalo bi kontekstualizirati na odgovarajući način radi njihova lakšeg razumijevanja. Poslovni rezultati ili rezultati rada organizacija mogu se, na primjer, prikazati upućivanjem na njegove strategije ili opće ciljeve. Od organizacija se u nefinancijskom izvještavanju očekuje da opišu u kakvom su odnosu nefinancijska pitanja i njihova dugo-

¹ Metodologija za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama (2017/C 215/01)

ročna strategija, glavni rizici i politike. Nefinancijsko izvješće ne sastoji se samo od popisa tzv. *ključnih pokazatelja uspješnosti*. Radi točnijeg razumijeva razvoja organizacija, njegovih poslovnih rezultata, položaja i učinka, trebalo bi objavljivati kvalitativne i kvantitativne informacije. Dok bi kvantitativne informacije mogle biti korisne za izvješćivanje o nekim nefinancijskim pitanjima (ključni pokazatelji uspješnosti, ciljevi), kvalitativnim informacijama pruža se kontekst i poboljšava korisnost nefinancijskog izvješća i njegovo lakše razumijevanje.

5. Ključni pokazatelji uspješnosti u odnosu na kriterij materijalnosti

Organizacije su u obvezi razmotriti objavljivanje specifičnih informacija kojima se objašnjava: stvarna emisija ugljika, intenzitet emisija, uporaba opasnih kemikalija ili biocida, učinci na prirodni kapital i ovisnosti o prirodnom i ljudskom kapitalu, usporedba učinaka s ciljevima, izvješćivanje o promjene tijekom vremena, kao i informiranje o ublažavajućim učincima provedenih politika te planovima za smanjenje emisija ugljika.

Po pitanju materijalnosti energetike, organizacije u ključne pokazatelje uspješnosti trebaju uvrstiti: energetske učinkovitost i poboljšanja energetske učinkovitosti poslovanja ili rada, potrošnju energije iz neobnovljivih izvora energije i energetske intenzitet, emisije stakleničkih plinova u metričkim tonama ekvivalenta CO₂ i intenzitet emisija stakleničkih plinova, emisije ostalih onečišćujućih tvari (mjerene u apsolutnim vrijednostima i u intenzitetu), vađenje prirodnih resursa, učinke na prirodni kapital i bioraznolikost i ovisnosti o njima, gospodarenje otpadom (npr. stope recikliranja).

Nefinancijsko izvješćivanje o socijalnim i kadrovskim pitanjima organizacija odnosi se na informacije o: kvaliteti radnih odnosa, jednakosti spolova, sigurnosti i zaštiti na radu, usklađenosti posla s privatnim prilikama, roditeljskim prvima, postupcima savjetovanja zaposlenika, broju zaposlenih osoba s invaliditetom itd. Smatra se da je dobra praksa da organizacije u nefinancijskom izvješćivanju izraze podatke o svojoj predanosti poštovanju ljudskih prava (slučajevima ozbiljnih utjecaja na ljudska prava povezanih s njegovim aktivnostima ili odlukama, postupcima za zaprimanje i rješavanje pritužbi i za smanjenje povreda ljudskih prava i osiguravanje pravnih lijekova za te povrede, postupcima i dobavljačima za koje postoji znatan rizik od povreda ljudskih prava, postupcima i mjerama za sprječavanje trgovanja ljudima za sve vrste iskorištavanja, prisilnog ili obaveznog rada i rada djece, rada na crno i nesigurnih uvjeta rada, posebno u pogledu zemljopisnih područja u kojima postoji veći rizik od izloženosti zlouporabi, koliko su njihovi objekti, dokumenti i internetske stranice dostupni osobama s invaliditetom, poštovanju slobode udruživanja i suradnji s relevantnim dionicima). Napokon, očekuje se da organizacije objave materijalne informacije o načinu upravljanja pitanjima i slučajevima borbe protiv korupcije (politike, postupke i standarde borbe protiv korupcije, kriterije koji se upotrebljavaju u procjenama rizika povezanim s korupcijom, postupke unutarnje kontrole i resurse

namijenjene sprječavanju korupcije i podmićivanja, zaposlenike koji su sudjelovali u primjerenom osposobljavanju, uporabu mehanizama upozoravanja, broj tekućih ili zaključenih sudskih postupaka o protutržišnom ponašanju).

2019. godine dolazi do novih promjena, odnosno dogradnji zakonskog sustava koji utvrđuje obvezu nefinancijskog izvješćivanja sukladno ukupnim prilikama i politikama EU. Europska unija kroz zakonodavni okvir iskazuje želju da trgovačka društva i financijske institucije moraju bolje shvatiti i ukloniti rizike negativnog učinka na klimu koje proizlazi iz njihovih poslovnih djelatnosti te rizike koje klimatske promjene predstavljaju njihovu poslovanju. Elementarne nepogode 2017. godine oštetile su gospodarstvo EU za rekordne 283 milijarde EUR, a do 2100. njima bi mogle biti izložene oko dvije trećine europskog stanovništva, u odnosu na današnjih 5%. Bolje i ciljano objavljivanje informacija organizacija povezanih s klimatskim promjenama može pridonijeti provedbi Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa 2015.–2030. u kojem se vlade poziva da ocjenjuju, evidentiraju, dijele i javno opravdavaju gubitke prouzročene katastrofama. U ožujku 2018. godine Komisija je objavila Akcijski plan o financiranju održivog rasta, u cilju preusmjerenja kapitala na održiva ulaganja, upravljanja financijskim rizicima koji proizlaze iz klimatskih promjena te drugih okolišnih i društvenih problema te poticanja transparentnosti i dugoročnosti u financijskim i gospodarskim aktivnostima. Na tom tragu Unija donosi Smjernice za izvješćivanje o nefinancijskim informacijama: Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom (2019/C 209/01).

6. Dodatak za izvješćivanje o informacijama povezanim s klimom (2019/C 209/01)

Kad procjenjuju materijalnost informacija povezanih s klimatskim promjenama, organizacije bi trebale uzeti u obzir dugoročniju perspektivu nego što je to uobičajeno kad je riječ o objavi financijskih informacija. Ovim Smjernicama se preporučuje, a za očekivati je da će to biti i obvezni standard, organizacijama da ne zaključuju prerano da klimatske promjene nisu njihovo materijalno pitanje samo zato što se neki rizici povezani s klimatskim promjenama smatraju dugoročnima. Pri procjenjivanju materijalnosti informacija povezanih s klimatskim promjenama organizacije bi trebala uzeti u obzir cijeli lanac vrijednosti, odnosno i više i niže razine u lancu opskrbe ili povezanih interesa. S obzirom na sustavne učinke klimatskih promjena većina organizacija obuhvaćena područjem primjene Direktive vjerojatno će zaključiti da su klimatske promjene i njihovo materijalno pitanje. Onima pak koje zaključuje da klimatske promjene nisu za njih materijalno pitanje, Smjernice daju preporuku da iste organizacije daju izjavu o tome i objasne kako se došlo do tog zaključka.

6.1. Praktična pitanja i nefinancijski pokazatelji vezani uz klimatske promjene

A) *Kako izvješćivati o rizicima negativnih učinaka organizacije na klimu?* Koje pokazatelje istaknuti? Postrojenje za industrijsku proizvodnju trgovačkog društva moglo bi

izravno emitirati stakleničke plinove u atmosferu, a tu je i trošak i iznos energije koju organizacija kupuje za obavljanje svojih djelatnosti, a koje je možda proizvedena od fosilnih goriva. Proizvod koji trgovačko društvo proizvodi možda zahtijeva potrošnju fosilnih goriva, na primjer u slučaju automobila na benzinski ili dizelski pogon, proizvodnja materijala koja trgovačko društvo upotrebljava mogla bi prouzročiti emisije stakleničkih plinova na višim razinama lanca vrijednosti. To bi mogao biti slučaj za trgovačka društva koja u svojim proizvodnim postupcima upotrebljavaju materijale kao što su cement ili aluminij. Slično tome, trgovačko društvo koje proizvodi ili prerađuje šumske ili poljoprivredne proizvode, među ostalim u sektorima kao što su prehrambena industrija, industrija odjeće ili drvoprerađivačka industrija, potencijalno bi moglo prouzročiti, izravno ili neizravno, prenamjenu zemljišta, uključujući krčenje i propadanje šuma te povezane emisije stakleničkih plinova.

B) *Kako nefinancijski izvještavati o rizicima negativnog učinka klimatskih promjena na organizaciju?* Koje pokazatelje koristiti? Rizici klimatskih promjena za financijske rezultate organizacija mogu se razvrstati u *fizičke rizike i rizike tranzicije*. Rizici tranzicije su rizici za organizaciju koji proizlaze iz prelaska iste na niskougljično gospodarstvo otporno na klimatske promjene. Rizici politike za organizaciju su na primjer, rizici koji nastaju kao posljedica zahtjeva u pogledu energetske učinkovitosti ili mehanizama koje određuju cijene ugljika s kojima se povećava cijena fosilnih goriva ili politika za poticanje održive upotrebe zemljišta. Pravni rizici klimatskih promjena odnose se na pokretanje sudskih postupaka zbog propusta da se izbjegnu ili smanje štetni učinci na klimu ili neprilagodbe organizacije klimatskim promjenama. Tehnološki rizici za organizaciju sadržani su u situacijama ako tehnologija s manje štetnim učinkom na klimu zamijeni tehnologiju koja je štetnija za klimu. Organizacije klimatske rizike komuniciraju kao tržišne rizike sadržane u situaciji, ako se potrošači i poslovni korisnici odluče preusmjeriti na proizvode i usluge koji su manje štetni za klimu. Reputacijski rizici povezani uz klimatske promjene odnose se na poteškoće u privlačenju i zadržavanju klijenata, zaposlenika, poslovnih partnera i investitora ako trgovačko društvo ima reputaciju da nanosi štetu globalnim klimatskim uvjetima. Postoje akutni i kronični klimatski fizički rizici koje se komuniciraju s javnošću kroz nefinancijsko izvještavanje. Akutni fizički rizici su oni koji proizlaze iz konkretnih događaja, posebno događaja povezanih s vremenskim ekstremima kao što su oluje, poplave, požari ili toplinski valovi, a koji mogu prouzročiti štetu proizvodnim postrojenjima i poremetiti lance vrijednosti. U kronične fizičke rizike, koji proizlaze iz dugoročnijih promjena klime spadaju promjene temperature, povećanje razine mora, smanjena dostupnost vode, gubitak biološke raznolikosti i promjene u produktivnosti zemljišta i tla.

Iz svih navedenih razloga, klimatske promjene ukratko utječu na sve organizacije jer su iste na različite načine ovisne o prirodnom, ljudskom i društvenom kapitalu koji je narušen utjecajem klimatskih promjena. Brojne pro-

fitne, ali i neprofitne organizacije koje se bave proizvodnjom ili turizmom, ovisne su o prirodnom kapitalu. Ako je taj prirodni kapital ugrožen zbog klimatskih promjena, a jest, takva će organizacija biti izložena rizicima povezanim s klimatskim promjenama, a posebno s kategorijom upravljanja fizičkim rizicima. Iz istog razloga bi organizacije pri utvrđivanju svojih rizika povezanih s klimatskim promjenama, kroz nefinancijsko izvještavanje o njima, trebala pomno razmotriti sve svoje ovisnosti o prirodnom kapitalu. Na primjer, organizacije koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom značajno ovise o različitim oblicima prisutnosti i kvalitete prirodnog kapitala, kao što su voda, biološka raznolikost te produktivnost zemljišta i tla, koji su svi osjetljivi na klimatske promjene. Od takve se organizacije, u okviru Smjernica za nefinancijsko uz klimatske promjene povezano izvještavanje, očekuje da u izvještavanju o svojim rizicima povezanim s klimatskim promjenama objasni te ovisnosti.

Sve organizacije su isto tako ovisne i o ljudskom i društvenom kapitalu, kao što je prisutnost vještina i motiviranost radnika te razina povjerenja odnosno rejting koji organizacija uživa među vanjskim dionicima. Tim slijedom organizacije u svoje nefinancijsko izvještavanje o pitanjima povezanim s klimatskim promjenama nužno uključuju informacije o prisutnosti, vrednovanju i razvoju ljudskog i društvenog kapitala. Na primjer, radnici mogu biti ključni za razvoj inovativnih niskougljičnih proizvoda i usluga u cilju povećanja prihoda i smanjenja rashoda koji proizlaze iz klimatskih promjena i doprinose klimatskim promjenama odnosno smanjenju ili smanjenju štetnih utjecaja na globalne klimatske prilike. Upravo tako organizacije koja nude proizvode i usluge koji pridonose ublažavanju klimatskih promjena ili prilagodbi klimatskim *promjenama često mogu rizike povezane s klimom pretvoriti u mogućnosti*. Prilagodba klimatskim promjenama znači predviđanje štetnih učinaka klimatskih promjena i poduzimanje odgovarajućih mjera za sprječavanje ili smanjivanje štete koju oni mogu prouzročiti. Ona uključuje poslovne i organizacijske mogućnosti kao što su nove tehnologije za učinkovitiju upotrebu oskudnih vodnih resursa ili izgradnju nove infrastrukture za obranu od poplava. Zato se klimatsko nefinancijsko izvještavanje nalazi u samom središtu strateškog upravljanja organizacijama i jedan je od ključnih alata organizacijskog upravljanja u okviru šireg društvenoekonomskog razvoja. Jedan od najočitijih primjera je aktivnost organizacija u sferi ublažavanje klimatskih promjena. Organizacije u ovoj sferi nefinancijski izvještavaju o aktivnostima koje se provode u svrhu smanjenja ili sprječavanja emisija stakleničkih plinova. Primjeri poslovnih mogućnosti povezanih s ublažavanjem uključuju kupnju ili proizvodnju obnovljive energije ili izgradnju energetski učinkovitijih zgrada i prometnih sustava.

U izvješću o klauzuli o preispitivanju Direktive o nefinancijskom izvještavanju (Direktiva 2014/95/EU) i popratnom provjerom primjerenosti nefinancijskog izvještavanja utvrđeni su problemi u pogledu djelotvornosti te Direktive. Istaknuti su dokazi da mnoge *organizacije ne objavljuju bitne informacije o svim glavnim temama održivosti*.

U izvješću je također, kao značajan problem, utvrđena ograničena usporedivost i pouzdanost informacija o održivosti. Osim toga mnoge organizacije od kojih korisnici traže informacije o održivosti, nisu obvezna objavljivati takve nefinancijske informacije. Europska komisija je zbog toga 21. travnja 2021. godine predstavila Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2013/34/EU, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Uredbe (EU) br. 537/2014 u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti.

7. Izmjene direktiva u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti²

Cilj prijedloga nove Direktive popunjavanje je praznina u postojećim pravilima o nefinancijskim informacijama organizacija. Budući da bi se objavljivanjem informacija o održivosti moglo privući dodatna ulaganja i financijska sredstva, čime bi se olakšao prijelaz na održivo gospodarstvo kako je opisano u EU Zelenom planu rasta, organizacije bi morale pružiti bolje informacije o rizicima za održivost kojima su izložena i o svojem utjecaju na ljude i okoliš. Glavne novine prijedloga Direktive za koje se očekuje primjena do 1. siječnja 2024. godine, ali niti to nije izvjesno, jer se rokovi primjene klimatskih propisa često ubrzavaju ili odgode, jesu:

- proširenje područja primjene zahtjeva za izvješćivanje na dodatne organizacije, među ostalim na sve velike organizacije i organizacije uvrštene na organizirana tržišta kapitala (uz iznimku mikro poduzeća uvrštenih na ista),
- uvodi se i obveza primjerene provjere informacija o održivosti,
- preciziraju se nefinancijske informacije koje bi organizacije trebale objavljivati periodično te se propisuje obvezna struktura (pri tome radi se situaciji po mišljenju autora gdje je veći dio preporuka iz Smjernica iz *dobrovoljnog usmjeren prema statusu obveznog*) informacija koje se objavljuju u skladu s obveznim standardima u vezi s izvješćivanjem o održivosti,
- propisuje se objava svih informacija u posebnom odjeljku izvješća o upravljanju organizacija te se utvrđuje rok za prenošenje Direktive u nacionalno zakonodavstvo država članica (18 mjeseci nakon stupanja na snagu),
- rokovi za početak provedbe u organizacijama su sljedeći:
  - a) od 1. siječnja 2024. za organizacije koje već podliježu Direktivi o nefinancijskom izvješćivanju (izvješćivanje u 2025. o podacima za 2024.),
  - b) od 1. siječnja 2025. za velike organizacije koja trenutačno ne podliježu Direktivi o nefinancijskom izvješćivanju (izvješćivanje u 2026. o podacima za 2025.),
  - c) od 1. siječnja 2026. za male i srednje organizacije uvrštene na organizirana tržišta kapitala, male i jednostavne kreditne institucije te za vlastita osiguravajuća društva (izvješćivanje u 2027. o podacima za 2026.).

Ključna novina Direktive je potreba uvođenja *standardizacije izvještavanja kao i provjere izvještavanja*. Zbog sve većeg jaza između potreba korisnika za informacijama i trenutačnih praksi izvješćivanja organizacija, povećava se vjerojatnost da će pojedine države članice uvoditi sve različitija nacionalna pravila ili standarde. Različitim zahtjevima za izvješćivanje u državama članicama stvorili bi se dodatni troškovi i složenost za poduzeća koja posluju prekogranično te bi se tako narušilo jedinstveno tržište, pravo poslovnog nastana i slobodno kretanje kapitala u cijeloj Zajednici. Zbog tih različitih zahtjeva za izvješćivanje informacije o kojima se izvješćuje same nefinancijske informacije su slabije usporedive preko granica, što bi dovelo u pitanje uniju tržišta kapitala. Stoga se od europske organizacije EFRAG očekuje donošenje zajedničkih korporativnih standarda izvještavanja o održivosti.

Poseban zahtjev Direktiva donosi u sferi propisivanja *odgovarajuće razine izvješćivanja o nematerijalnoj imovini od svih obveznika*. Iako se često radi o poslovno osjetljivim i zaštićenim informacijama određene informacije o nematerijalnim resursima svojstvene su pitanjima održivosti i stoga će biti dio izvješćivanja o održivosti. Osim tehničkih informacija, to su nefinancijske informacije o vještinama, kompetencijama, iskustvu, odanosti poduzeću i motivaciji zaposlenika za poboljšanje procesa, robe i usluga čine informacije o održivosti u pogledu socijalnih pitanja koje bi se također mogle smatrati informacijama o nematerijalnim resursima. Isto tako, informacije o kvaliteti odnosa poduzeća i njegovih dionika, među ostalim kupaca, dobavljača i zajednica na koje utječu aktivnosti poduzeća, informacije su o održivosti relevantne za socijalna ili upravljačka pitanja koje bi se također mogle smatrati informacijama o nematerijalnim resursima. Ti primjeri pokazuju kako u nekim slučajevima nije moguće razlikovati informacije o nematerijalnim resursima od informacija o pitanjima održivosti.

Jedan od temeljnih rizika koji postoji u pogledu provjere valjanosti nefinancijskih informacija Europska Komisija vidi u riziku daljnje koncentracije revizorskog tržišta, a što bi moglo ugroziti neovisnost revizora i povećati naknade za reviziju ili naknade povezane s postupcima provjere nefinancijskih izvještaja o održivosti. Stoga ova Direktiva drži poželjnim organizacijama ponuditi veći izbor neovisnih pružatelja usluga provjere izvještaja i kvalitete izvještaja o održivosti. Iz istog razloga finalno izdanje Direktive ističe potrebu da države članice akreditiraju neovisne pružatelje usluga provjere u skladu s Direktivom (EU) 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća za davanje mišljenja o izvješćivanju i kvaliteti odnosno usklađenosti izvještavanja o održivosti.

8. Zaključak

Nije ključno pitanje jesmo li već danas obveznici EU direktiva prenesenih u nacionalno zakonodavstvo, a koje se odnose na nefinancijsko izvještavanje, osobito u sferi klimatski adaptivnog razvoja. S velikom vjerojatnošću možemo ustvrditi da će na neki način sve organizacije uskoro biti u nekom obliku obveze izvještavanja o nefinancijskim informacijama, a osobito u sferi održivosti i klimatskom

² Direktiva o izmjeni Direktive 2013/34/EU, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Uredbe (EU) br. 537/2014

adaptivnosti. Ako to nisu već danas, izvorište obveze može biti neka druga zakonska norma (zeleni proračun ili klimatski adaptirano proračunsko financiranje) i međunarodni standard rada. Dalo bi se ustvrditi da pitanje održivosti organizacija u dobroj mjeri ovisi o njihovoj sposobnosti da izvještavaju o rizicima i elementima održivosti svojih organizacija. Za upravljanje organizacijama od vitalne je važnosti utvrditi na koje načine organizacija predviđa utjecaj klimatskih prilika na svoje operativne procese i upravljanje i kako se prilagođava kako bi izbjegla plimni val promjena koje su sadržane u tzv. dvostrukom načelu materijalnosti koji se nalazi u srži sadašnjeg i zakonski normiranog budućeg razvoja organizacija. Nefinancijsko, kao i financijsko izvještavanje je živa materija. Globalni i posebni standardi izrade izvješća se mijenjaju, ali ono što se sustavno traži je realnost, praktičnost, standardizacija i jednoobraznost. Time bi se postigao cilj da nefinancijske informacije imaju moć promjene ponašanja te da stimuliraju prijelaz na pozitivne i održive obrasce ponašanja organizacija. Za preporučiti je dobro razumijevanje općeg konteksta primjene klimatski povezanog financijskog izvještavanja, tim više što to postaje posebnim zahtjevom EU i alat strateškog upravljanja koji već sada najveće grupacije poduzeća koriste u procesu izrade strategija razvoja. Novina koju donosi novi zakonski okvir Direktive o korporativnom izvještavanju o održivosti unosi i karakter obveze i provjere kvalitete nefinancijskih izvješća, a osobito u sferi klimatski adaptivnog izvještavanja. To je veliki financijski i regulatorni zahvat za svaku zemlju članicu jer osim što podrazumijeva potrebu dodatne i strukturirane edukacije postojećih revizora o nefinancijskim i klimatski adaptivnim metodama, sadržajima i pokazateljima već podrazumijeva i želju EU da zemlje članice certificiraju i potpuno novu kategoriju neovisnih revizora koje bi se bavili revizijom primjerenosti nefinancijskog izvještavanja u sferi korporativne, ali i izvještavanja o održivosti i inih organizacija. Do 2024. godine vremena dakle ima puno ili se, obzirom na ambicije i zadaće, radi o vrlo kratkom roku.

Izvori:

- 1.) Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa
- 2.) Komunikacija Komisije COM(2017) 4234
- 3.) Komunikacija Komisije COM(2019) 4490
- 4.) Komunikacija Komisije o europskom zelenom planu, COM (2019) 640
- 5.) Komunikacija Komisije – Akcijski plan o financiranju održivog rasta, COM(2018) 097
- 6.) Zaključci Vijeća o produblivanju unije tržišta kapitala (5. prosinca 2019.).
- 7.) Rezolucija Europskog parlamenta od 29. svibnja 2018. o održivom financiranju (2018/2007(INI)).
- 8.) Rezolucija Europskog parlamenta od 17. prosinca 2020. o održivom korporativnom upravljanju (2020/2137(INI)).
- 9.) Uredba (EU) 2019/2088 (Uredba o objavljivanju informacija o održivom financiranju) i Uredba (EU) 2020/852 (Uredba o taksonomiji).
- 10.) Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/1818 od 17. srpnja 2020. o dopuni Uredbe (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu minimalnih standarda za referentne vrijednosti EU-a za klimatsku tranziciju i referentne vrijednosti EU-a usklađene s Pariškim sporazumom (SL L 406, 3.12.2020., str. 17.)
- 11.) Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 761/2001 i odluka Komisije 2001/681/EZ i 2006/193/EZ (SL L 342, 22.12.2009., str. 1.)
- 12.) Preporuka Komisije 2013/179/EU od 9. travnja 2013. o uporabi zajedničkih metoda za mjerenje i priopćavanje rezultata o utjecaju proizvoda i organizacija na okoliš za vrijeme njihova životnog vijeka (SL L 124, 4.5.2013., str. 1.)
- 13.) Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.)
- 14.) Prilagođeni program rada Komisije za 2020., COM(2020) 440

DJELOVANJE CENTRA

tim4pin

MOŽETE PRATITI NA

WWW.TIM4PIN.HR

Obveza ostvarenja pokazatelja rezultata projekta

Davorka Žagar*

Pokazatelji (indikator) služe za praćenje različitih aspekata provedbe projekta. Mogu ukazivati na financijski napredak, neposredno ostvarenje projektnih aktivnosti, kao i rezultate projekta. S protekom vremena, Europska komisija, pa tako i nadležna nacionalna tijela prebacuju fokus s praćenja provedbe projektnih aktivnosti i pojedinačnih troškova za ostvarenje tih aktivnosti na kontinuirano praćenje ostvarenja definiranih rezultata projekata. Promjena pristupa utječe na sve aspekte projekta, od njegove pripreme, provedbe i kontrole odnosno revizije provedenog projekta.

1. Uvod

Aktivnosti, rezultati i ciljevi projekta međusobno su povezani, pri čemu aktivnosti predstavljaju način ostvarenja postavljenih ciljeva, skupinu sličnih zadataka kojima se postižu ciljevi projekta i proces kojim se utrošci (inputi) pretvaraju u rezultate (outpute).

Prilikom pripreme projekta nužno je da aktivnosti, rezultati i ciljevi budu realni, odnosno da ih je s obzirom na vremenski termin i predviđene resurse moguće postići. Prilikom definiranja aktivnosti, rezultata i ciljeva projekta potrebno je voditi se načelima efikasnosti (da se aktivnosti izvode na najracionalniji način), efektivnosti i relevantnosti (da rezultati provedenih aktivnosti doprinose postizanju ciljeva projekta). Uspješnost projekta mjeri se pokazateljima. Kada pokazatelji nisu definirani natječajem ili prijavitelj sam može definirati dodatne pokazatelje, treba izbjegavati definiranje nerealno velikog broja pokazatelja i ograničiti se na one koji su ostvarivi.

2. Vrste pokazatelja

Pokazatelji moraju odgovarati projektnim aktivnostima, rezultatima, posebnim ciljevima i sveukupnom cilju projekta. Pokazatelji moraju biti izravno povezani s aktivnošću/rezultatom/ciljem, objektivno mjerljivi, izravno povezani s projektom, relevantni, dostupni tijekom ili nakon završetka provedbe projekta. Pokazateljima se ciljevi projekta opisuju objektivno mjerljivim pojmovima kao što su količina, kvaliteta ili vrijeme. Oni pokazuju da li uistinu ostvareno ono što je projektom planirano.

* Davorka Žagar, mag. oec. univ. spec. oec., Zagreb.

Primjer 1: Projekt izgradnje i opremanja dječjeg vrtića

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> izvedba građevinskih i drugih radova za izgradnju dječjeg vrtića opremanje prostorija dječjeg vrtića priprema projektne i tehničke dokumentacije (idejno rješenje, glavni i izvedbeni projekt, elaborati, proračuni, projektantski nadzor) stručni, projektantski nadzor radova promidžba i vidljivost upravljanje projektom i administracija
Utrošci	<ul style="list-style-type: none"> troškovi stručnjaka (arhitekta, projektanta, inženjera, konzultanta itd.) za pripremu idejnog rješenja, glavnog i izvedbenog projekta, izrada elaborata, proračuna, projektantski nadzor; troškovi građevinskih i drugih radova; troškovi nabave opreme i namještaja; troškovi promotivnih aktivnosti i materijala; trošak konzultantskih usluga vođenja i administracije projekta
Rezultati	<ul style="list-style-type: none"> kapacitet učionica novih ili moderniziranih ustanova za skrb o djeci i obrazovanje; broj izgrađenih mjesta u RPOO¹-u; broj dodatnih dnevnih boravaka

Izvor: NPOO, obrada autorice

Pokazatelji mogu biti kvantitativni (npr. broj izgrađenih objekata, broj novoosnovanih poduzeća, broj korisnika usluga, broj održanih edukacija, broj analiza/strategija/studija, broj novoformiranih partnerstva itd.), kvalitativni (npr. bolja opskrba lokalnog stanovništva pitkom vodom, promjena mišljenja korisnika, povećanje svijesti o toleranciji, poboljšana dostupnost socijalnih usluga lokalnom stanovništvu itd.) ili mogu ukazivati na promjenu u ponašanju (npr. povećana razina poštovanja prometnih propisa, smanjena razina nasilja u obitelji itd.).

Pokazatelji se mogu podijeliti i na izravne (npr. broj sudionika, ostvareni prihod, broj implementiranih aktivnosti itd.), neizravne (npr. postotak učešća mladih u projektnim aktivnostima, postotak rasta proizvodnje, postotak izdva-

01/5531-755
099/3037-677

¹ Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

janja za istraživanje i razvoj u odnosu na ukupna izdvajanja poduzeća itd.) i pokazatelje temeljene na kritičnim vrijednostima (npr. smanjenje maloljetničke delinkvencije za 20%, povećanje učešća lokalne zajednice u financiranju aktivnosti za 30% itd.).

Za svaki pokazatelj nužno je odrediti način na koji će se provjeravati tj. odrediti izvor provjere te pretpostavke i rizike koji mogu dovesti do neispunjenja pokazatelja, a posljedično i uzrokovati nepostizanje rezultata i/ili ciljeva projekta. Objektivno provjerljivi pokazatelji trebali bi biti mjerljivi na dosljedan način i uz prihvatljive troškove kako bi se dokazala uspješna provedba te osiguralo učinkovito praćenje postignuća projekta.

3. Projektna prijava

Prilikom razvoja projektne ideje potrebno je opisati pokazatelje učinaka i rezultata te njihove konkretne vrijednosti navesti u obrascu projektne prijave. Vrsta pokazatelja ovisit će o samom pozivu na dostavu projektnih prijedloga, odnosno odredbama programa iz kojeg je poziv financiran, a onda tek o odrednicama konkretnoga projekta.

U okviru provedbe operativnih programa najčešće razlikujemo dvije vrste pokazatelja: pokazatelje na razini operativnog programa koji su unaprijed zadani, definirani su u pozivu za dostavu projektnih prijedloga tj. u Uputama za prijavitelje i moraju biti uključeni u projektnu prijavu i specifične pokazatelje projekta. Pojedinačni projekt kroz svoje aktivnosti i ciljeve mora nužno pridonositi najmanje jednom zadanom pokazatelju iz Uputa za prijavitelje. Specifični pokazatelji projekta najčešće su izravni pokazatelji ostvarenja (outputi ili mjerljivi ciljevi) kojima prijavitelj obrazlaže postizanje općeg i specifičnog cilja.

Primjer 2: Pokazatelji Poziva „Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, prvi Poziv“

Zajednički pokazatelj	Opis i izvor provjere
RRFCI13 Kapacitet učionica novih ili moderniziranih ustanova za skrb o djeci i obrazovanje	Kapacitet učionica (Izjava glavnog projektanta) u smislu maksimalnog broja mjesta u novim ili moderniziranim ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (ISCED 0–6) zahvaljujući mjerama potpore u okviru Mehanizma. Kapacitet učionica izračunava se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom (jaslička skupina*12, vrtićka skupina*20), ali ne uključuje nastavnike, roditelje, pomoćno osoblje ili druge osobe koje se također mogu koristiti tim objektima.
Pokazatelj NPOO	Opis i izvor provjere
NPOO.C3.1.R1-I1-T270 Broj izgrađenih mjesta u RPOO-u	Broj izgrađenih mjesta računa se množenjem broja dnevnih boravaka (Izjava glavnog projektanta) s prosječnim brojem djece u skupini (jaslička skupina*12, vrtićka skupina*20)
Pokazatelj ostvarenja specifičan za Poziv	Opis i izvor provjere
Broj dodatnih dnevnih boravaka	Broj dodatnih dnevnih boravaka dokazuje se Izjavom glavnog projektanta o broju dodatnih dnevnih boravaka po završetku provedbe projekta

Izvor: NPOO, Poziv „Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, prvi Poziv“

U projektnoj prijavi potrebno je naznačiti početnu i završnu vrijednost pokazatelja, u skladu s vremenskim okvirom definiranim u Uputama za prijavitelje (npr. 3 ili 5 godina nakon završetka projekta), a osim kvantitativno, u prijavi je potrebno obrazložiti (kvantificirano) rezultate projekta te doprinos odgovarajućim strategijama i pokazateljima. U nastavku je primjer kako to može izgledati u projektnoj prijavi.

Primjer 3: Pokazatelji i rezultati projekta

POKAZATELJI I REZULTATI	
1. Rezultat	Izgrađen dječji vrtić
Povezane aktivnosti	Priprema projektne i tehničke dokumentacije (idejno rješenje, glavni i izvedbeni projekt, elaborati, proračuni, projektantski nadzor); izvedba građevinskih i drugih radova za izgradnju dječjeg vrtića itd.
Naziv pokazatelja	Kapacitet učionice novih/dograđenih/nadograđeni/rekonstruiranih/adaptiranih ustanova
Oznaka pokazatelja	RRFCI13
Mjerna jedinica	Broj (broj)
Polazišna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	0 ²
Ciljna vrijednost unaprijed određenog pokazatelja	Ovdje se brojačno upisuje maksimalni broj mjesta u novoizgrađenom vrtiću.
Doprinos unaprijed određenog pokazatelja	Ovdje se upisuje razlika između ciljane i polazišne vrijednosti pokazatelja.
Rok za postizanje određenog pokazatelja	Npr. završetak provedbe projekta
Učestalost izvještavanja o pokazatelju	Definirano Pozivom/Ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava, npr. nakon završetka provedbe
Obrazloženje postignuća pokazatelja	Ovdje se opisuje na koji način, kojim aktivnostima se misli postići ispunjenje pokazatelja, u kojem roku i na koji način će se to dokazati.

Izvor: NPOO, obrada autorice

4. Izvještavanje u fazi provedbe

Postizanje planiranih rezultata ugovorna je obveza korisnika. O ostvarenju pokazatelja izvještava se tijekom razdoblja provedbe projekta kroz redovna izvješća propisana ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava (npr. kroz zahtjev za nadoknadom sredstava, ako je to za konkretni projekt primjenjivo), a nakon razdoblja provedbe projekta u sklopu godišnjih izvješća nakon provedbe projekta, sve ovisno o propisanim rokovima za pojedine pokazatelje iz Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, odnosno projektnog prijedloga.

² Polazišna vrijednost pokazatelja je 0, budući da se radi o izgradnji novog vrtića

Primjer 4. Izvještavanje o pokazateljima u fazi provedbe projekta kroz ZNS

Identifikacijski broj, naziv i jedinica pokazatelja					Planirane vrijednosti			Ostvarene vrijednosti				Obrazloženja o napretku i popratni dokumenti	
Identifikacijski broj pokazatelja	Naziv pokazatelja	Jedinica	Učestalost izvješćivanja	Krajnji rok za postizanje ciljane vrijednosti	Polazišna vrijednost	Cijlna vrijednost	Doprinos	Ostvarena vrijednost	Ostvarena vrijednost (ako je primjenjivo) ^m	Ostvarena vrijednost (ako je primjenjivo) ^ž	Obrazloženje	Popratni dokumenti	
											Dozvoljeno 2000 znakova	Padajući izbornik iz popisa popratne dokumentacije	

Izvor: MRRFEU, ZNP 7.0, Prilog 05 Zahtjev za nadoknadu sredstava

Na primjer, kod pojedinih je projekata već prilikom podnošenja prvog Zahtjeva za nadoknadom sredstava potrebno izvijestiti o ostvarenju pokazatelja kojima je sukladno ugovoru o dodjeli bespovratnih rok za ostvarenje godina donošenja Odluke o financiranju. Kada se pokazatelji trebaju ostvariti u razdoblju nakon provedbe projekta, korisnik o njima izvještava u izvještaju nakon provedbe kojeg sukladno ugovorenim rokovima (npr. u roku godinu/dvije/tri/pet godina nakon završetka provedbe projekta) podnosi nakon roka u kojem pojedini pokazatelj treba biti ostvaren.

Za dokazivanje ostvarenja pokazatelja, izvještaju se prilažu dokumenti kojima se opravdava razina postignuća, npr. sporazum, dozvola, izvješće, studija, ugovor o radu, uporabna dozvola itd. Ponekad (kao u gornjem primjeru za projekt izgradnje dječjeg vrtića) će se doprinos pokazatelju dokazivati izjavom. Opis pokazatelja mora biti u skladu s pokazateljima definiranim u ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava/pozivu, npr. „broj novih radnih mjesta“, „% povećanja prihoda od prodaje“, „broj dodatnih dnevnih boravaka“ itd. Ako je stvarna vrijednost pokazatelja manja ili veća od planirane, potrebna je u izvještaju obrazložiti razloge odstupanja.

Ukoliko tijekom provedbe dođe do značajnijeg odstupanja od planiranih ciljanih vrijednosti pokazatelja rezultata (konkretni uvjeti propisani su natječajem i kasnije ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava), utoliko je potrebno tražiti odobrenje nadležnog tijela za potrebnu izmjenu. Takva izmjena najčešće predstavlja veliku izmjenu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava nakon čega se potpisuje dodatak ugovoru. Izmjene u planiranim rezultatima projekta moguće je raditi samo tijekom provedbe projekta.

5. Obveze nakon završetka ugovora

Nakon provedbe projekta korisnik je obavezan osigurati trajnost projekta. Trajnost projekta znači osigurati ostvarenje pokazatelja definiranih projektnim prijedlogom (za koje je definirano da se moraju ostvariti u vremenu nakon završetka projekta), ali i osigurati ispunjenje ostalih odredbi ugovora, kao npr. koristiti opremu i infrastrukturu nabavljenu u sklopu projekta i slično. Razdoblje u kojem postoji ta obveza iznosi najčešće tri ili pet godina od završnog plaćanja korisniku (ovisno o uvjetima Poziva u sklopu

kojeg je predan projektni prijedlog, npr. za projekt koji je financiran iz ESF-a³, Izvješća nakon provedbe projekta u pravilu nisu obavezna), a točan broj godina određen je ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava. Korisnik ispunjenje obveza nakon završetka provedbe ugovora dokazuje pripremom Izvješća nakon provedbe projekta, obrascu koji je dostupan i u samoj dokumentaciji Poziva na dostavu projektnih prijedloga prilikom prijave projekta, a osim o ispunjenju pokazatelja korisnik u njemu izvještava o načinu arhiviranja dokumentacije, trajnosti projekta, vlasništvu nad rezultatima projekta, eventualnim promjenama prirode aktivnosti projekta, eventualnim promjenama pravnog oblika korisnika, funkcionalnosti projekta (primjerice o korištenju strojeva nabavljenih u sklopu projekta) i sl. Učestalost i zahtjevi vezani za podnošenje Izvješća nakon provedbe projekta bit će jasno utvrđeni u Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava.

U nastavku je prikazana tablica prema kojoj se izvještava o ostvarenju indikatora projekta nakon njegove provedbe, a u sklopu Izvješća nakon provedbe projekta.

³ Europski socijalni fond

Primjer 5. Izvještavanje o ostvarenju pokazatelja projekta nakon završetka provedbe

Za svaki od pokazatelja prisutnih u Prilogu Opis i proračun projekta s rokom za postignuće nakon razdoblja provedbe:

1. Broj i naziv indikatora	Automatski podatak										
2. Učestalost izvještavanja:	Automatski podatak										
3. Rok za postizanje unaprijed određenog pokazatelja:	Automatski podatak										
Planirane vrijednosti						Ostvarena vrijednost		Doprinos u odnosu na			
Polazišna vrijednost		Ciljna vrijednost		Doprinos				Polazišnu vrijednost		Prethodni izvještaj	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
4. Obrazloženje postignuća pokazatelja											
5. Popratni dokumenti											

Izvor: MRRFEU, ZNP 7.0, Prilog 08 Izvješće nakon provedbe

Kod ostvarenja pokazatelja u ovoj fazi provjerava se je li ostvarena ciljna vrijednost te, ukoliko nije, utvrđuje se da li je nužno primijeniti određene sankcije.

6. Sankcije za neispunjenje pokazatelja

U slučaju da projekt ne ostvari planiranu razinu pokazatelja navedenih u projektnoj prijavi, nadležno tijelo može

zatražiti od korisnika povrat dodijeljenih bespovratnih sredstava proporcionalno težini pogrešaka, nepravilnosti i prijevare, a u skladu s obvezama iz ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Za projekte iz Nacionalnog plana za oporavak i otpornost, financijske korekcije primjenjuju se sukladno Prilogu 4. Pravila o financijskim korekcijama, koji je sastavni dio poziva.

Primjer 6. Financije korekcije za neispunjenje/djelomično neispunjenje ciljeva/pokazatelja

Planirani cilj projekta nije ostvaren	<p>Primjer:</p> <ol style="list-style-type: none"> Opći cilj projekta definiran u projektnom prijedlogu predviđa je pokretanje projekta osiguravanja uspostave interaktivnog informacijskog sustava, dostupnog javnim ustanovama, bolnicama, ostalim tvrtkama/organizacijama koje pružaju medicinske usluge, liječnicima i pacijentima, i omogućavanje elektroničkog procesa razmjene podataka, bolničko i izvanbolničko liječenje, elektroničko naručivanje, elektronički recepte i potvrde o bolovanju itd. (e-zdravlje). Iako su sva softverska rješenja isporučena, sustav nije testiran kao operativan. Pokazatelj na razini ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava nije ostvaren. 	100% korekcija prihvatljivih troškova ugovora
Planirani cilj projekta je djelomično ostvaren, a projekt je funkcionalan	<p>Primjer:</p> <ol style="list-style-type: none"> Opći cilj projekta definiran u projektnom prijedlogu predviđa adaptaciju dvorca kao kulturne baštine i izgradnju pomoćne gostinjske kuće za turiste. No, dvorac je adaptiran i u funkciji kao turistički sadržaj dok gostinjske kuće nisu sagrađene. Pokazatelj na razini ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava je djelomično ostvaren. 	Paušalna financijska korekcija ⁴

Izvor: NPOO, Prilog 4. Pravila o financijskim korekcijama, obrada autorice

U slučajevima kada se primjenjuje paušalni iznos Pravilima o financijskim korekcijama nije utvrđen minimalni iznos ili postotak korekcije za neostvarenje pokazatelja, već nadležno tijelo procjenjuje zasebno svaki pojedinačni slučaj. Prilikom razmatranja potrebe za primjenom financijske korekcije, uzimaju se u obzir sve relevantne okolnosti kao što su npr.: viša sila, izvanredne i nepredvidive okolnosti,

pojašnjenja i obrazloženja korisnika, postupanje korisnika prilikom provedbe projekta, i slično. Paušalna korekcija određuje se i u slučajevima kada je planirani cilj projekta djelomično ostvaren, a projekt je funkcionalan. U slučajevima kada planirani cilj projekta nije ostvaren, određuje se korekcija od 100% prihvatljivih troškova ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

⁴ Paušalna financijska korekcija označava stopu korekcije koja se primjenjuje kada nije moguće količinski točno odrediti financijske posljedice za ugovor o (javnoj) nabavi ili ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava (ovisno o tome što je primjenjivo).

U nastavku donosimo pregled otvorenih natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava iz područja poljoprivrede, ruralnog razvoja, obrazovanja i socijalne uključenosti na koji se zainteresirani prijavitelji mogu javiti te iz europskih fondova ostvariti financijske potpore za provedbu svojih aktivnosti.

Pregled otvorenih natječaja za sufinansiranje iz EU fondova *

PODRUČJE	NATJEČAJ	RAZDOBLJE	PRIJAVITELJI
Poljoprivreda	Natječaj za tip operacije 4.3.3 Ulaganje u šumsku infrastrukturu	20.07.2022.- 06.10.2022.	Šumoposjednici u skladu sa člankom 14. Zakona o šumama Udruge šumoposjednika Jedinice lokalne samouprave
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu tipa operacije 9.1.1 Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	04.07.2022.- 30.09.2022.	Proizvođačke organizacije koje su priznate nakon 01. siječnja 2020. godine i kojima je odobren Poslovni plan od strane Ministarstva poljoprivrede
Poljoprivreda Ruralni razvoj	Natječaj za provedbu tipa operacije 19.3.2. Provedba aktivnosti projekta suradnje	01.07.2022.- 31.12.2023.	Odabrani LAG-ovi unutar podmjere 19.2 i lokalni dionici s područja LAG-a
Poljoprivreda Ruralni razvoj	Petnaesti Natječaj za provedbu tipa operacije 5.2.1. Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala	17.06.2022.- 29.07.2022.	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika i/ili registrirane u Jedinstvenom registru domaćih životinja (JRDŽ)
Obrazovanje	Osiguravanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama, faza V.	13.06.2022.- 04.07.2022.	Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu operacije 8.5.1 „Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura“	13.05.2022.- 30.09.2022.	Korisnici su šumoposjednici u skladu s člankom 14. Zakona o šumama Udruge šumoposjednika
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu operacije 8.6.1 „Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima“	13.05.2022.- 30.09.2022.	Obrti i trgovačka društva (isključujući trgovačka društva čiji su osnivači/članovi jedinice lokalne samouprave) Šumoposjednici (isključujući jedinice lokalne samouprave i javne ustanove/javna tijela)
Socijalna uključenost	Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Zaželi – program zapošljavanja žena – faza III“	11.05.2022.- 31.08.2022.	Neprofitne organizacije Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u sektor mliječnog govedarstva	09.05.2022.- 28.07.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije Poljoprivredni gospodarski subjekti
Poljoprivreda	Deveti Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. »Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva«, provedbu tipa operacije 4.1.2 »Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš«	09.05.2022.- 28.07.2022.	Korisnici koji su podnijeli zahtjev za potporu za prihvatljiva ulaganja na Natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.1
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu podmjere 19.1. „Pripremna pomoć“ – provedba tipa operacije 19.1.1. „Pripremna pomoć“	21.09.2021.- 31.01.2023.	Lokalna akcijska grupa (LAG)

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnicu i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnicu i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2,00 kn po prijeđenom kilometru
II. Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnicu za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 200,00 kn ² (do 140,00 kn ako je osiguran jedan obrok do 80,00 kn ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 100,00 kn (do 70,00 kn ako je osiguran jedan obrok do 40,00 kn ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnicu za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20 i 1/21).

² Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
5.	Dnevnice za službeno putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa (objavljeno na www.tim4pin.hr)
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 250,00 kn
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 400,00 kn
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.750,00 kn mjesečno
III. Otpremnine i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 8.000,00 kn
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 6.500,00 kn (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 8.000,00 kn (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 600,00 kn godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 600,00 kn godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 5.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 5.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 12.000,00 kn godišnje pod uvjetom da račun i obavljene usluge prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 7.500,00 kn
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.000,00 kn
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje
6.	Potpore za novorođenčce (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 10.000,00 kn
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ³)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	500,00 kn mjesečno, odnosno 6.000,00 kn godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁴ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatiatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

³ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 38/20).

⁴ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
V. Nagrade zaposlenicima		
1.	Za navršenih: <ul style="list-style-type: none"> • 10 godina radnog staža • 15 godina radnog staža • 20 godina radnog staža • 25 godina radnog staža • 30 godina radnog staža • 35 godina radnog staža • 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.500,00 kn do 2.000,00 kn do 2.500,00 kn do 3.000,00 kn do 3.500,00 kn do 4.000,00 kn do 5.000,00 kn
VI. Stipendije		
1.	Stipendije (učenicima srednjih škola i redovnim studentima) (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	4.000,00 kn mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁵ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	20.000,00 kn godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	15.000,00 kn godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatitelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju

se doprinosi te porez na dohodak i prizrez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Opozivnim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁶

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 2,00 kune po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 37. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (NN, br. 140/21), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2022. godini iznosi **3.326,00 kn**.

⁵ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁶ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava u 2022. godini

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	200,00 kn	200,00 kn
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn	200,00 kn
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	1.800,00 kn	1.800,00 kn
Regres za korištenje godišnjeg odmora	1.500,00 kn	1.500,00 kn
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.500,00 kn	1.500,00 kn
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	600,00 kn	600,00 kn
Naknada za odvojeni život od obitelji*****	1.000,00 kn	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 50/22): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovoreni za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 50/22).

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarne nagrade Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarat će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto.

***** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 64.).

Temeljem Odluke o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22) sva materijalna i nematerijalna prava koja su državni službenici i namještenici iz rada i po osnovi rada ostvarivali temeljem Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike priznavat će se i primjenjivati u istom opsegu i nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru. Materijalna prava i druge naknade, ugovorene Kolektivnim ugovorom isplaćivat će se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene.

Temeljem Odluke o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće službenika i namještenika u javnim službama (NN, br. 23/22) sva materijalna i nematerijalna prava koja su službenici i namještenici u javnim službama ostvarili iz rada i po osnovi rada temeljem Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama priznavat će se i primjenjivati u istom opsegu i nakon isteka pro-

dužene primjene pravnih pravila sadržanih u Temeljnog kolektivnom ugovoru. Materijalna prava i druge naknade, ugovorene Temeljnog kolektivnim ugovorom isplaćivat će se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Temeljnog kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarne nagrade u 2022. godini prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn*	Neoporezivi iznosi jubilarne nagrade
1	2	3
5	1.800	Oporezivo u cijelosti
10	2.250	1.500
15	2.700	2.000
20	3.150	2.500
25	3.600	3.000
30	4.500	3.500
35	5.400	4.000
40	7.200	5.000
45	9.000	5.000

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 68. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu (200,00 kn dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁷

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn mjesečno

⁷ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos dnevnica za službeni put u inozemstvo (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁸, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnicna se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnicna se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnicna za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnicna, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka⁹

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenata na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 2.500,00 kuna. Osnovni osobni odbitak iznosi 4.000,00 kuna (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹⁰	0,7	1.750,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	1.750,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	2.500,00

⁸ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

⁹ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹⁰ Sukladno članku 14. od 1. siječnja 2019. uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se braćni drug, roditelji poreznog obveznika, maćehe odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćehe odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	3.500,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	4.750,00
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	6.250,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	8.000,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	10.000,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	12.250,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	14.750,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	1.000,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatku za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	3.750,00

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹¹

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjeno za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 30.000,00 kuna te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 30.000,00 kuna¹².

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenoj plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. **Prema Uredbi o visini minimalne plaće (NN, br. 119/20), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021. godine iznosi 4.250,00 kn bruto. U 2022. ova Uredba primjenjuje se na plaću za prosinac 2021. koja se uobičajeno isplaćuje u siječnju 2022. godine. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2022. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022. godine.**

Najniža mjesečna osnovica¹³

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinose

¹¹ Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹² Čl. 19. Zakona o porezu na dohodak.

¹³ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice, koja za 2021. godinu iznosi 3.624,06 kn**¹⁴.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi **57.222,00 kn**. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica iznosi **686.664,00 kn** i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁵ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope za redovnu plaću 2022.	Stope za minimalnu plaću 2022.
• Za mirovinsko osiguranje	20 %	20 %
• I. stup	15 %	15 %
• II. stup	5 %	5 %
Doprinosi na plaću	Stope za redovnu plaću 2022.	Stope za minimalnu plaću 2022.
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %	12,375 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom¹⁶, plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak **broja osoba s invaliditetom**, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020.,

¹⁴ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

¹⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019.

¹⁶ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%¹⁷. Za 2021. mjesečna naknada iznosi 850,00 kn (4.250,00 x 20%), a za 2022. godinu 937,50 kn.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesece ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveza koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obavezan **na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem**, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem¹⁸

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplataljci drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

Države članice Europske unije (od 1.7.2013.)

- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska - od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

¹⁷ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

¹⁸ Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec¹⁹

Osnovica za obračun doprinosa u 2022. godini ²⁰	3.624,06
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	724,81

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu		
	28	30	31
Dnevna osnovica u kn	129,43	120,80	116,91
Dnevna obveza u kn	25,89	24,16	23,38

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

HR6510010051550100001

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa – oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema Zakonu o doprinosima (NN, br. 84/08 do 106/18):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17 i 98/19) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključenja ugovora o radu na neodređeno

¹⁹ Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14, 30/14, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18): Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20 %.

²⁰ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

no vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. godinu

	Bruto osnovica (Od 01. svibnja 2022. u najavi je povećanje osnovice za 4%)	Propis
Državni službenici i namještenici	Do 30. travnja 2022. 6.044,51kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN 112/17, 12/18, 2/19 i 119/19) Dodatak III. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN, br. 66/20) Odluka o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22)
	Od 1. svibnja 2022. 6.286,29 kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
Javne službe	Do 30. travnja 2022. 6.044,51kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
	Od 1. svibnja 2022. 6.286,29 kn	Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
Državni dužnosnici	3.890,00 kn	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Suci i drugi nositelji pravosudnih dužnosti	4.710,595 kn od 1. ožujka 2019.	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19)

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. **Uredbom o visini minimalne plaće** (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od **4.687,50** kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00	115/16

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50 (neto 3.750,00)	117/21

3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), Zakonu o roditeljskim potporama (NN, br.85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiateljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća (kn)	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 4.257,28
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 4.257,28
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % od osnovice, ne više od 4.257,28
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
7.	Komplikacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
8.	Rodiljni dopust* , do 6 mjeseci djetetova života – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 2.328,20	100 % od osnovice, bez ograničenja

* Prema čl. 24., st. 7. Zakona o roditeljskim potporama (NN, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji ne ispunjava uvjet staža osiguranja u trajanju od najmanje 9 mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta ima pravo na naknadu, koja od 1. srpnja 2017. iznosi 2.328,20 kn (70% proračunske osnovice).

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplate prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća (kn)	
1	2	3	4	5	6
9.	Roditeljski dopust: od 6 mjeseci do 1 godine	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 2.328,20	100 % osnovice, ali ne više od 170 % proračunske osnovice = 5.654,20
10.	Roditeljski dopust: Od 12 mjeseci do 30 mjeseci za blizance, treće i svako sljedeće dijete Od 1. godine do iskorištenosti (30 mjeseci)	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 2.328,20	Ne više od 70% proračunske osnovice = 2.328,20
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	Od osnovice 3.326,00 kn ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (831,50 kn) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka, što se ne smatra primitkom od nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatitelji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
  - Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
  - Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
  - Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatitelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²¹.

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od drugog dohotka prema po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 15. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade izdatak 30%	Umjetničke naknade izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2022. godini (NN, br. 15/22 i 18/22) ²²	HR 68 1945-OIB isplatelja poreza – oznaka Izvešća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavna suda RH 73/17 i 131/20) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeni uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,
5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. roditeljske i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,

²² Sukladno članku 36. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu ministar financija je donio Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini. Do stupanja na snagu Naputka za 2022., primjenjuje se Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini.

²¹ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,
23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.086,00 kn ²³ (st.1.)	$\frac{1}{2}$ prosječne neto plaće u RH = 3.543 kn	$\frac{2}{3}$ prosječne neto plaće u RH = 4.724,00 kn	$\frac{1}{4}$ prosječne neto plaće u RH = 1.771,50 kn
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.086,00 kn (st.2)	$\frac{1}{2}$ neto plaće ovršenika	$\frac{3}{4}$ plaće ovršenika, ali ne više od $\frac{2}{3}$ prosječne neto plaće u RH	$\frac{1}{4}$ neto plaće ovršenika

Člankom 21. stavkom 7. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 131/20) propisano je da Vlada Republike Hrvatske može u posebnim okolnostima uslijed proglašenja epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 donijeti odluku da se zastaje s provođenjem ovršnih postupaka, najdulje na rok od šest mjeseci. Navedenom odlukom Vlada Republike Hrvatske propisat će na koje će se ovršne postupke, postupke provedbe ovrhe na novčanoj tražbini po računima koje provodi Financijska agencija i provedbe ovrhe na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima odluka primjenjivati.

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁴	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁵	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

²³ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2021. (NN, br. 118/21).

²⁴ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁵ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građansko-pravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7.-31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19.
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21.
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1.-30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u kunama		Mjesec	Iznos u kunama		Godina	Iznos u kunama	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2021.-I/2022.	9.910	7.330	I/2022.	9.982	7.378	2019.	8.766	6.457
XII/2021.-II/2022.	9.974	7.369	II/2022.	10.109	7.452	2020.	9.216	6.763
I/2022.-III/2022.	10.143	7.481	III/2022.	10.328	7.607	2021.	9.599	7.129
II/2022.-IV/2022.	10.229	7.536	IV/2022.	10.245	7.547			

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17 i 98/19 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate
1.	Poslovno uvjetovani otkaz	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada = 1/3 prosječne bruto plaće ostvarene u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Prosječna bruto plaća ostvarena u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa x 6.	Do visine 6.500,00 kn za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)
2.	Osobno uvjetovani otkaz			
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti		Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14,127/17 i 98/19)	Do visine 8.000,00 kn za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu			Najviše 8.000,00 kn (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu			Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesa-mostalnog rada)

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2022. godini

Siječanj	160	Srpanj	168
Veljača	160	Kolovoz	168
Ožujak	184	Rujan	176
Travanj	160	Listopad	168
Svibanj	168	Studeni	160
Lipanj	160	Prosinac	168

Ukupan broj radnih sati u 2022. godini iznosi **2000**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u srpnju 2022.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	22182	12.	22193	23.	22204
2.	22183	13.	22194	24.	22205
3.	22184	14.	22195	25.	22206
4.	22185	15.	22196	26.	22207
5.	22186	16.	22197	27.	22208
6.	22187	17.	22198	28.	22209
7.	22188	18.	22199	29.	22210
8.	22189	19.	22200	30.	22211
9.	22190	20.	22201	31.	22212
10.	22191	21.	22202		
11.	22192	22.	22203		

Tablica 24. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u kolovozu 2022.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	22213	12.	22224	23.	22235
2.	22214	13.	22225	24.	22236
3.	22215	14.	22226	25.	22237
4.	22216	15.	22227	26.	22238
5.	22217	16.	22228	27.	22239
6.	22218	17.	22229	28.	22240
7.	22219	18.	22230	29.	22241
8.	22220	19.	22231	30.	22242
9.	22221	20.	22232	31.	22243
10.	22222	21.	22233		
11.	22223	22.	22234		

Tablica 25. Blagdani i neradni dani u kolovozu 2022.

05. kolovoz, petak	Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja
15. kolovoz, ponedjeljak	Velika Gospa

Tablica 26. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvještaja u srpnju i kolovozu 2022. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrazac JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. srpnja za lipanj
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. srpnja za lipanj
PDV za mjesečne obveznike	do 22. kolovoza za srpanj
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 22. kolovoza za srpanj

Tablica 27. Rokovi za podnošenje financijskih izvještaja i izvještaja o izvršenju financijskog plana u srpnju i kolovozu 2022. godine za proračune, proračunske korisnike, JLP(R)S i neprofitne organizacije

Obveznik	Financijski izvještaji	Rok predaje
proračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 11. srpnja 2022.
razdjeli državnog proračuna	Konsolidirani izvještaj <ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. srpnja 2022.

Obveznik	Financijski izvještaji	Rok predaje
proračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 11. srpnja 2022.
jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 11. srpnja 2022.
jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	Konsolidirani izvještaj <ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. srpnja 2022.
izvanproračunski korisnici državnog proračuna	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. srpnja 2022.
izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima (Obrazac: PR-RAS) Izvještaj o obvezama (Obrazac: OBVEZE) Bilješke 	do 20. srpnja 2022.
proračunski korisnik - upravljačkom tijelu, u skladu s aktima kojima je uređen rad proračunskog korisnika - nakon toga nadležnom ministarstvu ili drugom državnom tijelu na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno nadležnom upravnom tijelu	<ul style="list-style-type: none"> prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju financijskog plana za proteklo razdoblje 	do 31. srpnja
nadležno ministarstvo ili drugo državno tijelo na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno nadležno upravno tijelo - Ministarstvu financija odnosno upravnom tijelu za financije	<ul style="list-style-type: none"> prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju financijskog plana proračunskog korisnika za proteklo razdoblje 	do 20. kolovoza
izvanproračunski korisnik - nadležnom ministarstvu odnosno nadležnom upravnom tijelu	<ul style="list-style-type: none"> prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju financijskog plana za proteklo razdoblje 	do 31. srpnja
nadležno ministarstvo odnosno nadležno upravno tijelo - Ministarstvu financija odnosno upravnom tijelu za financije	<ul style="list-style-type: none"> prijedlog polugodišnjeg izvještaja o izvršenju financijskog plana izvanproračunskog korisnika za proteklo razdoblje 	do 20. kolovoza
neprofitne organizacije FINA-i	<ul style="list-style-type: none"> Izvještaj o prihodima i rashodima na Obrascu: PR-RAS-NPF 	do 1. kolovoza 2022.

Tablica 28. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Odluka o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama	60/22	2.6.22.
Odluka o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama	60/22	2.6.22
Odluka o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike u djelatnosti socijalne skrbi	60/22	2.6.22
Odluka o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike u ustanovama kulture	60/22	2.6.22.
Podaci iz Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika	60/22	
Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcija za 2023. i 2024. godinu	62/22	3.6.22.
Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu	62/22	3.6.22.
Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu	66/22	
Pravilnik o postupku dugoročnog zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	67/22	18.6.22.
Uredba o izmjeni Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama	72/22	2.7.22.
Odluka o općinskim porezima Općine Posedarje	72/22	1.1.23.

Tablica 29. Nove stope prireza u 2022. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Vidovec	10%	7%	1.1.22.	83/21
Kutjevo	0%	10%	1.1.22.	134/21
Pičan	2%	0%	1.1.22.	136/21
Karlovac	12%	9%	1.1.22.	137/21
Otočac	9%	7%	1.1.22.	138/21
Rijeka	15%	14%	1.1.22.	138/21
Mihovljan	0%	8%	1.1.22.	139/21
Perušić	4%	2%	1.1.22.	140/21
Varaždin	10%	7,5%	1.1.22.	144/21
Crikvenica	10%	7%	1.1.22.	144/21

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

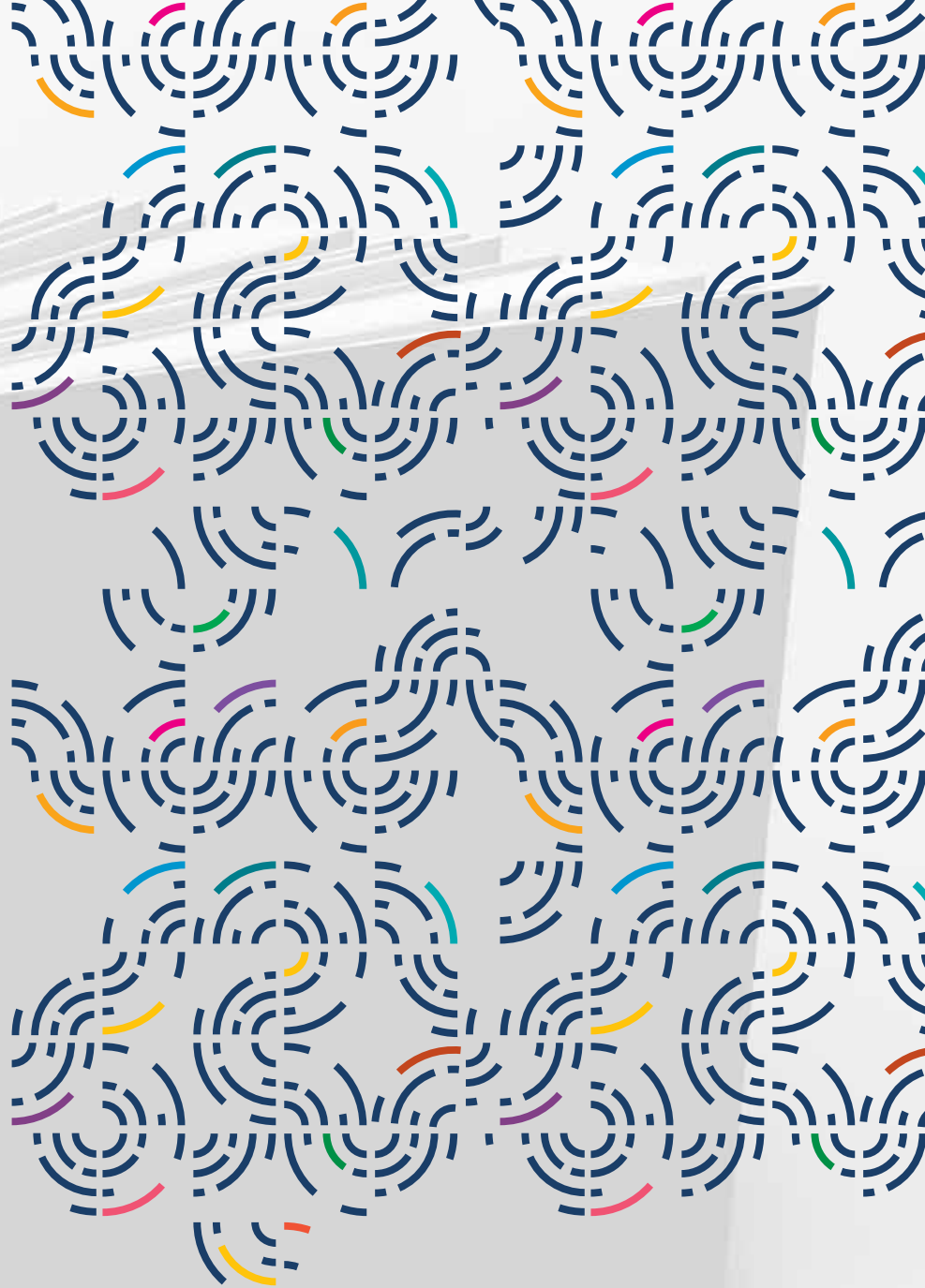
ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

tim4pinmagazin

- 1. OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - 1.500,00 kn
str. III - 1.000,00 kn
str. IV - 2.500,00 kn
- 2. KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - 1.000,00 kn
- 3. DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
- **750,00 kn** (cijela stranica
205 x 285 mm)
- **500,00 kn** (pola stranice
177 x 126 mm vodoravno ili
86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

SVEUČILIŠNA
TISKARA

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska | **T:** 385(01) 45 64 430,
385(01) 45 64 428 | **F:** 385(01) 45 64 427 | **E:** info@sveucilisnatiskara.hr

LC KONFERENCIJA
PANORAMA
2022
20. - 23. RUJNA

LC Konferencija Panorama napokon UŽIVO!

Velika nam je čast i zadovoljstvo pozvati Vas na sudjelovanje na 22. LC Konferenciji Panorama koja će se održati od 20. do 23. rujna 2022. godine. Pripreme su već u punom jeku kako bismo se kroz kvalitetan sadržaj i uz pomoć stručnih predavača osvrnuli na najaktualnije teme te zakoračili stepenicu više u području digitalizacije javne uprave. Vjerujemo da ćete svojim aktivnim sudjelovanjem pridonijeti stručnoj dimenziji konferencije i razmjeni zanimljivih iskustava iz prakse.

Rezervirajte termin u svojim kalendarima već sada jer, kao i uvijek, čeka Vas vrlo kvalitetan program u kojem će svatko pronaći odgovore na svoja pitanja i obnoviti znanje o svim aktualnostima.

Vidimo se!

www.lc-panorama.com